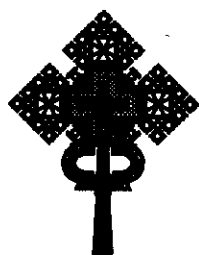

ነገረ ድኅነት

በአሜሪካ አበው

በዲያቆን አግዛቸው ተፈራ

አዲስ አበባ

© አግዛቸው ተፈራ

የመጀመሪያ ዕትም ሠኔ 2005 ዓ.ም.

የሽፋን ዲዛይን፡- በሮቤል ኀይሉ

ስለ መጽሐፉ ጥያቄ ወይም አስተያየት ቢኖርዎት
ለማሠራጨት፣ አገልግሎቱንም ለመደገፍ በፈልጉ
በሚከተሉት አድራሻዎች ይጠቀሙ

☎ 0911 96 11 67

✉ 23956 ኮድ 1000

agiz.tefera@gmail.com

ማውጫ

ምስጋና	5
አበርክቶ	5
ዘላለማዊ ምስጋና ለመድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ	6
መቅድም	7
መግቢያ	9
ምዕራፍ አንድ፣ መጽሐፍ ቅዱስ	11
የመዳን ዕውቀት ምንጭ	11
ምዕራፍ ሁለት፣ ሰውና ኅጢአት	16
ሰው ከመፈጠሩ እስከ ውድቀቱ	16
ሰው በኅጢአት መውደቁ	17
ኅጢአት ምንድን ነው?	22
የኅጢአት ውጤት	24
ሰው ከአግዚአብሔር ቀጣ እንዴት ያመልጣል?	28
ምዕራፍ ሦስት፣ የአግዚአብሔር ጽድቅ እና ምሕረት	30
ሕግ ኅጢአትን ገለጠው	31
ጊዜያዊ የነበረው የመታረቂያ መንገድ	33
እውነተኛው የመታረቂያ መንገድ	35
ጌታችን የአድኅኖት ሥራውን አጠናቋል	38
አማራጭ የድኅነት መንገድ አለን?	40
ምዕራፍ አራት፣ ከሰው የሚጠበቅ ምላሽ	43
የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በነገረ ድኅነት	43
ለጌታ ጥሪ የሰው ምላሽ	44
ለሰው ሁሉ የሚያበራው እውነተኛው ብርሃን	46
ብርሃን የበራለት ሰው ርምጃዎች ሀ. ኅጢአተኛ መሆኑን ይገነዘባል	48

ለ. ንስሐ ይገባል	51
ሐ. በወንጌል ያምናል	53
ምዕራፍ 0ምስት፣ ሰው እንዴት ይጸድቃል?	57
መጽደቅ ምን ማለት ነው?	57
ሰው በሕግ ሥራ አይጸድቅም	58
ድኅነት የሚገኘው በእምነት ብቻ ነው	60
ኢየሱስ ክርስቶስ ጽድቃችን	62
የድኅነታችን ዋስትና እስከ ምን ድረስ ነው?	64
ምዕራፍ ስድስት፣ ቅዱሳት ምስጢራት	67
ጥምቀት	67
ቅዱስ ቀኅርባን	72
የሞቱን መታሰቢያ እናደርግበታለን	75
ኅብረትን ያጠነክራል	76
በቅድስና ሕይወት እንድንመላለስ ይረዳናል	77
የዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ ስድስት መልእክት	77
ምዕራፍ ሰባት፣ መልካም ሥራ	83
መልካም ሥራ ምንድን ነው?	85
የመልካም ሥራ መነሻው እምነት ነው	87
የመልካም ሥራ ምንጭ እግዚአብሔር ነው	89
መልካም ሥራ የሚሠራው በእግዚአብሔር ጸጋ ነው	90
መልካም ሥራና ብድራቱ	92
ስለ እምነትና መልካም ሥራ የአበው ምስክርነት	94
ምዕራፍ ስምንት፣ ድንግል ማርያም	96
ነገረ ድኅነት በሰኞ ውዳሴ ማርያም	100
የሰኞ ውዳሴ ማርያም	102
ማሳረጊያ	106
ዋቢ ጽሑፎች	107

ምስጋና

ከሁሉ አስቀድሞ በዋናው ጉዳይ በነገረ ድኅነት ላይ ይህን መጽሐፍ እንድጽፍ ከዓመታት በፊት ሽክምን በልቤ የሰጠኝ፣ እንድጀምረውና እንድጨርሰውም ያደረገኝ ወሀቤ ጸጋ እግዚአብሔር ይመስገን። መጽሐፉን አንብበው ጠቃሚ እስተያየታቸውን የሰጡኝን አባቶችና ወንድሞች ልዑል እግዚአብሔር ይባርካቸው። ለኅትመት የሚሆነውን ገንዘብ የሸፈኑትን ወገኖችም ጌታ በበረከቱ ይባርካቸው።

አበርክቶ

በብዙ ስደትና መከራ የእግዚአብሔር ትልቅ አጀንዳ የሆነውን የኢየሱስ ክርስቶስን አዳኝነት እየመሰከሩ ሰዎች ከጨለማ ወደሚደነቅ ብርሃን፣ ከሞት ወደ ዘላለም ሕይወት እንዲሸጋገሩ ለሚተጉ የወንጌል አገልጋዮች ሁሉ መታሰቢያ ይሁን!!

ዘላለማዊ ምስጋና ለመድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ

በወንጌል መራሕከነ
ወበነቢያት ናዘዝከነ ዘላሊክ
አቅረብከነ ሰብሐት ለከ።

መኑ ይመስለከ እምነ
አማልክት እግዚአ አንተ
ውእቱ ዘትገብር መንከረ
አርአይኮሙ ለሕዝብከ ኀይለከ
ወኢድኅንኮሙ ለሕዝብከ
በመዝራሕትከ ሐርከ ውስተ
ሲኦል ወአዕረገ ዔዋ እም ህየ
ወጸጎነ ምዕረ ዳግመ ግዕዛነ
እስመ መጻእከ ወኢድኅንከነ
በእንተ ዝንቱ ንሴብሐከ
ወንጸርሕ ኀቤከ እንዝ ንብል
ቡሩክ አንተ እግዚአ ኢየሱስ
ክርስቶስ እስመ መጻእከ
ወኢድኅንከ።

በወንጌል መራሕከን፤ በነቢያትም
አረጋጋሽን፤ አንተው ራስህ
አቀረብሽን፤ ከብር ለአንተ
ይሁን!

አቤቱ ከአማልክት ወገን
የሚመስልህ ማነው? ድንቅን
የምታደርግ አንተ ነህ።
ለወገኖችህ ኀይልህን
አሳየሃቸው፤ ወገኖችህንም
በከንድህ አዳንሃቸው። ወደ
ሲኦል ሄደህ ከዚያ ምርኮን
አወጣህ። ዳግመኛም አንድ
ጊዜ ነጻነትን ሰጠሽን። መጥተህ
ኢድነሽናልና ስለዚህ
እናመሰግንሃለን፤ አቤቱ ኢየሱስ
ክርስቶስ ሆይ አንተ ቡሩክ ነህ
እያልን እንጮሃለን፤ መጥተህ
ኢድነሽናልና።

(መጽሐፈ ቅዱስ 1984፣ ገጽ 34፣36)

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ኢሑዱ አምላክ፤ አሜን!!!

መቅድም

መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚመሰክረው እግዚአብሔር በኀጢአት የወደቀውን ሰው ከማዳን የበለጠ አጀንዳ የለውም። የሚወደውን አንድያ ልጁን አሳልፎ የሰጠበት ሌላ አጀንዳ ስለሌለ፤ ይህ አጀንዳ ከየትኛውም የእግዚአብሔር አጀንዳ ሁሉ ይበልጣል። አበውም፤ “እግዚአብሔር ዓለምን ከፈጠረበት ጥበቡ ይልቅ ሰውን ያዳነበት ጥበቡ ይበልጣል” ሲሉ የሰው ድኅነት በእግዚአብሔር ዘንድ ትልቁ ጉዳይ መሆኑን መግለጣቸው እንደ ሆነ መገንዘብ አያስቸግርም። ሰዎች በልዩ ልዩ ምክንያት ሊያለባብሱት ቢሞክሩም ወይም ሊያስተውሉት ባይችሉም፤ በእነርሱም ዘንድ “እንዴት ነው የምድነው?” ከሚለው ጥያቄ የበለጠ ጥያቄ አለ ማለት አያስደፍርም። ሰዎች የተለያዩ ሃይማኖቶች ተከታይ የሆኑትም ይህን ዋና ጥያቄ ለመመለስ እንደ ሆነ ይገመታል።

ይህ የእግዚአብሔር ትልቁ አጀንዳ፤ የሰው ልጆችም ዋና ጥያቄ ከዛሬ ሁለት ሺህ ዓመት በፊት በቀራንዮ መስቀል ላይ በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ሞት ተፈጽሟል፤ ምላሽም አግኝቷል። የዚህ መጽሐፍ አዘጋጅ ይህን ታላቅ እውነት የሚገልጥ ይህን መሰል መጽሐፍ ከማዘጋጀት የበለጠ ትልቅ የጽሑፍ ሥራ ፈጽሞ የለም ብሎ ያምናል።

የመጽሐፍ ቅዱስ ዋና ትኩረት ይህ የእግዚአብሔር ትልቅ አጀንዳ የተፈጸመበትን፤ የሰዎችም ዋና ጥያቄ የተመለሰበትን ይህን የድኅነት መንገድ ማሳየት ነው። ብዙዎች ይህን ስላልተገነዘቡ፤ መጽሐፍ ቅዱስን እያነበቡ እንኳ ወደ እዚህ የእግዚአብሔር ሐሳብ መድረስ አልቻሉም። ይህ የሆነበት አንዱ ምክንያት መጽሐፍ ቅዱስ የሚያስተምረውን የድኅነት መንገድ በትክክል የሚያሳይ ትምህርት በቃልም ሆነ በጽሑፍ በጉልህ ባለመስጠቱ ነው ተብሎ ይታመናል። የድኅነትን ትምህርት የያዙ ሐሳቦች በቤተ ክርስቲያናችን መጻሕፍት ውስጥ ተበትነው ቢገኙም፤ ተሰብስበውና የድኅነት መንገድን ጥርት ባለ ሁኔታ በሚያሳዩበት አኳኋን የተዘጋጁ ባለመሆናቸውና በሌላው ትምህርት ስለሚሸፈኑ የድኅነት መንገድ ተደብስብሶና ከብዙዎች ተሰውሮ ይገኛል።

የድኅነት ትምህርት ተብራርቶ ሊገለጥበት የሚገባው የምስጢረ ሥጋዊ ትምህርት ትኩረቱን ያደረገው፤ ቃልና ሥጋ የተወሐዱበትን መንገድ በማብራራት ላይ ሲሆን፤ በእግዚአብሔር ወልድ ሰው መሆን የተፈጸመውን ድኅነት ቢጠቅስም እንኳ፤ ይህ ድኅነት እንዴት እንደ ተከናወነ፤ ሰው እንዴት እንደሚቀበለውና እንደሚድንበት መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት በማድረግ በሚገባ የተገለጠ፤ የሰውን የድኅነት ጥያቄ የሚመልስና ዕረፍተ ነፍስ ሊሰጠው የሚችል አልሆነም። ስለዚህ ብዙዎች

ከእግዚአብሔር ወልድ ከኢየሱስ ክርስቶስ ሌላ ያድኑኛል ባሏቸው የተለያዩ መንገዶች ላይ ለመሄድ ተገደዋል።

አውነተኛዋና ትክክለኛዋ መዳንንና የዘላለም ሕይወትን የምታሰጠዋ ሃይማኖት የትኛዋ ናት? በማለት አንደ ገና እንጠይቃለን። መልሱም ከላይ በተጠቀሰው ጎይላ ቃል (ዮሐ. 3፡16-18) መሠረት ለእኛ ደኅንነት ከእግዚአብሔር ዘንድ በመጣው በባሕርይ ልጁ ላይ ያለን ሃይማኖትና እምነት ብቻ ነው። ምናልባት መስሎንም ሳይመስለንም ወይም በልዩ ልዩ ምክንያት እምነታችንንና ትውከልታችንን (መታመናችንን)፣ ፍቅራችንንና እምልኳችንን ከእርሱ ውጭ በሌላ ነገር ላይ አድርገነው አንደ ሆነ የመዳን ተስፋ የለንም። ምክንያቱም ማዳን የእግዚአብሔርና የቤት ነው ተብሎ ተጽፏልና (ራሊ. 7፡10)። ሕዝብንም አሕዛብንም በደሙ የዋጀ የእግዚአብሔር በግ ነውና (ራሊ. 5፡8-10)። (ለብራ /ጢቀ ጉባኤ አባ/ 1996፣ 293)

አንዳንዶች የድኅነትን መንገድ በተሻለ ሁኔታ እንዲህ መግለጥ ቢችሉም፣ ከመጽሐፍ ቅዱሳዊው አውነት በተጨማሪ እርሱን የሚቃረነው ትውፊታዊው ትምህርት ጣልቃ እየገባ የድኅነትን መንገድ ብዙ ሲያደርግባቸውና ሰውን ግራ ሲያጋቡት ይታያል። እንዲህ ያሉት ትውፊታውን የሃይማኖት ትምህርቶች መጽሐፍ ቅዱሳዊውን የድኅነት መንገድ አቅጣጫ ቢያሳስቱትም፣ ወደ መጽሐፍ ቅዱስ ተመልሰን ብንፈልገው መንገዱ የማያሳስትና ቀና ሆኖ እናገኘዋለን። ይህ መጽሐፍ የተጻፈውም መጽሐፍ ቅዱስ የሚያስተምረውን ትክክለኛ የድኅነት መንገድ ለማሳየትና የድኅነት መንገድ ሳይሆኑ የድኅነት መንገድ ተደርገው የተወሰዱ አንዳንድ ትምህርቶችን በመጽሐፍ ቅዱስ ቃል መሠረት ለመመርመርና አውነቱን ለመግለጥ ነው። የድኅነትን መንገድ የሚያብራሩትንና በሌሎች መንፈሳውያት መጻሕፍት ውስጥ ተበትነው የሚገኙትን አንዳንድ ሐሳቦች በየክፍሉ አንደ አስፈላጊነቱ ለመጥቀስ ተሞክሯል።

ይህ መጽሐፍ “በነውን ማን ያሳየናል?” የሚል የነፍስ ጩኸት ላላቸው፣ መንገዱን እየፈለጉ በመንከራተት ላይ ላሉና ገናም ላላገኙት የድኅነትን መንገድ ያመለክታቸዋል። መጽሐፉን አንብበው አዳኙን ጌታ በትክክል እንደሚያውቁትና በእምነት ወደ ርሱ እንደሚቀርቡም ጸሐፊው ተስፋ ያደርጋል። መንገዱን ላወቁትም ወገኖች በመዳናቸው እየተደነቁ አዳኛቸውንና በጸጋ የዳኑበትን ዐላማ ይበልጥ እንደሚገነዘቡበትና መድኃኔ ዓለም ክርስቶስን በኑሯቸው ሁሉ እንደሚያከብሩበት ተስፋ አለው።

ዲያቆን አግዛቸው ተፈራ

መግቢያ

ይህ መጽሐፍ እግዚአብሔር ያዘጋጀውን ብቸኛ የድኅነት መንገድ ባለማወቅ “ብዙ የድኅነት መንገዶች አሉ” ለሚሉ ከፍሎች፣ የለም! መንገዱ አንድ ብቻ ነው ለማለትና የድኅነትን መንገድ ማወቅ ለሚሹ ለማሳየት የተጻፈ ነው። ከነቢያትና ከሐዋርያት አንሥቶ የእነርሱን ትምህርት ተቀብለው ለእኛ ያስተላለፋልንን ጥንታውያንና የዘመናችን አበው እምነት የሆነውን የድኅነት ትምህርት ስለ ያዘም “ነገረ ድኅነት በአሚኒ አበው (በአባቶች እምነት)” የሚል ስያሜ ተሰጥቶታል።

መጽሐፉ ስምንት ምዕራፎች ያሉት ሲሆን፣ ምዕራፍ አንድ የድኅነት ትምህርት በአጠቃላይም የክርስትና ትምህርት ዋናና ብቸኛ ምንጭ መጽሐፍ ቅዱስ መሆኑን ያስረዳል።

ምዕራፍ ሁለት ሰውና ኅጢአት በሚል ዐቢይ ርእስ ሥር ሰው ከመፈጠሩ እስከ ውድቀቱ ያለፈባቸውን መንገዶች፣ የኅጢአትን ምንነትና ውጤቱን፣ ሰው በኅጢአቱ ምክንያት ከመጣበት የእግዚአብሔር ቀኅጣ እንዴት እንደሚያመልጥ ያብራራል።

ምዕራፍ ሦስት ስለ እግዚአብሔር ጽድቅና ምሕረት ያስረዳል። እግዚአብሔር ኅጢአተኛውን ሰው የማዳን ሥራውን ሕግን በመስጠትና ኅጢአትን በመግለጥ አንደ ጀመረና፣ ጊዜያዊ የመታረቂያ መንገድ በማዘጋጀት አውነተኛውን የመታረቂያ መንገድ እንዳመለከተ ይገልጣል። በአውነተኛው የመታረቂያ መንገድ ሰውን የማዳን ሥራ መጠናቀቁንና እግዚአብሔር ካዘጋጀው ከዚህ የድኅነት መንገድ በቀር ሌላ አማራጭ መንገድ አለመኖሩን ይጠቀማል።

ምዕራፍ አራት ሰው እንዴት ይጸድቃል? የሚል ጥያቄ በማንሣት እግዚአብሔር ላዘጋጀው ድኅነት ሰው ሊሰጥ የሚገባውን ምላሽ በቅደም ተከተል ያብራራል።

ምዕራፍ ዐምስት በእግዚአብሔር የተዘጋጀውን ድኅነት ሰው በእምነት ተቀብሎ እንዴት እንደሚጸድቅ ያሳያል። ሰው በሕግ ሥራ እንደሚጸድቅና ድኅነት በእምነት ብቻ የሚገኝ መሆኑን በማስረዳት ክርስቶስ ጽድቃችን መሆኑንና የድኅነት ዋስትና እስከ ምን ድረስ እንደ ሆነ ያስረዳል።

ምዕራፍ ስድስት “ቅዱሳት ምስጢራት” በሚል ዐቢይ ርእስ ሥር በክርስቶስ የዳነ ሰው የሚፈጽማቸው ምስጢራት፣ በክርስቶስ ሞት ብቻ የተገኘውን ድኅነት የማይተኩና ድኅነትን በእምነት የተቀበለ ሁሉ እንዲፈጽማቸው ከጌታ የተሰጡ መሆኑን ከነተሰጡበት ዐላማ ጭምር ማብራሪያ ይሰጣል።

ምዕራፍ ሰባት ስለ መልካም ሥራ ምንነት ይናገራል። መልካም ሥራ ከእምነት የሚመነጭ፣ በእግዚአብሔር ጸጋ የሚሠራና ብድራት ያለው መሆኑን ይገልጣል። “ጽድቅ የሚገኘው በእምነት ነው” “እይደለም በእምነትና በሥራ ነው” ለሚለው

የሁለት ወገን ክርክር መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሐሳብ ያቀርባል፤ የእምነትንና የምግባርን ምንነትና ስፍራ ያሳያል።

የመጨረሻው ምዕራፍ ስለ ቅድስት ድንግል ማርያም በመጽሐፍ ቅዱስ የተነገረውንና እርሷ ያላትን ክብርና ስፍራ ለይቶ ያሳያል። የቤተ ክርስቲያን የጸሎት መጻሕፍት አንዱ በሆነው በውዳሴ ማርያም ውስጥ የሰኞን ክፍል በመውሰድም የድኅነት መንገድ እንዴት እንደ ተገለጠበት ያብራራል።

በየምዕራፉ መጀመሪያ ላይ የምዕራፉን ዋና ሐሳብ የሚገልጥ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ጥቅስ ተጠቅሷል። በመጽሐፉ ውስጥ በአብዛኛው የተጠቀሰው ከ1953 ዓ.ም. ዕትም መጽሐፍ ቅዱስ ሲሆን፤ ከሌሎች ዕትሞች የተጠቀሰበት ስፍራ አለ። በዚህ ጊዜ ጥቅሱ የተወሰደበት ዕትም በቅንፍ ተገልጧል።

ይህ መጽሐፍ የሰውን ዋና የሕይወት ጥያቄ ማለትም “እድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል?” የሚለውን ጥያቄ መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት በማድረግ ምላሽ ይሰጣልና እንባቢው ወደዚህ ግብ እንዲደርስ ጸሐፊው ይመኛል። ማኅበረ ቅዱሳን በ1996 ዓ.ም. ያሳተመውና “ትምህርተ ሃይማኖትና ክርስቲያናዊ ምግባር” የተሰኘው የሊቀ ጉባኤ አባ አበራ በቀለ መጽሐፍ የሚጠቀሙም ይህንኑ የድኅነት መንገድ፤ መድኃኒታችንን ኢየሱስ ክርስቶስን ነው፤ እንዲህ በማለት፡-

ተስፋ የምናደርገውም የመጨረሻው ነገር ገነት መንግሥተ ሰማያት እንደ ሆነ የእምነታችንና የተስፋችን ባለቤት እራሱ ክርስቶስ አስረድቶናል። በክርስቶስ ላሉ ሁሉ የሚሰጣቸው የዘላለም ሕይወት ይኸው ነው። የምንሄድበትም ሀገር ይኸው ብቻ ነው። መሄጃው መንገዱ፤ መድረሻው ሀገሩ በክርስቶስ በኩል እንጂ በሌላ በኩል አይገኝም (ጾ 216)።

ወደ ድኅነት የሚያደርስ መልካም ንባብ ይሁንልዎ!

**ምዕራፍ አንድ
መጽሐፍ ቅዱስ**

“አንተ ግን በተረዳህበት ነገር ጸንተህ ኑር፤ ከማን እንደ ተማርኸው ታውቃለህና። ከሕፃንነትህም ጀምረህ ክርስቶስ ኢየሱስን በማመን መዳን የሚገኝበትን ጥበብ ሊሰጡህ የሚችሉትን ቅዱሳን መጻሕፍትን ዐውቀሃል። የእግዚአብሔር ሰው ፍጹምና ለበጎ ሥራ ሁሉ የተዘጋጀ ይሆን ዘንድ፤ የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ ለትምህርትና ለተግዛጽ፤ ልብንም ለማቅናት፤ በጽድቅም ላለው ምክር ደግሞ ይጠቅማል።”

(2ጢ. 3፡14-17)

የመዳን ዕውቀት ምንጭ

መጽሐፍ ቅዱስ በሰው ፈቃድ ሳይሆን በእግዚአብሔር የተላኩ ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ምሪት የጻፉት የእግዚአብሔር ቃል ነው (2ኢጥ. 1፡21)። መጽሐፍ ቅዱስ ሰው አስቀድሞ ቅዱስ ሆኖ መፈጠሩንና በኋላ ግን ኅጢአት ስለ ሠራ ሰዎች ሁሉ ኅጢአተኞች መሆናቸውን ይገልጣል፤ ከኅጢአትና ከሞት የሚድኑበትን መንገድም ያሳያል፤ በአጠቃላይ ለሰዎች ድኅነት፤ ጥቅምና በረከት እንዲሆን ከእግዚአብሔር ተሰጥቷል (ማር. 16፡81 ሮሜ 15፡14፤ 2ጢ. 3፡16-17)።

ሐዋርያው ጳውሎስ መንፈሳዊ ልጁን ጢሞቴዎስን፤ “... ክርስቶስ ኢየሱስን በማመን መዳን የሚገኝበትን ጥበብ ሊሰጡህ የሚችሉትን ቅዱሳን መጻሕፍትን ዐውቀሃል” ብሎታል። በዚያ ዘመን “ቅዱሳት መጻሕፍት” የተባሉት የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ናቸው። ይህ መልእክት ለጢሞቴዎስ ከመጻፉ በፊት በነበሩት ጥቂት ዐሥርት ዓመታት፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም የመጣበትን ተልእኮ ፈጽሞ ወደ ሰማይ ዐርጎ፤ ቤተ ክርስቲያንም ተመሥርታ በየሀገሩ እየተስፋፋች ነበረ። ይሁን እንጂ በሐዲስ ኪዳን ዘመን የተፈጸመው ይህ ሁሉ ታሪክ፤ ትምህርትና አገልግሎት ሙሉ በሙሉ ተጽፎ አልተጠናቀቀምና፤ ቅዱስ ጳውሎስ “ቅዱሳት መጻሕፍት” ሲል የጠራቸው የብሉይ ኪዳን መጻሕፍትን መሆኑ አያጠራጥርም።

የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት፤ እግዚአብሔር ከእስራኤል ሕዝብ ጋር የነበረውን ታሪክ፤ እንዲሁም ከሕዝቡ ጋር የገባውን ቃል ኪዳን፤ ለሕዝቡ የሰጣቸውን ተስፋ፤ በሕዝቡና በእግዚአብሔር መካከል የነበረውን ኅብረትና የመሳሰሉትን ጉዳዮች ሁሉ ይዘዋል። በውስጣቸው የተካተቱት ብዙዎቹ ትንቢቶች፤ መሥዋዕቶችና ምሳሌዎች፤ ወደ ፊት (በሐዲስ ኪዳን) የሚመጣውን መሲሕ ማንነትና አገልግሎት የሚገልጡ ናቸው። የመጻሕፍቱ ማእከላዊ መልእክት ሌላ ሳይሆን የሚመጣው መሲሕ (ክርስቶስ) ነው። በመሆኑም መጻሕፍቱ የሚያነባቸውን ሰው የሚመሩት ወይም የሚጠቀሙት ወደ አዳኙ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ስለዚህ ነው ሐዋርያው፤ “ክርስቶስ ኢየሱስን በማመን መዳን የሚገኝበትን ጥበብ” ሊሰጡ የሚችሉ መሆናቸውን የተናገረው።

ታላቁ ሊቅ መጋቤ ብሉይ ሰይፈ ሥላሴ ዮሐንስ የአበውን ምስክርነት ጠቅሰው ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ታላቅነትና የነገረ ድኅነት ምንጭነት እንዲህ ሲሉ ጽፈዋል፤

‘ቅዱስ መጽሐፍ ከመንፈስ ቅዱስ የሚፈልቅ የማይነጥፍ ምንጭ፤ የመንግሥተ እግዚአብሔር መስክ፤ የዘላለማዊነት ገነት ነው። ከአዳም ገነት እጅግ የበለጠ፤ ያማረና የተዋበ ገነት ፍስሐ ነው። ከዚህ ቅዱስ ምንጭ ሁል ጊዜ የሚጠጣ ሰው የመንፈስ ቅዱስን ውሐዝ (ወንዝ) በነፍሱ ይቀበላልና ብፁዕ ነው። ቅዱስ መጽሐፍን በእኩብሮት፤ በግልጥነትና በንብሐ ማንበብ እንደ ቅዱስ ጥምቀት መንጽሐፈ (የሚያነጻ) ነው።’ (ቅዱስ ዮሐንስ እ.ፌ. ወርቅ)። ... ሌላውም መምህር ‘መጽሐፍ ቅዱስ መጣፍ ብቻ ሳይሆን ቤተ መጻሕፍት ነው። ብዙኃት መጻሕፍትን በውስጡ ይዞአልና፤ የዕውቀትና የጥበብ፤ የሕግና የታሪክም ምንጭ ነው’ ካለ በኋላ ‘ይሁን እንጂ መጽሐፍ ቅዱስን የምናነበው ለታሪክ ወይም ለሕግ ብለን አይደለም። ለዘላለማዊ ድኅነት እናነበዋለን እንጂ’ ብሏል (ፈላገ ጥበብ 1992፤ ገጽ 32/ አጽንዖት የግል)።

ብዙዎች የሃይማኖት ሰዎች ይህን የመጽሐፍ ቅዱስ ዋና ዐላማ ባለመንገዝብ ቅዱሳት መጻሕፍትን ያነባሉ፤ ይመረምራሉ። ነገር ግን በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ወደሚገኘው ድኅነት ሳይደርሱ ይቀራሉ። ለምሳሌ፡- አይሁድ ቅዱሳት መጻሕፍትን እየመረመሩ፤ ቅዱሳት መጻሕፍት ወደ ጠቆሟቸው ወደ ርሱ መምጣት አለመፈለጋቸውን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንዲህ በማለት ተናግሯል፤ “በእነርሱ የዘላለም ሕይወትን የምታገኙ እየመሰላችሁ መጻሕፍትን ትመረምራላችሁ፤ እነዚህ መጻሕፍት ስለ እኔ የሚመሰክሩ ናቸው፤ እናንተ ግን ሕይወት እንዲኖራችሁ ወደ እኔ መምጣት አትፈልጉም” (ዮሐ. 5፡39-40 ዐዲሱ መደበኛ ትርጉም 10.መ.ት/1 እንዲሁም ሉቃ. 24፡27-44)።

ብዙዎቻችን በልማድም ይሁን ባለማወቅ፤ ወይም በሌሎች ምክንያቶች የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት እንጂ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት “ክርስቶስ ኢየሱስን በማመን መዳን የሚገኝበትን ጥበብ” የሚሰጡ አይመስለንም። እንዲህ ማሰብ ግን ፍጹም ስሕተት ነው። ለሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት መጻፍና መጻሕፍቱ ለያዙት እውነት መገለጥ መሠረቱ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ናቸው። በእነርሱም ስለ መሲሐ መምጣትና መጥቶ ስለሚያከናውነው የድኅነት ሥራ ትንቢት ተነግሯል፤ ምሳሌ ተመስሏል። “በቃልም በሥራም በብሉይ ኪዳን የተገለጹት ነገሮች በሐዲስ ኪዳን ወደ ተገለጠው ወደ ክርስቶስ የማዳን ሥራ የሚያመለክቱ ናቸው።” (አበራ 1/ሐ ቀ 74/ላ ላ/1996፤ 47)። በሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ውስጥ ደግሞ እነዚህ ትንቢቶችና ምሳሌዎች እንዴት እንደ ተፈጸሙ ተበራርቷል። የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት የብሉይ ኪዳንን ትንቢቶችና ምሳሌዎች በመጥቀስ ይህን አረጋግጣል።

ከተነገሩት ትንቢቶች መካከል በትንቢተ ኢሳይያስ ምዕራፍ 53 ውስጥ ከተጻፈው ወስደው የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ጠቅሰዋል። ለምሳሌ፡- ማቴዎስ በወንጌሉ፤ “እርሱ ድካማችንን ተቀበለ ደይዎችንም ተሸከመ” የሚለውን ጠቅሶ ቃሉ ይፈጸም ዘንድ ኢየሱስ መናፍቅን በቃሉ እንደ አወጣ እና የታመሙትን ሁሉ እንደ ፈወሰ ጽፏል (ማቴ. 8፡16-17፤ ሌሊ. 53፡4)። ሉቃስም በሐዋርያት ሥራ ላይ ከዚህ ከፍል ጠቅሷል (ሐ.ሥ. 8፡32-33፤ ሌሊ.

53፡7)። ከተመሰሉት ምሳሌዎች መካከልም ሙሴ በምድረ በዳ የሰቀለውን የናስ አባብ መጥቀስ ይቻላል፤ የናሱ አባብ ለክርስቶስ ምሳሌ መሆኑን ራሱ ጌታችን፤ “ሙሴም በምድረ .በዳ አባብን እንደ ሰቀለ እንዲሁ በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ የሰው ልጅ ይሰቀል ይገባዋል” በማለት በንጽጽር አብራርቷል (ዮሐ. 3፡14-15)።

የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት እንደሚመሰክሩት፤ ብዙዎች “ክርስቶስ ኢየሱስን በማመን መዳን የሚገኝበትን ጥበብ” ያገኙት ከብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ነው። በኋላ ላይ ሐዋርያት ከሆኑት አንዳንዶቹ ክርስቶስን ለማመንና የርሱ ደቀ መዛሙርት ለመሆን መነሻ የሆኑባቸው፤ በሙሴ አሪት (ሕግ) እና በነቢያት መጻሕፍት (በብሉይ ኪዳን መጻሕፍት) ስለ ክርስቶስ የተነገሩት ትንቢቶች ናቸው (ዮሐ. 1፡46)። ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ፤ “ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነ አምናለሁ” ብሎ ለማመንና ለመጠመቅ የበቃው፤ በትንቢተ ኢሳይያስ ምዕራፍ 53 ቁጥር 7 እና 8 ላይ፤ “እንደ በግ ወደ መታረድ ተነዳ፤ የበግ ጠቦትም በሸላቹ ፊት ዝም እንደሚል እንዲሁ አፉን አልከፈተም። በውርደቱ ፍርዱ ተወገደ፤ ሕይወቴ ከምድር ተወግዳለችና ትውልዳንስ ማን ይናገራል?” ተብሎ ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት የተነገረውን ትንቢት ፈልጾ ስለብራራለትና ርሱም በእምነት ስለ ተቀበለው ነው (ሐ.ሥ. 8፡27-39)።

በቤርያ የነበሩት አይሁድ ጳውሎስና ሲላስ የሰበኩላቸውን ወንጌል ለመቀበል ብቸኛ መመዘኛ ያደረጉት የብሉይ ኪዳን መጻሕፍትን ነበር። ይህን በተመለከተ ወንጌላዊው ሉቃስ፤ “ነገሩ እንደዚሁ ይሆንን? ብለው ዕለት ዕለት መጻሕፍትን እየመረመሩ ቃሉን በሙሉ ፈቃድ ተቀበሉ” በማለት መስከሯል (ሐ.ሥ. 17፡11)።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤ በኋላም ሐዋርያት በሚያስተምሩበት ወቅት የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የእግዚአብሔር ቃላት መሆናቸውን ከየመጻሕፍቱ በመጥቀስና በማስተማር አረጋግጠዋል። ከዚህ አንጻር መዳን የሚገኝበትን ጥበብ ለመግለጥ በዚያ ዘመን ለብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ከፍተኛ ስፍራ ይሰጥ እንደ ነበረ መገመት አያስቸግርም። እኛ በምንገኝበት በዚህ ዘመን ደግሞ ትንቢቱን ከፍጻሜው፤ ምሳሌውን ከአማካኛው ጋር በአንድነት የያዘው መጽሐፍ ቅዱስ በእጃችን መገኘቱ እጅግ የታደልን ያደርገናል። በመሆኑም በአንድ በኩል ፍጻሜውና አማካኛው ነገር በሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ስለ ተገለጡልን በእነርሱ ላይ ብናተኩር፤ በሌላ በኩል ደግሞ ትንቢቱንና ምሳሌውን የያዙት የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት መዳን የሚገኝበትን ጥበብ የሚሰጡ ባይመስለን ብዙ ላያስገርም ይችላል። ይሁን እንጂ ያለ ብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍትን ማስተዋል ሊያስቸግር ይችላል። ብሉይ ኪዳን ያለ ሐዲስ ኪዳን ፍጻሜ የለውም፤ ሐዲስ ኪዳንም ያለ ብሉይ ኪዳን መነሻ የለውም። ስለዚህ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት “መዳን የሚገኝበትን ጥበብ” የሚሰጡ ቅዱሳት መጻሕፍት መሆናቸውን መቀበል ሐዲስ ኪዳንን ለማስተዋል መሠረት ነው።

ዛሬ “መጽሐፍ ቅዱስ” ወይም “ቅዱሳን መጻሕፍት” የሚለው መጠሪያ፣ ለብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ብቻ ሳይሆን ለሐዲስ ኪዳን መጻሕፍትም የሚያገለግል ነው። በክርስትና ትምህርት መሠረት ከነዚህ መጻሕፍት ውጪ፣ “ክርስቶስ ኢየሱስን በማመን መዳን የሚገኝበትን ጥበብ” የሚሰጡ መጻሕፍት ፈጽሞ የሉም። ስለ ዓለም አፈጣጠር፣ ስለ ሰው ውድቀት፣ ስለ ኅጢአት ምንነትና ወደ እዚህ ዓለም ስለ ገባበት ሁኔታ፣ እግዚአብሔር ሰውን ለማዳን ስላዘጋጀው የድኅነት መንገድ ትክክለኛና ሙሉ ትምህርት የሚገኘው ከመጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ነው።

በቤተ ክርስቲያናችን ውስጥ የተገኙ መጻሕፍት ሁሉ በልማድ “ቅዱሳን መጻሕፍት” ተብለው ሲጠሩ እንሰማለን። “ቅዱሳን” የሚለው ቅጽል ግን በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ከተጻፉት ከብሉይትና ከሐዲሳት መጻሕፍት ውጪ ለሌሎች መጻሕፍት ሁሉ የሚሰማማና ሊቀጸል የሚገባ አይደለም። ከጥንት የቤተ ክርስቲያን አባቶች መካከል አንዱ አትናቴዎስ ለንጉሥ ቄስጠንጢኖስ ልጅ ለዳግማዊ ቄስጠንጢኖስ በጻፈው ትእዛዝ ላይ እንዲህ ብሏል፤ “የሚበልጠውም ትእዛዝ በእርሱ፣ በነቢያት፣ በወንጌል በሐዋርያት ቃል እናምን ዘንድ ነው። ንጉሥ ሆይ! ... ለነፍስህ መድኃኒት ይሆኑ ዘንድ እግዚአብሔር ሊገልጽልህ የወደዳቸው መጻሕፍት እሊህ ናቸው።” (ሃይማኖተ አበው 1986፣ ገጽ 89፡90)። በማለት ሰው ድኅነትን ያገኝ ዘንድ ከእግዚአብሔር የተሰጠው መጽሐፍ፣ መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ መሆኑን አረጋግጧል።

በእግዚአብሔር ዘንድ ከሰዎች ድኅነት የበለጠ ዋና ጉዳይ የለም (ሕዝ. 18፡23፤32፤ 33፤ዘ፤ ዮሐ. 3፡16-17፤ 1ኤግ. 2፡3)። በሰውም ዘንድ ትልቁ ጥያቄ እንዴት ነው የምድኑም? የሚለው ጥያቄ ነው። የእግዚአብሔር ዋና ዓላማ ለሰው ባዘጋጀው ድኅነት በኩል ሁሉን በክርስቶስ መጠቅለል በመሆኑ (ኤፌ. 1፡10)፣ እግዚአብሔር የድኅነት ትምህርት በቃሉ ውስጥ እንዲሰፍር ያደረገው በግልጽና ሰዎች ሁሉ ሊረዱት በሚችሉት መንገድ ነው።

በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ስለ ድኅነት በቂ ትምህርት ተጽፎአል። በተለይም በሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ዋና ትኩረት የተሰጠው ስለ ድኅነት ጉዳይ ነው። ኢየሱስ ይወደው የነበረው ደቀ መዝሙር ዮሐንስ በወንጌሉ፣ “ኢየሱስም በዚህ መጽሐፍ ያልተጻፈ ሌላ ብዙ ምልክት በደቀ መዝሙርቱ ፊት አደረገ፤ ነገር ግን ኢየሱስ እርሱ ክርስቶስ፣ የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነ ታምኑ ዘንድ እምናችሁም በስሙ ሕይወት እንዲሆንላችሁ ይህ ተጽፎአል” በማለት ወንጌሉን የጻፈበትን ዋና ዓላማ ገልጧል (ዮሐ. 20፡30-31)። ይኸውም ወንጌሉን ያነበበ ሁሉ ኢየሱስ ርሱ ክርስቶስ፣ እንዲሁም የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን እንዲያምንና በማመኑም ምክንያት የዘላለምን ሕይወት እንዲያገኝ ነው እንጂ ለሌላ አይደለም።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አንዳንድ የማይገባንና የትኛውም የነገረ መለኮት ሊቅ ሊያስረዳን የማይችለው ምስጢር መኖሩ ቢታወቅም፣ የድኅነትን ትምህርት ያህል ደግሞ የተበራራና የተገለጠ ትምህርት አለ ማለት አያስደፍርም። ምናልባት እግዚአብሔር በግልጽ ሁኔታ እንዲሰፍር ያደረገውን እውነት፣ እኛ ሰዎች በልዩ ልዩ

ምክንያት አወሳሰበነው ሊሆን ይችላል። “የዚህ ዓለም አምላክ” የተባለ ሰይጣንም በጨለማው ግዙቁ ውስጥ ያሉ ሰዎች ነጻ ወጥተው የዘላለም ሕይወትን እንዳያገኙ፣ የማያምኑትን ሰዎች ሐሳብ በማሳወርና ልዩ ልዩ ተንኮል በመሥራት ቃሉን ሊሸፍንባቸው ይችላል (2ቆሮ. 4፡4)።

ሙሴ እንዳለው፣ “ምስጢሩ ለአምላካችን ለእግዚአብሔር ነው፤ የተገለጠው ግን የዚህን ሕግ ቃሎች ሁሉ እናደርግ ዘንድ ለእኛ ለዘላለምም ለልጆቻችን ነው።” (ዘጸ. 29፡29)። ስለዚህ ምስጢር የሆነውን ነገርና ያልተመለሰልንን ጥያቄ ለአምላካችን በመተው፣ የተገለጠልንን እውነት በመቀበልና በመቃዘዝ ሕይወታችንን ልናድን ይገባል። በአጠቃላይ ስለ ድኅነት እማራለሁ፤ አስተምራለሁ የሚል ሁሉ፣ ከሁሉ አስቀድሞ “ክርስቶስ ኢየሱስን በማመን መዳን የሚገኝበትን ጥበብ” የያዘው መጽሐፍ፣ መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ መሆኑን መቀበልና ትምህርቱን በርሱ ላይ መመሥረት አለበት። በመጽሐፍ ቅዱስ ስለ ተገለጠው ድኅነት የሚያስተምሩ ሌሎች የቤተ ክርስቲያን መጻሕፍት ቢኖሩም እንኳ፣ ምንጫቸው ሌላ ሳይሆን መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ መሆኑን ማወቅ ለድኅነት ቀዳሚውና መሠረታዊው ነገር ነው።

ስለ ተስፋችን፣ ስለ ሃይማኖታችን ስለ መንፈሳዊ ኑሯችንና ስለ መሳሰሉት ቢጠይቁን መልስ ለመስጠት እንድንችል መጀመሪያ የክርስትና ትምህርትና ዕውቀት እንዲኖረን ያስፈልጋል። ይህ ዕውቀት ደግሞ እንዲኖረን ከፈለግን ከቃለ እግዚአብሔር እናገኘዋለን፤ ቃሉን ደግሞ ከቅዱሳን መጻሕፍት ማለት ከብሉይትና ከሐዲሳት እናገኘዋለን። ስለዚህ ክርስቲያናዊ ሕይወታችን እንዲያድግና ጽድቅን እንዲያፈራ የመጀመሪያው ነገር ቃለ እግዚአብሔርን መማርና ማጥናት ነው። (ለቤ. /ሊቀ ጉባኤ አባ/ 1996፣ 460)

ታላቁ ሊቅ አለቃ ኪዳነ ወልድ ከፍሌም “ሃይማኖተ አበው ቀደምት” በተሰኘ መጽሐፋቸው ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ፍጹምነት የሚከተሉትን ስንኞች ቋጥረዋል።

- “ቅዱስ መጽሐፍ ነው የግዜር ጠማር - የማይሳሳት እንደ ፍጡር፤
- ምዕራፎቹም በየክፍላቸው - የማይጣሉ ርስ በርሳቸው፤
- በፍጡራን እጅ ምንም ቢጣፍ - ተቀድቷልና ከፈጣሪ እፍ”

(ኪዳነ ወልድ 1986፣ 158)

“ሀበነ እግዚአ አዕይንተ አእምሮ ወትረ ኪዳክ ይርኣያ፤ ወአኣገነሂ ቃለ ዘባሕቲትከ ይሰምዳ። - እቤቱ የዕውቀት ዐይኖችን ስጠን፤ ዘወትር አንተን ያዩ ዘንድ፤ ጀርዎቻችንም የእገተን ብቻ ቃል ይሰሙ ዘንድ” (መጽሐፈ ቅዱስ 1984፣ 69)።

**ምዕራፍ ሁለት
ሰውና ኅጢአት**

“አይሁድም የግሪክ ሰዎችም ከኅጢአት በታች እንደ ሆኑ አስቀድመን ከሰሰናቸዋልና እንዲህ ተብሎ እንደ ተጻፈ፡- ጻድቅ የለም አንድ ሰንኳ፤ አስተዋይም የለም፤ እግዚአብሔርንም የሚፈልግ የለም፤ ሁሉ ተሳስተዋል፤ በአንድነትም የማይጠቅሙ ሆነዋል፤ ቸርነት የሚያደርግ የለም፤ አንድ ሰንኳ የለም፡፡ ... ሁሉ ኅጢአትን ሠርተዋልና የእግዚአብሔርም ክብር ጎድሏቸዋል፤” (ሮሜ 3፡9-12፡23)

ሰው ከመፈጠሩ እስከ ውድቀቱ

የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት የሰውን ታሪክ “መፈጠሩ፣ በኅጢአት መውደቁና ከኅጢአት ውድቀት መነሣቱ” በሚል በሦስት ምዕራፎች ይከፍሉታል (የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት 1992፣ ገጽ 75)፤ ነውም፡፡ መጽሐፍ ቅዱስ በዋናነት እነዚህን ሦስት የሰው የሕይወት ምዕራፎች የሚያብራራ የእግዚአብሔር ቃል ነው ብሎ መናገር ይቻላል፡፡

ከሰው አፈጣጠር እንጀምር፤ ሰው በመጀመሪያ ቅዱስና ጻድቅ ሆኖ በእግዚአብሔር መልከና ምሳሌ እንደ ተፈጠረ መጽሐፍ ቅዱስ ይመሰክራል (ዘፍ. 1፡27፤ 2፡7)፡፡ በሰድስቱ ቀናት ከተፈጠሩት ፍጥረቶች መካከል ሰውን ያላቀውም፤ እግዚአብሔር የሕይወትን አስተንፋስ በአፍንጫው እፍ በማለት ሕያው ነፍስ ያለው ፍጥረት እንዲሆን ማድረጉ ነው (ዘፍ. 2፡7)፡፡ እግዚአብሔር በየዕለቱ የመፍጠር ተግባሩ ፍጻሜ ላይ “መልካም እንደ ሆነ እየ” (ዘፍ. 1፡4፡10፡12፡18፡21፡25)፡፡ የሚል አስተያየት ሲሰጥ፤ በሰድስተኛው ቀን የሰውን መፈጠር ተከትሎ ግን፤ “እጅግ መልካም ነበረ” (ዘፍ. 1፡31) ተብሎ ተነገረ፡፡ ይህ ከምንም በላይ ሰው ቅዱስ ሆኖ መፈጠሩን ያመለክታል፡፡

የመጀመሪያዎቹ ሰዎች (አዳምና ሔዋን) በእግዚአብሔር መልከና ምሳሌ ቅዱሳን ሆነው ስለ ተፈጠሩ ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸው ኅብረት የሠመረ፤ ኑሯቸውም ያማረና የሚያስደስት ነበር፡፡ ከውድቀት በፊት በሰውና በእግዚአብሔር መካከል የነበረው ጤናማ ኅብረትም ይህን ያስረዳል፡፡ እግዚአብሔር ሰውን በመልኩና በምሳሌው ከፈጠረው በኋላ፤

1. እንዲበዙ፤ ምድርን እንዲሞላትና እንዲገዟት፤ የባሕርን ዓሣቸ፤ የሰማይን ወፎችና በምድር ላይ የሚንቀሳቀሱትን ፍጥረቶችም ሁሉ እንዲገዟቸው ሲባርክቸው (ዘፍ. 1፡28)፤
2. መብል እንዲሆኗቸው የፀዋትን ወገን ሁሉ ሲሰጣቸው (ዘፍ. 1፡29-30)፤
3. እንዲጠብቃትና እንዲያበጃት ሰውን ባዘጋጀለት ገነት ውስጥ ሲያኖረው (ዘፍ. 2፡8፡15)፤
4. ሰውን መልካምና ክፉን ከሚያስታውቀው ዛፍ እንዳይበላ ሲያዝዘው (ዘፍ. 2፡17)፤
5. አዳም ሕያው ነፍስ ላለው ፍጥረት ሁሉ ስም እንዳይወጣ የምድር አራዊትንና የሰማይ ወፎችን ወደ አዳም ሲያመጣቸው (ዘፍ. 2፡19)፤

6. ለአዳም ‘የምትመች ረዳት’ የተባለችን ሴት ሲሠራትና ወደ አዳም ሲያመጣት (ዘፍ. 2፡21-22)፤

7. በሰውና በእግዚአብሔር መካከል የነበረው ኅብረት አስደሳች ከመሆኑ የተነሣ፤ ሰው በእግዚአብሔር ፊት ሳይሳቀቅና ሳይፈራ በደስታ ይመላለስ እንደ ነበር እንገነዘባለን፡፡

ሰው በእንዲህ ያለ ክብር ከተፈጠረ በኋላ በእግዚአብሔር የእጆቹ ሥራ ላይ ገዥ ሆኖ ተሾመ (ዘፍ. 1፡28፤ መዝ. 8፡6-8)፡፡ የወደደውን ያደርግ ዘንድም ነጻነት ተሰጠው፡፡ ለፈጣሪው መግዛቱ በሚታወቅበት ትእዛዝም፤ ነጻ ፈቃዱን ተጠቅሞ ይሻለኛል ያለውን ለመምረጥ፤ የጠላውን ደግሞ ለመተው ባለሙሉ መብት ሆነ እንጂ ግዴታ አልተጣለበትም፡፡ “መልካምንና ክፉን ከሚያስታውቀው ዛፍ አትብላ፤ ከእርሱ በበላህ ቀን ሞትን ትሞታለህና” (ዘፍ. 2፡17)፡፡ በሚለው አምላካዊ ትእዛዝ ውስጥ ይህ ነጻነት ጎልቶ ይታያል፡፡ ይልቁንም ከውድቀት በኋላ ባለው የሰው ታሪክ ውስጥ በግልጥ እንደምናነበው፤ ሰው ነጻ ፈቃዱን ተጠቅሞ የመረጠውን እንዲከተል ትእዛዙን ከማቅረብና የተሻለውን ለመጠቁም ከመምከር ውጪ እግዚአብሔር ሰውን ሲጫነውና ሲያስገድደው አይታይም (ዘፍ. 1፡1፡26-28፤ 30፡19፤ ሊያ. 24፡15፤ 1፡7. 18፡21፤ ሊሳ. 1፡19፤ ዮሐ. 14፡15)፡፡

እንዲህ ማለት ግን ሰው ነጻ ፈቃድ ስለ ተሰጠው ወዶና ፈቅዶ በሚያደርገው በማንኛውም ነገር ኅላፊነት የለበትም፤ ተጠያቂም አይሆንም ማለት አይደለም፡፡ ሰው ነጻ ፈቃዱን ተጠቅሞና በሰይጣን ምክር ተቃልሎ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በማፍረሱ ለሚከተለው ውጤት ኅላፊነቱን ወስዷል፤ ተጠያቂም ሆኗል፡፡ ኅጢአትን ሠራ፤ እግዚአብሔር በትእዛዙ ውስጥ በሰጠው ማስጠንቀቂያ መሠረትም ያለመታዘዙ ውጤት የሆነው ሞት መጣበት፡፡ በዚህም ወደ ታሪኩ ሁለተኛ ምዕራፍ፤ በኅጢአት ወደ መውደቅ ተሸጋገረ (ዘፍ. 3፡1-8)፡፡

ሰው በኅጢአት መውደቁ

ሰው የተሰጠውን የክብር መጠን ባለመገንዘቡና ከዚያ በማለፍ እንደ እግዚአብሔር ለመሆን በመፈለጉ፤ የፈጣሪውን ትእዛዝ አፍርሶ ወደ ሁለተኛው የሕይወቱ አስከፊ ምዕራፍ መሸጋገሩን የምናነበው በመጽሐፍ ቅዱስ የመጀመሪያ መጽሐፍ በ3ኛው ምዕራፍ (ዘፍ. 3) ላይ ነው፡፡ አዳምና ሔዋን እንዳይበሉ ከተከለከሉት የዛፍ ፍሬ (ዘፍ. 2፡17) ወስደው በመብላታቸው እግዚአብሔር የሰጣቸውን ሕግ ጣሱ፡፡ በዚህ ምክንያት ኅጢአት ወደ ዓለም ገባ (ሮሜ 5፡12)፡፡

ሰው እግዚአብሔር የሰጠውን ጥበቅ ትእዛዝ በመጣሱና የእግዚአብሔርን ክብር ለራሱ ለማድረግ በመፈለግ ኅጢአትን በመሥራቱ፤ በእግዚአብሔር ፊት በደስታ እንዲኖር የሚያደርጉትን ጽድቅንና ቅድስናን በፈቃዱ ጣላቸው፡፡ ከዚህ የተነሣ፡-

1. አዳምና ሔዋን ቀድሞ የማይተፋፈሩበት የነበረውን ዕራቀትነታቸውን ከተከለከለው ዛፍ ከበሉ በኋላ ዐይናቸው ተከፍቶ ዐወቁት፤ የሚተፋፈሩበትም ሆነ (ዘፍ. 2፡25፤ 3፡7)፤

2. የእግዚአብሔርን ድምፅ ሲሰሙ በድንጋጤና በፍርሀት ተውጠው ከፊቱ የሚሸፍኑ የሚደበቁ ሆኑ (ዘፍ. 3:18)፤
3. አዳም ቀድሞ እንደ ገዛ ሥጋው ይቁጥራት የነበረችውን ሚስቱን የሚወነጅላት፤ እርሷን ስለ ሰጠውም እግዚአብሔርን ተጠያቂ የሚያደርገው ሆነ (ዘፍ. 2:23-24፤ 3:12)፤
4. ሴቲቱ በፀንሰች ጊዜ ጭንቋ እንደሚበዛና የምትወልደውም በጭንቅ እንደ ሆነ፤ ፈቃዷም ወደ ባለ እንደሚሆንና እንደምትገዛለትም ተነገራት (ዘፍ. 3:16)፤
5. ሰው ቀድሞ በገነት ያከናውን የነበረው ድካም የሌለበት፤ ገነትን የመንከባከብና የማበጃጀት ምቹ ሥራ፤ ብዙ ላብ ወደሚፈሰስበት አድካሚ ሥራ ተለወጠ (ዘፍ. 2:15፤ ዘፍ. 3:17)፤
6. በመጀመሪያ ሁሉ በእጁ ሁሉ በደጁ የተሰጠው ሰው እምነት የማይጣልበት ሆነ፤ ስለዚህ ቀድሞ በገነት መካከል ያለ ጠባቂና ያለ ተቆጣጣሪ የነበረው የሕይወት ዛፍ ከልካይ ተመደበበት (ዘፍ. 1:29፤ ዘፍ. 3:22፤ ዘፍ. 3:24)።

እነዚህ ብቻ አይደሉም፤ እነዚህን ተከትለው በኋላ ላይ በሰው ልጅ ታሪክ ውስጥ የታዩ ልዩ ልዩ አሳዛኝና አስከፊ የኑሮ ገጽታዎች ሁሉ፤ የጎጠኝነት ውጤት መሆናቸው ፈጽሞ አይካድም።

በእግዚአብሔር መልክና ምሳሌ የተፈጠረው ሰው በጎጠኝነት ከወደቀ በኋላ፤ ልጅን የወለደው በራሱ መልክና ምሳሌ ነው (ዘፍ. 5:3)። ይህም የአዳም ዘር የሆነ ሁሉ በጎጠኝነት የተበከለ ማንነትን (ጥንተ አብሶን) ወርሶ መወለዱንና በጎጠኝነት ምክንያት የእግዚአብሔር ክብር ከሰው ሁሉ መጉደሉን (ሮሜ 3:23) ያመለክታል።

የአዳም ዐሥረኛ ትውልድ እስከ ሆነው እስከ ኖኅ ድረስ ያለውን ትውልድ ሁኔታ እንኳ ስንመለከት፤ ሰው በጎጠኝነት ላይ ጎጠኝነት፤ በበደል ላይ በደል እየጨመረ መሄዱን እንረዳለን። የአዳም ልጅ የሆነው ቃየን በቅናት ተነሣሥቶ ወንድሙን አቤልን ገደለው (ዘፍ. 4:1-8)። የቃየን ስድስተኛ ትውልድ የሆነው ላሜሕ ደግሞ ሁለት ሚስቶችን በማግባት እግዚአብሔር የሠራውንና 'አንድ ወንድ ለአንዲት ሴት' የሚለውን የጋብቻን ሕግ አፈረሰ፤ በቂም-በቀል ተነሣሥቶም ሰውን ገደለ። ለዚህ ድርጊቱ የሚገባው ቅጣት ከቃየን የከፋ መሆኑን ራሱ መጠቁሙ፤ ጎጠኝነት በዐይነትም በመጠንም ምን ያህል እየጨመረና እየበዛ እንደ ሄደ ያስገነዝበናል (ዘፍ. 4:19-24)። ሰዎች ለጎጠኝነት የነበራቸው ግምት ከጊዜ ወደ ጊዜ እየሸቀለቁለ መምጣቱንና የኅሊና ድንዛዜም መጨመሩን ያስረዳል።

አዳምና ሚስቱ "አትብላ" የተባለውን ሕግ ጥሰው ከተከለከለው ዛፍ ፍሬ ከበሉ በኋላ፤ የእግዚአብሔርን ድምፅ ሲሰሙ ፈርተው በገነት ዛፎች መካከል ተሸሸጉ (ዘፍ. 3:8)። ልጃቸው ቃየን ግን ወንድሙን አቤልን በገደለውና እግዚአብሔር ስለ አቤል በጠየቀው ጊዜ ይህ ፍርሀት ርቶት፤ "አላውቅም፤ የወንድሜ ጠባቂው እኔ ነኝ?" ሲል ነበር የመለሰው (ዘፍ. 4:9)። የቃየን ስድስተኛው ትውልድ የሆነው ላሜሕም ሁለት ሰው በመግደሉ ከመጸጸትና ከመፍራት ይልቅ ጎጠኝነትን እንደ ጀብድ ያወራ ነበር (ዘፍ.

4:23)። በኖኅ ዘመን የነበረው ትውልድም እጅግ ዐመፀኛና የልቡ ሐሳብ ወደ ከፋት ብቻ ያዘነበለ ነበር (ዘፍ. 6:5)።

"ከርከሰ ነገር ንጹሕን ሊያወጣ ማን ይችላል? አንድ እንኳ የሚችል የለም" (ሊዮ. 14:14)። ስለዚህ "ንጹሕ ይሆን ዘንድ ሰው ምንድር ነው? ጻድቅስ ይሆን ዘንድ ከሴት የተወለደ ምንድር ነው? እነሆ በቅዱሳኑ እንኳ አይታመንም፤ ሰማያትም በፊቱ ንጹሐን አይደሉም። ይልቁንስ አስጸያፊና የረከሰ፤ ጎጠኝነትም እንደ ውሃ የሚጠጣ ሰው ምንኛ ያንበ?" (ሊዮ. 15:14-16)። በመሆኑም ከሰው ዘር መካከል ጎጠኝነትና ያልሆነ ጻድቅ ሰውን ማግኘት አልተቻለም፤ አይቻልምም (ነገ. 8:46፤ ሊዮ. 4:17-19፤ መዝ. 129/130፤ 131፤ 132፤ 133፤ 134፤ 135፤ 136፤ 137፤ 138፤ 139፤ 140፤ 141፤ 142፤ 143፤ 144፤ 145፤ 146፤ 147፤ 148፤ 149፤ 150፤ 151፤ 152፤ 153፤ 154፤ 155፤ 156፤ 157፤ 158፤ 159፤ 160፤ 161፤ 162፤ 163፤ 164፤ 165፤ 166፤ 167፤ 168፤ 169፤ 170፤ 171፤ 172፤ 173፤ 174፤ 175፤ 176፤ 177፤ 178፤ 179፤ 180፤ 181፤ 182፤ 183፤ 184፤ 185፤ 186፤ 187፤ 188፤ 189፤ 190፤ 191፤ 192፤ 193፤ 194፤ 195፤ 196፤ 197፤ 198፤ 199፤ 200፤ 201፤ 202፤ 203፤ 204፤ 205፤ 206፤ 207፤ 208፤ 209፤ 210፤ 211፤ 212፤ 213፤ 214፤ 215፤ 216፤ 217፤ 218፤ 219፤ 220፤ 221፤ 222፤ 223፤ 224፤ 225፤ 226፤ 227፤ 228፤ 229፤ 230፤ 231፤ 232፤ 233፤ 234፤ 235፤ 236፤ 237፤ 238፤ 239፤ 240፤ 241፤ 242፤ 243፤ 244፤ 245፤ 246፤ 247፤ 248፤ 249፤ 250፤ 251፤ 252፤ 253፤ 254፤ 255፤ 256፤ 257፤ 258፤ 259፤ 260፤ 261፤ 262፤ 263፤ 264፤ 265፤ 266፤ 267፤ 268፤ 269፤ 270፤ 271፤ 272፤ 273፤ 274፤ 275፤ 276፤ 277፤ 278፤ 279፤ 280፤ 281፤ 282፤ 283፤ 284፤ 285፤ 286፤ 287፤ 288፤ 289፤ 290፤ 291፤ 292፤ 293፤ 294፤ 295፤ 296፤ 297፤ 298፤ 299፤ 300፤ 301፤ 302፤ 303፤ 304፤ 305፤ 306፤ 307፤ 308፤ 309፤ 310፤ 311፤ 312፤ 313፤ 314፤ 315፤ 316፤ 317፤ 318፤ 319፤ 320፤ 321፤ 322፤ 323፤ 324፤ 325፤ 326፤ 327፤ 328፤ 329፤ 330፤ 331፤ 332፤ 333፤ 334፤ 335፤ 336፤ 337፤ 338፤ 339፤ 340፤ 341፤ 342፤ 343፤ 344፤ 345፤ 346፤ 347፤ 348፤ 349፤ 350፤ 351፤ 352፤ 353፤ 354፤ 355፤ 356፤ 357፤ 358፤ 359፤ 360፤ 361፤ 362፤ 363፤ 364፤ 365፤ 366፤ 367፤ 368፤ 369፤ 370፤ 371፤ 372፤ 373፤ 374፤ 375፤ 376፤ 377፤ 378፤ 379፤ 380፤ 381፤ 382፤ 383፤ 384፤ 385፤ 386፤ 387፤ 388፤ 389፤ 390፤ 391፤ 392፤ 393፤ 394፤ 395፤ 396፤ 397፤ 398፤ 399፤ 400፤ 401፤ 402፤ 403፤ 404፤ 405፤ 406፤ 407፤ 408፤ 409፤ 410፤ 411፤ 412፤ 413፤ 414፤ 415፤ 416፤ 417፤ 418፤ 419፤ 420፤ 421፤ 422፤ 423፤ 424፤ 425፤ 426፤ 427፤ 428፤ 429፤ 430፤ 431፤ 432፤ 433፤ 434፤ 435፤ 436፤ 437፤ 438፤ 439፤ 440፤ 441፤ 442፤ 443፤ 444፤ 445፤ 446፤ 447፤ 448፤ 449፤ 450፤ 451፤ 452፤ 453፤ 454፤ 455፤ 456፤ 457፤ 458፤ 459፤ 460፤ 461፤ 462፤ 463፤ 464፤ 465፤ 466፤ 467፤ 468፤ 469፤ 470፤ 471፤ 472፤ 473፤ 474፤ 475፤ 476፤ 477፤ 478፤ 479፤ 480፤ 481፤ 482፤ 483፤ 484፤ 485፤ 486፤ 487፤ 488፤ 489፤ 490፤ 491፤ 492፤ 493፤ 494፤ 495፤ 496፤ 497፤ 498፤ 499፤ 500፤ 501፤ 502፤ 503፤ 504፤ 505፤ 506፤ 507፤ 508፤ 509፤ 510፤ 511፤ 512፤ 513፤ 514፤ 515፤ 516፤ 517፤ 518፤ 519፤ 520፤ 521፤ 522፤ 523፤ 524፤ 525፤ 526፤ 527፤ 528፤ 529፤ 530፤ 531፤ 532፤ 533፤ 534፤ 535፤ 536፤ 537፤ 538፤ 539፤ 540፤ 541፤ 542፤ 543፤ 544፤ 545፤ 546፤ 547፤ 548፤ 549፤ 550፤ 551፤ 552፤ 553፤ 554፤ 555፤ 556፤ 557፤ 558፤ 559፤ 560፤ 561፤ 562፤ 563፤ 564፤ 565፤ 566፤ 567፤ 568፤ 569፤ 570፤ 571፤ 572፤ 573፤ 574፤ 575፤ 576፤ 577፤ 578፤ 579፤ 580፤ 581፤ 582፤ 583፤ 584፤ 585፤ 586፤ 587፤ 588፤ 589፤ 590፤ 591፤ 592፤ 593፤ 594፤ 595፤ 596፤ 597፤ 598፤ 599፤ 600፤ 601፤ 602፤ 603፤ 604፤ 605፤ 606፤ 607፤ 608፤ 609፤ 610፤ 611፤ 612፤ 613፤ 614፤ 615፤ 616፤ 617፤ 618፤ 619፤ 620፤ 621፤ 622፤ 623፤ 624፤ 625፤ 626፤ 627፤ 628፤ 629፤ 630፤ 631፤ 632፤ 633፤ 634፤ 635፤ 636፤ 637፤ 638፤ 639፤ 640፤ 641፤ 642፤ 643፤ 644፤ 645፤ 646፤ 647፤ 648፤ 649፤ 650፤ 651፤ 652፤ 653፤ 654፤ 655፤ 656፤ 657፤ 658፤ 659፤ 660፤ 661፤ 662፤ 663፤ 664፤ 665፤ 666፤ 667፤ 668፤ 669፤ 670፤ 671፤ 672፤ 673፤ 674፤ 675፤ 676፤ 677፤ 678፤ 679፤ 680፤ 681፤ 682፤ 683፤ 684፤ 685፤ 686፤ 687፤ 688፤ 689፤ 690፤ 691፤ 692፤ 693፤ 694፤ 695፤ 696፤ 697፤ 698፤ 699፤ 700፤ 701፤ 702፤ 703፤ 704፤ 705፤ 706፤ 707፤ 708፤ 709፤ 710፤ 711፤ 712፤ 713፤ 714፤ 715፤ 716፤ 717፤ 718፤ 719፤ 720፤ 721፤ 722፤ 723፤ 724፤ 725፤ 726፤ 727፤ 728፤ 729፤ 730፤ 731፤ 732፤ 733፤ 734፤ 735፤ 736፤ 737፤ 738፤ 739፤ 740፤ 741፤ 742፤ 743፤ 744፤ 745፤ 746፤ 747፤ 748፤ 749፤ 750፤ 751፤ 752፤ 753፤ 754፤ 755፤ 756፤ 757፤ 758፤ 759፤ 760፤ 761፤ 762፤ 763፤ 764፤ 765፤ 766፤ 767፤ 768፤ 769፤ 770፤ 771፤ 772፤ 773፤ 774፤ 775፤ 776፤ 777፤ 778፤ 779፤ 780፤ 781፤ 782፤ 783፤ 784፤ 785፤ 786፤ 787፤ 788፤ 789፤ 790፤ 791፤ 792፤ 793፤ 794፤ 795፤ 796፤ 797፤ 798፤ 799፤ 800፤ 801፤ 802፤ 803፤ 804፤ 805፤ 806፤ 807፤ 808፤ 809፤ 810፤ 811፤ 812፤ 813፤ 814፤ 815፤ 816፤ 817፤ 818፤ 819፤ 820፤ 821፤ 822፤ 823፤ 824፤ 825፤ 826፤ 827፤ 828፤ 829፤ 830፤ 831፤ 832፤ 833፤ 834፤ 835፤ 836፤ 837፤ 838፤ 839፤ 840፤ 841፤ 842፤ 843፤ 844፤ 845፤ 846፤ 847፤ 848፤ 849፤ 850፤ 851፤ 852፤ 853፤ 854፤ 855፤ 856፤ 857፤ 858፤ 859፤ 860፤ 861፤ 862፤ 863፤ 864፤ 865፤ 866፤ 867፤ 868፤ 869፤ 870፤ 871፤ 872፤ 873፤ 874፤ 875፤ 876፤ 877፤ 878፤ 879፤ 880፤ 881፤ 882፤ 883፤ 884፤ 885፤ 886፤ 887፤ 888፤ 889፤ 890፤ 891፤ 892፤ 893፤ 894፤ 895፤ 896፤ 897፤ 898፤ 899፤ 900፤ 901፤ 902፤ 903፤ 904፤ 905፤ 906፤ 907፤ 908፤ 909፤ 910፤ 911፤ 912፤ 913፤ 914፤ 915፤ 916፤ 917፤ 918፤ 919፤ 920፤ 921፤ 922፤ 923፤ 924፤ 925፤ 926፤ 927፤ 928፤ 929፤ 930፤ 931፤ 932፤ 933፤ 934፤ 935፤ 936፤ 937፤ 938፤ 939፤ 940፤ 941፤ 942፤ 943፤ 944፤ 945፤ 946፤ 947፤ 948፤ 949፤ 950፤ 951፤ 952፤ 953፤ 954፤ 955፤ 956፤ 957፤ 958፤ 959፤ 960፤ 961፤ 962፤ 963፤ 964፤ 965፤ 966፤ 967፤ 968፤ 969፤ 970፤ 971፤ 972፤ 973፤ 974፤ 975፤ 976፤ 977፤ 978፤ 979፤ 980፤ 981፤ 982፤ 983፤ 984፤ 985፤ 986፤ 987፤ 988፤ 989፤ 990፤ 991፤ 992፤ 993፤ 994፤ 995፤ 996፤ 997፤ 998፤ 999፤ 1000፤ 1001፤ 1002፤ 1003፤ 1004፤ 1005፤ 1006፤ 1007፤ 1008፤ 1009፤ 1010፤ 1011፤ 1012፤ 1013፤ 1014፤ 1015፤ 1016፤ 1017፤ 1018፤ 1019፤ 1020፤ 1021፤ 1022፤ 1023፤ 1024፤ 1025፤ 1026፤ 1027፤ 1028፤ 1029፤ 1030፤ 1031፤ 1032፤ 1033፤ 1034፤ 1035፤ 1036፤ 1037፤ 1038፤ 1039፤ 1040፤ 1041፤ 1042፤ 1043፤ 1044፤ 1045፤ 1046፤ 1047፤ 1048፤ 1049፤ 1050፤ 1051፤ 1052፤ 1053፤ 1054፤ 1055፤ 1056፤ 1057፤ 1058፤ 1059፤ 1060፤ 1061፤ 1062፤ 1063፤ 1064፤ 1065፤ 1066፤ 1067፤ 1068፤ 1069፤ 1070፤ 1071፤ 1072፤ 1073፤ 1074፤ 1075፤ 1076፤ 1077፤ 1078፤ 1079፤ 1080፤ 1081፤ 1082፤ 1083፤ 1084፤ 1085፤ 1086፤ 1087፤ 1088፤ 1089፤ 1090፤ 1091፤ 1092፤ 1093፤ 1094፤ 1095፤ 1096፤ 1097፤ 1098፤ 1099፤ 1100፤ 1101፤ 1102፤ 1103፤ 1104፤ 1105፤ 1106፤ 1107፤ 1108፤ 1109፤ 1110፤ 1111፤ 1112፤ 1113፤ 1114፤ 1115፤ 1116፤ 1117፤ 1118፤ 1119፤ 1120፤ 1121፤ 1122፤ 1123፤ 1124፤ 1125፤ 1126፤ 1127፤ 1128፤ 1129፤ 1130፤ 1131፤ 1132፤ 1133፤ 1134፤ 1135፤ 1136፤ 1137፤ 1138፤ 1139፤ 1140፤ 1141፤ 1142፤ 1143፤ 1144፤ 1145፤ 1146፤ 1147፤ 1148፤ 1149፤ 1150፤ 1151፤ 1152፤ 1153፤ 1154፤ 1155፤ 1156፤ 1157፤ 1158፤ 1159፤ 1160፤ 1161፤ 1162፤ 1163፤ 1164፤ 1165፤ 1166፤ 1167፤ 1168፤ 1169፤ 1170፤ 1171፤ 1172፤ 1173፤ 1174፤ 1175፤ 1176፤ 1177፤ 1178፤ 1179፤ 1180፤ 1181፤ 1182፤ 1183፤ 1184፤ 1185፤ 1186፤ 1187፤ 1188፤ 1189፤ 1190፤ 1191፤ 1192፤ 1193፤ 1194፤ 1195፤ 1196፤ 1197፤ 1198፤ 1199፤ 1200፤ 1201፤ 1202፤ 1203፤ 1204፤ 1205፤ 1206፤ 1207፤ 1208፤ 1209፤ 1210፤ 1211፤ 1212፤ 1213፤ 1214፤ 1215፤ 1216፤ 1217፤ 1218፤ 1219፤ 1220፤ 1221፤ 1222፤ 1223፤ 1224፤ 1225፤ 1226፤ 1227፤ 1228፤ 1229፤ 1230፤ 1231፤ 1232፤ 1233፤ 1234፤ 1235፤ 1236፤ 1237፤ 1238፤ 1239፤ 1240፤ 1241፤ 1242፤ 1243፤ 1244፤ 1245፤ 1246፤ 1247፤ 1248፤ 1249፤ 1250፤ 1251፤ 1252፤ 1253፤ 1254፤ 1255፤ 1256፤ 1257፤ 1258፤ 1259፤ 1260፤ 1261፤ 1262፤ 1263፤ 1264፤ 1265፤ 1266፤ 1267፤ 1268፤ 1269፤ 1270፤ 1271፤ 1272፤ 1273፤ 1274፤ 1275፤ 1276፤ 1277፤ 1278፤ 1279፤ 1280፤ 1281፤ 1282፤ 1283፤ 1284፤ 1285፤ 1286፤ 1287፤ 1288፤ 1289፤ 1290፤ 1291፤ 1292፤ 1293፤ 1294፤ 1295፤ 1296፤ 1297፤ 1298፤ 1299፤ 1300፤ 1301፤ 1302፤ 1303፤ 1304፤ 1305፤ 1306፤ 1307፤ 1308፤ 1309፤ 1310፤ 1311፤ 1312፤ 1313፤ 1314፤ 1315፤ 1316፤ 1317፤ 1318፤ 1319፤ 1320፤ 1321፤ 1322፤ 1323፤ 1324፤ 1325፤ 1326፤ 1327፤ 1328፤ 1329፤ 1330፤ 1331፤ 1332፤ 1333፤ 1334፤ 1335፤ 1336፤ 1337፤ 1338፤ 1339፤ 1340፤ 1341፤ 1342፤ 1343፤ 1344፤ 1345፤ 1346፤ 1347፤ 1348፤ 1349፤ 1350፤ 1351፤ 1352፤ 1353፤ 1354፤ 1355፤ 1356፤ 1357፤ 1358፤ 1359፤ 1360፤ 1361፤ 1362፤ 1363፤ 1364፤ 1365፤ 1366፤ 1367፤ 1368፤ 1369፤ 1370፤ 1371፤ 1372፤ 1373፤ 1374፤ 1375፤ 1376፤ 1377፤ 1378፤ 1379፤ 1380፤ 1381፤ 1382፤ 1383፤ 1384፤ 1385፤ 1386፤ 1387፤ 1388፤ 1389፤ 1390፤ 1391፤ 1392፤ 1393፤ 1394፤ 1395፤ 1396፤ 13

እግዚአብሔርን በመከተል በፊቱ ሞገስን ያገኘ ኖሳ ብቻ ነበረ። ይሁን እንጂ ጸድቅና ፍጹም የተባለው ኖሳ ከጥፋት ውሃ በኋላ ካመረተው ወይን ጠጥቶ ሰከረ (ዘፍ. 9፡20-21)። በሕገ ኅሊናም ሆነ በሕገ መጽሐፍ ስካር የሥጋ ሥራ ወይም ኅጢአት ነው (ምላ. 23፡20፡29-35፤ ኢሳ. 5፡11፡22-23፤ 56፡12፤ 1ዮሐ. 5፡11፤ 6፡10፤ 7ላ. 5፡21፤ ኤፌ. 5፡18፤ 1ዬጥ. 4፡3)። ከዚህም፤ የኖሳ ፍጹምነትና ጸድቅነት አንጻራዊ እንጂ ፍጹማዊ እንዳልነበረ መገንዘብ ይቻላል።

በሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ውስጥም ስለ ካህኑ ዘካርያስና ስለ ሚስቱ ኤልሳቤጥ የተሰጠው ምስክርነት ሁሉም በጌታ ትእዛዝና ሕገጋት ሁሉ ያለ ነቀፋ እየሄዱ በእግዚአብሔር ፊት ጸድቃን ነበሩ የሚል መሆኑ እውነት ነው (ሉቃ. 1፡6)። ነገር ግን ዘካርያስና ኤልሳቤጥ ምንም ኅጢአት ያልሠሩ ፍጹማን ናቸው ማለት አይደለም። ይኸውም ሊታወቅ ዘካርያስ በገብርኤል በኩል የመጣለትን ልጅ የመወለድ ብሥራት አለማመኑ በደል ሆኖበት፤ የተነገረለት ተፈጽሞ እስኪያይ ድረስ ዲዳ ትሆናለህ ተብሏል (ሉቃ. 1፡19-20)። አለማመን ኅጢአት ነው (ዘክ. 2፡1፤ 1ዮሐ. 14፡23)። 'በእግዚአብሔር ሕገጋት ያለ ነቀፋ የሄደ' እና 'ጸድቅ' የተባለው ካህኑ ዘካርያስም በዚህ ኅጢአት ተይዟል። በዚህ ዐይነት በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ "ጸድቃን" እና "ፍጹማን" የተባሉ ሰዎች ማንነታቸው ሲፈተሽ የአዳም ዘር በመሆናቸው ምክንያት ጸድቅነታቸውና ፍጹምነታቸው ከኅጢአት የጸዳ አልነበረም ማለት ነው። "ሕግን ሁሉ የሚጠብቅ ነገር ግን በአንዱ የሚሰናከል ማንም ቢኖር በሁሉ በደለኛ ይሆናል" በተባለው መሠረትም ንጹሕ ሰው አይገኝም (ያዕ. 2፡10)።

- ☐ "የማይበድልም ሰው የለም..." (ነገ. 8፡46)
- ☐ "በውኑ ሰው በእግዚአብሔር ፊት ጸድቅ ሊሆን፤ ወይስ ሰው በፈጣሪው ፊት ሊነጻ ይችላል? አነሆ፤ በባሪያዎቹ አይታመንም፤ መላእክቱንም ስንፍና ይከሰሳቸዋል፤ ይልቁንስ በጭቃ ቤት የሚኖሩ፤ መሠረታቸው በትቢያ ውስጥ የሆነ፤ ከብል በፊት የሚጨፈሉቱ አንዴት ይሆኑ?" (ኢዮ. 4፡17-19)
- ☐ "አቤቱ፤ ኅጢአትንስ ብትሰባበቅ፤ አቤቱ፤ ማን ይቆማል?" (መዝ. 129፡130፡3)
- ☐ "ሕያው ሁሉ በፊትህ ጸድቅ አይደለምና ከባሪያህ ጋር ወደ ፍርድ አትግባ።" (መዝ. 142፡143፡2)
- ☐ "ልቤን አነጻሁ፤ ከኅጢአትም ጠራሁ የሚል ማን ነው?" (ምላ. 20፡9)
- ☐ "በምድር ላይ መልካምን የሚሠራ ኅጢአትንም የማይደርግ ጸድቅ አይገኝምና።" (መክ. 7፡20)
- ☐ "እንግዲህ ምን ይሁን? ከእነርሱ አንበልጣለን? ከቶ አይደለም፤ አይሁድም የግሪክ ሰዎችም ሁሉ ከኅጢአት በታች እንደ ሆኑ አስቀድመን ከስሰናቸዋልና፤ እንዲህ ተብሎ እንደ ተጻፈ፤ ጸድቅ የለም እንደ ሰንኳ፤ አስተዋይም የለም፤ እግዚአብሔርንም የሚፈልግ የለም፤ ሁሉ ተሳስተዋል። ... ሁሉ ኅጢአትን ሠርተዋልና የእግዚአብሔርም ክብር ጎድሎአቸዋል፤" (ሮሜ 3፡9-11፡23)
- ☐ "በኢየሱስ ክርስቶስ ከማመን የሆነው የተሰፋ ቃል ለሚያምኑ ይሰጥ ዘንድ መጽሐፍ ከኅጢአት በታች ሁሉን ዘግቶታል።" (ገላ. 3፡22)

- ☐ "ሁላችን በብዙ ነገር እንሰናከላለንና፤ በቃል የማይሰናከል ማንም ቢኖር እርሱ ሥጋውን ሁሉ ደግሞ ሊገታ የሚችል ፍጹም ሰው ነው።" (ያዕ. 3፡2)
- ☐ "ኅጢአት የለብንም ብንል ራሳችንን እናስታለን፤ እውነትም በእኛ ውስጥ የለም። ... ኅጢአትን አላደረግንም ብንል ሐሰተኛ እናደርገዋለን፤ ቃሉም በእኛ ውስጥ የለም።" (ዮሐ. 1፡8፡10)

ጸድቅ ማለት ኅጢአትን ፈጽሞ ያልሠራ፤ ወይም ሕግን አንድም ሳይቀር በሙሉ የፈጸመ ማለት ነው። ይሁን እንጂ ሰው በኅጢአት ከወደቀበት ጊዜ አንሥቶ እንዲህ ያለ ጸድቅ ሰው ፈጽሞ አልነበረም፤ ዛሬም የለም፤ ለወደ ፊቱም አይኖርም። ሆኖም ከደካማ ጐኑ ይልቅ መልካም ነገሩ ጐልቶ ከታየን፤ "እገሌ እኮ በጣም ጥሩ ሰው ነው!" በምንለው ዐይነት መጽሐፍ ቅዱስም ኅጢአተኛነታቸውን ለጊዜው ሳይመለከት ቅንነት የታየባቸውን የእግዚአብሔር ሰዎች "እገሌ ጸድቅ ነው" ማለቱ የተለመደ ነው። በዚህ መንገድ ጸድቅ የተባለ ሁሉ ግን ኅጢአት ፈጽሞ የለበትም ማለት እንዳልሆነ መታወቅ ይኖርበታል።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከሰው ወገን በኅጢአት የማይከሰስ ጸድቅ ሰው አለመኖሩን ከመስከሩት ብዙዎቹ፤ ከላይ በተገለጠው መሠረት፤ እኛ "ጸድቃን" እና "ፍጹማን" የምንላቸው የእግዚአብሔር ሰዎች ናቸው። ይሁን እንጂ ከሌላው ሰው የተሻሉ ናቸው የተባሉት ነቢያት፤ የጽድቅ ሥራችን በመርገም እንደ ተበከለ ጨርቅ ከኅጢአት የነጻ አይደለም ሲሉ፤ የሰው ጽድቅ ፍጹምነት እንደሚጎድለው መስከረዋል (ኢሳ. 64፡6)። እግዚአብሔር እንደ ልቤ የሆነ ሰው (ሐሥ. 13፡22) ያለው ዳዊት ከተናገረው ጠቅሶ፤ ሐዋርያው ጳውሎስ "ጸድቅ የለም አንድ ስንኳ" በማለት፤ ከእገሌ ወይም ከእገሊት በቀር ሳይል ሰው ሁሉ ኅጢአተኛ መሆኑን አረጋግጧል። ዳዊትም ስለ ራሱ፤ "እነሆ፤ በዐመፃ ተፀነስሁ፤ እናቴም በኅጢአት ወለደችኝ" (መዝ. 50፡5፡15)። "እኔ ግን በምሕረትህ ብዛት ወደ ቤትህ እገባለሁ።" (መዝ. 5፡7)። እንዲሁም "ለዓለምና ለዘላለም በእግዚአብሔር ምሕረት ታመንሁ" (መዝ. 51፡52፡8) በማለት፤ ርሱ ኅጢአተኛ መሆኑንና ወደ እግዚአብሔር የሚቀርበው፤ እስከ ፍጻሜውም የሚኖረው በርሱ ጽድቅ ሳይሆን በእግዚአብሔር ምሕረት መሆኑን መስክሯል። እግዚአብሔር "በሚፈሩት በምሕረቱም በሚታመኑ ደስ ይለዋል" (መዝ. 146፡147፡11)።

አንዳንዶች ግን ጸድቃን ሰማዕታትን በማክበር ስም 'ቅዱሳን ሰዎች' እኔ ኅጢአተኛ ነኝ ብለው የሚናገሩት ኅጢአተኛ ስለ ሆኑ ሳይሆን ከትሕትና አንጻር ነው ብለው ያስባሉ። እንዲህ ማሰብ ግን ፍጹም ስሕተት ነው። ሰው ኅጢአተኛ ነኝ በማለቱ ትክክለኛ ማንነቱን መቀበሉን እንጂ ትሕትናን ማሳየቱን ሊያመለክት ፈጽሞ አይችልም። ትሕትናን ማሳየት እውነታን በመካድ አይገለጥም፤ እያለው እንደሌለው በመቀጠርና ራሱን ዝቅ በማድረግ ነው እንጂ። ደግሞም "ኅጢአት የለብንም ብንል ራሳችንን እናስታለን፤ እውነትም በእኛ ውስጥ የለም" ተብሏል (ዮሐ. 1፡8)። ይህ ቃል የማይመለከተው አንድም ሰው ፈጽሞ የለም።

በቤተ ክርስቲያናችን “ድንግል ወንጹሕ” እየተባለ የሚጠራው ወንጌላዊ የሐንሰም እንኳ በዚህ የመልእክት ቃል “እኛ” በሚለው ተውላጠ ስም ውስጥ ራሱን ጨምሮ እንደ ተናገረና ኅጢአተኝነቱን እንደ ገለጠ ልብ ይሏል። የአገራችንም ብሄል “ዕንጨት ሆኖ የማይጠላ፤ ሰው ሆኖ የማይብስ (የማይበድል) የለም፤ እንዲሁም “ከብረት ዝገት ከሰው ስሕተት አይጠፋም” በማለት ምንም ቢሆን ሰው ከኅጢአት የነጻ ማንነት እንደሌለው ያስረዳል።

እኛ ቅዱሳን የምንላቸው ቀደምት የቤተ ክርስቲያን አበውም፤ ከሰው ዘር መካከል ኅጢአትን ያልሠራ ወይም ኅጢአት የሌለበት ጻድቅ ሰው እንደማይገኝ፤ ከላይ የተጠቀሰውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት መሠረት በማድረግ መስከረዋል። በመጽሐፈ ቅዱስ ላይ የሚከተለው ተጽፏል፤ “ሚኬ እግዚአብሔር ዘተአምር አበዲሁ ለሰብአ አልቦ ዘተረከበ ዘኢንደገ ለሥርዐትክ እም ቀዳሚ አዳም እስከ ይአዜ መዋዕል። - አቤቱ የሰውን ስንፍናውን የምታውቅ ምን ያህል ነው። ከቀደመው አዳም ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ ሥርዐትህን ያላፈረሰ የተገኘ (ሳያፈርስ የተገኘ) የለም” (መጽሐፈ ቅዱስ 1984፤ ገጽ 177)።

ነገር ግን ፍጹም የሆነና ኅጢአትን ፈጽሞ ያልሠራ፤ ጻድቅና ቅዱስ አንድ ብቻ አለ፤ ርሱም ሰው የሆነው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ኢሳ. 53፡9፤ ዮሐ. 8፡46፤ 2ቆሮ. 5፡21፤ ዕብ. 4፡15፤ 1ኦፕ. 2፡22-23፤ 3፡18፤ 1ዮሐ. 3፡5)። ለርሱ ከብርና ምስጋና ይሁን፤ አሜን!!!

ኅጢአት ምንድን ነው?

ሰው በሽታውን ካላወቀ ስለ መድኃኒቱ ማሰብ አይችልም። የበሽታውን ምንነት ከተረዳ ግን፤ መድኃኒት እስካለውና መዳን እስከ ፈለገ ድረስ፤ መድኃኒቱን ለማግኘትና ለመዳን መንቀሳቀሱ አይቀርም። የድኅነት ጉዳይ በብዙዎች ዘንድ ቸል የተባለው በአንድ በኩል የኅጢአትን ምንነትና ውጤት ካለማወቅ የተነሣ ነው። ስለ ሆነም ስለ ድኅነት ለመነጋገር አስቀድሞ የኅጢአትን ምንነትና የሚያስከትለውን ውጤት በሚገባ መረዳት ያስፈልጋል።

መጽሐፍ ቅዱስ የኅጢአትን ምንነት ሲገልጥ፤ ኅጢአት ዐመፅ ነው ይላል (ዮሐ. 3፡4)። ዐመፅ ደግሞ አልታዘዝ ባይነትን፤ እንቢታን በተባራራነት መቆምን፤ ወዘተ. የሚያመለክት ቃል ነው። ስለዚህ ኅጢአት በዋናነት በእግዚአብሔር፤ እንዲሁም ርሱ በሰጠው ሕግና ትእዛዝ ላይ የሚደረገውን ዐመፅ ያሳያል። “ባለቤቱን ካልናቁ ዐጥሩን አይነቀንቁ” እንደሚባለው፤ ሰው እግዚአብሔር በሰጠው ሕግና ትእዛዝ ላይ የሚያምፀው፤ አስቀድሞ በእግዚአብሔር ላይ ሰላመፅ ነው ብሎ መደምደም ስሕተት አይሆንም።

ዳዊት ከአርዮ ሚስት ከቤርሳቤሕ ጋር ካመነዘረ፤ አርዮን ካስገደለውና ቤርሳቤሕን ሚስቱ አድርጎ ከወሰዳት በኋላ ያደረገው ሁሉ ኅጢአት ቢሆንም፤ ነቢዩ ናታን እንደ መሰከረው ዳዊት እነዚህን ሁሉ ኅጢአቶች የፈጸመው አስቀድሞ እግዚአብሔርን በማቃለሉ ነው።

አሁንስ በፊቱ ከፋ ትሠራ ዘንድ የእግዚአብሔርን ነገር ለምን አቃለልህ? ኬጢያዊውን አርዮን በሰይፍ መትተሃል፤ ሚስቱንም ለአንተ ሚስት ትሆን ዘንድ ወስደሃል፤ አርሱንም በአሞን ልጆች ሰይፍ ገድለሃል። ስለዚህም አቃልለሽኛልና፤ የኬጢያዊውንም የአርዮን ሚስት ለአንተ ሚስት ትሆን ዘንድ ወስደሃልና ለዘላለም ከቤትህ ሰይፍ አይርቅም። (2ኛሙ. 12፡9-10 እጽጋኦት የግል)

ሁሉም ሰው የኅጢአትን መጥፎነት ይገነዘባል፤ ሆኖም ኅጢአት የእግዚአብሔርን ትእዛዝ መጣስ ብቻ እንጂ በእግዚአብሔር ላይ ማመፅ መሆኑን ላያስተውል ይችላል። ዋናው ኅጢአት ግን በእግዚአብሔር ላይ ማመፅ ነው። ሰው የእግዚአብሔርን ሕግ ወደ መጣስ ትእዛዙንም ወደ አለመጠበቅ የሚሸጋገረው አስቀድሞ በእግዚአብሔር ላይ ሲያምፅ ነው። ስለዚህ የእግዚአብሔርን ሕግና ትእዛዝ መጣስና አለመጠበቅ በእግዚአብሔር ላይ የማመፅ ውጤት እንጂ ሌላ አይደለም።

የመጀመሪያው ሰው የአዳም ኅጢአት ምንድን ነበር? ከተከለከለው የዛፉ ፍሬ መብላቱ ነው? አይደለም። ኅጢአቱን በዋናነት ከበላው ፍሬ ጋር ማገናኘት ኅጢአትን ዝቅ አድርጎ መመልከት ይሆናል። ምናልባትም የዛፉ ፍሬ ገዳይ መርዝ ያለበት ሆኖ እንዲሰማን ሊያደርግ ይችላል። እውነቱ ግን፤ ከዛፉ ፍሬ መብላቱ የኅጢአቱ መገለጫ ነው እንጂ የኅጢአቱ መነሻ አይደለም። አትብላ ከተባለው የዛፍ ፍሬ ወስዶ የበላው፤ እንደ እግዚአብሔር ለመሆንና እንደ ርሱ ከፋውንና መልካሙን ለመለየት ነበር (ዘፍ. 3፡5)። ስለዚህ ኅጢአቱ የጌታን ከብር ለራሱ ሊያደርግ መፈለጉና ይህንም ለማሳካት አስቀድሞ በእግዚአብሔር ላይ እንዳመፅ ሁሉ በሕጉ ላይ ማመፁ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ ለሌሎች ኅጢአቶች አሳልፎ የሚሰጠው ዋናው ኅጢአት፤ እግዚአብሔርን መቃወምና ከብሩን ለራስ መውሰድ ወይም ለሌሎች መስጠት መሆኑን አበከሮ ይናገራል። ሐዋርያው ጳውሎስ እግዚአብሔር ሰዎችን ለተለያዩ ኅጢአቶችና ርዕሰቶች አሳልፎ የሰጣቸው፡-

- እግዚአብሔርን አያወቁ እንደ እግዚአብሔርነቱ መጠን ስላላከበሩትና ከብሩን ለፍጡራን ስለ ሰጡ፤
- የእግዚአብሔርን እውነት በውሸት ስለ ለወጡ፤ በፈጣሪም ፈንታ የተፈጠረውን ስላመለኩና ስላገለገሉ፤
- እግዚአብሔርን ለማወቅ ስላልወደዱ፤

እንደ ሆነ ይናገራል (ሮሜ 1፡20-23፤25፤28)። የእነዚህ በእግዚአብሔር ላይ የተደረጉ ዐመፆች ውጤትም፤ እግዚአብሔር የሰጠውን ሕግ መጣስና ትእዛዙን አለመጠበቅ፤ ልዩ ልዩ ኅጢአቶችን መሥራት ሆኗል (ሮሜ 1፡24፤26-32)።

ይኸው ሐዋርያ የሰውን ኅጢአተኝነት ሲገልጥ የኅጢአት መሠረቶች አድርጎ ያቀረባቸው፡- አትሰረቅ፤ አትግደል፤ አታመንዝርና የመሳሰሉትን ሕጎች አይደለም፤

እግዚአብሔርን አለማወቅን፤ እግዚአብሔርን አለመፈለግን እና እግዚአብሔርን አለመፍራትን ነው። ሰው እነዚህን መሠረታውያን ነገሮች ሳይጠብቅ ሲቀር፤ የእነዚህ መገለጫዎች ወይም ውጤቶች የሆኑትን ከላይ የተዘረዘሩትንና ሌሎችንም ሕገጋት ይጥሳልና ኅጢአትን በሹለንተናው' ይሠራል (ሮጜ 3:11-18)።

ሕገ እግዚአብሔር ተጠቃሎ ሲቀርብ፤ በዋናነት እግዚአብሔርን በፍጹም ልብ፤ በፍጹም ነፍስና በፍጹም ኅይል መውደድ መሆኑን የእግዚአብሔር ቃል ያስተምራል (ዘፋ. 6:4-5፤ ማቴ. 22:37-38፤ ማር. 12:29-30፤ ሉቃ. 10:27)። ሰው እምላኩን በፍጹም ልብ በፍጹም ነፍሱና በፍጹም ኅይሉ ከወደደ፤ ትእዛዙን እንደሚጠብቅ የታወቀ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ “ብትወዱኝ ትእዛዜን ጠብቁ” (ዮሐ. 14:15) ሲል የተናገረው ቃል፤ እግዚአብሔርን መውደድ ትእዛዙን በመጠበቅ እንደሚገለጥ ሲያስረዳ፤ የእግዚአብሔርን ሕግ ማፍረስም እግዚአብሔርን ካለመውደድ እንደሚመነጭ ያመለክታል። ኅጢአት በዋናነት በእግዚአብሔር ላይ የሚደረግ ዐመፅ ነው የተባለውም ስለዚህ ነው።

ከብር ምስጋና ይግባውና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው ሆኖ የመጣው ኅጢአትን ሊያስወግድ እና ኅጢአተኞችን ሊያድን ነው (ዮሐ. 1:29፤ 1ዮሐ. 3:5፤ 1ዮሐ. 1:15)። ስለዚህ በዚህ የጸጋ ዘመን አለመታዘዝ ሆኖ የሚቆጠረው ከላይ የተገለጡትን መሠረታውያን ነገሮች ዐውቆ አለመኖር ብቻ አይደለም፤ እነዚህን መሠረታውያን ነገሮች (እግዚአብሔርን ማወቅን፤ እግዚአብሔርን መፈለግን፤ እግዚአብሔርን መፍራትን) ይበልጥ ግልጽ ሊያደርግ፤ ኅጢአትን ሊያስወግድና ኅጢአተኞችንም ሊያድን የመጣውን መድኃኒታችንን ኢየሱስ ክርስቶስን አለማመንም ነው አንጂ። አንዲህ ተብሎ እንደ ተጻፈ፤ “በልጁ የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው፤ በልጁ የማያምን ግን የእግዚአብሔር ቀጣ በርሱ ላይ ይኖራል አንጂ ሕይወትን አያይም” (ዮሐ. 3:36፤ እንዲሁም ቍጥር 16-18፤ 6:29፤ 16:8-9፤ 1ዮሐ. 3:23፤ 5:10-12)።

የኅጢአት ውጤት

እግዚአብሔር አስቀድሞ ለአዳም በሰጠው ትእዛዝ ውስጥ ከተከለከለው ዛፍ ፍሬ እንዳይበላ ካዘዘው በኋላ፤ ‘ከርሱ በበላህ ቀን ሞትን ትሞታለህ’ በማለት፤ አዳም ትእዛዙን ቢጥስ የሚከተለው ውጤት ሞት መሆኑን በግልጽ እንደ ነገረው ከላይ ተመልክተናል። በብሉይ ኪዳን ውስጥ “ኅጢአት የምትሠራ ነፍስ እርስዋ ትሞታለች” ተብሏል (ሕዝ. 18:20)። በሐዲስ ኪዳንም የኅጢአት ደመወዝ ሞት መሆኑ ተጽፏል (ሮጜ 6:23)። ሞት፤ የከፋውና የመጨረሻው የኅጢአት ውጤት ይሁን አንጂ፤ ከሞት በፊት ኅጢአትን ተከትለው የሚገለጡ ሌሎች በርካታ ቅጣቶችም አሉ። እነዚህ የኅጢአት ውጤቶች በኅጢአት ምክንያት የተቀሰቀሰው የእግዚአብሔር ቀጣ መገለጫዎች ናቸው።

¹ በዚህ ክፍል ጎረር፤ መላስ፤ ከንፈር፤ እፍ፤ እግር፤ ዐይን ተጠቅሰዋል።

ፍጥረታዊው ሰው² ግን፤ ሞትን ጨምሮ በዓለም ላይ የሚታዩ ልዩ ልዩ መከራዎችና መቅሠፍቶች፤ ተፈጥሮአዊና ሰው ሠራሽ በሆነ መንገድ የመጡ አደጋዎችና ችግሮች አንጂ፤ በኅጢአት ምክንያት የተከሠቱ የእግዚአብሔር ቀጣ መገለጫዎች መሆናቸውን አያስተውልም። ስለ ሆነም በተለያዩ ጊዜና ሁኔታ ለሚከሠቱ አደጋዎችና ለሚፈጠሩ ችግሮች የሚሰጠው ምላሽ ምድራዊና ሰው ሠራሽ ይሆናል። ይህም ውጤቱን ለመቀየር የሚደረግ ዐጉል መፍጨርጨር አንጂ፤ ችግሩን ከምንጩ ለማድረቅ የሚወስድ ወሳኝ ርምጃ አይደለም። ስለዚህ ዓለም ከአንድ ችግር፤ ወደ ተወሳሰበ ሌላ ችግር፤ ከአንድ መከራ ወደ ባስ ሌላ መከራ በመጓዝ ላይ ትገኛለች።

እግዚአብሔር በኅጢአት ምክንያት ሰዎችን የሚቀጣውና ቀጣውን የሚገልጠው ልዩ ልዩ መቅሠፍቶችን በመላክ ብቻ አይደለም። ፊቱን ከእነርሱ በመመለስ ወይም ዘወር በማለትና ኅጢአትን ይበልጥ ያደርጉ ዘንድ አሳልፎ በመስጠትም ነው። በኅጢአት ውስጥ የሚገኙትንና እግዚአብሔርን ለመከተል ያልወደዱትን ለልዩ ልዩ ርዞሳት፤ ለሚያስነውር ምኞት፤ የማይገባውን ያደርጉ ዘንድ ለማይረባ አእምሮና ለስሕተት አሠራር አሳልፎ በመስጠትም ቀጣውን ይገልጣል (ሮጜ 11:24፤ 26፤ 28፤ 2ተሰ. 2:11-12)። እግዚአብሔር ተቈጥቶ ፊቱን ሲሰውር ኅጢአተኛ ኅጢአትን ለማድረግ ፈቃድ ያገኘ ያህል ይሰማው ይሆናል፤ ወይም ደግሞ እግዚአብሔር ባይኖር ነው ብሎ በከፋቱ እየበረታ ይሄዳል። “ስለ ኅጢአቱ ጥቂት ጊዜ ተቈጥቼ ቀሠፍሁት፤ ፊቴን ሰውሬ ተቈጣሁ፤ እርሱም በልቡ መንገድ እያፈገፈገ ሄደ” የሚለው ይህንኑ ያሳያል (ዘፋ. 31:18፤ ኢሊ. 57:17፤ ሐ.ሥ. 7:42)።

መጽሐፍ ቅዱስ በሰዎች ኅጢአት ምክንያት የእግዚአብሔር ቀጣ መገለጡንና አሁንም እየተገለጠ መሆኑን በግልጽ ይመሰክራል። በኅጢአት ምክንያት ግለ ሰብ፤ ቤተ ሰብ፤ ማኅበረ ሰብ፤ የአንድ አገር ሕዝብና ከዚያም ዐልፎ ዓለም በጠቅላላው በእግዚአብሔር ቀጣ እንደ ተቀጡ የእግዚአብሔር ቃል ይናገራል። ለዚህም በቅደም ተከተል፡- በሄሮድስ (ሐ.ሥ. 12:20-23)፤ በሐናንያና በሰጲራ (ሐ.ሥ. 5:1-11)፤ በቆሬ፤ በዳታንና በአቤርን (ዘጥ. 16:1-35)፤ በሰዶምና በገሞራ (ዘፍ. 19:1-28) እና በኖኅ ዘመን በነበረው ዓለም (ዘፍ. 6:5-13፤ 7:1-24) በኅጢአት ምክንያት የወረደውን የእግዚአብሔርን ቀጣ መመልከት ይቻላል። እነዚህ በኅጢአት ምክንያት የመጡ ልዩ ልዩ መከራዎችና ቅጣቶች የእግዚአብሔር ቀጣ መገለጫዎች ናቸው። እነዚህ ሁሉ ግን እንደ ቀጣው ነጸብራቅ የሚቆጠሩ ሲሆኑ፤ ማንም የማይቋቋመው ጽኑ ቀጣ ግን ሊገለጥ ወደ ፊት ተቀጥሯል።

በኅጢአት ምክንያት የእግዚአብሔር ቀጣ ጥንትም ሆነ ዛሬ፤ በሚያምኑትም ሆነ በማያምኑት ላይ የሚገለጥ መሆኑን ከላይ ከቀረቡት ምሳሌዎች መረዳት ይቻላል። ይሁን እንጂ በኢየሱስ ክርስቶስ በሚያምኑትና በልዩ ልዩ ምክንያት በኅጢአት ውስጥ

² ፍጥረታዊ ሰው እግዚአብሔርን ያለወቀ፤ በክርስቶስ የቤዛነት ሥራ ያላመነና በአዳማዊ ማንነቱ ብቻ የሚገኝ ሰው ነው 1ቆሮ. 2:14።

በሚመለሱት ወገኖች ላይ፤ ቀጣው ሥጋቸው ተቀጥቶ ነፍሳቸው እንድትድን (ጴ. 5፡5) እና ከዓለም ጋር እንዳይከሰት በእግዚአብሔር የሚደርስባቸው ተግሣጽ ነው (ጴ. 11፡31-32)። በክርስቶስ ያመኑትንና የዘላለም ሕይወት ባለቤት የሆኑትን ሁሉ እግዚአብሔር የመረጣቸው፤ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ መዳንን ለማግኘት እንጂ ለቀጣ አይደለምና (ጴ. 5፡9) ያመኑት ጌታ ከሚመጣው ጽኑ ቀጣ የሚያድናቸው አስተማማኝ ዋስትናቸው ነው (ጴ. 11፡10)። ጌታ ራሱ፤ “እውነት እውነት ለላችኋለሁ፤ ቃሌን የሚሰማ፤ የላከኝንም የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው፤ ከሞትም ወደ ሕይወት ተሻገረ እንጂ ወደ ፍርድ አይመጣም” በማለት ማረጋገጫ ሰጥቷል (ዮሐ. 5፡24)።

የሰው ዘር በሙሉ ኅጢአተኛ ነው። የእግዚአብሔር ቀጣ የሚገለጠው ደግሞ በኅጢአተኛ ላይ ስለ ሆነ፤ ከቀጣው የሚያመልጥ እንድም ሰው የለም። የእግዚአብሔር ቃል እንደሚመሰክረው፤

- በከፋታቸው እውነትን ዐፍነው በሚይዙ (ሮሜ 1፡18 ዐ.መ.ት.)፤
- በኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝነት በማያምኑ (ዮሐ. 3፡36) እና
- ለእውነት ማለት ለእግዚአብሔር ቃል በማይታዘዙና ለዐመፃ በሚታዘዙ (ሮሜ 2፡8፤ ሌ. 5፡61 ቁላ.3፡6፤ 2ተሰ. 1፡8)

ሁሉ ላይ የእግዚአብሔር ቀጣ ከሰማይ ይገለጣል።

በዚህ ዓለም ላይ እየተገለጡ ያሉ ልዩ ልዩ መከራዎችና ችግሮች ጊዜያዊና የሚያልፉ ተለዋዋጭም ሊሆኑ ይችላሉ። የሚመጣውን ቀጣ የተለየ የሚያደርገው ዋናው ነጥብ ግን ቀጣው ዘላለማዊ መሆኑ ነው። ሰው የማይጠፋ፤ ሕያውና ዘላለማዊ ፍጡር በመሆኑ ከነገጢአቱ የሥጋን ሞት ቢሞት ወደ ገሃነመ እሳት ይገባል። በዚያ ያለ ዕረፍት ዘላለማዊ ሥቃይ እየተቀበለ ይኖራል እንጂ ከተወሰነ ሥቃይ በኋላ ወዳለመኖር አይለወጥም፤ ወይም አይጠፋም። ወደ ፊት የሚገለጠውን የእግዚአብሔር የመጨረሻ ቀጣ ታላቅነትና አስፈሪነት በሚገባ መግለጥ ያዳግታል። ሆኖም መጽሐፍ ቅዱስ የቀጣውን ምንነት ለማሳየት የተጠቀመባቸው ቃላትና ምሳሌዎች በመጠኑም ቢሆን የቀጣውን ጽናትና ብርታት ለመረዳት ያስችላሉ። ስለዚህ ያ ዘላለማዊ የሥቃይ ስፍራ (ከብዙ በጥቂቱ)፦

- ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት ያለበት (ማቴ. 8፡12፤ 13፡42፤ 24፡51፤ 25፡30)፤
- በውጭ ያለ የጨለማ ስፍራ (ማቴ. 8፡12፤ 25፡30)፤
- ለሰይጣንና ለመላእክቱ የተዘጋጀ ዘላለማዊ እሳት (ማቴ. 25፡41)፤
- ዘላለማዊ ቅጣት የሚፈጸምበት ቦታ (ማቴ. 25፡46)፤
- ትሉ የማይሞትበት እሳቱ የማይጠፋበት ገሃነመ እሳት (ማር. 9፡44፤ 46፡48)፤
- ሥቃይ ያለበት ነበልባላዊ ስፍራ (ሲኦል) (ሉቃ. 16፡23፤ 24)፤
- የእሳት ባሕር (ራእ. 20፡14-15)፤

በሚሉ አስፈሪ ነገሮች ተገልጧል። ይህ ነው ለኅጢአተኞች ሁሉ፤ ማለትም ለሰይጣንና የርሱን ፈቃድ በመፈጸም በእግዚአብሔር ላይ ላመፁ ሰዎች የተጠበቀውና ወደ ፊት የሚገለጠው የእግዚአብሔር ቀጣ (2ኢጥ. 2፡4-10፤ ዕብ. 10፡27)።

ለኅጢአተኞች ተጠብቆ ያለውን የእግዚአብሔርን ብርቱ ቀጣ ማንም ሊቋቋመው እንደማይችል የእግዚአብሔር ቃል በተደጋጋሚ ይናገራል።

- “የእግዚአብሔርም ቀን ታላቅና እጅግ የሚያስፈራ ነውና ማንስ ይችላል?” (ኢዮ. 2፡11)
- “በቀጣው ፊት የሚቆም ማነው? የቀጣውንም ትኩሳት ማን ይታገሃል? መፍቱ እንደ እሳት ይፈስሳል።” (ኖሆ. 1፡6)
- “የሚመጣበትን ቀን መታገሥ የሚችል ማነው? እርሱስ በተገለጠ ጊዜ የሚቆም ማነው?” (ሚል. 3፡2)
- “ታላቁ የቀጣው ቀን መጥቶአልና፤ ማንስ ሊቆም ይችላል?” (ራእ. 6፡17)

ይህ ሰውን የእንድ ሃይማኖት ተከታይ ለማድረግ ተብሎ የተደረሰ ማስፈራሪያ አይደለም፤ መጽሐፍ ቅዱስ የገለጠው እውነት ነው እንጂ። ሰው ንስሐ ሳይገባ ከነገጢአቱ ቢሞት የሚጠብቀው መቀጣትና ለዘላለም እየተሠቃየ ለመኖር ወደ ዘላለማዊ የሥቃይ ቦታ መጣል ነው። ሰው ከሞተ በኋላ ከዚህ ሥቃይ ሊያርፍና ሊድን የሚችልበት ሌላ ዕድል የለውም። ይህን እውነት ለመጠራጠር ከመሞከር ይልቅ፤ ከሚመጣው ቀጣ ማምለጥ የሚቻልበትን መንገድ አሁኑኑ መፈለጉ አማራጭ የለውም። ብዙው ሰው ችል ቢለውም የድኅነት ጉዳይ ከማንኛውም ነገር በፊት ቅድሚያ ሊሰጠው የሚገባ ትልቅና አሳሳቢ የሚያደርገው፤ የሚገለጠውን ቀጣ ብርታትና አሁኑኑ ከዚያ ማምለጥ ካልተቻለ፤ በኋላ ሌላ ወይም ሁለተኛ ዕድል የማይሰጥ መሆኑን ነው።

ሰው በምድር ላይ ቆይታው ውስጣዊ ዐይኖቹ ተከፍተው፤ በኅጢአቱ ምክንያት የሚገለጠውን የእግዚአብሔርን ጽኑ ቀጣ ምንነት ዛሬ ማስተዋል ካልቻለ፤ ከቀጣው የሚያድነውን አዳኙን ሊፈልገው፤ ሊያገኘው፤ ሊወደው፤ ሊያምነው፤ ሊቀበለውና ሊታዘዘው አይችልም። “እድን ዘንድ ምን ላድርግ?” የሚለውን የደካሞች ኅጢአተኞች ጥያቄ መጠየቅና መልሱን ማግኘትም አይሆንለትም። ከዚህ ይልቅ በራሱ ጥረት ወይም እድንባቸዋለሁ ብሎ ባሰባቸው በሌሎች መንገዶች ከእግዚአብሔር ቀጣ ለማምለጥ ዐስቦ ይፍጨረጨራል። ነገር ግን ይህ፤ የእግዚአብሔር ቀጣ ከሰማይ እንደሚገለጥ የሚያስተምረው መጽሐፍ ቅዱስ፤ ከቀጣው ማምለጥ ስለሚቻልበት ብቸኛ መንገድ ከሚያስተምረው ትምህርት ውጪ ነውና፤ ከኪሳራ በቀር ትርፍ የለውም፤ ከቀጣውም ፈጽሞ አያድንም።

እንዲህ ያለው ሰው ምንኛ ምስኪን ነው!! “እኔ ምንኛ ጉሰቋላ ነኝ! ለዚህ ሞት ከተሰጠ ሰውነት ማን ያድነኛል?” ከማለትና የሚያድነውን ከመጥራት በቀርስ ምን ተስፋ አለው? (ሮሜ 7፡24)።

ሰው ከእግዚአብሔር ቀጣ እንዴት ያመልጣል?

ሰው ባያስተውለው ነው እንጂ፤ ከሚመጣው ቀጣ ከማምለጥና የዘላለማዊ ሕይወት ባለቤት ከመሆን የበለጠ ትልቅ ዕድል የለም። ብዙው ሰው በተለያዩ ሃይማኖቶች ውስጥ ተጠልሎ የሚገኘው፤ የተጠለለበት ሃይማኖት በሚያስተምረው መሠረት ለመኖርና ፈጣሪውን ለማስደስት የሚጥረው ከሚመጣው አምላካዊ ቀጣ ለማምለጥ እንደ ሆነ መገንዘብ አያስቸግረም።

በክርስትና ትምህርት መሠረት ሰው ከእግዚአብሔር ቀጣ የሚያመልጥበትንና የዘላለምን ሕይወት የሚወርስበትን ትክክለኛ መንገድ የሚያስተምረው መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚያስተምረን፤ ሰው በራሱ ጥረት፤ እንዲሁም በክርስትና ስም በሚጠሩትና ሌሎች ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ውጪ በሚያስተምሯቸው ልዩ ልዩ አማራጭ መንገዶች በመጓዝ ከእግዚአብሔር ቀጣ ማምለጥ አይችልም።

ሕግ ለአይሁድ የተሰጠው ሕጉን ጠብቀውት በሕይወት እንዲኖሩ ነበር (ዘሌ. 18፥5፤ ሮሜ 10፥5)። ሕግ ተጠበቀ የሚባለው ደግሞ ሕጉ እንድም ሳይቀር መሉ በሙሉ ተፈጽሞ ሲገኝ ብቻ ነው። ለምሳሌ፡- አንድ ሰው የሚኖርበት አገር ያወጣውን ሕግ ሁሉ አክብሮ ቢኖርና፤ ከዕለታት በአንዱ ቀን ድንገት ወይም ሳያስበው አንዱን ሕግ ጥሶት ቢገኝ ወንጀለኛ ይሆናል እንጂ ከተጠያቂነት ነጻ አይሆንም። ምናልባት እስካሁን ሕግን ጥሶ አለመገኘቱ ከግምት ውስጥ ገብቶ ቅጣቱ ይቀልልት ይሆናል።

ሕግ እግዚአብሔር ተጠብቋል የሚባለውና ሕጉ የጠበቀውን ሰው በሕይወት የሚያኖረው ሙሉ በሙሉ ሲፈጸም ብቻ ነው፤ ሰው ሁሉንም ሕግ ጠብቆ አንዱን ብቻ ቢጥስ ግን በደለኛ እንጂ ጻድቅ አይባልም (ያዕ. 2፥10)። እንዲያውም የተረገመ ይሆናል፤ “በሕግ መጽሐፍ በተጻፉት ሁሉ ጸንቶ የማይኖር፤ የማይደርግም ሁሉ የተረገመ ነው ተብሎ ተጽፎአልና” (ገሌ. 3፥10)።

በዚህ መመዘኛ መሠረት አዳምና ሔዋን በኅጢአት ከወደቁ ጊዜ ጀምሮ ከሰዎች መካከል፤ ከሞላ ጉደል ወይም በከፊል ካልሆነ በቀር ሕግን ሁሉ የጠበቀ ፍጹም ሰው ቢፈለግ ፈጽሞ አይገኝም። ይህም በሕግ የታዘዘውን ሁሉ በመፈጸም ሥጋ የለበሰ ሰው ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት ሊጻድቅ አለመቻሉን አሳይቷል (ሮሜ 3፥20፤ ገሌ. 2፥16፤ 3፥11)።

ሰው ሕግን መጠበቅ ያልቻለውና የማይችለው ለምንድን ነው? ሕግ ትእዛዝን ከመስጠትና በሕግ ተላላፊው ላይ ቅጣትን ከማስከተል በቀር (ሮሜ 4፥15)፤ ሕጉን ለመፈጸም የሚያስችል ጸጋ ወይም ኅይል ለሰው ስለማይሰጥ ነው። በሙሴ በኩል የተሰጠው ሕግ ብቻ ነው (ዮሐ. 1፥17)። ስለዚህ ሰው በአንድ ወገን ከሕጉ ጋር ሕጉን መፈጸም የሚችልበት ጸጋ ዐብሮ ስላልተሰጠው፤ በሌላ በኩል ሕግን ሁሉ መጠበቅ

የማይችል ደካማ ስለ ሆነ ለእግዚአብሔር ሕግ መገዛት ተሳነው (ሮሜ 8፥3፡7)። ስለዚህ ሰው ሕግን ጠብቆ በሕይወት መኖር እንደማይችል የተረጋገጠ ሆኗል።

ሕግ ኅጢአት አይደለም፤ “ሕጉ በራሱ ቅዱስ ነው፤ ትእዛዙም ቅዱስ፤ ጻድቅና መልካም ነው” (ሮሜ 7፥7፤ 7፥12 ዐ.መ.ት.፤ ነጢሞ. 1፥8)። ነገር ግን ከላይ በተጠቀሱት ምክንያቶች ቅዱስ የሆነ ሕግ ቢሰጥም ሰውን ፍጹም ሊያደርገው የሚችል ግን አልነበረም። ሕግ የተሰጠው ሰው ፈጽሞት እንዲጻድቅበት ሳይሆን፤ የኅጢአትን ምንነት እንዲያውቅ፤ ደካማነቱንም እንዲያስተውልና የሚያድነውን እንዲፈልግ ወደ እምነት ለመምራት ነበር (ሮሜ 3፥20፤ 7፥7፤ ገሌ. 3፥24)።

መጥምቁ ዮሐንስ በሕግ ሥር ከነበሩትና ከሌላው እስራኤላዊ ይልቅ ለሕግ ቀናተኞች ከሆኑት ፈሪሳውያን፤ እንዲሁም ከሰዱቃውያን ወገን ብዙዎች ወደ ጥምቀቱ ሲመጡ ባያቸው ጊዜ፤ “እናንተ የእፋኝት ልጆች ከሚመጣው ቀጣ እንድትሸሹ ማን አመለከታችሁ?” ብሏቸው ነበር (ማቴ. 3፥7)። ከዚህም የምንረዳው ከሚመጣው ቀጣ መዳን የሚቻለው በሕግ ጥላ ሥር በመቁየት ሳይሆን፤ ዮሐንስ መንገዱን እየጠረገለት ባለው በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ብቻ መሆኑን ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ከእግዚአብሔር ቀጣ የምናመልጥበት ብቸኛው የድኅነት መንገድ ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑን ይመሰክራል (ዮሐ. 3፥36፤ ሮሜ 5፥8-9)።

**ምዕራፍ ሦስት
የእግዚአብሔር ጽድቅ እና ምሕረት**

“የዙፋንህ መሠረት ጽድቅና ፍርድ ነው፤
ምሕረትና እውነት በፊትህ ይሄዳሉ።” (መዝ. 88/89፡14)

መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ጽድቅ ፈራጅ መሆኑን ይናገራል፤ በሌላም በኩል እግዚአብሔር መሐሪና ይቅር ባይ መሆኑን ይመሰክራል። የእግዚአብሔር ባሕርይት እርስ በርስ የተያያዙና የማይቃረኑ ናቸው። እግዚአብሔር ጽድቅና መሐሪ አምላክ ነው (መዝ. 111/112፡4፤ 114/115፡5)። የዙፋኑ መሠረቶችም ጽድቅና ፍርድ ናቸው። ምሕረትና እውነትም በፊቱ ይሄዳሉ።

እግዚአብሔር ጽድቅ ነው ሲባል፤ ትክክለኛ ነው፤ እውነተኛ ነው፤ ሐቀኛ ነው፤ ፊት አይቶ አያደላም፤ በርሱ ዘንድ ዐመፃ የለም፤ በትክክል ይፈርዳል ማለት ነው (መዝ. 91/92፡15)። መሐሪ ነው ሲባልም በጥቅሉ ለኅጢአተኞች የማይገባቸውን ምሕረት ይሰጣል ማለት ነው። ይህም፤ “... ምሕረትም የሌላትን እምራሌሁ ...” በሚለው ቃሉ ይታወቃል (ሆሊ. 2፡25፤ ሮሜ 9፡16፤ 11፡30-31)።

እነዚህ ሁለት የእግዚአብሔር ባሕርይት እርስ በርስ የሚቃረኑና የማይሰማሙ፤ ዐብረውም የማይሄዱ ይመስላሉ። ስለዚህ በጽድቅነቱ ላይ፤ ‘እግዚአብሔር ትክክለኛ ከሆነ ለኅጢአተኞች ተገቢ ቅጣታቸውን መስጠት ሲኖርበት ለምን ምሕረት ያደርግላቸዋል?’ የሚል ጥያቄ ሊነሣ፤ በመሐሪነቱ ላይም ‘እግዚአብሔር መሐሪና ይቅር ባይ ከሆነ፤ በትክክልና በሕግ መሠረት መፍረድ አይችልም፤ አሊያ መሐሪነቱ ጥያቄ ላይ ይወድቃል’ የሚል አስተያየት ሊሰጥ ይችላል።

እግዚአብሔር እነዚህን በሰው አመለካከት ተቃራኒ የሚመስሉ፤ ነገር ግን ዐብረው የሚሄዱ ባሕርይቱን በማይጋጩበትና ጥያቄን በማያስነሡበት መንገድ ይጠቀምባቸዋል። ይህን በተለይ ኅጢአተኛውን ሰው በሚያጽድቅበት የአድኅኖት (የማዳን) ሥራው ውስጥ አሳይቷል። የኅጢአት ደመወዝ ሞት እንደ ሆነና ኅጢአት የምትሠራ ነፍስ እንደምትሞት ተጽፏል (ሮሜ 6፡23፤ ሕዝ. 18፡4፡20)። በእግዚአብሔር ጽድቅ ባሕርይ መሠረት ኅጢአት የሠራ ሰው ሞት ይፈረድበት ዘንድ የግድ ነው። ጽድቅ እግዚአብሔር መሐሪም ነውና በመሐሪነቱ ደግሞ ኅጢአተኛውን ከሞት ያድነው ዘንድ ፍቅሩ ያስገድደዋል። ስለዚህ በጽድቅነቱ ኅጢአተኛውን መቅጣት፤ በመሐሪነቱም ኅጢአተኛውን ይቅር ማለት አለበት ማለት ነው። ይህ እንዴት ይሆናል?

ይህን ማድረግ ለእግዚአብሔር ይቻላል። ነገር ግን እግዚአብሔር በጽድቅ ባሕርይ እንጻር ኅጢአትን መቅጣት አለበት። በመሐሪነቱም እንጻር ለኅጢአተኛው ሰው ተገቢውን ቅጣት ሳይሰጠው ይቅር ማለትና ማዳን አለበት። ኅጢአተኛው ሰው

ቅጣት ሳያገኘው እንዲድን፤ ምትኩ ሆኖ ቅጣቱን የሚቀበልለትን ቤዛ አዘጋጅለት። ስለዚህ እግዚአብሔር በኦሪት እንስሳት ለሰው ቤዛ ሆነው እንዲሠዉ በማድረግ ጽድቅነቱን አሳየ። በሐዲስ ኪዳን ደግሞ የዚህ መሥዋዕት አማካኪ የሆነውን አንድያ ልጁን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ለሰው ሁሉ ቤዛ ይሆን ዘንድ ሰጠ። ለርሱም የሁላችንን በደል በማሸነም የበደላችንን ተገቢ ቅጣት እንዲቀበልልን አደረገ (ሉሊ. 53፡6፤ ሉጥ. 2፡24)። በዚህ እግዚአብሔር ጽድቅ ፈራጅ መሆኑን አሳይቷል። በጽድቅነቱ ላይ ጥያቄ ሳይነሣም ለኅጢአተኛው ሰው ምሕረት ማድረግ ችሏል። “ምሕረትና እውነት ተገናኙ፤ ጽድቅና ሰላም ተሰማሙ።” (መዝ. 84/85፡10) የሚለው የቆሬ ልጆች መዝሙር፤ የእግዚአብሔር ጽድቅ እና ምሕረት በአንድ ላይ በታዩበት በክርስቶስ ሞት እውን ሆኗል ማለት ይቻላል። ጽድቅ ፈራጅ ለሆነው፤ እጅግ ለሚምረውና ለሚራራውም ለአምላካችን ለእግዚአብሔር ከብር ይሁንለት!!!

ሕግ ኅጢአትን ገለጠው

ኅጢአት ወደ ዓለም የገባው በአንድ ሰው (በአዳም) በኩል ነው። ወደ ዓለም ገብቶ በዓለም ውስጥ የነበረ ቢሆንም፤ ሕግ እስኪመጣ ድረስ ሳይገለጥ ቆይቷል (ሮሜ 3፡20፤ 5፡12-13፤7፡7)። ቤት ውስጥ ያለና ለዐይን የማይታይ ብናኝ በተባለ ጣሪያ በኩል በሚገባ የብርሃን ጮራ እንደሚገለጥና መኖሩ እንደሚታወቅ፤ በዓለም የነበረውና አልተገልጠ የነበረው ኅጢአት ሕግ ሲሰጥ ተገለጠ።

የሕግ አንዱ ተግባር ኅጢአትን መግለጥ መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ ይመሰክራል (ሮሜ 3፡20፤ 5፡12-13፤ 7፡7-8)። በሙሴ በኩል ለአስራኤል የተሰጠው ሕግ ሕዝቡ ኅጢአተኞች መሆናቸውን አሳይቷቸዋል። ሕጉ ከመሰጠቱ ከሦስተኛው ቀን በፊት፤

እግዚአብሔርም ሙሴን አለው፡- ወደ ሕዝቡ ሂድ፤ ዛሬና ነገም ቀድሳቸው፤ ልብሳቸውንም ይጠቡ፤ በሦስተኛው ቀን ሕዝቡ ሁሉ ሲያዩ እግዚአብሔር በሲና ተራራ ላይ ይወርዳልና ለሦስተኛው ቀን ይዘጋጁ። ወሰንም ለሕዝቡ በዙሪያው አድርግላቸው። ወደ ተራራው እንዳትወጡ ጫፋንም እንዳትነኩ ተጠንቀቁ፤ ተራራውንም የነካ ፈጽሞ ይሞታል። የማንም እጅ አይገነኝ፤ ነገር ግን የሚነካው ሁሉ ይወገራል፤ ወይም በፍላጻ ይወጋል፤ እንስሳ ወይም ሰው ቢሆን አይድንም በላቸው። ሳያቋርጥ የመለከት ድምፅ ሲነፋ በዚያን ጊዜ ወደ ተራራው ይውጡ። ሙሴም ከተራራው ወደ ሕዝቡ ወረደ፤ ሕዝቡንም ቀደሰ፤ ልብሳቸውንም ዐጠቡ። ሕዝቡንም፡- ለሦስተኛው ቀን ተዘጋጁ፤ ወደ ሴቶቻችሁ አትቅረቡ አለ። (ዘፀ. 19፡10-15)

በሲና ተራራ አግርጌ ሕገ ኦሪትን ለመቀበል በተደረገው በዚህ ቅድመ ዝግጅት ላይ እግዚአብሔር ለሕዝቡ ያስተላለፈው ዋና መልእክት፤ ‘እኔ ቅዱስ ነኝ፤ እናንተ ግን አይደላችሁም፤ ስለዚህ ተቀደሱ፤ ልብሳችሁንም ዕጠቡ’ የሚል እንደ ነበር ግልጥ ነው። ሕዝቡም ይህን ዝግጅት በራሳቸው አደረጉ። ነገር ግን አሁንም ራሳቸውን በራሳቸው መቀደሳቸው፤ ልብሳቸውን ማጠባቸውና ወደ ሴቶቻቸው አለመቅረባቸው

አልበቃቸውም ነበርና ወደ ተራራው እንዳይወጡ፤ ጫፉንም እንዳይነኩ ተከለከሉ፤ ወሰንም ተደረገባቸው፤ ቢነኩት ግን እንደሚሞቱ ተነገራቸው። አስራኤል ከዚህ ሁኔታ እነርሱ ጎጠኦታቸውን፤ እግዚአብሔር ግን ጻድቅ፤ እነርሱ ርኩሳን እግዚአብሔር ግን ቅዱስ መሆኑን ተገንዝበዋል።

በሦስተኛው ቀን በሲና ተራራ ላይ እግዚአብሔር የተገለጠበት የቅድስና ግርማ ለጎጠኦታቸው ሰው ምቹት የሚሰጥ አልነበረም።

በማለብ ጊዜ ነጉድጓድና መብረቅ ከባድም ደመና እጅግም የበረታ የቀንደ መለኮት ድምፅ በተራራው ላይ ሆነ፤ በሰፈሩም የነበሩት ሕዝብ ሁሉ ተንቀጠቀጡ። መሴም ሕዝቡን ከእግዚአብሔር ጋር ለማገናኘት ከሰፈረ አወጣቸው፤ ከተራራውም እግርጌ ቆሙ። እግዚአብሔርም በአሳት ስለ ወረደበት የሲና ተራራ ሁሉ ደጤሰ ነበር፤ ከእርሱም እንደ አቶን ጤስ ያለ ጤስ ይወጣ ነበር፤ ተራራውም ሁሉ እጅግ ይናወጥ ነበር። (ዘፀ. 19፡16-18)

እስራኤል በዚህ ሁኔታ በተገለጠው በቅዱሱ እግዚአብሔር ፊት መቆም አልቻሉም ነበር። የዕብራውያኑ ጸሐፊ እንደ መሰከረው፤ እስራኤል ብቻ ሳይሆኑ፤ መካከለኛቸው የነበረው መሴም እንኳ፤ “እጅግ አፈራሰሁ፤ እንቀጠቀጥማለሁ እስኪል ድረስ የሚታየው እጅግ የሚያስፈራ ነበር” (ዕብ. 12፡21)።

ሕዝቡ በእግዚአብሔር ፊት መቆም ብቻም ሳይሆን የርሱን ድምፅ መስማትም አልወደዱም ነበር። “መሴም፤ አንተ ተናገረን፤ እኛም እንሰማለን፤ እንዳንሞት ግን እግዚአብሔር አይናገረን አሉት” (ዘፀ. 20፡19)። ይህ ሁሉ ጎጠኦታችን የፈጠረው የበደለኛነት ስሜት ውጤት ነው።

ሰው በተለይም ክርስቲያን ዛሬም በጎጠኦት ውስጥ ሲገኝ ወደ እግዚአብሔር ከመቅረብ ይልቅ መራቅን፤ የርሱን ድምፅ ላለመስማትም መሸሸን ምርጫው ያደርጋል። ጎጠኦት ምን ጊዜም ይህን ስሜት ነው የሚፈጥረው። ስለዚህ ክርስቲያን ጎጠኦትን መሥራት አይገባውም፤ በጎጠኦት ቢወድቅም ተስፋ መቀረጥ የለበትም። ጎጠኦታችንን ተቀብሎ በንስሐ ወደ እግዚአብሔር መቅረብና የርሱን ምሕረት መለመን፤ የጎጠኦት ሁሉ ማስተሰረፍ በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ ደምም በእምነት መታጠብ አለበት።

እግዚአብሔር ለእስራኤል፤ በሕግ አሰጣጡ ቅድመ ዝግጅትና በተገለጠበት የቅድስና ግርማ ጎጠኦታቸውን እንዳስታወቃቸው ግልጥ ነው። ዐሥሩ ትእዛዛት ሲሰጧቸውም፤ ወደ ፊት እንዴት እንደሚኖሩበት ብቻ አይደለም የሚያስቡት፤ አስካሁን እንዴት እንደ ኖሩም ወደ ጓላ መለስ ብለው ያለፉበትን መቃኘታቸውና በሕጉ ራሳቸውን መገምገማቸው አይቀርም። ሕግ መስተዋት ስለ ሆነ ጎጠኦታችን ምን ጊዜም ሕይወቱን ይመለከትበታል።

የእግዚአብሔር ሕግ ፍጹምና ቅን ነው (መዝ. 18፡9፤7፤ ሮሜ 7፡7፤12፤14)። ሰው ቢፈጽመው በሕይወት እንደሚኖርበት ተጽፏል (ዘሌ. 18፡4-5፤ ዘዳ. 4፡1፤ ዘሀ. 9፡29፤ ሕዝ. 20፡11፤13፤21፤ ሮሜ 2፡13፤ 10፡5፤ ገላ. 3፡12)። ይሁን እንጂ ሰው በውስጥ ሰውነቱ በእግዚአብሔር ሕግ የሚደሰት፤ በተግባር ግን ሕገ እግዚአብሔርን መጠበቅ የማይችል ደካማ ፍጥረት ነው (ሮሜ 7፡14-23)። ከሥጋው ደካማነት የተነሣ ሕግን የሚፈጽምበት ዐቅም የለውምና ሕግን ጠብቆ መጽደቅ አልቻለም (ሐ.ሥ. 13፡38-39፤ ሮሜ 7፡18፤ 8፡3-4)። በእጠቃላይ ሕግን በመጠበቅ መጽደቅ ለሰው የማይቻል ሆኗል (ሮሜ 3፡28፤ ገላ. 2፡16፤21፤ 5፡4)፤ እንዲህ ተብሎ እንደ ተጻፈ፤ “ጻድቅ በእምነት ይኖራል” ተብሎአልና ማንም በእግዚአብሔር ፊት በሕግ እንዳይጸድቅ ግልጥ ነው (ገላ. 3፡11)።

ሰው ሕጉን መጠበቅ ቢችል በሕይወት እንደሚኖር ከተጻፈ፤ ሰው ሕግን በመጠበቅ አይጸድቅም እንዴት ይባላል? የሚል ጠያቂ ሊኖር ይችላል። ለዚህ መልሱ ቀላል ነው። ሰው ሕግን በመጠበቅ መጽደቅ የማይችለው ሕግን ሁሉ መጠበቅ ስለማይችል ነው። በሕግ ለመጽደቅ ካስፈለገ ሕግን እንድም ሳይቀር በሙሉ መፈጸም ይገባል። ገሚሱን ጠብቆ ገሚሱን መተላለፍ ጎጠኦታችን እንጂ ጻድቅ አያደርግም። “ሕግን ሁሉ የሚጠብቅ፤ ነገር ግን በእንዱ የሚሰናከል ማንም ቢኖር በሁሉ በደለኛ ይሆናል፤ አታመንዝር ያለው ደግሞ አትግደል ብሎአልና፤ ባታመንዝርም፤ ነገር ግን ብትገድል፤ ሕግን ተላላፊ ሆነሃል” ይላልና (ያፌ. 2፡10-11፤ እንዲሁም ማቴ. 5፡19፤ ገላ. 3፡10፤ 5፡3፤ ያፌ. 3፡12)።

ከዚህ አንጻር ሕግ የተሰጠው ሰው እንዲጸድቅበት ሳይሆን ራሱን እንዲመለከትበትና ወደሚያድነው እንዲደርስበት ነው። በመሆኑም ሕግ ወደ ክርስቶስ የሚያደርስ ሞግዚት ነው ተብሏል።

እንግዲህ ሕግ የእግዚአብሔርን የተስፋ ቃል የሚቃወም ነውን? አይደለም። ሕያው ሊያደርግ የሚቻለው ሕግ ተሰጥቶ ቢሆንስ በእውነት ጽድቅ ከሕግ በሆነ ነበር፤ ነገር ግን በኢየሱስ ክርስቶስ ከማመን የሆነው የተስፋ ቃል ለሚያምኑ ይሰጥ ዘንድ መጽሐፍ ከጎጠኦት በታች ሁሉን ዘግቶታል። እምነትም ሳይመጣ ሊገለጥ ላለው እምነት ተዘግተን ከሕግ በታች እንጠበቅ ነበር። እንደዚህ በእምነት እንጸድቅ ዘንድ ሕግ ወደ ክርስቶስ የሚያመጣ ሞግዚታችን ሆኖአል፤ እምነት ግን መጥቶአልና ከእንግዲህ ወዲህ ከሞግዚት በታች አይደለም። (ገላ. 3፡21-25)

ጊዜያዊ የነበረው የመታረቂያ መንገድ

እግዚአብሔር ከታላቅ ፍቅሩ የተነሣ በጎጠኦት የወደቀውን ሰው ሊያድነው በወደደ ጊዜ፤ አስቀድሞ በጎጠኦት የደነዘዘ ጎሊናውን በሕግ አነቃው። ሰውም በሕግ መስተዋትነት ራሱን ሲመለከት ጎጠኦታችን ሆኖ አገኘው። ከእግዚአብሔር ጋር በመታረቅ ጎብረቱን ማደስ ይችል ዘንድ እግዚአብሔር በመሥዋዕት አማካይነት የመታረቂያ መንገድ አዘጋጀለት። እግዚአብሔር ጽድቁን ያሳይ ዘንድ ጎጠኦትን

መቅጣት ስለሚገባውና ምሕረቱን ያሳይ ዘንድም ጎጠአተኛውን ሰው በነጻ ማሰናበት ስላለበት የዕርቁ መንገድ በመሥዋዕት አማካይነት የሚከናወን ሆኗል።

በዚህ ለጎጠአተኛው ሰው ምትክ ሆኖ እንዲሞት የተዘጋጀው የመሥዋዕት እንስሳ፣ ምትክ ሆኖ የሚሞትለትን ሰው ጎጠአት ተሽከሞ እንደሚሠዋ ማስተዋል ተችሏል። የሰው ጎጠአት በዚህ መንገድ ይቀጣና ሰውየው ምሕረትን ተቀበሎ ከእግዚአብሔር ጋር ይታረቃል፤ ጎብረቱንም ያድሳል። ይህ ወደ ፊት በሐዲስ ኪዳን የሚገለጠውን ፍጹም አዳኝ የሚያሳይ ጊዜያዊ የመታረቂያ መንገድ እንጂ ፍጹምና የመጨረሻው አልነበረም።

በአሪት የተዘጋጀ የመታረቂያ መንገድ ጊዜያዊና ብዙ ጉድለቶች ያሉበት ነበር። ይህንንም ከመሥዋዕቱ፣ መሥዋዕቱን ከሚያቀርበው ሊቀ ካህናት ማንነት እና መሥዋዕቱ ይቀርብበት ከነበረው ቤተ መቅደስ አንጻር መመልከት ይቻላል።

ለጎጠአተኛው ሰው ይቀርብ የነበረው የእንስሳት መሥዋዕት፣ ጎጠአት የሚያስከፍለውን ዕዳ ምንነትና እግዚአብሔር በጎጠአት ላይ ያለውን ጽኑ እቋም ያሳያል። እግዚአብሔር ጻድቅ አምላክ ስለ ሆነ ጎጠአተኛ ይሞታል ወይም የጎጠአት ደመወዝ ሞት ነው ተብሏል (ሕዝ. 18፡4፣ 20፤ ሮሜ 6፡23)። ለጎጠአተኛው ምሕረትን ይሰጥ ዘንድ ደግሞ የርሱን በደልና ጎጠአት ተሽከሞ የሚሞትለትን ቤዛ ማዘጋጀት አስፈላጊነቷል። በመሥዋዕት ካልሆነ በቀር፣ ማለትም ለጎጠአተኛው ሰው ምትክ ሆኖ የሚሞትለትና ዕዳውን የሚከፍልለት ቤዛ ካልተገኘ በቀር ሰው ከጻድቅ እግዚአብሔር ጋር መታረቅ አይችልም።

በአሪት እንስሳት ይሠወ የነበረው እነርሱ ንጹሐን ሆነው ሳለ፣ የጎጠአተኞችን በደልና ጎጠአት ተሽከመው ዕዳቸውን ይከፍሉላቸው ዘንድ ነበር። ሰው ስለ ነፍሱ ሊሰጥ የሚችለው ቤዛ እንደሌለው ተጽፏል፤ ለጎጠአተኛው ሰው ምትክ ሆኖ ይሠዋ የነበረው እንስሳ መሆኑ ለሰው በዕሴት (በዋጋ) ተመጣጣኝ አልነበረም (ማር. 8፡37፤ ዕብ. 10፡4)። መሥዋዕቶቹ ጎጠአትን ከቶ የማያስወግዱ፣ ፍጹም ስርየትን የማያሰጡና ጊዜያዊ ጎብረትን ለማደስ ብቻ የሚያገለግሉ ነበሩ (ዕብ. 9፡9-10፤ 10፡1-4፡11)። የመሥዋዕቶቹ በተደጋጋሚ መቅረብ የሚያመለክተው መሥዋዕቶቹ ፍጹማን ያልነበሩና ጎጠአትን ከቶ የማያስወግዱ መሆናቸውን ነው፤ ፍጹማን ቢሆኑም ኖሮ አንድ ጊዜ የቀረበው ብቻ ይበቃ ነበር። ቃሉም እንዲህ ሲል ይመሰክራል፤

... በየዓመቱ የሚቀርበው ተደጋጋሚ መሥዋዕት፣ ለአምልኮ የሚቀርቡትን ሰዎች ፍጹም ሊያደርጋቸው ከቶ አይችልም። ፍጹም ሊያደርጋቸው ቢችል ኖሮ፣ መሥዋዕት ማቅረቡን ይተወት አልነበረምን? ደግሞም ለአምልኮ የሚቀርቡት ሰዎች ለአንዲና ለመጨረሻ ጊዜ ስለሚነጹ በጎሊናቸው ጎጠአተኝነት ባልተሰማቸውም ነበር። (ዕብ. 10፡11፣ 10.መ.ት.)

እነዚህን መሥዋዕቶች እንዲያቀርብ የተሾመው ሊቀ ካህናትም ከሰው ወገን ተመርጦ የተሾመ ስለ ሆነ፣ እንደ ሌላው ሰው ጎጠአተኛ ነበረ (ዕብ. 5፡1-3፤ 7፡27፣ 28፤ 9፡6-7)። በዚህ ምክንያት ለሌሎች ጎጠአተኞች ከማቅረቡ በፊት ስለ ራሱ ጎጠአት መሥዋዕት ያቀርብ ዘንድ ግድ ነበረ። አገልግሎቱም በሞት የተገደበ ነበረ (ዕብ. 7፡23)። ከሞተ በኋላ ሊያገለግል ስለማይችል ሌላ ሕያው የሆነ የአሮን ወገን ሊቀ ካህናት ሆኖ ይሾማል። ይህ ሁሉ ሆኖ በዚህ ከሆነት ፍጹምነት አልተገኘም (ዕብ. 7፡11)።

መሥዋዕት ይቀርብበትና ሊቀ ካህናቱ ያገለግልበት የነበረው ቤተ መቅደስ በሰው እጅ የተሠራ ምድራዊ ነበረ። ሙሴ ጌታ እንዳሳየው ድንኳኑን የሠራው፣ ለሰማያዊ ነገር ምሳሌና ጥላ አድርጎ ነበር። “በተራራው እንደ ተገለጠልህ ምሳሌ ሁሉን ታደርግ ዘንድ ተጠንቀቅ ብሎት ነበርና” (ዕብ. 8፡3-5፤ 9፡1-5)። የማደራያው ድንኳን ወይም በኋላ የተሠራው ቤተ መቅደስ ከርስቶስ ለሚያገለግልበት ሰማያዊ መቅደስ ጥላና ምሳሌ በመሆኑ ፍጹምነት ይጉድለው ነበር።

እነዚህ ጉድለቶች የነበሩበት ብሉይ ኪዳን ወደ ፊት በሚገለጠውና ምንም እንኳን ጉድለት በሌለው በሐዲስ ኪዳን አገልግሎት እንደሚተካ ግልጥ ነበር። መሥዋዕቱ፣ ቤተ መቅደሱና ሊቀ ካህናቱ ለሚመጣው አካልና አማካይ ነገር ጥላዎችና ምሳሌዎች ስለ ነበሩ። ይህም ጊዜያውያን እንጂ እስከ መጨረሻው ያገለግሉ ዘንድ የተሰጡ ዘላለማውያን እንዳልነበሩ አመለካከት ነው፤ መጽሐፍ ቅዱስ ይህን ይመሰክራል።

- ☐ “እነዚህ ሊመጡ ያሉት ነገሮች ጥላ ናቸውና፣ አካሉ ግን የክርስቶስ ነው።” (ቁላ. 2፡17)
- ☐ “እነርሱም ሙሴ ድንኳኑን ሊሠራ ሳለ እንደ ተረዳ፣ ለሰማያዊ ነገር ምሳሌና ጥላ የሚሆነውን ያገለግላሉ።” (ዕብ. 8፡5)
- ☐ “ይህም ለአሁኑ ጊዜ ምሳሌ ነው፣ እንደዚህም መባና መሥዋዕት ይቀርባሉ፤ እነዚህም እስከ መታደስ ዘመን ድረስ የተደረጉ፣ ስለ ምግብና ስለ መጠጥም ስለ ልዩ ልዩ መታጠብም የሚሆኑ የሥጋ ሥርዐቶች ብቻ ናቸውና የሚያመልከውን በጎሊና ፍጹም ሊያደርጉት አይችሉም።” (ዕብ. 9፡9-10)
- ☐ “ሕጉ ወደ ፊት ለሚመጡት መልካም ነገሮች ጥላ ነው እንጂ እውነተኛ አካል አይደለም” (ዕብ. 10፡11 / 10.መ.ት.)
- ☐ “እምነትም ሳይመጣ ሊገለጥ ላለው እምነት ተዘግተን ከሕግ በታች እንጠበቅ ነበር። እንደዚህ በእምነት እንጻድቅ ዘንድ ሕግ ወደ ክርስቶስ የሚያመጣ ምግዚታችን ሆኖአል፤” (ገላ. 3፡23-24)

እውነተኛው የመታረቂያ መንገድ

ሰውን ከጎጠአት ማዳን በሰው እንደማይቻል መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል። ጌታ ለባለጠጋ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባት ጭንቅ መሆኑን በተናገረ ጊዜ፣ ደቀ መዛሙርቱ እጅግ ተገርመው፣ “እንኪያስ ማን ሊድን ይችላል?” በማለት ጠይቀው ነበር። ጌታም ሲመልስ፣ “ይህ በሰው ዘንድ አይቻልም፤ በእግዚአብሔር ዘንድ ግን ሁሉ

ይቻላል አላቸው” (ማቴ. 19:23-26)። አዎን! “ድኅነት ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው” (ዮና. 3:10)። “ከእግዚአብሔር ዘንድ ምሕረት፣ በእርሱም ዘንድ ብዙ ማዳን ነውና አስራኤል በእግዚአብሔር ይታመን። እርሱም አስራኤልን ከጎጠሉት ሁሉ ያድነዋል” (መዝ. 129/130:7-8)።

እውነተኛው የመታረቂያ መንገድ እግዚአብሔር ያዘጋጀውና ክርስቶስ በሊቀ ካህናትነቱ በሰማያዊቱ መቅደስ ውስጥ አንድ ጊዜ ባቀረበው ደሙ አማካይነት የተከናወነው የእግዚአብሔርና የሰው ዕርቅ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አስቀድሞ በጥላው አገልግሎት በታየው የመታረቂያ መንገድ አምሳል፣ ራሱን ስለ ኅጢአት መስዋዕት አድርጎ ለእግዚአብሔር በማቅረብ እግዚአብሔርንና ሰው አስታርቋል። ሰውም ይህን ዕርቅ በመቀበል በክርስቶስ በኩል ብቻ ወደ እግዚአብሔር ሊቀርብ ይችላል።

“አምላክና ሰው መካከለኛ - የሰማይ የምድር ምሰሶ ዳኛ
ከማኸል ቁሞ እንዳምደ ወርቅ - አባቱን ከኛ የሚያስታርቅ
ስለኛም በደል ሲያቀርብ ካሳ - ወድቆ የሚሰግድ እጅ የሚነሣ”
(ኪዳነ ወልድ 1986፣ ገጽ 149:150)

መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሐዲስ ኪዳን አስታራቂ ለመሆን ሊቀ ካህናት ሆኖ የተሾመው፣ ከአሮን በተለየ መንገድ ነው እንጂ አሮን ሊቀ ካህናት በሆነበት መንገድ አይደለም። እንዲያው ከሆነ ምን ለውጥ ተደረገ? መጽሐፍ ቅዱስ እንዲህ ሲል ይጠይቃል፤ “ሕዝቡ (አስራኤል) በሌዊ ከህነት የተመሠረተን ሕግ ተቀበለዋልና በዚያ ከህነት ፍጹምነት የተገኘ ሲሆን፣ እንደ አሮን ሹመት የማይቈጠር፣ እንደ መልክ ጸዴቅ ሹመት ግን የሆነ ሌላ ካህን ሊነሣ ወደ ፊት ስለ ምን ያስፈልጋል?” (ዕብ. 7:11)። የአሮን ከህነት በሥጋ ትእዛዝ ሕግ የሆነ፣ ያለመሐላ የተሰጠ፣ በሞትም የሚሻር ከህነት ነበር። አሮን ድካምን የሚለብስና እንደ ማንኛውም ሰው ኅጢአተኛ ስለ ነበረ ለሌሎች መስዋዕትን ከማቅረቡ በፊት ስለ ራሱ ማቅረብ ያስፈልገው ነበር። “አንተ እንደ መልክ ጸዴቅ ባለ ከህነት ለዘላለም ካህን ነህ” የተባለለት ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ግን፣ ሊቀ ካህናት የሆነው በማያልፍ ሕይወት ጎይልና በመሐላ ስለ ሆነ፣ ከህነቱ አይሻርም (ዕብ. 7:15-16:20-21:23)። በኅጢአታችን ምክንያት አንድ ጊዜ ቢሞትም ከሙታን ተለይቶ ተነሥቷልና፣ ሕያው መሆኑንም አረጋግጧልና ርሱን የሚተካ ሌላ ሊቀ ካህናት የለም (ዕብ. 7:24-25)።

ሊቀ ካህናታችን ኢየሱስ ኅጢአት የሌለበትን ንጹሕ ስለ ሆነ፣ ስለ ራሱ መስዋዕት ማቅረብ አላስፈለገውም። “ቅዱስና ያለ ተንኮል፣ ነውርም የሌለበት፣ ከኅጢአተኞችም የተለየ፣ ከሰማያትም ከፍ ከፍ ያለ፣ እንደዚህ ያለ ሊቀ ካህናት ይገባል፤ ርሱም እንደ እነዚያ ሊቃነ ካህናት አስቀድሞ ስለ ራሱ ኅጢአት፣ በኋላም ስለ ሕዝቡ ኅጢአት ዕለት ዕለት መስዋዕትን ሊያቀርብ አያስፈልገውም” ተብሎ ስለ ርሱ ተጽፏል (ዕብ. 7:27)።

የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ሞት መስዋዕታዊ ሞት መሆኑን ማስተዋል አስፈላጊ ነው። መስዋዕታዊውን ሞት እንዲሞት ሲደረግ፣ በመስዋዕት ላይ ውሳኔ

የሚያሳልፉ በተለይ እግዚአብሔር፣ ኅጢአተኞች ሰዎች እና ሊቀ ካህናቱ መስማማት ያለባቸው መሆኑ የሚጠበቅ ነው።

እንደ ምሕረቱ መጠን የኅጢአተኛው ሰውና የርሱ ዕርቅ በመስዋዕት አማካይነት እንዲሆን የፈቀደው እግዚአብሔር፣ ነውር የሌለበት እንስሳ የኅጢአተኛን ኅጢአት ተሸክሞ እንዲሞት ባዘዘው መሠረት፣ ብዙ የእንስሳት መስዋዕቶች ይቀርቡ ነበር። በዚሁ አምሳል ስለ ሰው ቤዛ ሆኖ አንዱ ስለ ሁሉ ይሞት ዘንድ የሁላችንን በደል በልጁ ላይ በማኖርና እንዲሞት አሳልፎ በመስጠት በሞቱ ከጥንቱ ተስማምቶ ነበር (ኢሳ. 53:4-10፤ ዮሐ. 3:14፤ ሐ.ሥ. 2:22-23)። አይሁድ ጌታን በምቀኝነት አሳልፈው ለሞት ቢሰጡትም፣ ርሱ ግን በእግዚአብሔር የቀደመ ውሳኔና ዕውቀት ስለ ኅጢአት እንደ ሞተ ግልጥ ነው። “አሁንም፣ ወንድሞቼ ሆይ፣ እናንተ እንደ አለቆቻችሁ ደግሞ ባለማወቅ እንዳደረጋችሁት ዐውቄአለሁ፤ እግዚአብሔር ግን ክርስቶስ መከራ እንዲቀበል አስቀድሞ በነቢያት ሁሉ አፍ የተናገረውን እንዲሁ ፈጸመው” (ሐ.ሥ. 3:17፤ ሐ.ሮ. 2:8፤ ገላ. 1:4)።

ስለ ማኅበሩ ኅጢአት ሊሠዋ የሚቀርበውን እንስሳ በሚመለከት የሕዝቡ መሪ ሸማግሌዎች እጆቻቸውን በእንስሳው ራስ ላይ በመጫን፣ እንስሳው ምትካቸው (ቤዛቸው) መሆኑን ማሳየት ነበረባቸው (ዘሌ. 4:13-21)። በጌታችን በኢየሱስ ላይ መደረግ ያለበትን እንዲወስኑ ሕዝቡ ሲጠየቁ፣ “ስቀለው” “አስወግደው” በማለት በሞቱ ተስማሙ (ማቴ. 27:22-23፤ ማር. 15:12-14፤ ሉቃ. 23:18-23፤ ዮሐ. 19:6-7:15)።

ሊሠዋ የሚቀርበውን እንስሳ መርምሮ ብቁነቱን አረጋግጦ የመቀበል ሥልጣን የካህናት ነበር (ዘሌ. 22:18-22)። በክርስቶስ ላይ ተሰብስበው የነበሩት የአይሁድ ሊቃነ ካህናት አንድ ሰው ስለ ሕዝቡ ይሞት ዘንድ ይገባል የሚል ውሳኔ አሳለፉ (ዮሐ. 11:47-53)።

የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ሞት በዚህ መልክ የተከናወነ መስዋዕታዊ ሞት ነው። “... በዓለም ፍጻሜ ራሱን በመሠዋት ኅጢአትን ሊሸር አንድ ጊዜ ተገልጦአል።” በተጨማሪ፣ “እንዲሁ ክርስቶስ ደግሞ የብዙዎችን ኅጢአት ሊሸክም አንድ ጊዜ ከተሠዋ በኋላ” ተብሎ የተጻፈው ሞቱ መስዋዕታዊ መሆኑን ይገልጣል (ዕብ. 9:26:28)። በነቢያት እንደ ተነገረውና በሐዋርያት እንደ ተሰበከው፣ እግዚአብሔር የኅጢአት መስዋዕት ሆኖ ለቀረበው ለቤዛችን ለኢየሱስ ክርስቶስ የሁላችንን በደልና ኅጢአት አሸከመውና የኅጢአታችንን ቅጣት እንዲቀበል አደረገው። በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ የደረሰው መከራ፣ ሥቃይና ሞት ሁሉ ስለ ኅጢአታችን የተከፈለ ዕዳ ነው ማለት ነው፤ “አንዱ ስለ ሁሉ ሞተ” ተብሎ ተጽፏል (ኢሳ. 53:6-12፤ 1ኛ ጥ. 2:24፤ 2ኛ ሮ. 5:14)።

ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ኦሪት ሊቃነ ካህናት በዕሴት የማይመጥነውን የእንስሳትን መስዋዕት አላቀረበም። በዕሴት ተመጣጣኝ የሆነውን ራሱን ነው ያቀረበው። ራሱን ያቀረበውም አንድ ጊዜ ነው። ተደጋግሞ መሠዋት ያላስፈለገው

መሥዋዕትነቱ ፍጹምና ለጎጢአት ሁሉ የሚበቃ ስለ ሆነ ነው (ዕብ. 9፡25-26፤ 10፡12)። ሰው ሁሉ አስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ስለ ሠራውና ስለሚሠራው ጎጢአት ሁሉ በዚሁ አንድ መሥዋዕት አማካይነት ከእግዚአብሔር ጋር ይታረቃል እንጂ ስለ ጎጢአት የሚቀርብ ሌላ መሥዋዕት የለም (ዕብ. 7፡27፤ 9፡26፤ 10፡12፤ 14፡18፤ 26)።

ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱን መሥዋዕት አድርጎ ያቀረበው በሰው እጅ በተሠራችውና ለሰማያዊቱ ቅድስተ ቅዱሳን ጥላና ምሳሌ በሆነችው በምድራዊቱ ቤተ መቅደስ ውስጥ አይደለም። እግዚአብሔር በተከላከለ በእውነተኛዬና አማካኝነት በሆነችው በሰማያዊቱ ቤተ መቅደስ ውስጥ ነው እንጂ። በሐዲስ ኪዳን የእንስሳቱ መሥዋዕት በክርስቶስ መሥዋዕትነት፤ ምድራዊቱ ቤተ መቅደስ በሰማያዊቱ ቤተ መቅደስ፤ የእርን ከህነት በክርስቶስ ከህነት ተተክተዋል ማለት ነው። በአጠቃላይ “መዳናችንና መታረቃችን በእርሱ [በክርስቶስ] በኩል ብቻ ስለ ሆነ ያለ እርሱ ወደ እግዚአብሔር መቅረብ አንችልም።” (አበራ /ሊቀ ጉባኤ አባ/ 1996፤ 78፤ 322)።

ጌታችን የኦድጎናት ሥራውን አጠናቋል

ሰው የጎጢአቱን ዕዳ በራሱ ይከፈል ቢባል ውጤቱ ምን ይሆን ነበር? በእውነት መሞት ብቻ ነበር የሚሆነው። ሰው በራሱ ምንም የመዳን ተስፋ ፈጽሞ አልነበረውም፤ የለውምም። እግዚአብሔር ግን ሰውን ስለ ወደደ አንድያ ልጁን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን የሰው ሁሉ ምትክ ሆኖ አንድ ጊዜ በሰዎች ስፍራ እንዲሞት በማድረግ የሰውን የጎጢአት ዕዳ ከፈለለት።

ጌታ የሁላችንን ጎጢአት ተሸከሞ አንድ ጊዜ ብቻ መሞቱና በተደጋጋሚ መሞት የማያስፈልገው መሆኑ፤ የጎጢአት ዕዳ በሙሉ መከፈሉንና የኦድጎናት ሥራው መጠናቀቁን ያስረዳል። ስለዚህ “በዕለተ ዐርብ የተደረገው የማዳን ሥራ ዛሬ ለእኛ የተደረገ መሆኑን በማመን አንድናለን።” (አበራ /ሊቀ ጉባኤ አባ/ 1996፤ 78፤ 286)። እግዚአብሔርም አንድ ጊዜ በቀረበው መሥዋዕት አማካይነት፤ “ጎጢአታቸውንና ዐመፃቸውንም ደግሜ አላስብም ይላል” (ዕብ. 10፡17)። ይህንም ሲያረጋግጥ ከሙታን ተለይቶ የተነሣው አዳኞችን ኢየሱስ ክርስቶስ በአርባኛው ቀን ወደ ሰማይ ካረገ በኋላ በእግዚአብሔር ቀኝ ተቀመጠ ይላል። በአብ ቀኝ መቀመጡ ሥራው ለመጠናቀቁ አንዱ ምልክት ነው።

የአራቱ ሊቀ ካህናት ሥራውን ያላጠናቀቀ በመሆኑ፤ “ዕለት ዕለት እያገለገለ ጎጢአትን ሊያስወግዱ ከቶ የማይችሉትን እነዚያን መሥዋዕቶች ብዙ ጊዜ እያቀረቡ” ቆሞ የነበረ ሲሆን፤ የኦድጎናት ሥራውን ያጠናቀቀው ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ግን፤ “ስለ ጎጢአት አንድን መሥዋዕት ለዘላለም አቅርቦ በእግዚአብሔር ቀኝ ተቀመጠ” (ዕብ. 10፡11-12)። በዚያ ያለው በርሱ በኩል አምነው ለሚቀርቡት ለዘላለም የመዳን ምክንያት ሆኖ ነውና፤ “በእርሱ ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ፈጽሞ ሊያድናቸው ይችላል” (ዕብ. 5፡9-10፤ 7፡25)።

ሰውን የማዳን ሥራው ተጠናቋል ማለት መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከዚህ በኋላ ስለ ጎጢአት የሚያቀርበው መሥዋዕት ፈጽሞ የለም ማለት ብቻ አይደለም፤ ሰውም ቢሆን ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ለዘላለም እንዲያገለግል አንድ ጊዜ ባቀረበው በዚያው አንድ መሥዋዕት አማካይነት ይታረቃል ማለት ነው እንጂ፤ ስለ ጎጢአቱ የሚያቀርበው ተጨማሪ የሚሆን አንዳች መሥዋዕት አይኖርም። ኢየሱስን ወክሎ ስለ ጎጢአት መሥዋዕት እንዲያቀርብ የተሾመ ሌላ ሊቀ ካህናትም የለም። የሚከተሉት መጽሐፍ ቅዱሳውያን ጥቅሶች ይህን ያረጋግጣሉ።

“እርሱም እንደ እነዚያ ሊቃነ ካህናት አስቀድሞ ስለ ራሱ ጎጢአት፤ በኋላም ስለ ሕዝቡ ጎጢአት ዕለት ዕለት መሥዋዕትን ሊያቀርብ አያስፈልገውም፤ ራሱን ባቀረበ ጊዜ ይህን አንድ ጊዜ ፈጽሞ አድርጎአልና።” (ዕብ. 7፡27 እጽጋዎት የግል)

“ሊቀ ካህናትም በየዓመቱ የሌላውን ደም ይዞ ወደ ቅድስት እንደሚገባ፤ ራሱን ብዙ ጊዜ ሊያቀርብ አልገባም፤” (ዕብ. 9፡25 እጽጋዎት የግል)

“እነሆ፤ አምላኬ ሆይ፤ ፈቃድህን ላደርግ መጥቼአለሁ ብሎአል። ሁለተኛውንም ሊያቆም የፈተኛውን ይሸራል። በዚህም ፈቃድ የኢየሱስ ክርስቶስን ሥጋ አንድ ጊዜ ፈጽሞ በማቅረብ ተቀድሰናል። ሊቀ ካህናትም ሁሉ ዕለት ዕለት እያገለገለ ጎጢአትን ሊያስወግዱ ከቶ የማይችሉትን እነዚያን መሥዋዕቶች ብዙ ጊዜ እያቀረቡ ቆሞአል፤ እርሱ ግን ስለ ጎጢአት አንድን መሥዋዕት ለዘላለም አቅርቦ በእግዚአብሔር ቀኝ ተቀመጠ። ጠላቶቹም የእግሩ መረገጫ አስከደረጉ ድረስ ወደ ፊት ይጠብቃል። አንድ ጊዜ በማቅረብ የሚቀደሱትን የዘላለም ፍጹማን አድርጎአቸዋልና። መንፈስ ቅዱስም ደግሞ ስለዚህ ይመሰክርናል፤ ከዚያ ወራት በኋላ ከእነርሱ ጋር የምገባው ኪዳን ይህ ነው ይላል ጌታ፤ በልባቸው ሕጌን አኖራለሁ በልቡናቸውም እጽፈዋለሁ። ብሎ ከተናገረ በኋላ፤ ጎጢአታቸውንና ዐመፃቸውንም ደግሜ አላስብም ይላል። የእነዚህም ስርየት ባለበት ዘንድ፤ ከዚህ ወዲህ ስለ ጎጢአት ማቅረብ የለም። ... የእውነትን ዕውቀት ከተቀበልን በኋላ ወደን ጎጢአት ብናደርግ ከእንግዲህ ወዲህ ስለ ጎጢአት መሥዋዕት አይቀርልንምና።” (ዕብ. 10፡9-18፤ 26 እጽጋዎት የግል)

ጌታ ከሙታን ተለይቶ ከተነሣ በኋላ ለሐዋርያት የሰጣቸው ትእዛዝ የኦድጎናት ሥራው መጠናቀቁን ያሳያል። “እንግዲህ ሂዱና አሕዛብን ሁሉ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው፤ ያዘዝኋችሁንም ሁሉ እንዲጠብቁ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው፤ እነሆም እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁል ጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ።” እንዲሁም “... ወደ ዓለም ሁሉ ሂዱ፤ ወንጌልንም ለፍጥረት ሁሉ ሰበኩ። ያመነ የተጠመቀም ይድናል፤ ያላመነ ግን ይፈረድበታል” የሚል ነው (ማቴ 28፡19-20፤ ማር 16፡13-16)። ወንጌል እንዲሰበክ፤ ሰዎች እንዲያምኑ፤ እንዲጠመቁና ጌታ ያዘዘውን እየተማሩ ደቀ መዛሙርት እንዲሆኑ የታዘዘው የኦድጎናት ሥራው ስለ ተጠናቀቀ ነው።

ቤተ ክርስቲያን በዚህ ምድር ላይ ያለችው በክርስቶስ የተፈጸመውንና የተጠናቀቀውን የኦድጎናት ሥራ ለሰዎች ሁሉ ለማብሰር ነው። የማዳኑን ዜና የያዘውን ወንጌልን ያላስተዋሉ ወይም ክርስቶስ የሞተው የእነርሱን የጎጢአት ዕዳ ለመከፈል፤ ከሙታን

ተለይቶ የተነሣው ደግሞ እነርሱን ለማጽደቅ መሆኑን ያልተገነዘቡ ሰዎችን፤ ጎጠኦቻቸው በክርስቶስ ሞት እንደ ተሰረዩ እንዲያውቁና በክርስቶስ አምነው የነፍሳቸውን ድኅነት እንዲቀበሉ ለማድረግ ነው። ለዚህም የክርስቶስን ሞትና ትንሣኤ (ወንጌልን) በመስበክ ታውጃለች። የምንድንበት ወንጌል መልእክት “ክርስቶስ ስለ ጎጠኦቻችን ሞተ፤ ተቀበረም፤ ... በሦስተኛው ቀን ተነሣ” የሚል ነው (ዮሐ. 15:1-4)። ቤተ ክርስቲያን ክርስቶስ ስለ በደላችን መሞቱን፤ እኛን ስለ ማጽደቅ መነሣቱንና በርሱ የሚያምን ሁሉ የክርስቶስ ጽድቅ የሚቈጠርለት መሆኑን ታስሦራለች (ሮሜ 4:24-25)።

አማራጭ የድኅነት መንገድ አለን?

እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን በምሳሌ፤ በሐዲስ ኪዳን ደግሞ በአማናዊነት ካዘጋጀው የመታረቂያ መንገድ ውጪ ለጎጠኦቻችን ሰው ሌላ የመታረቂያ መንገድ ፈጽሞ እንደሌለ መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳል። ስለዚህ ሰው ከእግዚአብሔር ጋር የመታረቅበት ሌላ አማራጭ መንገድ ይኖራል ብሎ ካሰበ በፍጹም ተሳስቷል። የጎጠኦቻችን ምንነት፤ የሚያስከትለውን ውጤት ወይም የሚያስከፍለውን ዋጋ አልተረዳም፤ እግዚአብሔር ለሰው ድኅነት ያዘጋጀውንም መንገድ አላስተዋለም ማለት ነው።

ሰው አስቀድሞ በጎጠኦቹ ምክንያት ከመጣበት መንፈሳዊ ሞት ነጻ ለመውጣትና በመንፈሱ ሕያው ሆኖ ከእግዚአብሔር ጋር የነበረውን ጎበኒት ለማደስ በራሱ ምንም ማድረግ አልቻለም፤ ዛሬም አይችልም። የጎጠኦቹ ደመወዝ ሞት ነውና የጎጠኦቹን ዕዳ መከፈል አለበት (ሕዝ. 18:4-20፤ ሮሜ 6:23)። ለዚህም ምትክ ሆኖ የሚሞትለትና ነጻ የሚያወጣው ቤዛ ያስፈልገዋል። ቤዛውም ርሱ በዕዳ በተያዘበት ጎጠኦች የማይጠየቅ ንጹሕ ሊሆን ይገባዋል። ሰው ሁሉ ጎጠኦቹን በመሆኑ በጎጠኦች የማይጠየቅ ቤዛ ደግሞ ከሰው መካከል አልተገኘምና ሰው እንደ ርሱ ባለው ሌላ ሰው ከቶ ሊድን አይችልም (2ኪና. 6:36፤ ኢዮ. 4:17፤ 14:4፤ 15:14-16፤ ምላ. 20:9፤ እሳ. 64:6፤ ሮሜ 3:11-12:22-24)። በምግባሩም ቢሆን ሰው ፍጹም አይደለምና ሥራው ሊያድነው አልቻለም። በቅዱሳን መላእክት በኩልም ከጎጠኦች መዳን አይቻልም። እነርሱ እግዚአብሔርንም ሰውንም የመወከል ወገናዊነት የሌላቸው ረቂቃን መናፍስት ስለ ሆኑ ለማስታረቅ አልበቁም። ይህን ሲያስረዳ ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ እንዲህ ብሏል፤

እስመ ለሊሁ ነጻረን ወናሁ ኮነ አፅራረ ለእግዚአብሔር ወአልብነ ምንትኒ ግመራ ዘይክል ያቅርበን ገቤሁ ለዐቂበ ሀብቱ ኢኪዳን፤ ወኢመሥዋዕት፤ ወበእንተ ዝንቱ ተሣሃለን ወኢያንሥእ ለነ ሊቀ ካህናት አመላክት ወኢእምነይላት አለ እሙንቱ ይቀውሙ ዐውደ መንበሩ።

ትርጓሜ፡ ርሱ ተመልክቶን እነሆ ለእግዚአብሔር ጠላቶች ሆነን ተገናን። ሀብቱን ለማግኘት ኪዳንም ቢሆን፤ መሥዋዕትም ቢሆን፤ ወደ እርሱ ያቀርበን ዘንድ የሚችል ፈጽሞ አልነበረንም፤ ስለዚህ ይቅር አለን። ዙፋኑን

ከብበው ከሚቆሙ ከመላእክት ከጎይላትም ወገን ሊቀ ካህናት (አስታራቂ) አልሾመልንም። (ሃይማኖተ አበው 1986፤ ገጽ 222)

በአጠቃላይ ሰው ስለ ነፍሱ ድኅነት የሚሰጠውን ሌላ ተመጣጣኝ ቤዛ በፍጹም ስለማያገኝና እድንበታለሁ ብሎ በሚያስበው በሌላ በማንኛውም መንገድ ፈጽሞ ሊድን ስለማይችል “ሰውስ ስለ ነፍሱ ቤዛ ምን ይሰጣል?” ተባለ (ማር.8:37)።

እግዚአብሔር ጎጠኦች በመሥዋዕት እንዲሰረይ ያደረገው ጽድቅ አምላክ ስለ ሆነ ነው። መሥዋዕት ሆኖ የሚቀርበው እንስሳ የጎጠኦቻቸው ምትክ ሆኖ የሚሞት በመሆኑ የጎጠኦቻቸው ሰው ዕዳ በርሱ ሞት ይወራረዳል። በዚሁ አምላክ እንደ ፍቅሩ ጥልቀትና እንደ ምሕረቱ ብዛት (ኤፌ.2:4) ጎበኒቱን ለማደስ፤ ጽድቅ እግዚአብሔር ስለ ሰው ቤዛ የሚሆን አንድያ ልጁን፤ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን አሳልፎ ሰጠ (ዮሐ. 3:16፤ ሮሜ 5:6-8፤ ዮሐ.4:9-10)። ርሱ አምላክም ሰውም በመሆኑ፤ ዕርቅ ያስፈለጋቸውን እግዚአብሔርንና ሰውን በመወከል ፍጹም አስታራቂ ሆኗል (ዮሐ. 18:14፤ 1ጢሞ. 2:5-6)። ስለ ሰው ራሱን የተወደደ መሥዋዕት አድርጎ ለማቅረብም (ኤፌ. 5:2) ንጹሐ ባሕርይ መሆን ይገባው ነበርና፤ ሰው ሲሆን ከጎጠኦች ፈጽሞ የተለየ ነው (ኢሳ. 53:9፤ ዮሐ. 8:46፤ 2ቆሮ. 5:21፤ ዕብ. 4:15፤ 1ኢጥ. 2:22-23፤ 3:18፤ ዮሐ. 3:5)። በርሱ መሥዋዕትነትም የሰዎች ጎጠኦች ዳግም ላይታሰብ ተደምስሷል (ዕብ. 8:12፤ 10:17)። በአዳኝነቱ በኩል አምነው የሚቀርቡ ሁሉ፤ ወደ አብ የሚገቡበትን ሕያውና ዐዲስ መንገድ በከቡር ደሙ መርቆ ከፍቷል (ኤፌ. 2:18፤ 3:12፤ ዕብ. 5:9-10፤ 7:25፤ 10:19-22)።

የሰው ጎሊና ከሞተ ሥራ እንዲነጻና ሕያው እግዚአብሔርን እንዲያመልክ የሚያደርገው የኢየሱስ ደም ብቻ ነው (ዕብ. 9:14)። ከዚህ በቀር ሌላ የመዳኛ መንገድ የለምና (ዮሐ. 14:6፤ 10:9፤ ሐ.ሥ. 4:12)፤ ሰው ይህን እውነት እንዲያምንና እንዲቀበል፤ የዘላለም ሕይወት ባለቤት እንዲሆንም በወንጌል ቃል ሰማያዊ ጥሪ ቀርቦለታል። ሰው እግዚአብሔር የሰጠውን ይህን ድኅነት ከመቀበል ውጪ በራሱ ጥረት ሊያመጣው ወይም በሌሎች በኩል ሊያገኘው አይችልም፤ ሌላ አማራጭ የሆነ የድኅነት መንገድም ፈጽሞ የለውም። እነዚህ ጥቅሶች ይህን እውነት ያስረዳሉ።

- “በልጁ የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው፤ በልጁ የማያምን ግን የእግዚአብሔር ቀጣ በእርሱ ላይ ይኖራል እንጂ ሕይወትን አያይም።” (ዮሐ. 3:36)
- “እግዚአብሔርም የዘላለምን ሕይወት እንደ ሰጠን ይህም ሕይወት በልጁ እንዳለ ምስክር ይህ ነው። ልጁ ያለው ሕይወት አለው፤ የእግዚአብሔር ልጅ የሌለው ሕይወት የለውም።” (ዮሐ. 5:11-12)
- “መዳንም በሌላ በማንም የለም፤ እንድንበት ዘንድ የሚገባን ለሰዎች የተሰጠ ስም ከሰማይ በታች ሌላ የለምና።” (ሐ.ሥ. 4:12)

ድኅነት በኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ የሆነበትን ምክንያት ከቤተ ክርስቲያን አባቶች አንዱ ቅዱስ ጴጲፋንዮስም እንዲህ ሲል አብራርቷል፤

ድኅነታችንም በዕሩቅ ብእሲ (በሰው ብቻ) አይደለም፤ እምነታችንም በዕሩቅ ብእሲ አይደለም። መጽሐፍ በዕሩቅ ብእሲ የሚያምን ርጉም ይሁን ብሏልና። ክርስቶስ ዕሩቅ ብእሲ እንደ ሆነ ስለሚናገሩ ሰዎች ምን እንላለን? እርሱ እግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ በሁሉ ዘንድ የታወቀ የተረዳ ሲሆን፤ እኛ ግን እግዚአብሔር ቃል ሰው እንደ ሆነ ያለ መጠራጠር እናምንበታለን፤ በእውነት ሰው ሆነ እንጂ በሐሰት አይደለም። ዕሩቅ ብእሲ ሆኖ ከዚህ በኋላ መለኮት ያደረበት አይደለም፤ አለኝታችን፤ ድኅነታችን ከዕሩቅ ብእሲ የተገኘ አይደለም። ከአዳም ጀምሮ እስከ ዛሬ ከተፈጠረው ፍጥረት ማንም ማን ሊያድነን አልቻለም፤ ከእግዚአብሔር ቃል በቀር፤ በሰው ቢሆን አለኝታችን ከንቱ እንዳይሆን የባሕርይ አምላክ ሰው ሆነ እንጂ። (ሃይማኖተ አበው 1986፤ 78፤ 190፤199)

ቅዱስ ኤጲፋንዮስ እግዚአብሔር ወልድ ያድነን ዘንድ ሰው የሆነበትንና አማራጭ የድኅነት መንገድ የሌለበትን ምክንያት ካብራራበት ከዚህ ክፍል የሚከተሉትን ነጥቦች እናስተውላለን።

- ☞ ጌታ ሰው የሆነው ከሰው መካከል አንዱ ሌላውን ሊያድን ባለመቻሉ ነው።
- ☞ በፍጡር የሚታመን፤ ተስፋ የሚያደርገውም ሁሉ የተረገመ ነው ስለ ተባለ (ኤ. 17፡5-8)፤ ሰው ሆኖ ባዳነን በእግዚአብሔር ወልድ እንጂ በፍጡር እንዳንታመን፤ ያድነናል ብለንም ተስፋችንን በሰው ላይ እንዳንጥልና እንዳንረገም ነው።
- ☞ ባዳነን በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስንታመን በሰው መታመናችን አይደለም፤ ርሱ ሰው የሆነ አምላክ እንጂ ሰው ብቻ አይደለም።

ምዕራፍ አራት

ከሰው የሚጠበቅ ምላሽ

“ዘመኑ ተፈጸመ፤ የእግዚአብሔርም መንግሥት ቀርባለች፤ ንስሐ ግቡ፤ በወንጌልም እመኑ” (ማር14፡15)

የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በነገረ ድኅነት

በእግዚአብሔር ብቻ የተፈጸመው የድኅነት ሥራ የተከናወነበትን መንገድ የነገረ መለኮት ሊቃውንት ሲያብራሩ፤ “አብ ድኅነትን ሲያቅድ፤ ወልድ ሲያደራጀው፤ መንፈስ ቅዱስ ወደ ፍጻሜ ያደርሰዋል” ይላሉ (ኮሌን/ቁስ 1999፤ 110)። እውነት ነው፤ እግዚአብሔር አንድያ ልጁን ለድኅነት ዓለም አሳልፎ ሰጥቷል። ውድ ልጁ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም የሰዎችን ንጢአት ተሸክሞ በመሞት ድኅነትን አስገኝቷል። ይሁን እንጂ የተገኘውን ድኅነት ሰዎች በራሳቸው ዕውቀትና ማስተዋል ሊረዱት፤ ሊያምኑበትና ሊደኑበት አይችሉም። ይህን ድኅነት ለሰዎች የሚገልጠው መንፈስ ቅዱስ ነው። በአብ የታቀደው፤ በወልድ የተደራጀው ድኅነት ዓለም በመንፈስ ቅዱስ ወደ ፍጻሜ ያደርሳል የተባለውም ስለዚህ ነው።

መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ የተፈጸመውን ድኅነት ለሰዎች የሚገልጠው በእግዚአብሔር ቃል አማካይነት ነው። “እምነት ከመስማት ነው፤ መስማትም በእግዚአብሔር ቃል ነው” ተብሎ እንደ ተጻፈ፤ ሰው አምኖ የሚድንበትን እምነት የሚያገኘውና ዳግም የሚወለደው ከማይጠፋ ዘር በእግዚአብሔር ቃል አማካይነት መንፈስ ቅዱስ ከሚያከናውነው ግብረ አብርሃት የተነሣ ነው (ሮሜ 10፡17፤ 1ኢጥ. 1፡23፤ ያሐ. 1፡18)። ለድኅነት የተላከው ወንጌል ለሰዎች ሲሰበክ መንፈስ ቅዱስ የሰዎችን ውስጣዊ ጆሯቸውን በመክፈት ቃሉን እንዲያዳምጡት፤ እንዲቀበሉት፤ እንዲያምኑበትና እንዲድኑበት ያደርጋል። ልድያ የተባላችው ሴት በጸሎት ስፍራ ከተቀመጡት ሌሎች ሴቶች ጋር ሆና ጳውሎስ የሚናገረውን ትስማ ነበር። በውጫዊ ጆሮ ከመስማት በላይ ግን፤ “ጳውሎስም የሚናገረውን ታዳምጥ ዘንድ ጌታ ልብዋን ከፈተላት” (ሐ.ሥ. 16፡14)።

መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ሰማይ ካረገ በኋላ መንፈስ ቅዱስ መጥቶ ስለሚሠራው ሥራ ሲናገር፤ “እርሱም መጥቶ ስለ ንጢአት ስለ ጽድቅም ስለ ፍርድም ዓለምን ይወቅሣል፤ ስለ ንጢአት፤ በእኔ ስለማያምኑ ነው፤ ስለ ጽድቅም፤ ወደ አብ ስለማይደክኑ ከዚህም በኋላ ስለማታዩኝ ነው” ብሏል (ዮሐ. 16፡8-10)። በዚሁ መሠረት መንፈስ ቅዱስ ንጢአተኛውን ሰው ስለ ንጢአት ወቅሦ በክርስቶስ እንዲያምን ያደርገዋል። ሐዋርያው ጴጥሮስ በበዓሉ ንምሳ ወንጌልን ሲሰብክ የሰሚዎቹ ልብ እንደ ተነካና “ምን እናድርግ?” የሚል ጥያቄ እንዳቀረቡ ተጽፏል (ሐ.ሥ. 2፡37)። ይህም ከመንፈስ ቅዱስ ወቅሣ የተነሣ የተከናወነ መሆኑ ግልጥ ነው። መንፈስ ቅዱስ በዚህ መንገድ ለሰዎች በክርስቶስ የተከናወነውን ድኅነት ሲያብራራላቸው ነው ለጥሪው ምላሽ የሚሰጡት። በእጠቃላይ ያለ መንፈስ ቅዱስ ገላጭነት ነገረ ድኅነትን ማስተዋል፤

መቀበልና ማመንም አይቻልም። የሚከተለው የሊቀ ገባኤ አባ አበራ ገለጸ መንፈስ ቅዱስ በነገረ ድኅነት ውስጥ ያለውን ወሳኝ ሚና ያብራራል።

የክርስቶስ ጸጋ ለሰዎች ሁሉ የሚሰጠውና የሚታደለው፤ የድኅነት ጸጋና በረከት ተካፋይ መሆን የሚቻለው በመንፈስ ቅዱስ ጎይልና ረድኤት ነው። ወደ ክርስቶስ የሚመጣም ሆነ የሚያምን ሁሉ በቅድሚያ 'ከእግዚአብሔር የሰማ የተማረም' በጸጋውም የተጠራ መሆን አለበት። ... ታዲያ ይህን በውል ያልተረዱ አንዳንድ ሰዎች ያለጸጋ እግዚአብሔር ማለት ያለ መንፈስ ቅዱስ ጸጋና ረድኤት በራሳቸው ዕውቀትና ፈቃድ፤ ጎይልና ውሳኔ ብቻ ኢየሱስን የእግዚአብሔር ልጅ፤ ጌታና አምላክ መሆኑን የሚያምኑ ስለ መሰላቸው የመዳንንና የመጽደቅን ጸጋ ማግኘት በግል ጥረታቸው ብቻ የተፈጸመ የግል መብታቸው እንደ ሆነ በትምክሕት ያስባሉ፤ ይናገራሉ። ነገር ግን ይህ ሐሰት ነው። ማንም ሰው ቢሆን በመንፈስ ቅዱስ ካልሆነ በቀር ኢየሱስን ጌታና አምላክ ነው፤ እርሱም ቢሆን የመጣው ክርስቶስ ነው ማለት አይቻልም (ዮሐ. 12፡31፤ 1ዮሐ. 4፡2)። ማንም ሰው ይህን ካላመነና ካልመሰከረ ደግሞ ሊድን አይችልም። ... እንግዲህ በክርስቶስ የተገኘው የመዳን ጸጋ ሁሉ በእያንዳንዱ አማኝ ልቡና ውስጥ እውን የሚሆነው በተግባርም የሚተረጎመው በመንፈስ ቅዱስ ረቂቅ ጥበብና ሥራ ነው። ይህን ረቂቅ የእግዚአብሔር መንፈስ ዓለሙ ፈጽሞ የማያውቀው ቢሆንም አማኞች ግን በውስጣቸው ስለሚኖር ያውቁታል (ዮሐ. 14፡17)። (አበራ/ሊቀ ገባኤ አባ/ 1996፤ 176፡177)

በስብከተ ወንጌል በኩል የመንፈስ ቅዱስ ወቀቃ የደረሰው ሰው ኅጢአተኝነቱን ይገነዘባል፤ ለቀረበለት የድኅነት ጥሪም ምላሽ በመስጠት በአዳኙ አማካይነት ከእግዚአብሔር ጋር ይታረቃል። ይህ በቅደም ተከተል በሰው ሕይወት ውስጥ እንዴት እንደሚያከናውን በሚከተሉት ነጥቦች ውስጥ እንመለከታለን።

ለጌታ ጥሪ የሰው ምላሽ

ኅጢአትን ሳይቀጣ እንዲሁ ማለፍ የማይችለው ጸድቅ እግዚአብሔር፤ የሰውን ሁሉ ኅጢአት በክርስቶስ ላይ አኑሮ፤ ርሱን በሰው ምትክ ከቀጣው በኋላ፤ ቅጣት እንጂ ምሕረት ለማይገባቸው ኅጢአተኞች ምሕረት በማድረግ ድኅነትን ያለ ዋጋ (በነጻ) ሰጥቷል። ስለዚህ "ኅጢአተኞችን ሊያድን ክርስቶስ ኢየሱስ ወደ ዓለም መጣ የሚለው ቃል የታመነና ሁሉ እንዲቀበሉት የተገባ ነው" (ጢሞ. 1፡15)። ከሰው የሚጠበቀውም ለጥሪው ምላሽ በመስጠት ይህን ድኅነት በእምነት መቀበልና በዐዲስ ሕይወት መኖር ነው።

የጌታችን የትምህርቱ መጀመሪያ፤ "ዘመኑ ተፈጸመ፤ የእግዚአብሔርም መንግሥት ቀርባለች፤ ንስሐ ግቡ፤ በወንጌልም እመኑ" የሚል ነው (ማር. 1፡14፡15)። ክርስቶስ ወደ ሰማይ ካረገ በኋላ ሐዋርያት ወንጌልን ሰብከው ለሰሚቸው ሰዎች ያስተላለፉት ጥሪ ተመሳሳይ ነው። "ጴጥሮስም፤ ንስሐ ግቡ፤ ኅጢአታችሁም ይሰረይ ዘንድ እያንዳንዳችሁ

በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ፤ የመንፈስ ቅዱስንም ስጦታ ትቀበላላችሁ" (ሐ.ሥ. 3፡19-20)። እንዲሁም፤ "እንግዲህ ከጌታ ፊት የመጽናናት ዘመን እንድትመጣላችሁ አስቀድሞም ለእናንተ የመረጠውን ኢየሱስ ክርስቶስን እንዲልክላችሁ፤ ኅጢአታችሁ ይደመሰስ ዘንድ ንስሐ ግቡ ተመለሱም" ብሏል (ሐ.ሥ. 2፡38)።

በኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ሕይወት የተከናወነው የሕይወት ለውጥ፤ ለኅጢአተኛ ሰው ወንጌል ተሰብኮ ንስሐ ሲገባና ሲያምን እንዴት እንደሚድን ያሳያል። ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ኢየሩሳሌም ደርሶ ሲመለስ፤ በሠረገላው ላይ ሆኖ የነበዩን የኢሳይያስን ትንቢት ምዕራፍ 53 ከቀጥሮ 7-8 ያለውን ክፍል ያነብብ ነበር። በጌታ መልአክ ታዝዞ ወደ ጃንደረባው የመጣው ፊልጶስ ባነበበው ክፍል ዙሪያ ሐሳብ ከተለዋጠ በኋላ ከክፍሉ በመነሣት "ስለ ኢየሱስ ወንጌልን ሰበክለት" (ሐ.ሥ. 8፡35)። የሰበክለት ወንጌል በኢየሱስ ሞት ስለ ተገኘው የኅጢአት ስርየትና በትንሣኤው ስለ ተረጋገጠው ጽድቅ እንደ ሆነ እመን ነው። በጥምቀት ከክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ጋር የመተባበርን እውነት እንዳስረዳውም፤ እየተጓዙ ውሃ ወዳለበት ሲደርሱ ጃንደረባው ባነሣው ጥያቄ ግልጥ ሆኗል። "እነሆ ውሃ፤ እንዳልጠመቅ የሚከሰክለኝ ምንድር ነው? አለው። ፊልጶስም፤ በፍጹም ልብህ ብታምን ተፈቅዶአል አለው። መልሶም፤ ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነ አምናለሁ አለ።" ከዚያ አጠመቀውና ክርሱ ተለየ። ጃንደረባውም ደስ እያለው መንገዱን ሄደ (ሐ.ሥ. 8፡26-39)።

ጃንደረባው ወደዚህ ደስታ የደረሰው የእግዚአብሔርን ቃል ከማንበብ ተነሥቶ፤ በፊልጶስ አማካይነት የክርስቶስ አዳኝነት ስለ ተመሰከረለት፤ ኅጢአተኝነቱን ተገንዝቦ ንስሐ ስለ ገባና በኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝነት ሰላመነ ነው።

ንስሐ መግባትንና ማመንን በመቶ አለቃ ቆርኔሌዎስ ታሪክ ውስጥ መመልከት እንችላለን። በዜግነቱ ሮማዊና ወደ ይሁዲነት ገብቶ የነበረው ቆርኔሌዎስ፤ "... ከቤተ ሰዎቹ ሁሉ ጋር እግዚአብሔርን የሚያመልክና የሚፈራ ለሕዝብም እጅግ ምጽዋት የሚያደርግ፤ ወደ እግዚአብሔርም ሁል ጊዜ የሚጸልይ ሰው ነበረ" (ሐ.ሥ. 10፡2)። እግዚአብሔርን በማምለኩ፤ በመፍራቱና ዘወትር ወደ እግዚአብሔር የሚጸልይ በመሆኑ፤ ለሕዝቡ ምጽዋት በማድረጉም 'ይህ ሰው ከዚህ በኋላ አንዳችም ማድረግ የማያስፈልገውና ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ስተት ብሎ የሚገባ ሰው ነው' ብለን ልንመሰክርለት እንችል ይሆናል። ነገር ግን እንዲህ ያለ ሃይማኖተኛ ሰውም ቢሆን፤ በኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝነት ሳያምንና የኅጢአቱን ስርየት ሳይቀበል ከኅጢአቱ ይኖራል።

በራሳይ የተገለጠለት የእግዚአብሔር መልአክ ግን በጎ ሥራው (ጸሎቱና ምጽዋቱ) ለመታሰቢያ እንዲሆን በእግዚአብሔር ፊት ማረጉን ከገለጠለት በኋላ፤ አንድ ዋና ነገር ስለ ጐደለው ሐዋርያው ጴጥሮስን አስጠርቶ ስለዚህ ነገር ክርሱ እንዲሰማ ነገረውና መልአክተኞችን ወደ ጴጥሮስ ላከ። ጴጥሮስም ጉዳዩን በራሳይ ተረድቶ ስለ ነበር ከመልአክተኞቹ ጋር ወደ ቆርኔሌዎስ መጣ። ቆርኔሌዎስም ጴጥሮስን

ከተቀበለው በኋላ፤ “እንግዲህ አንተ ከእግዚአብሔር ዘንድ የታዘዝኸውን ሁሉ እንድንሰማ እኛ ሁላችን አሁን በእግዚአብሔር ፊት በዚህ አለን” አለው (ቱ. 33)።

ሐዋርያው ጴጥሮስም የሰበከው ቃል፤ ኢየሱስ ይመጣል ተብሎ የተነገረለት መሲሕ እንደ ሆነ፤ በአይሁድ መካከል መልካም ሥራን እየሠራና ለዲያብሎስ የተገዙትን ሁሉ እየፈወሰ እንደ ተመላለሰ፤ አይሁድ በዕንጨት ላይ ሰቅለው እንደ ገደሉትና እግዚአብሔር በሦስተኛው ቀን እንዳስነሣው፤ በእግዚአብሔር አስቀድሞ የተመረጡ ምስክሮች ለሆኑት ሐዋርያትም እንዲታይ እንዳደረገው፤ ለሕዝብም “በሕያዋንና በሙታን ሊፈርድ በእግዚአብሔር የተወሰነ እርሱ [ኢየሱስ] እንደ ሆነ” እንዲሰብኩና እንዲመስክሩ እንዳዘዛቸውና በርሱ የሚያምን ሁሉ በሰሙ የጎጢአቱን ስርየት የሚቀበል መሆኑን ነቢያት ሁሉ እንደሚመሰክሩለት የሚገልጥ ነው። “ጴጥሮስ ይህን ነገር ገና ሲናገር ቃሉን በሰሙት ሁሉ ላይ መንፈስ ቅዱስ ወረደ።” በልሳኖችም ተናገሩ (ሐ.ሥ. 10፥38-43)።

በዐጭር አገላለጥ ሐዋርያው ጴጥሮስ የመድኃኒታችን የኢየሱስ ሞትና ትንሣኤ ለጎጢአተኛው ሰው የተከፈለ የጎጢአት ዕዳና የጽድቅ ማረጋገጫ መሆኑን ለቆርኔሌዎስና ለቤተ ሰቡ መስከሯል። “በእርሱ የሚያምን ሁሉ በሰሙ የጎጢአቱን ስርየት ይቀበላል” የሚለው አረፍተ ነገር በውስጡ ወደ ስርየተ ጎጢአት የሚያደርሱትን ንስሐንና ማመንን እንደ ያዘ ግልጥ ነው። ይህን ምስክርነት ተከትሎ “ያመኑትንም እነዚህ ምልክቶች ይከተሉአቸዋል” (ማር. 16፥17) ከተባሉት ምልክቶች መካከል፤ ከመንፈስ ቅዱስ የተነሣ በልሳኖች መናገራቸውን፤ ጴጥሮስ በሰበከው ወንጌል ልባቸው መነካቱን፤ ንስሐ መግባታቸውንና በኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝነት ማመናቸውን አናስተውላለን። ንስሐ መግባትና በኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝነት ማመን ከጎጢአተኛው ሰው የሚጠበቁ ምላሾች ናቸው። ጎጢአተኛው ሰው እነዚህን ከፈጸመ ብቻ ይድናል። ከዚህ ውጪ ሌላ የሚድንበት መንገድ የለም። ሰው ወደ ንስሐና ወደ ማመን የሚደርሰው ግን አስቀድሞ የልቡ ጨለማ ሲበራ ነው።

ለሰው ሁሉ የሚያበራው እውነተኛው ብርሃን

በክርስቶስ ለሰው የተፈጸመውን የድንከት ሥራ ያላስተዋለውንና የነፍሱን ዕረፍት ያላገኘውን ሰው መጽሐፍ ቅዱስ “ፍጥረታዊ ሰው” ብሎ ይጠራዋል (1ቆ. 2፥14)። እንዲህ ሲል ፍጥረታዊው ሰው በእርጌው ማንነቱ ወይም በአዳማዊ ተፈጥሮው ብቻ፤ ወይም በጎጢአት በወደቀው ማንነት ያለ ሰው ነው ማለቱ እንደ ሆነ ግልጥ ነው (ሮሜ 6፥6፤ ሌጌ. 4፥22፤ ዔሌ. 3፥9፤ 1ቆ. 15፥22)። ይህ ማንነት ሰውን የእግዚአብሔርን የአድኅኖት ሥራ እንዳያስተውል ያደርገዋል። ስለዚህ ሰው በጨለማ ውስጥ የሚኖር ብቻ ሳይሆን፤ ራሱም የጨለማ እንደ ሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ይመሰክራል (ሮሜ 1፥12፤ ሌጌ. 4፥18፤ 5፥8)።

ይህን የጨለማና ጎጢአተኝነቱን ማወቅ የተሳነውን የሰው ልብ ማብራት የሚችለው ደግሞ እግዚአብሔር ብቻ ነው። ክርሱ በቀር የሰውን ልብ ማብራት የሚችል ብርሃን

የለም። ዳዊት፤ “አቤቱ፤ አንተ መብራቴ ነህና እግዚአብሔርም ጨለማዬን ያበራል” ብሎ ተናገረ (2ሳሙ. 22፥29፤ እንዲሁም መዝ. 17፥18፤28)። ይልቁንም ሐዋርያው ዮሐንስ በወንጌሉ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ለሰው ሁሉ የሚያበራ እውነተኛ ብርሃን መሆኑን መስከሯል። ክርሱ ቀደም ብሎ ለአስራኤል ልጆች የተገለጠው መንገድ ጠራጊው መጥምቁ ዮሐንስ ምንም እንኳ፤ “የጎጢአታቸው ስርየት የሆነውን የመዳን ዕውቀት ለሕዝቡ ትሰጣለህ፤” በተባለው መሠረት፤ “የሚነድና የሚያበራ መብራት” ተብሎ በገለጥም (ሉቃ. 1፥77፤ ዮሐ. 5፥35)፤ የመጣው ስለ ክርስቶስ ብርሃንነት ሊመሰክር እንጂ ርሱ ራሱ ለሰው ሁሉ የሚያበራ እውነተኛ ብርሃን እንዳልነበረም አክሱ ጽፏል፤ እንዲህ በማለት፤

ከእግዚአብሔር የተላከ ስሙ ዮሐንስ የሚባል አንድ ሰው ነበረ፤ ሁሉ በእርሱ በኩል እንዲያምኑ ይህ ስለ ብርሃን ይመሰክር ዘንድ ለምስክር መጣ። ስለ ብርሃን ሊመሰክር መጣ እንጂ፤ እርሱ ብርሃን አልነበረም። ለሰው ሁሉ የሚያበራው እውነተኛው ብርሃን ወደ ዓለም ይመጣ ነበር። በዓለም ነበረ፤ ዓለሙም በእርሱ ሆነ፤ ዓለሙም አላወቀውም። የእርሱ ወደ ሆነው መጣ፤ የገዛ ወገኖቹም አልተቀበሉትም። ለተቀበሉት ሁሉ ግን፤ በሰሙ ለሚያምኑት ለእነርሱ የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣንን ሰጣቸው። (ዮሐ. 1፥6-12)

“ደግሞም ኢየሱስ፤ እኔ የዓለም ብርሃን ነኝ፤ የሚከተሉኝ የሕይወት ብርሃን ይሆንለታል እንጂ በጨለማ አይመለሰም” (ዮሐ. 8፥12)። እንዲሁም፤ “በእኔ የሚያምን ሁሉ በጨለማ እንዳይኖር እኔ ብርሃን ሆኜ ወደ ዓለም መጥቻለሁ” (ዮሐ. 12፥46)። በማለት ለሰው ሁሉ የሚያበራው እውነተኛ ብርሃን ርሱ መሆኑን ተናግሯል።

ዘማሪው ዳዊት፤ “እግዚአብሔር አምላክ ነው፤ ለእኛም በራልን” (መዝ. 117፥118፤27)፤ ሲል የመስከረው እውነት፤ እግዚአብሔር የሰውን የልብ ጨለማ ለማሳደድ ከርቀት ሆኖ ወደ ሰው ልብ የሚያበራ ብርሃን ሳይሆን፤ በሰው ልብ ውስጥ የሚበራው ብርሃን ራሱ ነው ማለቱ ነው። ይህም ራሱን ለሰው የሚገልጠው እግዚአብሔር መሆኑን ያስረዳል። ከዚህ ጋር የሚስማማ የሐዋርያው ጳውሎስ ምስክርነትም አለ፤ “በክርስቶስ ፊት የእግዚአብሔርን የከብሩን ዕውቀት ብርሃን እንዲሰጥ በልባችን ውስጥ የበራ፤ በጨለማ ብርሃን ይበራ ያለ እግዚአብሔር ነውና” ይላል (2ቆ. 4፥6)። በልባችን ውስጥ የበራ ሌላ ብርሃን ሳይሆን እግዚአብሔር ራሱ ነው።

እግዚአብሔር በሰው ልብ ውስጥ የሚበራው ወይም ራሱን ለሰው የሚገልጠውና ሰውን እንዲያስተውል የሚያደርገው በወንጌል ቃል አማካይነት ነው። “እናንተ ወንድሞቻችን፤ የእብርሃም ዘር ልጆች ከእናንተ መካከልም እግዚአብሔርን የምትፈሩ ሆይ፤ ለእናንተ የዚህ የመዳን ቃል ተላክ” (ሐ.ሥ. 13፥26)። ሰው ወደ ርሱ የተላከለትን የመዳን ቃል ሲሰማ የሰማውን ቃል እንዲያስተውል ጌታ ልቡን ወይም አእምሮውን ይከፍትለታል። የወንጌሉ ቃል ማለትም የክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ለርሱ እንደ ሆነ ያስተውላል፤ ያምናልም። የትያጥርኗ ልድያ ወደ ማመንና ከቤተ ሰቦቿ ጋር ወደ

መጠመቅ የደረሰችው ጳውሎስ የሚናገረውን ታዳምጥ ዘንድ ጌታ ልቧን ስለ ከፈተላት ነው (ሐ.ሥ. 16:14-15)። ሌሎችም ሁሉ ወደ እምነት የደረሱት በዚህ መንገድ ነው።

ይህን የድኅነት ዜና ብዙዎች ሰምተዉታል ማለት ይቻላል፤ እንዳንደችም 'ክርስቶስ የተሰቀለው ለእኛ ነው' እስከ ማለት ይደርሳሉ። ነገር ግን እንደሚናገሩት እምነዉ በመዳናቸው ርግጠኛ አይደሉም። የማዳኑን ዜና በመረጃ ወይም በታሪክ ደረጃ ዐውቀዉታል እንጂ አላስተዋሉትም ማለት ነው። ይህም የሰሙት ቃል ከእነርሱ ጋር በእምነት እንዳልተዋሐደና እንዳልጠቀማቸው ያሳያል (ዕብ. 4:2)።

በወንጌል በኩል ይህ ብርሃን በሰዎች ልብ እንዳይበራ ሰይጣን የማያምኑትን ሰዎች ሐሳብ ያሳውራል እንጂ፤ ለሚያምኑት ወንጌል የተሸፈነ አይደለም። በአንድ ስፍራ ወንጌል ተሰብኮ ሰዎች የተለያዩ አቋም የሚይዙት፤ ማለትም ለዘላለም ሕይወት የተዘጋጁት የሚያምኑት፤ ሌሎቹ ግን የማያምኑት በዚህ ምክንያት ነው (ሐ.ሥ. 13:48-50፤ 17:32-34)። “ወንጌላችን የተከደነ ቢሆን እንኳ የተከደነባቸው ለሚጠፉ ነው። ለእነርሱም የእግዚአብሔር ምሳሌ የሆነ የክርስቶስ የክብሩ ወንጌል ብርሃን እንዳያበራላቸው፤ የዚህ ዓለም እምላክ የማያምኑትን ዐሳብ አሳወረ” (2ቆሮ. 4:3-4)።

ብርሃን የበራለት ሰው ርምጃዎች
ሀ. ኅጢአተኛ መሆኑን ይገነዘባል

አንድ በሽታ መድኅኒት ስለ ተገኘለት ብቻ በበሽታው የተያዙ ሁሉ ይድናሉ ማለት አይደለም። ለመዳን በሽተኞቹ ወደ ሐኪም ሄደው ምርመራ ማድረግና መድኅኒቱን ማግኘት፤ በተሰጣቸው መመሪያ መሠረትም መድኅኒቱን መውሰድ አለባቸው። ከወሰዱ በኋላ ለመድኅኒቱ የሚገባውን ጥንቃቄም ማድረግ ይጠበቅባቸዋል።

መድኅኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ዓለሙ ሁሉ ኅጢአት ስለ ሞተ የሰውን ሁሉ የኅጢአት ዕዳ ከፍሏል። ለኅጢአት በሽታ መድኅኒቱ ተገኝቷል ማለት ነው። ይሁን እንጂ ኅጢአተኞች ሁሉ ይድናሉ ማለት አይደለም። ከላይ እንደ ተሰጠው ምሳሌ ኅጢአተኛው ራሱን በንስሐ መርምሮ ወደ መድኅኒቱ መሄድና መድኅኒቱን መውሰድ አለበት። ይኸውም ክርስቶስ የሞተው በእኔ ምትክ፤ እኔን ወክሎ፤ ስለ እኔ ነው ብሎ የክርስቶስን መድኅኒትነት ማመንና መቀበል ነው። ኅጢአተኛው ሰው በክርስቶስ ሞት የተፈጸመውን ዕርቅ ካልተቀበለ በቀር ከኅጢአቱ ነው ያለው። ከዚህ ለመውጣት የመጀመሪያው ርምጃ ኅጢአተኛ መሆኑን መገንዘብ ነው።

ይህን በተመለከተ ሊቀ ጉባኤ አባ አበራ የሚከተለውን ጽፈዋል፤

እርግጥ ነው በእግዚአብሔር በኩል የመዳናችን ሥራ ተከናውኗል። ... ከዓመተ ክነኔ በኋላ በዓመተ ምሕረት በተለይም ከዕለተ ዐርብ በኋላ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ያሉት ነፍሳት ሁሉ ያለ ምክንያት ድኅን

በዘመነ ምሕረት (በዓመተ ምሕረት) መኖራቸው ብቻ በቂ ሆኖ ይድናሉ ወይም ይጸድቃሉ ማለት አይቻልም። ይህም ቢሆን ኖሮ በዚያው ዘመን በቅድስት ሀገር የነበሩት አይሁድ ሁሉ በዳኑ ነበር። እግዚአብሔር በበኩሉ ለፈጸመው መልካም ሥራ ሰዎች ደግሞ በበኩላቸው ተገቢውን ምላሽ ማድረግ ይገባቸዋል። ይህን አስካላደረጉ ድረስ መዳን የለም። ስለዚህ ሰዎች የሚድኑት እግዚአብሔር ለእኛ ያለውን ፍቅር ዐውቀው፤ በአዳኛቸውና በማዳን ሥራው በእርግጠኝነት እምነው በምስጋና በሚቀበሉበት ጊዜ ብቻ ነው። የዓለም መድኅኒት ኢየሱስ ክርስቶስን እምነውና ዐውቀው ስሙን ካልጠሩ በቀር ሊድኑ አይችሉም። 'የጌታን ስም የሚጠራ ሁሉ ይድናልና' (ሮሜ 10:13)። (አበራ/ሊቀ ጉባኤ አባ/ 1996፤ ገጽ 175:176)

መጽሐፍ ቅዱስ ሰው ሁሉ ኅጢአተኛ መሆኑን ይናገራል። ኅጢአተኛው ሰው ግን ይህን አያስተውልም። ገዝፈው የሚታዩትን ኅጢአቶች በልዩ ልዩ ምክንያት ስላልፈጸማቸው ብቻ፤ እኔ ከሌሎች የተሻልሁኝ ሰው ነኝ ብሎ ስለሚያስብ ራሱን እንደ ኅጢአተኛ አይቆጥርም። ስለዚህ መድኅኒት አያስፈልገኝም ወደሚል ድምዳሜ ሊደርስ ይችላል። ይህ ትልቅ ስሕተት ነው። ሰው ሁሉ የአዳም ዘር በመሆኑ ከአዳም በወረሰው ኅጢአተኛ ባሕርይ ምክንያት ኅጢአተኛ ነው። የአዳም ዘር ሆኖ ኅጢአት የለብኝም የሚል፤ ኅጢአት የለበትም የሚባልም ሰው ሊኖር አይችልም።

አዳም ይመጣ ዘንድ ላለው ለኢየሱስ ክርስቶስ እምሳሌ እንደ ሆነ ተጽፏል (ሮሜ 5:14)። በዚህ መሠረት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አዳምና ክርስቶስ በንጽጽር የቀረቡበት መንገድ፤ ኅጢአትና ሞት በአዳም እንደ መጡ ሁሉ ጽድቅና ሕይወትም በክርስቶስ ብቻ እንደሚገኙ ዋና ምስክር ነው። “ሞት በሰው [በአዳም] በኩል ስለ መጣ ትንሣኤ ሙታን በሰው [በክርስቶስ] በኩል ሆኖአልና። ሁሉ በአዳም እንደሚሞቱ እንዲሁ ሁሉ በክርስቶስ ደግሞ ሕያዋን ይሆናሉና” (1ቆሮ. 15:21:22)።

በሮሜ 5 ከቀጥሮ 12-21 የቀረበው ንጽጽሮሽ በእንዱ በአዳም በደል የመጣውን ሞትና ኩነኔ፤ በእንዱም በክርስቶስ መታዘዝ የተገኘውን ጽድቅና የዘላለም ሕይወት ያበራራል። በአዳም ምክንያት ሞት የመጣበት ሰው ሁሉ በክርስቶስ በኩል በሕይወት ይኖራል። ከዚህ ውጪ ሌላ የድኅነት መንገድ ፈጽሞ አይኖርም። በሚከተለው ሠንጠረዥ ከተጠቀሰው ክፍል ዋና ዋና ነጥቦችን በማገጸጸር መመልከት ይቻላል።

አዳም የሠራውና በሰው ላይ ያመጣው ጥፋት	ክርስቶስ የሠራውና ለሰው ያስገኘው ሕይወት
ኅጢአትና በደል በመሥራቱ ሞት በሰው ሁሉ ላይ መጣ። (ቁ. 12:14-15)	የእግዚአብሔር ጸጋና በኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ የሆነው ስጦታ ለብዙዎች በዛ። (ቁ. 15)
ፍርድ ከአንድ ሰው ለኩነኔ መጣ። (ቁ. 16)	ስጦታው ለማጽደቅ መጣ። (ቁ. 16)
በአዳም በደል ሞት ነገሠ። (ቁ. 17)	የጸጋን ስጦታና የጽድቅን ብዛት የሚቀበሉ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል በሕይወት ይነግሣሉ። (ቁ. 17)
በአንድ በደል ምክንያት ፍርድ ለኩነኔ ወደ ሰው ሁሉ መጣ። (ቁ. 18)	በአንድ ጽድቅ ምክንያት ስጦታው ሕይወትን ለማጽደቅ ወደ ሰው ሁሉ መጣ። (ቁ. 18)
በአንዱ ሰው አለመታዘዝ ብዙዎች ኅጢአተኞች ሆኑ። (ቁ. 19)	በአንዱ መታዘዝ ብዙዎች ጽድቃን ይሆናሉ። (ቁ. 19)
ኅጢአት በሞት ነገሠ። (ቁ. 20-21)	ጸጋ ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ የተነሣ በጽድቅ ምክንያት ለዘላለም ሕይወት ይነግሣል። (ቁ. 20-21)

ኅጢአተኛ ሰው ብርሃን በርቶለት የክርስቶስ ሞት ስለ ርሱ ኅጢአት የተከፈለ ቤዛ መሆኑን እስኪያስተውል ድረስ በአዳም ውስጥ ነው የሚታየው። ከላይ በሠንጠረዥ የተዘረዘሩት ጥፋቶች ሁሉ በአዳም ምክንያት የርሱ ገንዘቦች ሆነዋል። በአዳም ምክንያት ሰው ሁሉ በደለኛ ከሆነና ሞት ከመጣበት፤ አዳም የሰው ሁሉ ወኪል ነበረ ማለት እንችላለን። እንዲህ ከሆነም አዳም ኅጢአት በመሥራቱና በመበደሉ ምክንያት ሰው ሁሉ በወኪሉ በኩል ኅጢአት ሠርቷልና ወድቋል ማለት ነው። ከውድቀቱ የሚነሣውም ርሱን ወኪሉ የኅጢአቱን ዕዳ በከፈለሰት በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ነው። ከሞት ወደ ሕይወት ለሚሸጋገሩ ሁሉ ወኪላቸው ኢየሱስ ክርስቶስ ነውና፤ ሰው በክርስቶስ ሲያምን ከላይ በሠንጠረዥ የተዘረዘሩት በረከቶች ሁሉ ገንዘቦቹ ይሆናሉ።

ብርሃን የበራለት ሰው ይህን ሁኔታ በሚገባ ማስተዋል ይችላል። ኅጢአት በአንድ ሰው በአዳም ምክንያት ወደ ዓለም የገባበትንና ወደ ሰው ሁሉ የደረሰበትን ሁኔታ የሚያስረዳውን ታሪክ ብቻ ሳይሆን፤ ርሱም የአዳም ዘር ስለ ሆነ ኅጢአተኛ መሆኑን በውል ይገነዘባል። እንደ ዳዊት፤ “እኔ መተላለፌን ዐውቃለሁና፤ ኅጢአቴም ሁል ጊዜ በፊቴ ነውና። አንተን ብቻ በደልሁ፤ በፊትህም ከፋትን አደረግሁ። ... እነሆ፤ በዐመፃ ተፀነሁ፤ እናቴም በኅጢአት ወለደችኝ” ማለት ይችላል (መዝ. 50/51:3-4:5)። ብርሃን በርቶላቸው ኅጢአተኛ መሆናቸውን የተገነዘቡ ሰዎች የጠየቁትን ጥያቄ በአንድም በሌላም መንገድ ይጠይቃል? “አድን ዘንድ ምን ላድርግ?” ወይም “ማን ያድነኛል?” ይላል (ሐ.ሥ. 16:30፤ ሮሜ 7:24፤ እንዲሁም ሐ.ሥ. 2:37)። ለዚህ የሚያገኘው ምላሽም ንስሐ ግባ፤ በኢየሱስ ክርስቶስ እመን፤ ትድናለህ” የሚል ነው።

ለ. ንስሐ ይገባል

ንስሐ መግባት የኅጢአትን መንገድ መተውና ወደ እግዚአብሔር መመለስ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የመጣው ኅጢአተኞችን ወደ ንስሐ ሊጠራ ነው። “እናንተ ደካሞች ሽኩማችሁ የከበደ ሁሉ፤ ወደ እኔ ኑ፤ እኔም አሳርፋችኋለሁ” እያለም በቃሉ ይጠራል (ማቴ. 9:13፤ 11:28፤ ሉቃ. 5:32)። ርሱ ወደ ሰማይ ካረገ በኋላም በሰሙ ንስሐና የኅጢአት ስርየት እንዲሰበክ ስላዘዘ ሐዋርያት ለዚህ ጉዳይ ተግተዋል (ሉቃ. 24:47፤ ሐ.ሥ. 20:20-21፤ 26:20)። ስለዚህ ንስሐ በሚገባ በአንድ ኅጢአተኛ ምክንያት በሰማይ በመላእክት ፊት ታላቅ ደስታ ይሆናል (ሉቃ. 15:7:10)።

“እንግዲህ እግዚአብሔር ያለማወቅን ወራት አሳልፎ አሁን በየቦታቸው ንስሐ ይገቡ ዘንድ ሰውን ሁሉ ያዛል። ቀን ቀጥሮአልና፤ በዚያም ቀን ባዘጋጀው ሰው እጅ በዓለሙ ላይ በጽድቅ ሊፈርድ አለው፤ ስለዚህም ርሱን ከሙታን በማስነሣቱ ሁሉን አረጋግጦአል” (ሐ.ሥ. 17:30-31)። ይህ ቃል የተነገረው የክርስቶስን መሞት በታሪክ ደረጃ ለሚያውቁት፤ ለእነርሱ ቤዛ ሆኖ መሞቱንና መነሣቱን ላላስተዋሉትና ላልተቀበሉት የግሪክ ሰዎች ነበር። በዚህ ጥቅስ ውስጥ ሁለት ታላላቅ መልእክቶች ተላልፈዋል። አንደኛው፤ እግዚአብሔር አሁን ያለማወቅን ወራት በማሳለፍ ሰው ሁሉ ንስሐ እንዲገባ ማዘዙ ነው። ሁለተኛው፤ ንስሐ ገብተው አሁን ወደ አዳናቸው ጌታ በማይመለሱ ላይ ጌታ ሊፈርድ ቀጠሮ መያዙ ነው። የመጀመሪያውን የፈጸመ ሁለተኛው እያሠጋውም። ንስሐ የገባና በክርስቶስ አዳኝነት ያመነ ወደ ፍርድ አይመጣም። “እውነት እውነት አላችኋለሁ፤ ቃሌን የሚሰማ የላከኝንም የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው፤ ከሞትም ወደ ሕይወት ተሻገረ እንጂ ወደ ፍርድ አይመጣም።” “እንግዲህ በክርስቶስ ኢየሱስ ላሉት አሁን ኩነኔ የለባቸውም” (ዮሐ. 5:24፤ ሮሜ 8:1)።

ኅጢአተኛ መሆኑን የተረዳ ሰው ንስሐ የሚገባው ክርስቶስ ስለ ኅጢአቱ እንደ ሞተለትና ስለ ጽድቁ እንደ ተነሣለት ሲያስተውል ነው። የሰውን ጨለማ የሚያበራው ራሱ እግዚአብሔር እንደ ሆነ ሁሉ፤ ጨለማቸውን ያበራላቸው ሰዎች ንስሐ ይገቡ ዘንድ ንስሐን የሚሰጣቸውም ርሱው ነው (ሐ.ሥ. 5:31፤ 11:81፤ 2ጢሞ. 2:25-26)። ንስሐ

የሚገባ ጎጠኦቻች ከአንዱ ከአግዚአብሔር በቀር ጎጠኦትን ሊያስተሰርድ የሚችል ማንም እንደሌለ ስለሚረዳ (ማር. 2:7)፤ እስከዚህ ሰዓት ድረስ የሠራውን ጎጠኦት ሁሉ ዘርዘሮ ለአግዚአብሔር ይናዘዛል። ምእመናን ጎጠኦታቸውን መናዘዝ ያለባቸው ለአግዚአብሔር ነው (ነሀ. 1:6-7፤ መዝ. 24/25:18፤ 50/51:1-4፤ ዳገ. 9:3-19)። መጽሐፍ ቅዱስ ጎጠኦታችንን ለአግዚአብሔር መናዘዝ እንዳለብን ያስተምረናል።

- “አሁንም ለአባቶቻችሁ አምላክ ለአግዚአብሔር ተናዘዙ፤” (ዕዝ. 10:11)
- “ጎጠኦቼን ለአንተ አስታውቅሁ፤ በደሌንም አልሸፈንሁም፤ ለአግዚአብሔር መተላለፌን እነግራለሁ አልሁ። አንተም የልቤን ጎጠኦት ተውህልኝ።” (መዝ. 31/32:5)
- “ኑና አንዋቀሥ ይላል አግዚአብሔር፤ ጎጠኦታችሁ እንደ አለላ ብትሆን እንደ አመዳይ ትነጻለች፤ እንደ ደምም ብትቀላ እንደ ባዘቶ ትጠራለች።” (ኢሳ. 1:18)
- “መተላለፍህን ስለ አኔ ስል የምደመስስ አኔ ነኝ፤ ጎጠኦትህንም አላሰብም። አላሰበኝ፤ በአንድነትም ሆነን እንፋረድ፤ እንድትጸድቅ ነገርህን ተናገር።” (ኢሳ. 43:25-26)

ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ “ተግሣጽ” በተሰኘ መጽሐፉ ላይ ሰው ጎጠኦቱን መናዘዝ ያለበት ለእውነተኛው ፈራጅ ለአግዚአብሔር መሆኑን እንዲህ ሲል ጽፏል።

መፍትሄው ለነ ገትአመን ጎጣውኢነ ከመ ንኩን ግዑዛነ እም ኩነኔ ... ወአመስ ኮነ ከመዝ መፍትሄው ናዑቅ አበሳነ። እኮ በልሳንነ ባሕቲቱ አላ በጎሊናነሂ ምስለ ገዓር ወከዳወ ልብ እንዘ ናዜከር ኩሎ ጎጣውኢነ በበገጹ። ወእኮ ዘአብላከ ከመ ትኩሥታ ለርእስከ ወኢ ከመ ትሕምያ ለጎበ ካልአን አላ ተአዘዝ ለነቢይ ዘይቤ ከሥት ለአግዚአብሔር ፍኖተከ ወተአመን ባቲ ወጎበ መኩንን አይደዕ ጌጋየከ እንዘ ትስእል ወታስተበቀሳዕ።

ትርጓሜ፡ ከኩነኔ ነጻ ለመሆን ጎጠኦቶቻችንን ማመን ይገባናል። ... እንዲህ ከሆነም በደላችንን በንግግር ብቻ ሳይሆን ከውስጥ ሐዘንና ልብን ከማፍሰስ ጋር በጎሊናችንም ጭምር በየመልኩ እያሳሰብን ማስታወቅ አለብን። እንዲህም ስልህ ራስህን በሌሎች ሰዎች ዘንድ እንድትገልጣትና ለሐሜት አሳልፈህ እንድትሰጣት አይደለም፤ ‘ለአግዚአብሔር መንገድህን ግለጥ’ (መዝ. 36/37:5 ግዙዝ ተመልከት) ለሚለው የነቢይ ቃል እንድትታዘዝ ነው እንጂ። በአርሷም ታመንባት። እየለመንህና እየማለድህ በደልህን ለእውነተኛው ፈራጅ (ለአግዚአብሔር) ተናገር (ተግሣጽ ዘዮሐንስ አፈ ወርቅ 1987፤ ገጽ 359:360)።

ቄሱ በቅዱሴ ጊዜ በሚጸልየውና “ፍትሐት ዘወልድ” በተባለው ጸሎቱ ውስጥ ስለ ራሱም ስለ ሕዝቡም ለአግዚአብሔር የሚያቀርበው ኑዛዜ አለ፤ “ቸር ሰው ወዳጅ ሆይ የፍጥረቱ ሁሉ ጌታ አቤቱ የጎጠኦታችንን ስርየት ስጠን፤ ባርከን፤ አክብረን፤ ነጻም አድርገን፤ እንጻን፤ የተፈታን ነጻም የወጣን አድርገን፤ ሕዝቡንም ሁሉ ፍታቸው” (መጽሐፈ ቅዱስ 1984፤ ገጽ 19)።

“እርስ በርሳችሁ በጎጠኦታችሁ ተናዘዙ።” ተብሎ እንደ ተጻፈው፤ ሰውን የበደልንበትን ጎጠኦት በመጀመሪያ ለበደልነው ሰው በመናዘዝ፤ ቀጥሎም ከአግዚአብሔር ምሕረትን በመለመን ንስሐ እንገባለን (ያዕ. 5:16፤ ማቴ. 5:23-24)።

“በጎጠኦታችን ብንናዘዝ [አግዚአብሔር] ጎጠኦታችንን ይቅር ሊለን ከዐመፃም ሁሉ ሊያነጻን የታመነና ጸድቅ ነው።” እንደ ተጻፈውም የልጁ የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከጎጠኦት ሁሉ ያነጻናል (ዮሐ. 1:7:9)።

ሐ. በወንጌል ያምናል

ንስሐ መግባትና በወንጌል ማመን የተያያዙና በቅደም ተከተል የሚፈጸሙ ተግባራት ናቸው። ጌታ “ንስሐ ግቡ” ካለ በኋላ “በወንጌልም እመኑ” ብሏል። ሐዋርያው ጳውሎስም፡ “ወደ አግዚአብሔር ዘንድ ንስሐንና በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ማመንን ለአይሁድና ለግሪክ ሰዎች” መመስከሩን ተናግሯል (ሐ.ሥ. 20:20:21)። በሐዋርያት ትምህርት ውስጥ በመጀመሪያ ንስሐን ቀጥሎም እምነትን እናገኛለን (ዕብ. 6:1)። እመኑ የተባለው በወንጌል ነው። ጎጠኦታችን ንስሐ የሚገባው በወንጌል ለማመን ነው። ታዲያ ወንጌል ምንድን ነው? በወንጌል የሚሰበከው ማንነው? ወይም ምንድን ነው?

ወንጌል የሚለው ቃል “የአንገሊዎን” ከሚለው የግሪክ ቃል የተገኘ ሲሆን፤ “የምሥራች ቃል” የሚል ፍቺ አለው። “ወንጌል ክርስቶስ የአግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነ በሥጋ እንደ ተወለደ፤ ስለ ሰዎች ጎጠኦትም ከሞተ በኋላ እንደ ተነሣ ያበሥራል ሮም 1:3:4” ወንጌል ከዚህ ውጪ የሚያበሥረው ሌላ የምሥራች የለም (የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት 1992፤ ገጽ 199)።

በቅድሚያ በወንጌል የሚሰበከው፤ ወይም ወንጌል የሚያበሥረው ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑን ማወቅ ይገባል። ክርሱ በቀር በወንጌል የሚሰበክ ሌላ አዳኝም ሆነ የሕይወት መንገድ የለም፤ አይኖርምም። ወንጌል ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ፤ ማለትም የርሱ የአዳኝነት ዜና ብቻ የሚነገርበት መሆኑን ከሚከተሉት መጽሐፍ ቅዱሳውያን ጥቅሶች ማስተዋል ይቻላል።

“ሐዋርያ ሊሆን የተጠራ የኢየሱስ ክርስቶስ ባሪያ ጳውሎስ በነቢያቱ አፍ በቅዱሳን መጻሕፍት አስቀድሞ ተሰፋ ለሰጠው ለአግዚአብሔር ወንጌል ተለየ። ይህም ወንጌል በሥጋ ከዳዊት ዘር ስለ ተወለደ እንደ ቅድስና መንፈስ ግን ከመታገን መታገን የተነሣ በጎይል የአግዚአብሔር ልጅ ሆኖ ስለ ተገለጠ ስለ ልጁ ነው፤ እርሱም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።” (ሮሜ 1:1-4 እጽንዖት የግል)

“ፊልጶስም አፋን ከፈተ፤ ከዚህም መጽሐፍ ጀምሮ ስለ ኢየሱስ ወንጌልን ሰበከለት።” (ሐ.ሥ. 8:35 እጽንዖት የግል)

“ወንድሞች ሆይ፤ የሰበከሁላችሁን ደግሞም የተቀበላችሁትን በእርሱም ደግሞ የቆማችሁበትን በእርሱም ደግሞ የምትድኑበትን ወንጌል አላስባችኋለሁ፤ ... እኔ ደግሞ

የተቀበለሁትን ከሁሉ በፊት አሳልፌ ሰጠኋችሁ እንዲህ ብዬ፡ መጽሐፍ እንደሚል ክርስቶስ ስለ ኅጢአታችን ሞተ፤ ተቀብረም፤ መጽሐፍም እንደሚል በሦስተኛው ቀን ተነሣ።” (ዳር. 15:11-3-4 እጽጋዎት የግል)

“ሌሎችም የኢየሱስን የትንሣኤውን ወንጌል ስለ ሰበከላቸው፤ ዐዲሶችን አማልከት የሚያወራ ይመስላል አሉ” (ሐ.ሥ. 17:118 እጽጋዎት የግል)

“በወንጌል እንደምሰብከው፤ ከሙታን የተነሣውን፤ ከዳዊት ዘርም የሆነውን ኢየሱስ ክርስቶስን ዐስብ፤ ይህንም በመሰበክ እንደ ክፉ አድራጊ እስከታሰር ድረስ መከራ አቀባለሁ፤ የእግዚአብሔር ቃል ግን አይታሰርም።” (2ጢ. 2:18-9 እጽጋዎት የግል)

እነዚህ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ወንጌል ስለ እግዚአብሔር ልጅ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ የሚናገር የምሥራች ቃል መሆኑን ያስረዳሉ። ወንጌል የሚናገረው ወይም በወንጌል አማካይነት የሚሰበከው በተለይ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ነው። ለሰዎች የሚነገረው የምሥራች የኢየሱስ ስለ ሰዎች ኅጢአት መሞትና መነሣት ነው። በርሱ መሞት የኅጢአት ዕዳ ተከፍሏል፤ በትንሣኤው ደግሞ መጽደቅ የሚቻል መሆኑ ተረጋግጧል (ሮሜ 4:24-25)። የምሥራቹ ይኸው ብቻ ነው! በወንጌል የሚተላለፈው ይህ የምሥራች ቃል አምነው ለሚቀበሉት የሚያድን ቃል ነው።

“ከዚህም በኋላ ኢየሱስ ራሱ ለዘላለም ድኅነት የሆነውን የማይለወጠውን ቅዱስ ወንጌል ከፀሐይ መውጫ እስከ መጥለቂያው ድረስ በእጃቸው ላከው።” (ማር. 16:8 እጽጋዎት የግል)

“በወንጌል አላፍርምና፤ አስቀድሞ ለአይሁዳዊ ደግሞም ለግሪክ ሰው፤ ለሚያምኑ ሁሉ የእግዚአብሔር ንግል ለማዳን ነውና።” (ሮሜ 1:16 እጽጋዎት የግል)

“ወንድሞች ሆይ፤ የሰበከሁላችሁን ደግሞም የተቀበላችሁትን በእርሱም ደግሞ የቆማችሁበትን በእርሱም ደግሞ የምትድነብትን ወንጌል ዐሳስባችኋለሁ።” (ዳር. 15:11 እጽጋዎት የግል)

“እናንተም ደግሞ የእውነትን ቃል፤ ይኸውም የመዳናችሁን ወንጌል፤ ሰምታችሁ ደግሞም በክርስቶስ እምናችሁ፤ በተሰፋው መንፈስ በመንፈስ ቅዱስ ታተማችሁ።” (ኤፌ. 1:13 እጽጋዎት የግል)

ወንጌል እንደ ማንኛውም ዐይነት ተራ መልእክት ወይም ታሪክ አይደለም፤ የሰዎችን የልብ ዝንባሌ በመለወጥ ድኅነትን ወደ ሰዎች የሚያመጣ፤ ሰዎችን ከሚገኙበት ባዶ ሃይማኖተኛነት ወይም አምልኮተ ባዕድ ወደ አምልኮተ እግዚአብሔር መመለስ የሚችል ንግል ያለው የምሥራች ቃል ነው። በኢየሱስ ስም ስለ ፈወሱት ዐንካሳ ሰው ተነገረው ሊሠወላቸው ለወደዱት የልሰጥራን ሰዎች ሐዋርያት ጳውሎስና በርናባስ የሰጡት ምስክርነት እንዲህ ይላል፤ “እናንተ ሰዎች፤ ይህን ስለ ምን ታደርጋላችሁ? እኛ ደግሞ እንደ እናንተ የምንሰማ ሰዎች ነን። ከዚህም ከንቱ ነገር ሰማይንና ምድርን ባሕርንም በእነርሱም ያለውን ሁሉ ወደ ፈጠረ ወደ ሕያው እግዚአብሔር ዘወር ትሉ ዘንድ ወንጌልን እንሰብካለን።” (ሐ.ሥ. 14:15 /እጽጋዎት የግል)

ወንጌል ለፍጥረት ሁሉ እንዲሰበክ የታዘዘውና ጌታም፤ “ለዘላለም ድኅነት የሆነውን የማይለወጠውን ቅዱስ ወንጌል ከፀሐይ መውጫ እስከ መጥለቂያው ድረስ” በሐዋርያት እጅ የላከው ሰዎች ወደ ፈጠራቸው እውነተኛ አምላክ ዘወር እንዲሉ (እንዲመለሱ) ነው። ለዚህም እንድያልጁን ልኮ ስለ እነርሱ ኅጢአት እንዲሞትና ዕዳቸውን ከፍሎ እንዲያጸድቃቸው እግዚአብሔር ወድዷል።

ወንጌል ይኸው ብቻ ነው። “የመዳንና የጽድቅን መንገድ ከፈለግን እምነታችንን በእግዚአብሔርና በክርስቶስ ላይ አድርገን ‘ለክርስቶስ ወንጌል እንደሚገባ’ እንጉር፤ በሃይማኖተ ወንጌል እንጽና። ከክርስቶስ ወንጌል በቀር ሌላ ወንጌል የለምና እንዳንሳሳት እንጠንቅቅ።” (አቡራ /ሊቀ ጉባኤ አባ/ 1996፤ ገጽ 295)። ከዚህ ውጪ የሚሰበክ “ልዩ ወንጌል” ሊኖር ቢችልም ልንቀበለው አይገባም። “ልዩ ወንጌል” እንዲሰበክ ሰዎችን በማነሣሣት ብቻ ሳይሆን፤ እውነተኛው የወንጌል መልእክት ለሰዎች እንዳይገለጥ በማድረግም የዚህ ዓለም አምላክ የተባለው ሰይጣን የሰዎችን ሐሳብ በማሳወር ይሠራል። የሚከተሉትን ጥቅሶች እንመልከት።

“የሚመጣውም ያልሰበከነውን ሌላ ኢየሱስ ቢሰብክ፤ ወይም ያላገኛችሁትን ልዩ መንፈስ፤ ወይም ያልተቀበላችሁትን ልዩ ወንጌል ብታገኙ፤ በመልካም ትታገሡታላችሁ።” (2ቆሮ. 11:4)

“በክርስቶስ ጸጋ እናንተን ከጠራችሁ ከእርሱ ወደ ልዩ ወንጌል እንዲህ ፈጥኛችሁ እንዴት እንዳለፋችሁ እደነቃለሁ፤ እርሱ ግን ሌላ ወንጌል አይደለም፤ የሚያናውጡላችሁ የክርስቶስንም ወንጌል ሊያጣምሙ የሚወዱ እንዳንዶች አሉ እንጂ። ነገር ግን እኛ ብንሆን ወይም ከሰማይ መልእክ፤ ከሰበከንላችሁ ወንጌል የሚለይ ወንጌልን ቢሰብክላችሁ፤ የተረገመ ይሁን። አስቀድመን እንዳልን እንዲሁ አሁን ሁለተኛ እላለሁ፤ ከተቀበላችሁት የተለየውን ማንም ቢሰብክላችሁ የተረገመ ይሁን።” (ገላ. 1:6-9)

“ወንጌላችን የተከደነ ቢሆን እንኳ የተከደነባቸው ለሚጠፉ ነው። ለእነርሱም የእግዚአብሔር ምሳሌ የሆነ የክርስቶስ የክብሩ ወንጌል ብርሃን እንዳያበራላቸው፤ የዚህ ዓለም አምላክ የማያምኑትን ዐሳብ አሳወረ።” (2ቆሮ. 4:3-4)

በቤተ ክርስቲያን ዐውደ ምሕረት ላይ በተለያዩ ሰዎች “ስብከተ ወንጌል” ተብሎ የሚቀርበው ስብከት ወይም የሚሰጠው ትምህርት ሁሉ ወንጌል ላይሆን ይችላል፤ እንዳንዶች ክርስቶስን ሳይሆን ራሳቸውን ይሰብካሉ፤ ሌሎችም ክርስቶስን ሳይሆን ሌሎችን ይሰብካሉ። ለእግዚአብሔር ወንጌል የተለየው ሐዋርያው ጳውሎስ ግን፤ “ክርስቶስ ኢየሱስን ጌታ እንደ ሆነ እንጂ ራሳችንን እንሰብከምና” በማለት ራሱን እንደማይሰብክ ገልጧል። “መቼም አይሁድ ምልክትን ይለምናሉ፤ የግሪክ ሰዎችም ጥበብን ይሻሉ፤ እኛ ግን የተሰቀለውን ክርስቶስን እንሰብካለን፤ ይህም ለአይሁድ ማስናከያ ለአሕዛብም ሞኝነት ነው” በማለት የሚሰብከው የተሰቀለውን ክርስቶስን ብቻ እንጂ ሌላ ጉዳይን አለ መሆኑን መስክሯል (2ቆሮ. 4:5፤ ዳር. 1:22-23)።

ሃይማኖት ከርስቶስ፤ ሃይማኖት ወንጌል በእግዚአብሔር መለኮታዊ ንግድ መገለጥ የተገኘ ነው። እንጂ በሰው ሰውኛ ፍላጎት ላይ ተመሥርቶ በተጥባበ ነገር ተጠንጥኖ በዚህ ዓለም ዐዋቂዎች ባሕረ ሐሳብ ተቀምጦ የተሠራ የፍልስፍና ሃይማኖት አይደለም። የእግዚአብሔር ወንጌል መንግሥት ስለ ሰዎች የመጣች የምሥራች ቃል ናት። አማኞች ሁሉ ይህንን በትክክል ዐውቀው ማመን ይገባቸዋል። የምሥራቹን መልእክት፤ በክርስቶስ የመጣልን የመዳንና የሕይወት ጸጋ፤ የደስታና የተስፋውን ቃል በውል ባለመረዳት፤ የወንጌልም እውነት በእኛ ዘንድ ጸንቶ እንዲኖር ባለማድረግ፤ በቸልተኝነትና በግዴለሽነት የሚኖሩ ወይም የምንኖር ካለን ከእውነተኛው የክርስትና ሃይማኖትና ሕይወት ጋር እንደማንተዋወቅ ይቈጠራል (ገላ. 2፡5)።

ስለዚህ የወንጌሉን ቃል የምሥራች ቃል በመጀመሪያ በትክክል አንወቅ፤ ዐውቀንም በእርሱ እንመን፤ እምነንም በእርሱ አንኑር። (አበራ 1/፲፭ ቀ ፳፭ እባ/ 1996፤ ገጽ 286፡287)

**ምዕራፍ ዐምስት
ሰው እንዴት ይጸድቃል?**

“በኢየሱስ ክርስቶስም በሆነው ቤዛነት በኩል እንዲያው በጸጋው ይጸድቃሉ።”
(ሮሜ 3፡24)

መጽደቅ ምን ማለት ነው?

ጽድቅ፤ “ሕግን መፈጸም፤ እንደ ሕግ መኖርና መመራት፤ ትክክለኛነት፤ እውነት ማለት ነው” (የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት 2002፤ ገጽ 267)። መጽደቅ ማለትም እነዚህን ነገሮች ፈጽሞ መገኘትና በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነትን ማግኘት፤ በርሱ ዘንድ ያለ አንዳች በደልና ነውር ነጻ ሆኖ መገኘት መቻል ነው። ሰው ሁሉ ግን ሕግን መፈጸም ባለመቻሉና ኅጢአተኛ በመሆኑ በራሱ ጸድቅ መሆን አልቻለም፤ አይችልምም፤ በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነትም አያገኝም። እንዲህ ከሆነም ሰው መጽደቅ የሚችለው እግዚአብሔር ባዘጋጀለት ጽድቅ ብቻ ነው።

ኅጢአተኞች ሁሉ ሕግን በመጠበቅ መጽደቅ ስለማይችሉ እምነው የሚጸድቁት በእግዚአብሔር ጽድቅ ነው። “ለሚሠራ ደመወዝ እንደ ዕዳ ነው እንጂ እንደ ጸጋ አይቈጠርለትም፤ ነገር ግን ለማይሠራ፤ ኅጢአተኛውንም በሚያጸድቅ ለሚያምን ሰው እምነቱ ጽድቅ ሆኖ ይቈጠርለታል” እንደ ተባለው (ሮሜ 4፡4-5)፤ ጽድቅ የእግዚአብሔር ነጻ ስጦታ ነው እንጂ የሰው የጥረት ውጤት አይደለም።

አሁን ግን በሕግና በነቢያት የተመሰከረለት የእግዚአብሔር ጽድቅ ያለ ሕግ ተገልጦአል፤ እርሱም፤ ለሚያምኑ ሁሉ የሆነ፤ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን የሚገኘው የእግዚአብሔር ጽድቅ ነው፤ ልዩነት የለምና፤ ሁሉ ኅጢአትን ሠርተዋልና የእግዚአብሔርም ክብር ጎድሎአቸዋል፤ በኢየሱስ ክርስቶስም በሆነው ቤዛነት በኩል እንዲያው በጸጋው ይጸድቃሉ። (ሮሜ 3፡21-24)

ከዚህ ክፍል ስለ እግዚአብሔር ጽድቅ የምናስተውላቸው እውነቶች የሚከተሉት ናቸው፡-

- ☞ የእግዚአብሔር ጽድቅ በሕግና በነቢያት የተመሰከረለት ነው።
- ☞ የእግዚአብሔር ጽድቅ አሁን ተገልጧል።
- ☞ የእግዚአብሔር ጽድቅ ለሚያምኑ ሁሉ የተዘጋጀ ነው።
- ☞ የእግዚአብሔር ጽድቅ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን የሚገኝ ነው።
- ☞ የእግዚአብሔር ጽድቅ እንዲያው የሚሰጥና በጸጋ የሆነ ነው።

ኅጢአተኛው ሰው ይህን ጽድቅ በእምነት የራሱ ገንዘብ ሲያደርግ መጽደቅ፤ በእግዚአብሔርም ፊት መገኘት ይችላል። ይህም የሚሆነው ኅጢአተኛው ሰው ስለ ኅጢአቱ በሞተውና ርሱን ስለ ማጽደቅ በተነሣው በቤዛ ኩሉ ዓለም በኢየሱስ

ክርስቶስ የአድኅኖት ሥራ ንጢአቱ ይቅር ስለ ተባለ ነው (ሮሜ 4:24-25)። “እንደዚህ ዳዊት ደግሞ እግዚአብሔር ያለ ሥራ ጽድቅን ስለሚቈጥርለት ስለ ሰው ብፅዕና ይናገራል፤ እንዲህ ሲል፡- ዐመፃቸው የተሰረየላቸው፤ ንጢአታቸውም የተከደላቸው ብፁዓን ናቸው፤ ጌታ ንጢአቱን የማይቈጥርበት ሰው ብፁዕ ነው” (ሮሜ 4:6-8)። ከዚህ ውጪ ሰው መጽደቅ በእግዚአብሔር ፊትም መገኘት ፈጽሞ አይችልም።

ሰው በሕግ ሥራ አይጸድቅም

ጽድቅ በሕግ በኩል እንደማይገኝ ርግጥ ነው። ይሁን እንጂ ሰው ሕግን ቢፈጽም ኖሮ በሕይወት ሊኖር እንደሚችል ተጽፏል።

“ፍርዴን አድርጉ፤ በእርስዎም ትሄዱ ዘንድ ሥርዐቱን ጠብቁ፤ እኔ እግዚአብሔር አምላካችሁ ነኝ። የሚሠራቸው ሰው በእነርሱ በሕይወት ይኖራልና ሥርዐቱንና ፍርዴን ጠብቁ፤ እኔ እግዚአብሔር ነኝ።” (ዘሌ. 18:4-5)

“ሰው ቢያደርገው ኖሮ በሕይወት የሚኖርበትን ሥርዐቱንም ሰጠኋቸው፤ ፍርዴንም አስታወቅኋቸው። ... ሰው ቢያደርገው ኖሮ በሕይወት የሚኖርበትንም ፍርዴን ጣሱ፤ በትእዛዜም አልሄዱም፤ ... ሰው ቢያደርገው ኖሮ በሕይወት የሚኖርበትን ፍርዴን ጠብቀው አላደረጓትም፤ በሥርዐቱም አልሄዱም።” (ሕዝ. 20:11-13:21)

“ወደ ሕይወት መግባት ብትወድ ግን ትእዛዛትን ጠብቅ” (ማቴ. 19:17)

“ሕግም ከእምነት አይደለም፤ ነገር ግን የሚያደርገው ይኖርበታል ተብሎአል።” (ገላ. 3:12)

ሕግን በመጠበቅ በሕይወት መኖር የሚቻለው ግን ሕግን አንድም ሳይቀር በሙሉ መፈጸም ሲቻል ብቻ ነው።

“ሕግን ሁሉ የሚጠብቅ ነገር ግን በአንዱ የሚሰናከል ማንም ቢኖር በሁሉ በደለኛ ይሆናል።” (ያዕ. 2:10)

“ከሕግ ሥራ የሆኑት ሁሉ በእርግጥን በታች ናቸውና፤ በሕግ መጽሐፍ በተጻፉት ሁሉ ጸንቶ የማይኖር የማያደርግም ሁሉ የተረገመ ነው ተብሎ ተጽፎአልና።” (ገላ. 3:10)

ሰው ሕግን ሁሉ መጠበቅ የማይችል ደካማ በመሆኑ፤ ሕግን መፈጸምና ሕግን በመጠበቅ መጽደቅ አልቻለም፤ አይችልምም (ሮሜ 8:3)። ታዲያ ሕግ ለምን ተሰጠ? ቢባል፤ ከዚህ ቀደም እንደ ተመለከትነው ንጢአትን ለመግለጥ፤ ሰው ንጢአተኛ መሆኑን እንዲያውቅና አዳኙን እንዲፈልግ ለማድረግና ሞግዚት ሆኖም ወደ እምነት ለማድረስ ነው (ሮሜ 3:20፤ 4:15፤ 7:7፤ ገላ. 3:24)። “... ሕግ የተሰጠበት ምክንያት ምንድን ነው? ሕግ የተጨመረው ከመተላለፍ የተነሣ ተስፋው ያመለከተው ዘር እስኪመጣ ድረስ ነበር” (ገላ. 3:19/ዐ.መ.ት.)። ሕግ የተሰጠበትን ይህን ዐላማ ባለማወቅ “በሕግ መጽደቅ እችላለሁ” ብለው የሚያስቡትን የእግዚአብሔር ቃል እንዲህ ይላቸዋል፤ “በሕግ ልትጸድቁ የምትፈልጉ ከክርስቶስ ተለይታችሁ ከጸጋው ወድቃችኋል” (ገላ. 5:4)።

ሕጉ ለማጽደቅ ሰውም በሕግ ለመጽደቅ ሁለቱም ጉድለት ነበራቸው። ሕጉ ከፋትን ከመከላከልና በጎ እንዲሠራ ከማዘዝ በቀር ምንም ማድረግ አይችልም። ሰውም ከለበሰው ሥጋ ደካማነት የተነሣ ሕጉን መጠበቅ የሚችል አልነበረም። ስለዚህ ክርስቶስ በሥጋ ተገልጦ በመንፈስ ጎይል ሥጋ እንዲበረታና ሕግም እንዲጠበቅ አደረገ። ከዚህ ውጪ ሕግን በመጠበቅ መጽደቅ የሚቻል ቢሆን ኖሮ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው መሆኑና መሞት ባላስፈለገውም ነበር፤ በሕግ በኩል መጽደቅ ስላልተቻለ ግን ሰው ሆኗል፤ ንጢአታችንን ተሸክሞ በመሠዋትም ዕዳችንን ከፍሎ አጽድቆናል። ያለ ሕግ በእምነት እንድንጸድቅም አድርጓል።

“እንግዲህ ወንድሞች ሆይ፤ የንጢአት ይቅርታ የሚገኘው በኢየሱስ በኩል መሆኑ እንደ ተሰበከላችሁ ዕውቁ፤ በእርሱ የሚያምን ሁሉ በሙሴ ሕግ በኩል ማግኘት ያልተቻለውን ጽድቅ ያገኛል” (ሐ.ሥ. 13:38-39 ዐ.መ.ት.)

“አፍም ሁሉ ይዘጋ ዘንድ ዓለምም ሁሉ ከእግዚአብሔር ፍርድ በታች ይሆን ዘንድ ሕግ የሚናገረው ሁሉ ከሕግ በታች ላሉት እንዲናገር እናውቃለን፤ ይህም የሕግን ሥራ በመሥራት ሥጋ የለበሰ ሁሉ በእርሱ ፊት ስለማይጸድቅ ነው፤ ... ሰው ያለ ሕግ ሥራ በእምነት እንዲጸድቅ እንቈጥራለንና። ወይስ እግዚአብሔር የአይሁድ ብቻ አምላክ ነው? የኢስላምን ደግሞ አምላክ አይደለም? አዎን፤ የተገረዘን ስለ እምነት ያልተገረዘንም በእምነት የሚያጸድቅ አምላክ አንድ ስለ ሆነ የኢስላምን ደግሞ አምላክ ነው” (ሮሜ 3:19-20:28-30 አጽንዖት የግል)

“ነገር ግን ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን እንዲጸድቅ እንጂ በሕግ ሥራ እንዳይሆን ዐውቀን፤ ሥጋን የለበሰ ሁሉ በሕግ ሥራ ስለማይጸድቅ፤ እኛ ራሳችን በሕግ ሥራ ሳይሆን በክርስቶስ እምነት እንጸድቅ ዘንድ በክርስቶስ ኢየሱስ እምነናል። ... የእግዚአብሔርን ጸጋ አልጥልም፤ ጽድቅ በሕግ በኩል ከሆነ እንኪያስ ክርስቶስ በከንቱ ሞተ።” (ገላ. 2:16:21)

“ጸድቅ በእምነት ይኖራል ተብሎአልና ማንም በእግዚአብሔር ፊት በሕግ እንዳይጸድቅ ግልጥ ነው።” (ገላ. 3:11)

ሰው በክርስቶስ ላይ ባለው እምነት እንጂ የሙሴን ሕግ በመጠበቅም ሆነ በራሱ ጥረት እንደማይጸድቅ በማኅበረ ቅዱሳን አሳታሚነት በ1996 ዓ.ም. ለንባብ የበቃው የሊቀ ጉባኤ አባ አበራ በቀለ መጽሐፍ እንዲህ ሲል ያስረዳል።

በታሪክም ሆነ በተመከሮ እንደምናውቀው ሰው በክርስቶስ ላይ ባለው እምነቱ ይጸድቃል፤ ይድናል እንጂ የሙሴን ሕግ በመፈጸሙ ወይም በራሱ ጥረትና ሥራ እንዳልሆነ ግልጽ ነው። ሰው ሕግን መፈጸም ስለ ተሳነው፤ ሕጉም ሰውን ለማዳን ስለ አልተቻለው ሰውን ወዳጅ እግዚአብሔር ሰው ሁሉ በእምነት የሚጸድቅበትንና የሚደንበትን መንገድ በልጁ አዘጋጀ። ስለዚህ በእግዚአብሔር ቸርነትና ፍቅር ሰው የመዳኑን ጸጋ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን እንዲሁ ያለ ዋጋ እንዲያገኝ

ሆነ። 'ይህም የእግዚአብሔር ስጦታ ነው እንጂ' በሰው ጥረትና ሥራ ስላልሆነ ማንም ሰው በሥራው ሊመክር አይችልም (ኤፌ. 2፡8-9)። (ገጽ 12)

ድኅነት የሚገኘው በእምነት ብቻ ነው

ሰው በሕግ አንደማይጸድቅ ካረጋገጥን ሰው በእምነት የሚጸድቅ መሆኑን ወደ መመለስነት አንለፍ። ሰው በእምነት የሚጸድቅ መሆኑ በመጀመሪያ የተገለጠው በሐዲስ ኪዳን አይደለም፤ ገና ሕግ ከመሰጠቱ (ከብሉይ ኪዳን) በፊት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ በመጀመሪያ በእምነት የጸደቀ ሰው ብሎ የሚያስተዋውቀን አባታችን አብርሃምን ነው። "አብራምም በእግዚአብሔር አመነ፤ ጽድቅም ሆኖ ተቈጠረለት" ይላል (ዘፍ. 15፡6)። የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት በዚህ ላይ ተመሥርተው ሐሳቡን በማጠናከር ጽድቅ በእምነት የሚገኝ መሆኑን መሰከረዋል (ሮሜ 4፡3፡9፤ ያሴ. 2፡23)። የአብርሃም የጽድቁ መሠረት ሕግ ሳይሆን እምነት ነው። "የዓለምም ወራሽ እንዲሆን ለአብርሃምና ለዘሩ የተሰጠው የተስፋ ቃል በእምነት ጽድቅ ነው እንጂ በሕግ አይደለም።" "ርስቱ በሕግ ቢሆንስ እንግዲያስ በተስፋ ቃል አይሆንም፤ በተስፋ ቃል ግን እግዚአብሔር ለአብርሃም ሰጥቶአል" (ሮሜ 4፡13፤ ገላ. 3፡18)።

ለአብርሃም እምነቱ ጽድቅ ሆኖ የተቈጠረለት ከተገረዘ በኋላ ሳይሆን ሳይገረዝ በፊት ነው። በእምነት ለተቀበለው ጽድቅ ማኅተም የሚሆነውን ግዝረትን የተቀበለው ካመነና እምነቱ ጽድቅ ሆኖ ከተቈጠረለት በኋላ ነው ማለት ነው። "ይህም እነርሱ ደግሞ ጽድቃን ሆነው ይቈጠሩ ዘንድ ሳይገረዙ ለሚያምኑ ሁሉ አባት እንዲሆን ነው፤ ለተገረዙትም አባት እንዲሆን ነው፤ ይኸውም ለተገረዙት ብቻ አይደለም፤ ነገር ግን አባታችን አብርሃም ሳይገረዝ የነበረውን የእምነቱን ፍለጋ ደግሞ ለሚከተሉ ነው" (ሮሜ 4፡11፡12)።

ሕግ የተሰጠበት ምክንያት ሕግን ከመተላለፍ የተነሣ ሰውን ከኅጢአቱ ያድናል ተብሎ ተስፋ የተጣለበት ዘር ኢየሱስ ክርስቶስ እስኪመጣ ድረስ ነበር (ገላ. 3፡19)። ጽድቅ ያለው በእግዚአብሔር ዘንድ ብቻ ነው። መጽደቅ የሚቻለውም በእግዚአብሔር ጽድቅ ብቻ ነው። በሕግ ወይም በራሱ ጥረት መጽደቅ የማይቻለው ሰው ሊጸድቅ የሚችለው እግዚአብሔር ባዘጋጀለት በዚህ ጽድቅ ብቻ ነው። ይህ የእግዚአብሔር ጽድቅ ኢየሱስ ክርስቶስ ሲሆን፤ የሚገኘው ደግሞ በእምነት ነው። የሰው ጽድቅም "እንደ መርገም ጨርቅ ነው" ተብሏል (ኢሊ. 64፡6)። በእግዚአብሔር ጽድቅ ማመንና መጽደቅ ሲገባው፤ በሕግ በኩል የራሱን ጽድቅ ሊያቆም የሚፈልግ ማንም ቢኖር፤ ርሱ የእግዚአብሔርን ጽድቅ ያላወቀና ለእግዚአብሔር ጽድቅ መገዛት ያልፈለገ ሰው ነውና ወደ ጽድቅ አይደርስም። የሚከተሉት መጽሐፍ ቅዱሳውያን ማስረጃዎች ይህን እውነት ያስተምራሉ።

□ "... በእግዚአብሔር ዘንድ ብቻ ጽድቅና ኅይል አለ፤ ወደ እርሱም ሰዎች ይመጣሉ፤ በእርሱም ላይ የተቈጡ ሁሉ ያፍራሉ። የእስራኤልም ዘር ሁሉ በእግዚአብሔር ይጸድቃሉ፤ ይመክሱም ይባላል።" (ኢሳ. 45፡24፤25 እጽጋዎት የግል)

□ "እነሆ፤ ለዳዊት ጸድቅ ቀጥቋጥ የማስነሣበት ዘመን ይመጣል፤ ይላል እግዚአብሔር። ... የሚጠራበትም ስም፤ እግዚአብሔር ጽድቃችን ተብሎ ነው።" (ኤፌ. 23፡5፤6 እጽጋዎት የግል)

□ "ጽድቅ በእምነት ይኖራል ተብሎ እንደ ተጻፈ የእግዚአብሔር ጽድቅ ከእምነት ወደ እምነት በእርሱ ይገለጣልና።" (ሮሜ 1፡17 እጽጋዎት የግል)

□ "አሁን ግን [በራሱ] በሕግና በነቢያት የተመሰከረለት የእግዚአብሔር ጽድቅ ያለ ሕግ ተገልጦአል፤ እርሱም፤ ለሚያምኑ ሁሉ የሆነ፤ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን የሚገኘው የእግዚአብሔር ጽድቅ ነው።" (ሮሜ 3፡21-22 እጽጋዎት የግል)

□ "የእግዚአብሔርን ጽድቅ ሳያውቁ የራሳቸውንም ጽድቅ ሊያቆሙ ሲፈልጉ፤ ለእግዚአብሔር ጽድቅ አልተገዙም።" (ሮሜ 10፡3 እጽጋዎት የግል)

እግዚአብሔር ያዘጋጀውን ጽድቅ መውረስና የራስ ማድረግ የሚቻለው በእምነት እንጂ በሥራ አይደለም። ልብ እንበል! ለእኛ የሚሰጠው ጽድቅ የእግዚአብሔር ጽድቅ ስለ ሆነ፤ አምነን የምንቀበለው እንጂ ሠርተን የምናገኘው አይሆንም። "ለሚሠራ ደመወዝ እንደ ዕዳ ነው እንጂ እንደ ጸጋ አይቈጠርለትም፤ ነገር ግን ለማይሠራ፤ ኅጢአተኛውንም በሚያጸድቅ ለሚያምን ሰው እምነቱ ጽድቅ ሆኖ ይቈጠርለታል" (ሮሜ 4፡4-5) የሚለውም ቃል ይህንኑ ያብራራል። ስለዚህ ጽድቅ ነጻ ስጦታ ወይም ጸጋ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ የዳንነው በጸጋ መሆኑን ደጋግሞ ይናገራል። ይህም ጸጋ ከእኛ ጥረት ጋር ፈጽሞ የሚገናኝ አይደለም። ጸጋን ከእኛ ሥራ ጋር ለማገናኘት ወይም ጽድቃችንን በእኛ ሥራ ላይ ለማስደገፍ የምንሞክር ከሆነ ጸጋ፤ ጸጋ መሆኑ ይቀራል። እግዚአብሔር የርሱን ጽድቅ በጸጋ ወይም በነጻ የሰጠን በራሳችን ሥራ እንዳንመክ ነው። ጽድቅ በሥራ የሚገኝ ከሆነ ግን በዋናነት የክርስቶስን መሞት ከንቱ ማድረግ ይሆናል። ስለዚህ የዳንነው በእግዚአብሔር ጸጋ ብቻ መሆኑን ማመን አለብን።

□ "ሁሉ ኅጢአትን ሠርተዋልና የእግዚአብሔርም ከብር ጉድሉአቸዋል፤ በኢየሱስ ክርስቶስም በሆነው ቤዛነት በኩል እንዲያው በጸጋው ይጸድቃሉ።" (ሮሜ 3፡23-24 እጽጋዎት የግል)

□ "እንደዚሁም በአሁን ዘመን ደግሞ በጸጋ የተመረጡ ቅሬታዎች አሉ። በጸጋ ከሆነ ግን ከሥራ መሆኑ ቀርቶአል፤ ጸጋ ያለዚያ ጸጋ መሆኑ ቀርቶአል።" (ሮሜ 11፡5-6 እጽጋዎት የግል)

□ "ነገር ግን በእግዚአብሔር ጸጋ የሆነው እኔ ሃኝ፤ ለእኔም የተሰጠኝ ጸጋው ከንቱ አልነበረም፤ ከሁላቸው ይልቅ ግን ደከምሁ፤ ዳሩ ግን ከእኔ ጋር ያለው የእግዚአብሔር ጸጋ ነው እንጂ እኔ አይደለሁም።" (ዞሮ. 15፡10 እጽጋዎት የግል)

□ "ጸጋው በእምነት እድገአችኋልና፤ ይህም የእግዚአብሔር ስጦታ ነው እንጂ ከእናንተ አይደለም፤ ማንም እንዳይመክ ከሥራ አይደለም።" (ኤፌ. 2፡8-9 እጽጋዎት የግል)

□ "ሰዎችን ሁሉ የሚያድን የእግዚአብሔር ጸጋ ተገልጦአልና፤" (ቲቶ 2፡11)

□ "እንደ ምሕረቱ መጠን ለዐዲስ ልደት በሚሆነው መታጠብና በመንፈስ ቅዱስ በመታደስ አዳኝ እንጂ፤ እኛ ስላደረግነው በጽድቅ ስለ ነበረው ሥራ አይደለም፤ ያን መንፈስም፤ በጸጋው ጸድቀን በዘላለም ሕይወት ተስፋ ወራሾች እንድንሆን፤

በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በእኛ ላይ አትርፎ አፈሰሰው።” (ጢ. 3፡5-7 እጽጋዎት የግል)

“ያዳነን በቅዱስም አጠራር የጠራን እግዚአብሔር ነውና፤ ይህም እንደ ራሱ ዐሳብና ጸጋ መጠን ነው እንጂ እንደ ሥራችን መጠን አይደለም፤ ይህም ጸጋ ከዘላለም ዘመናት በፊት በክርስቶስ ኢየሱስ ተሰጠን” (2ጢ. 1፡9 እጽጋዎት የግል)

“ነገር ግን እግዚአብሔር በምሕረቱ ባለ ጠጋ ስለ ሆነ፤ ከወደደን ከትልቅ ፍቅሩ የተነሣ በበደላችን መታን እንኳ በሆንን ጊዜ ከክርስቶስ ጋር ሕይወት ሰጠን፤ በጸጋ ድናችኋልና፤ ...” (ኤፌ. 2፡4-5 እጽጋዎት የግል)

“የእግዚአብሔርን ጸጋ አልጥልም፤ ጽድቅሰ በሕግ በኩል ከሆነ እንኳን ክርስቶስ በከንቱ ሞተ።” (ገላ. 2፡4-5፡21 እጽጋዎት የግል)

ኢየሱስ ክርስቶስ ጽድቃችን

በጸጋው ሊያጸደቀን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው ሆኖ ሲመጣ፤ ጸጋንና እውነትን ተመልቶ በእኛ ዐደረ። “እኛ ሁላችን ከሙላቱ ተቀብለን በጸጋ ላይ ጸጋ ተሰጥቶናልና። ሕግ በሙሴ ተሰጥቶ ነበርና፤ ጸጋና እውነት ግን በኢየሱስ ክርስቶስ ሆነ” (ዮሐ. 1፡14፡16-17)። ስለዚህ መዳናችን በጸጋ እንጂ በሥራ የሚገኝ አለ መሆኑ ከመጀመሪያው ታውቋል። እኛ የእግዚአብሔርን ጽድቅ በነጻ በእምነት የምንቀበል ቢሆንም፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የእኛ ጽድቅ ይሆን ዘንድ ውድ ዋጋ ከፍሏል (1ቆሮ. 6፡19-20፤ 7፡23፤ 1ጴጥ. 1፡18-19)። ስጦታ በነጻ ቢበረከትም ሰጪው ወገን ዋጋ እንደ ከፈለበት ግን መዘንጋት የለበትም።

ሰው የሆነው ቃል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የእኛ ጽድቅ ይሆን ዘንድ ከኅጢአት ፈጽሞ የተለየ መሆን ነበረበትና የተፀነሰውና የተወለደው ያለ ኅጢአት ነው። በዘር ይተላለፍ የነበረው ኅጢአተኛ ባሕርይ በፅንሰ ጊዜ ወደ ርሱ አልተላለፈም (መዝ. 50፡5፤5)። መልአኩ ገብርኤል ወደ ድንግል ማርያም በተላከና ባበሠራት ጊዜ የኢየሱስን ያለ ኅጢአት መፀነስና መወለድ ግልጥ አድርጓል። ድንግል ማርያምን፤ “መንፈስ ቅዱስ በአንቺ ላይ ይመጣል፤ የልዑልም ጎይል ይጸልልሻል፤ ስለዚህ ደግሞ ከአንቺ የሚወለደው ቅዱሱ የእግዚአብሔር ልጅ ይባላል” አላት (ሉቃ. 1፡35)።

ከተወለደ በኋላ በሰውነቱ ሕግን ሁሉ በመፈጸምና ኅጢአትን ከቶ ባለ ማድረግ ቅዱስ መሆኑን አሳይቷል (ማቴ. 3፡15፤5፡17፤ ዮሐ. 8፡46፤ ዕቢ. 4፡15፤ 1ጴጥ. 2፡22፤ 1ዮሐ. 3፡5)። አሊያ ርሱም ተጠያቂ ይሆናልና ለእኛ ቢዛ ሆኖ መሞት ባልቻለም ነበር። ስለዚህ አዳም ከበደለ በኋላ ያለ ኅጢአት የተፀነሰና የተወለደ፤ ኅጢአትንም ከቶ ያላደረገ ንጹሕና ጽድቅ፤ ለሰውም ቢዛ ሆኖ መሞትና ሰውን ከእግዚአብሔር ጋር ማስታረቅ የተገባው ፍጹም ሰው ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው። በእውነትም፤ “ቅዱስና ያለ ተንኩል፤ ነውርም የሌለበት ከኅጢአተኞችም የተለየ ከሰማያትም ከፍ ከፍ ያለ፤ እንደዚህ ያለ ሊቀ ካህናት ይገባናል” (ዕቢ. 7፡26)።

በዚህ የታመነ ሊቀ ካህናት በኩል አምነው የሚመጡ ሁሉ ጽድቃን ሆነው የሚቆጠሩትና የዘላለም ሕይወት ባለቤቶች የሚሆኑት የርሱ ጽድቅ ለእነርሱ

ተቈጥሮላቸውና ጽድቃን ተብለው ነው። ምክንያቱም ሰው በእግዚአብሔር ፊት ሊያቆመው የሚችል የራሱ ጽድቅ የለውም። ስለዚህ ሰውን በእግዚአብሔር ፊት ለመቆም የሚያስችለው የክርስቶስ ጽድቅ ብቻ ነው። በርሱ ሥራም ወደ አብ እንገባለን (ዮሐ. 10፡9፤ 14፡6፤ ሮሜ 5፡1-2፤ ኤፌ. 2፡18፤ 3፡12)።

“ከነፍሱ ድካም ብርሃን ያያል፤ ደስም ይለዋል። ጽድቅ ባሪያዬም በዕውቀቱ ብዙ ሰዎችን ያጸድቃል፤ ኅጢአታቸውን ይሸከማል።” (ኢሳ. 53፡11)

“በአንዱ ሰው አለመታዘዝ ብዙዎች ኅጢአተኞች እንደ ሆኑ፤ እንዲሁ ደግሞ በአንዱ መታዘዝ ብዙዎች ጽድቃን ይሆናሉ።” (ሮሜ 5፡19)

“ስለዚህ ደግሞ ጽድቅ ሆኖ ተቈጠረለት። ነገር ግን ተቈጠረለት የሚለው ቃል ስለ አርሱ ብቻ የተጻፈ አይደለም፤ ስለ እኛም ነው እንጂ። ስለ በደላችን አልፎ የተሰጠውን፤ እኛን ስለ ማጽደቅም የተነሣውን ጌታችንን ኢየሱስን ከሙታን ባስነሣው ለምናምን ለእኛ ይቈጠርልን ዘንድ አለው።” (ሮሜ 4፡22-25)

“ነገር ግን የሚመካ በእግዚአብሔር ይመካ ተብሎ እንደ ተጻፈው ይሆን ዘንድ፤ ከእግዚአብሔር ዘንድ ጥበብና ጽድቅ ቅድስናም ቤዛነትም በተደረገልን በክርስቶስ ኢየሱስ የሆናችሁ ከእርሱ ነው።” (1ቆሮ. 1፡30-31)

መጽሐፈ ቅዱስም እንዲህ ይላል፤ “ወአንተ ጽድቅ ወጎይል ጥበብ ወፀወን ዕረፍት ወረድኤት - ጽድቅና ጎይል፤ ጥበብና እምባ፤ ዕረፍትና ረድኤት እንተ ነህ” (1984፤ ገጽ 80)።

ስለዚህ በርሱ የሚያምን ማለትም ክርስቶስ የርሱ ምትክ ሆኖ ሕግን እንደ ፈጸመለት፤ በሞቱ የኅጢአቱን ዕዳ እንደ ከፈለለት፤ ርሱን ለማጽደቅም እንደ ተነሣለትና ከኩነኔም ነጻ እንዳደረገው የሚያምን ሁሉ የዘላለምን ሕይወት አሁን ያገኛል፤ የመዳን ቀን አሁን ነውና (2ቆሮ. 6፡2)። በክርስቶስ በማመን ከፍርድ ነጻ መሆን የሚቻለውም አሁን ነው። በክርስቶስ አዳኝነት በማያምኑ ላይ የሚፈረደውም አሁን ነው።

“በእርሱ በሚያምን አይፈረድበትም፤ በማያምን ግን በአንዱ በእግዚአብሔር ልጅ ስም ስላላመነ አሁን ተፈርዶበታል።” (ዮሐ. 3፡16-18 እጽጋዎት የግል)

“እንግዲህ በክርስቶስ ኢየሱስ ላሉት አሁን ኩነኔ የለባቸውም።” (ሮሜ 8፡1 እጽጋዎት የግል)

“እውነት እውነት አላችኋለሁ፤ ቃሌን የሚሰማ የላከኝንም የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው፤ ከሞትም ወደ ሕይወት ተሻገረ እንጂ ወደ ፍርድ አይመጣም። እውነት እውነት አላችኋለሁ፤ ሙታን የእግዚአብሔርን ልጅ ድምፅ የሚሰሙበት ሰዓት ይመጣል፤ እርሱም አሁን ነው፤ የሚሰሙትም በሕይወት ይኖራሉ።” (ዮሐ. 5፡24-25 እጽጋዎት የግል)

ዋናው የእግዚአብሔር ትእዛዝ በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝነት እንድናምን ነው። ሐዋርያው ዮሐንስ፤ “ትእዛዜቱም ይህች ናት፤ በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም እናምን ዘንድ” ይላል። ስለዚህ ኅጢአት ሊሆን የሚችለውም በልጁ አለማመን ነው (1ዮሐ. 3፡23፤ ዮሐ. 3፡17፤36፤ 6፡29፤ 16፡9)።

የድኅነታችን ዋስትና እስከ ምን ድረስ ነው?

በእግዚአብሔር ጸጋና በክርስቶስ ሥራ የተገኘውን ጽድቅ በትክክል አምኖ የተቀበለና የጸደቀ ሰው፤ ጽድቅን በራሱ ጥረት ሳይሆን ከእግዚአብሔር በስጦታ ሰጣገኘ፤ በማመኑ ብቻ በጸጋ ያገኘው ጽድቅ (መዳኑ) በምንም ቢሆን አይወሰድበትም። ከሥጋው ደካማነት የተነሣ ኅጢአት ቢሠራ፤ በኅጢአቱ ምክንያት እንደ ልጅ ይቀጣል፤ ይገሠጻል እንጂ ከዓለም ጋር አይከፋፈልም። በጸጋ ያገኘው ጽድቅ ኅጢአት ሲሠራ የሚወሰድበት፤ ኅጢአትን ሳይሠራ ደግሞ የሚመለስለት ከሆነ ግን፤ ጽድቅ የእግዚአብሔር ነጻ ስጦታ መሆኑ ቀርቶ የሥራ ውጤት በሆነ ነበር። ይህን በተመለከተ ሐዋርያው ጳውሎስ እንዲህ ሲል ጽፏል፤

የእግዚአብሔር ጸጋ እንደ ተሰጠኝ መጠን እንደ ብልታተኛ የዐናጺ አለቃ መሠረትን መሠረትሁ፤ ሌላውም በላዩ ያንጸል። እያንዳንዱ ግን በእርሱ ላይ እንዴት እንዲያንጽ ይጠንቀቅ። ... ማንም በእርሱ ላይ ያንጸው ሥራ ቢጸናለት ደመወዙን ይቀበላል፤ የማንም ሥራ የተቃጠለበት ቢሆን ይጐዳበታል፤ እርሱ ራሱ ግን ይድናል፤ ነገር ግን በአሳት እንደሚድን ይሆናል። (ዕቅ. 3፡10፡14-15)

እንደ በጸጋ የዳነ ሰው በክርስቶስ እየኖረ የሠራው በን ሥራ በአሳቱ ተፈትኖ መውጣት የማይችልና የሚቃጠልበት ቢሆን፤ እንደሚጐዳና ራሱ ራሱ ግን እንደሚድን ይህ ቃል ያመለክታል። ሆኖም የመዳኑ ሁኔታ፤ ሁሉ ነገሩ ተቃጥሎበት ሕይወቱ ብቻ እንደ ተረፈ ዐይነት እንደሚሆን ከዚህ ከፍል እንረዳለን።

ከአባቱ ሚስት ጋር በተኛው የቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን አባል ላይ ሐዋርያው ጳውሎስ ባስተላለፈው ቅጣት፤ “መንፈሱ በጌታ በኢየሱስ ቀን ትድን ዘንድ እንደዚህ ያለው ለሥጋው ጥፋት ለሰይጣን እንዲሰጥ ፍርዴ ነው” በማለቱ (ዕቅ. 5፡5)፤ ያ ሰው በጸጋ የዳነ ስለ ሆነ መዳኑ እንደማይወሰድበት ማረጋገጫ ሲሰጥ፤ አሁን ግን በሠራው ኅጢአት ምክንያት ለሥጋው ጥፋት ለሰይጣን ተላልፎ ተሰጥቷል።

በሌላ በኩል በቆሮንቶስ ክርስቲያኖች መካከል ለጌታ ሥጋና ደም ክብር ባለመስጠትና እንደ ተራ ምግብና መጠጥ በመቀጠር ኅጢአት የሠሩ አማኞች ከበሽታ እስከ ሞት የደረሰ ልዩ ልዩ ተግሣጽና ቅጣት በሥጋቸው ድርሰባቸዋል። ይህም ተግሣጽ የደረሰባቸው በጸጋ የዳኑ ስለ ሆነና በፍርድ ቀን ከዓለም ሰዎች ጋር እንዳይከፋፈሉ ወይም ነፍሳቸው እንድትድን ነው (ዕቅ. 11፡30-32)።

እነዚህ ሁሉ ችግሮች ለነበሩባቸው የቆሮንቶስ ክርስቲያኖች፤ መዳናቸው ትልቅ ዋስትና እንዳለውና ጌታ ዳግም ተመልሶ ሲመጣ፤ ያለ ነቀፋ ይገኙ ዘንድ እነርሱን እስከ መጨረሻው እንደሚያጸናቸው ለዚህም የጠራቸው እግዚአብሔር የታመነ መሆኑን በመልእክቱ ውስጥ ተረጋግጦላቸዋል።

እንደዚህ የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን መግለጥ ስትጠባበቁ አንድ የጸጋ ስጦታ እንኳ አይጐድልባችሁም፤ እርሱም ደግሞ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ቀን ያለ ነቀፋ እንድትሆኑ እስከ ፍጻሜ ድረስ ያጸናችኋል። ወደ ልጁ ወደ ጌታችን ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ ኅብረት የጠራችሁ እግዚአብሔር የታመነ ነው። (ዕቅ. 11፡7-9)

አውነት ነው፤ በእኛ ሁኔታ ላይ ያልተመሠረተው የእግዚአብሔር ፍቅር መቼም አይለወጥም፤ ጌታ የወደዳቸውን እስከ መጨረሻ ወደዳቸው ተብሎ ተጽፏልና (ዮሐ. 3፡16፤ 1ዮሐ. 4፡9-10፤ ዮሐ. 13፡1)። ጌታ የወደደን፡- ገና ደካሞች ሳለን፤ ገና ኅጢአተኞች ሳለን፤ እንዲሁም ጠላቶች ሳለን ነውና ይህን ፍቅሩን የሚለውጥ አንድም ነገር አይኖርም (ሮሜ 5፡16፡8-10)። ጌታም ወደ ራሱ ለሚጠራቸው አንድ ትልቅ ዋስትና ሰጥቷል፤ እንዲህ በማለት፤ “አብ የሚሰጠኝ ሁሉ ወደ እኔ ይመጣል፤ ወደ እኔም የሚመጣውን ከቶ ወደ ውጭ አላወጣውም” (ዮሐ. 6፡37)። አዎን፤ ጌታ በመጥራቱ አይጸጸትም (ሮሜ 11፡29)።

በኅጢአት ምክንያት እግዚአብሔር የመረጣቸውን ማንም ሊከስሳቸው አይችልም። አከስሳቸዋለሁ ብሎ ቢነሣ እንኳ፤ ስለ እነርሱ የሞተውና የተነሣው በእግዚአብሔር ቀኝም ያለው ክርስቶስ ኢየሱስ ይማልድላቸዋልና ከሱ ውድቅ ይሆናል (ሮሜ 8፡33-34)።

በእግዚአብሔር ጸጋና በክርስቶስ ሥራ የተገኘው መዳኑ ዋስትናው እስከ ምን ድረስ እንደ ሆነ ከላይ የቀረቡት መጽሐፍ ቅዱሳውያን ትምህርቶች ያስረዳሉ። ሆኖም ይህ አውነተኛ ትምህርት በተሳሳተ ግንዛቤ ኅጢአትን የሚያበረታታ ትምህርት ተደርጎ በፍጹም መወሰድ የለበትም። በመሠረቱ በትክክለኛው መንገድ አምኖ የጸደቀ ሰው፤ ‘በእግዚአብሔር ጸጋና በክርስቶስ ሥራ ያገኘሁት ጽድቅ የትኛውንም ዐይነት ኅጢአት ብሠራ አይወሰድብኝም’ ብሎ ራሱን ሊያታልልና በኅጢአት ጸንቶ ሊኖር አይችልም። አሊያ እንዲህ ያለው ሰው መጀመሪያውኑ ድኗል ብሎ መናገር አይቻልም። “በእርሱ የሚኖር ሁሉ ኅጢአትን አያደርግም፤ ኅጢአትን የሚያደርግ ሁሉ አላየውም፤ አላወቀውምም። ... ከእግዚአብሔር የተወለደ ሁሉ ኅጢአትን አያደርግም፤ ዘሩ በእርሱ ይኖራልና፤ ከእግዚአብሔርም ተወልዶአልና ኅጢአትን ሊያደርግ አይችልም” (1ዮሐ. 3፡6፡9)። ይህ በእግዚአብሔር ጸጋና በክርስቶስ ሥራ የዳንን ሰዎች የተቀበልነውን ዐዲስ ማንነት ያሳያል። ከእግዚአብሔር የተቀበልነው ዐዲሱ ማንነታችን ኅጢአት እንዳንሠራ የሚያደርግ ነው።

በዚህ በአምነት በተገደለና ወደ ፊት እንደሚድን በተስፋ በሚጠበቀው ሥጋ ውስጥ እስካለን ድረስ ግን ኅጢአትን መሥራታችን አይቀርም (ሮሜ 8፡23፤ 13፡11፤ ፈል. 3፡20-21፤ 1ዲጥ. 11፡5)። ከላይ የተጠቀሰውን ኅጢአት የማይሠራ ማንነት ዳግም በመወለድ መቀበላችንን የጻፈው ይኸው ሐዋርያ ቀደም ብሎ፤ “ኅጢአት የለብንም ብንል ራሳችንን እናስታለን፤ አውነትም በእኛ ውስጥ የለም” ብሏል (1ዮሐ. 1፡8)። ደግሞም እንዲህ ሲል ይመክራል፤ “ልጆቼ ሆይ፤ ኅጢአትን እንዳታደርጉ ይህን እጽፋላችኋለሁ።” ነገር ግን ኅጢአት ሠርተን ብንገኝ ተስፋ አንቈርጥም፤ ምክንያቱም፤ “ማንም ኅጢአትን ሊያደርግ ከአብ ዘንድ ጠበቃ

አለን፤ አርሱም ዲድቅ የሆነ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ርሱም የኅጢአታችን ማስተላለፊ ነው። ለኅጢአታችንም ብቻ አይደለም፤ ነገር ግን ለዓለሙ ሁሉ ኅጢአት እንጂ" ይላል (ዘክ. 21-2)።

እነዚህ ሐሳቦች ርስ በርስ የሚጋጩ ይመስላሉ እንጂ አይጋጩም። የመጀመሪያው ሐሳብ የተቀበልነው ዐዲስ ማንነት ኅጢአት ሊሠራ የማይችል ማንነት መሆኑን የሚናገር ነው፤ ስለዚህ ኅጢአት መሥራት የለብንም። ሁለተኛው ደግሞ ገና ያልዳነና ድኅነቱን እየተጠበቀ ባለ ሥጋ ውስጥ ያለን በመሆናችን፤ ኅጢአት ልንሠራ እንደምንችል የሚያስረዳ ነው። ስለዚህ ኅጢአት መሥራት የለብንም፤ ሠርተን ብንገኝም በንስሐ ወዲያው መመለስ አለብን።

መቼም አታጠባለሁ ብሎ የሚቈሸሽ ጤነኛ ሰው የለም። በልዩ ልዩ ምክንያት መቈሸሽ ስለሚኖር ግን አንታጠባለን። እንደዚሁ ሁሉ ንስሐ እገባለሁ፤ በኢየሱስ ደምም መንጸት እችላለሁ ብሎ ኅጢአትን የሚሠራ ክርስቲያን አይኖርም። በክርስቶስ ጸድቄአለሁ ብሎ ኅጢአትን መኖሪያው የሚያደርግ ካለ፤ ክርስቶስን የኅጢአት አገልጋይ ማድረጉ ነውና ከመጀመሪያው አለመጽደቁን ቢረዳ የተሻለ ነው (ዘክ. 21:17)። ጌታችን በሞቱ ያዳነን በኅጢአት እንድንኖር ሳይሆን ከኅጢአት እንድንለይና ለጽድቅ እንድንኖር ነው (ዘክ. 21:24፤ ዘክ. 21:3-6)። ሆኖም በሥጋው ደካማነት፤ በዓለም ስበትና በዲያብሎስ ሽንገላ ተቃልሎ ኅጢአትን ሊሠራ ይችላል። በዚህ ጊዜ ተስፋ ሊቆርጥ አይገባውም። ኅጢአቱን በመናዘዝ በኢየሱስ ደም የኅጢአቱን ስርየት መቀበል ይችላል። "የልጁም የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከኅጢአት ሁሉ ያጸናል" ተብሎ ተጽፏልና (ዘክ. 11:7)።

ምዕራፍ ስድስት ቅዱሳት ምስጢራት

"መዳንም በሌላ በማንም የለም፤ እንድንበት ዘንድ የሚገባን ለሰዎች የተሰጠ ስም ከሰማይ በታች ሌላ የለምና።" (ሐ.ሥ. 4:12)

ድኅነት የሚገኘው በኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ እንደ ሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ይመሰክራል። ይህን የድኅነት መንገድ ያሳስተዋሉ ሰዎች ግን በየራሳቸው "የድኅነት መንገድ" ይገዛሉ። ለድኅነት እንደሚያበቁ ከሚታወቁ ነገሮች አንሥቶ መጽሐፍ ቅዱስ በጸጋው ድኅነትን ያገኘን ሰዎች እንፈጽማቸው ዘንድ ያዘዘንንና በአዕማደ ምስጢር ውስጥ የምስጢረ ሥጋዊ ዘርፎች (ክ.4፤ ወልደ 1986፤ ገጽ 121) የሆኑትን ጥምቀትና ቅዱስ ቍርባንን ለድኅነት ቅድመ ሁኔታዎች አድርገው ያቀርባሉ። ይህም በተሳሳተ የመጽሐፍ ቅዱስ አተረጓጎምና አጠቃቀም ላይ የተመሠረተ አስተምህሮ ነው።

በዚህ ምዕራፍ ጥምቀትና ቅዱስ ቍርባን ለድኅነት ቅድመ ሁኔታዎች ወይም መስፈርቶች ተደርገው የቀረቡበትን ሁኔታ በመመርመር በክርስቶስ ድኅነትን ያገኘ ሰው የሚፈጽማቸው እንጂ የክርስቶስን የአዳኝነት ሥራ የሚተኩ አለመሆናቸውን እንመለከታለን።

ጥምቀት

ጥምቀትን የመሠረተው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። በክርስቶስ የተፈጸመውን ድኅነት በእምነት የተቀበለ ሰው ወዲያው እንዲፈጽመውና ከክርስቶስ ጋር በሞቱና በትንሣኤው መተባበሩን እንዲገልጥበት የመሠረተውና ማመንን ተከትሎ የሚፈጸም በመሆኑ ከድኅነት፤ ከዳግም ልደትና ከስርየት ኅጢአት ጋር ተያይዞ ተጠቅሷል (ማር. 16:16፤ ዮሐ.3:13-51፤ ቲቶ 3:5፤ ሐ.ሥ. 2:38፤ 22:16)። ስለዚህ ጥምቀት ጌታችን ክርሱ ጋር መተባበራችንን እንድንገልጥበት ራሱ የመሠረተውና ወደ ቤተ ክርስቲያን ኅብረት የምንገባበት በር እንደ መሆኑ ተራ ሥርዐት አይደለም (ዲ.በ. ከጥ 1957፤ ገጽ 17)። ነገር ግን በክርስቶስ ሞት የተገኘውን ድኅነት የሚተካና በራሱ ድኅነትን የሚያስገኝ ተደርጎ የሚወሰድ አይደለም።

ጥምቀት ከቅዱሳት ምስጢራት አንዱና በመጀመሪያ የሚፈጸም ነው። በጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ጥምቀት ሰው እንዳመነ ወዲያው የሚፈጽመው ሥርዐት ነበር። መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚመሰክረው ሰዎች ወንጌል ተሰብካላቸው እንዳመኑ ወዲያው ተጠምቀዋል። ጌታ፤ "እንግዲህ ሂዱና አሕዛብን ሁሉ በእብ፤ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው ያዘዘኋችሁንም ሁሉ እንዲጠብቁ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው፤ እነሆም እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁል ጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ" ሲል ባዘዘው መሠረት የተከናወነ እንደ ሆነ እንረዳለን (ማቴ 28:19-20)። በቅድሚያ

ማሳመን፤ ከዚያ ማጥመቅ፤ ከዚያ ማስተማር፤ ከዚያ ደቀ መዝሙር ማድረግ፤ በዚህ ትእዛዝ ውስጥ የምናገኛቸው ትእዛዛት ናቸው።

ሐዋርያት ለሰዎች ወንጌልን ከሰበኩ በኋላ ሰዎች ሲያምኑ ወዲያው ያጠምቋቸው ነበር። ከዚያ ያስተምሯቸውና ደቀ መዝሙርት ያደርጓቸዋል። በመንፈስ ቅዱስ መውረድ በተመሠረተቸው በመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ የነበሩት አባላት እንዳመኑ ወዲያው ተጠመቁ፤ ከዚያ የሐዋርያትን ትምህርት ይማሩ ነበር። ይህም ደቀ መዝሙር የሚሆኑበት ደረጃ ነው። “ቃሉንም የተቀበሉ ተጠመቁ፤ በዚያም ቀን ሦስት ሺህ የሚያህል ነፍስ ተጨመሩ፤ በሐዋርያትም ትምህርትና በጎብረት እንጀራውንም በመቀረስ በየጸሎቱም ይተጉ ነበር” (ሐ.ሥ. 2:40-41)። በሌሎችም የሐዋርያት ሥራ ክፍሎች ሰዎች ወንጌል ተሰብኮላቸው እንዳመኑ ወዲያው ሲጠመቁ እንመለከታለን።

“ነገር ግን ስለ እግዚአብሔር መንግሥትና ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ስም እየሰበከላቸው ፈልጶትን ባመኑት ጊዜ፤ ወንዶችም ሴቶችም ተጠመቁ።” (ሐ.ሥ. 8:12)

“በመንገድም ሲሄዱ ወደ ውሃ ደረሱ፤ ጃንደረባውም፤ እነሆ ውሃ፤ እንዳልጠመቅ የሚከለክለኝ ምንድር ነው? አለው። ፈልጶትም በፍጹም ልብህ ብታምን ተፈቅዶአል አለው። መልሱም፤ ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነ አምናለሁ አለ። ሠረገላውም ይቆም ዘንድ እዘዘ፤ ፈልጶትና ጃንደረባው ሁለቱም ወደ ውሃ ወረዱ፤ አጠመቀውም።” (ሐ.ሥ. 8:36-38)

የወሳኒው ጠባቂም ከቤተ ሰቡ ጋር የእግዚአብሔርን ቃል ከሰማና ካመነ በኋላ፤ “ያን ጊዜውንም እርሱ ከቤተ ሰዎቹ ሁሉ ጋር ተጠመቁ፤” (ሐ.ሥ. 16:33)

“የምክራብ አለቃ ቀርስጶስም ከቤተ ሰዎቹ ሁሉ ጋር በጌታ አመነ፤ ከቆሮንቶስ ሰዎችም ብዙ በሰሙ ጊዜ አምነው ተጠመቁ።” (ሐ.ሥ. 18:8)

የተሰፋው ቃል ለወላጆች ብቻ ሳይሆን ለልጆችም በመሆኑ (ሐ.ሥ. 2:39)፤ ዐዳዲስ ሰዎች ወደ ክርስትና ሲጨመሩ ቤተ ሰባቸው ጭምር ይጠመቅ እንደ ነበር እናነባለን። ልድያ እና የወሳኒ ቤቱ ጠባቂ ካመኑ በኋላ ከነቤተ ሰባቸው ነበር የተጠመቁት። ቆርኔሊዎስም ከነቤተ ሰዎቹ እግዚአብሔርን የሚያመልክ እንደ ነበረና ጴጥሮስን አስመጥቶ የእግዚአብሔርን ቃል የሰማውና በኋላም የተጠመቀው ከነቤተ ሰቡ እንደ ሆነ መገመት አይከብድም። ጳውሎስ ግለ ሰቦችን (ቀርስጶስንና ጋይዮስን) የእስጢፋኖስን ቤተ ሰዎችም እንዳጠመቀ መስከሯል (ሐ.ሥ. 16:15-33፤ 10:2-33፤ 48፤ 1ቆ. 1:15-16)። የዚህ ሁሉ መሠረቱ ግን በክርስቲያን ቤተ ሰብ ውስጥ ያሉ ልጆች የተቀደሱ በመሆናቸው በቤተ ክርስቲያን ኅብረት ማድረግና ከምስጢራትም መሳተፍ ያለባቸው መሆኑ ነው (1ቆ. 7:14)።

እስራኤል ከግብጽ ወጥተው በደመናና በባሕር ሲጠመቁ በመካከላቸው ልጆች እንደ ነበሩ መገመት አይከብድም (1ቆ. 10:2)። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ሕፃናት የተናገረውና ሐዋርያትም በመልእክቶቻቸው ልጆችን በተመለከተ ያስተላለፉት

መልእክት ልጆች የቤተ ክርስቲያን አባላት መሆናቸውን የሚያመለክት ነው። “በዚያን ጊዜ እጁን አንዲጭንባቸውና አንዲጸልይ ሕፃናትን ወደ እርሱ አመጡ፤ ደቀ መዝሙርቱም ገሠጹአቸው። ነገር ግን ኢየሱስ፡- ሕፃናትን ተወክለው፤ ወደ እኔም ይመጡ ዘንድ አትከልከሉአቸው፤ መንግሥተ ሰማያት እንደነዚህ ላሉ ናትና አለ” (ማቴ. 19:13-14)። [ጌታ ወደ ርሱ ይመጡ ዘንድ የፈቀደላቸውን ሕፃናት ታዲያ ጥምቀትን ማን ሊከለክላቸው ይችላል?] ሐዋርያትም ልጆች ለወላጆቻቸው እንዲታዘዙ ወላጆችም ልጆችን በጌታ ተግዛጽ እንዲያሳድጉና እንዳያበላጩአቸው ያስተላለፉት ትእዛዝ ልጆች የቤተ ክርስቲያን አባላት መሆናቸውን ያሳያል እንጂ ከቤተ ክርስቲያን ውጪ እንደ ሆኑ አያመለክትም (ኤፌ. 6:11-41 ቁላ. 3:120-21)። የቤተ ክርስቲያን አባል መሆን የሚቻለው ደግሞ በጥምቀት በኩል ነው። የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ሥርዐትና አሠራር እንዲህ ነበር።

ጥምቀትን በተመለከተ በዘመናችን በአንዳንድ አብያተ ክርስቲያናት የሚሠራበትን ሥርዐተ ቤተ ክርስቲያን ከመጀመሪያው ዘመን ሥርዐተ ቤተ ክርስቲያን ጋር ስናነጻጽረው፤ በዘመናችን በጥምቀት ዙሪያ ልዩ ልዩ ለውጦች እንደ ተደረጉ እንገነዘባለን። ለምሳሌ፡- የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ያመኑትን ወዲያው ከምታጠምቅበት ሥርዐት ጥምቀት ከአምነትና ከትምህርት በኋላ ቄዶቹ እንዲከናወን ወዳደረገው ዐዲስ ሥርዐት ገብተዋል። ለዚህ ሥርዐት ምን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ማስረጃ ይቀርብለት ይሆን?

ጥምቀት ከክርስቶስ ጋር በሞቱና በትንሣኤው መተባበርን መግለጫ ነው። “በጥምቀትም ከእርሱ ጋር ተቀብራችሁ፤ በጥምቀት ደግሞ፤ ከሙታን ባስነሣው በእግዚአብሔር አሠራር በማመናችሁ፤ ከእርሱ ጋር ተነሣችሁ” ይላል (ሮሜ 6:41 ቁላ. 2:12)። በዚሁ ትምህርት ላይ ተመሥርቶ ፍትሐ ነገሥት ደግሞ እንዲህ ይላል፤ “ወተጠምቁትነሰ በማይ ውክቱ ተሳትፎትነ በሞተ ክርስቶስ። ወዕርገትነሂ እምነ ማይ ውክቱ ካዕበ እምሳለ ተንሥኦትነ ምስሌሁ። - በውሃ መጠመቃችን በክርስቶስ ሞት አንድ መሆናችን ነው። ከውሃውም መውጣታችን ሁለተኛ ክርሱ ጋር የመነሣታችን ምሳሌ ነው” (ፍትሐ ነገሥት 1990፤ 78-25)። ሕዝብ እስራኤል በደመናና በባሕር የተጠመቁት ሙሴን ለመተባበር መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳል (1ቆ. 10:12)።

ጥምቀት እምነትንና በርሱ የሚገኘውን ስርየተ ኅጢአትን ተከትሎ የሚፈጸም ሥርዐት በመሆኑና ከእምነትና ከስርየተ ኅጢአት ጋር ተያይዞ በመነገሩ አንዳንዶች ለመዳን ወይም የኅጢአትን ስርየተ ለማግኘት ዋና ቅድመ ሁኔታ አድርገው ይመለከቱታል። ለዚህም ከሚጠቅሱት መካከል የሚከተሉት ይገኛሉ።

“ጴጥሮስም፡- ንስሐ ግቡ፤ ኅጢአታችሁም ይሰረይ ዘንድ እያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ፤ የመንፈስ ቅዱስንም ስጦታ ትቀበላላችሁ።” (ሐ.ሥ. 2:38)

“አሁንስ ለምን ትዘገያለህ? ተነሣና ስሙን እየጠራህ ተጠመቅ ከኅጢአትህም ታጠብ።” (ሐ.ሥ. 22:16)

ከእነዚህ ጥቅሶች የምንረዳው፤ ኅጢአት በመጠመቅ የሚደመሰስ መሆኑን አይደለም። ሰው ወደ ጥምቀት ከመድረሱ በፊት ኅጢአተኝነቱን ይገነዘባል፤ ስለ ኅጢአቱም ንስሐ ይገባል፤ በአዳኙና የኅጢአቱን ስርየት በሚያገኝበት በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ያምናል፤ ከዚያ ይጠመቃል የሚል መልእክት ነው ያላቸው። ጴጥሮስ የተናገረውን ስንመለከት አስቀድሞ ንስሐ ግቡ ብሏል። ሐናንያ ለሳውል የነገረውም ከዚህ የተለየ አይሆንም። ሳውል የጌታን ድምፅ ከሰማና ወደ ሐናንያ ከተላከ በኋላ እንዳመነ ግልጥ ነው፤ ወዲያው እንዲጠመቅም ሐናንያ ሲያበረታታው እናያለን (ሐ.ሠ. 9:17-18)። ስለዚህ በሁለቱም ጥቅሶች ውስጥ ሰዎች በእምነት ውስጥ ዐልፈውና በኢየሱስ ስም የኅጢአታቸውን ስርየት ከተቀበሉ በኋላ መጠመቅ እንደሚያስፈልጋቸው የሚያስገነዝቡ ናቸው እንጂ መጠመቅ በራሱ ድኅነትን ያመጣል የሚል መልእክት የላቸውም። ጴጥሮስ በመልእክቱ ያለውን ቀጥሎ እንመልከት፤

ጥቂቶች ማለት ስምንት ነፍስ በውሃ የዳኑበት መርከብ ሲዘጋጅ፤ የእግዚአብሔር ትዕግሥት በኖን ዘመን በቁየ ጊዜ ቀድሞ አልታዘዙም። ይህም ውሃ ደግሞ ማለት ጥምቀት ምሳሌው ሆኖ አሁን ያድነናል፤ የሰውነትን ዕድፍ ማስወገድ አይደለም፤ ለእግዚአብሔር የበጎ ሕሊና ልመና ነው እንጂ፤ ይህም በኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ ነው። (ዘኢ. 3:20-

21)

አዎን፤ ጥምቀት የሰውነትን ዕድፍ ማስወገጃ ሳይሆን ለእግዚአብሔር የበጎ ኅሊና ልመና እንደ ሆነና ይህም በኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ አማካይነት እንደሚከናወን ከዚህ ጥቅስ እንረዳለን። በርግጥም ጥምቀት ከኢየሱስ ሞትና ትንሣኤ ጋር መተባበራችን የሚገለጥበት የሚታይ ሥርዐት ነው (ሮሜ 6:3-5፤ ገላ. 3:27፤ ቁላ. 2:12)።

ያመነ መጠመቅ አለበት። “ያመነ የተጠመቀ ይድናል” የሚጠመቀው ግን ከክርስቶስ ጋር በዐይን በማይታይ መንገድ መተባበሩን፤ በሚታይ ውሃ ውስጥ በመጠመቅ ለመመስከር እንጂ በጥምቀት ድኅነትን ለማግኘት አይደለም። ደግሞም “ያለመነ ግን ይፈረድበታል” ተባለ እንጂ ያልተጠመቀ ይፈረድበታል አልተባለም (ግር. 16:16)። ይህም ድኅነት የሚገኘው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ነው ለማለት ነው። ይሁን እንጂ መጠመቅ አማራጭ ነው፤ ወይም ሊፈጸምም ላይፈጸምም ይችላል ማለት አለመሆኑን መገንዘብ አለብን። ያመነ ሰው በመጠመቅ የታዘዘውን ሁሉ መፈጸምና ከክርስቶስ ጋር መተባበር አለበት እንጂ ‘ባለመጠመቅ የማይፈረድብኝ ከሆነ ባልጠመቅስ?’ የሚል ጥያቄ ሊያነሣ አይችልም፤ አይገባውምም።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከኒቆዲሞስ ጋር ባደረገው ውይይት፤ “ሰው ዳግመኛ ካልተወለደ በቀር የእግዚአብሔርን መንግሥት ሊያይ አይችልም አለው። ... ሰው ከውሃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም” (ዮሐ. 3:3-5)። ይህም ቃል በአንዳንዶች ዘንድ ለድኅነት ጥምቀት የግድ ያስፈልጋል ለማለት የሚጠቀስ ነው። በዚህ ክፍል ሰው ከውሃና ከመንፈስ ዳግመኛ ካልተወለደ በቀር ወደ

እግዚአብሔር መንግሥት መግባት እንደማይችል ተነግሯል። ዳግመኛ መወለድ ማለት በዐይን የሚታይ ልደት አለ መሆኑን ጌታ ሲናገር፤ “ነፋስ ወደሚወደው ይነፍሳል፤ ድምፁንም ትሰማለህ። ነገር ግን ከወዴት እንደ መጣ፤ ወዴትም እንዲሄድ አታውቅም፤ ከመንፈስ የተወለደ ሁሉ እንዲሁ ነው” ብሏል (ዮሐ. 3:8)። መንፈስ ቅዱስ ሰው የወገኔልን ቃል ሰምቶ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ አዳኙ እንደ ሆነ እንዲያምንና እንዲቀበል ልቡን ይከፍትለታል፤ ሰውየው በሚሰጠው አዎንታዊ ምላሽም ዳግም ልደት በሕይወቱ ውስጥ ይከናወናል፤ ዐዲስ ፍጥረትም ይሆናል። ይህ የሕይወት ለውጥ ነው ዳግም ልደት የሚባለው። በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት የተከናወነው ይህ ዳግም ልደት በጥምቀት ሥርዐት በሚታይ ሁኔታ ይመሰክራል።

እንደ ምሕረቱ መጠን ለዐዲስ ልደት በሚሆነው መታጠብና በመንፈስ ቅዱስ በመታደስ አዳነን እንጂ፤ እኛ ስላደረግነው በጽድቅ ስለ ነበረው ሥራ አይደለም፤ ያን መንፈስም፤ በጸጋው ጸድቀን በዘላለም ሕይወት ተስፋ ወራሾች እንድንሆን፤ በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በእኛ ላይ አትርፎ አፈሰሰው። (ቲቶ 3:5-7)

እዚህ ላይ መንፈስ ቅዱስና ውሃው ተያይዘው ተጠቅሰዋል። ይሁን እንጂ ዳግመኛ መወለድ የሚከናወነው በመንፈስ ቅዱስ መሆኑ ትክክረት እንደ ተሰጠው ግልጥ ነው። በመንፈስ ቅዱስ የተከናወነው የሕይወት ለውጥ በውሃ ጥምቀት በሚታይ ሥርዐት ይገለጣል። በአጠቃላይ ጥምቀት በጸጋው ድኅን ከክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ጋር መተባበራችንን የምንመስክርበትና የምንገልጥበት፤ እንዲሁም ዳግመኛ መወለዳችንን የምናመለከትበት ቅዱስ ሥርዐት ነው። ይህን የዮሐንስ ወንጌል ባብራራበት ክፍል ሊቁ ዮሐንስ አፈ ወርቅ እንዲህ ብሏል፤

ከእግዚአብሔር ጋር የገባናቸው ጽኑዎቹ ቃል ኪዳኖች በጥምቀት ፍጻሜን ያገኛሉ። እነርሱም መሞትና መቀበር፤ መነሣትና በሕይወት መኖር ናቸው። ሁሉም በአንድ ጊዜ የሚከናወኑ ሲሆኑ፤ ራሳችንን ውሃው ውስጥ ስንጨምር እርጌው ሰው ከምጥማቁ (ከመጠመቁያው) ሥር ይቀበራል፤ ፈጽሞም ይጣላል። ዳግመኛ ከውሃው ስንወጣ ዐዲስ ሰው በርሱ ፈንታ ይነሣል።³

የጥምቀት ትክክለኛ ፍቺ፤ ዐላማና ጥቅም እስካሁን የተመለከተነው ነው። “ድኅነት በጥምቀት ይገኛል” የሚሉ ክፍሎችን ወደዚህ አመለካከት የሰባቸው ታዲያ ምንድን ነው? ሌሎች ከፍሎች ይህን አመለካከት ለመቃወም ሲሉ ጥምቀትን ተራ ሥርዐት

³ In Baptism are fulfilled the pledges of our covenant with God; burial and death, resurrection and life; and these take place all at once. For when we immerse our heads in the water, the old man is buried as in a tomb below, and wholly sunk forever; then as we raise them again, the new man rises in its stead. (Chrysostom Gospel of John Homily 25 p.211)

አስመስለው ማቅረባቸው ነው የሚለው አንዱ ምላሽ ይሆናል። ይሁን እንጂ በሁለቱም ዘንድ ስሕተት አለ። ድኅነት የሚገኘው በክርስቶስ በማመን ነው በማለት ፈንታ በጥምቀትም ነው የሚለው አመለካከት ትክክል አይደለም። ያመነ ሰው ግን መጠመቅ አለበት። ጥምቀት ከክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ጋር መተባበራችንን የምንገልጥበት ቅዱስ ሥርዐት መሆኑን ቸል ብሎ “ተራ ሥርዐት ነው፤ ብጠመቅም ባልጠመቅም ትግር የለውም” የሚለው አመለካከትም እንዲሁ ስሕተት ነው። ሁለቱም ጽንፎች ጤናማ ባለ መሆናቸው ድኅነትን በእምነት ላይ ብቻ ማሳረፍ ይገባል። ጥምቀት ደግሞ በክርስቶስ ሥራ የተገኘውን ድኅነትና ዳግም ልደት በእምነት ተቀብለን ከክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ጋር መተባበራችንን ለማሳየት የምንፈጽመው የሚታይ ቅዱስ ሥርዐት መሆኑን ማመንና መቀበል ያስፈልጋል።

የሐንስ አፈ ወርቅ የውሃ ጥምቀት የሚኖረውን ስፍራ እንደሚከተለው አብራርቷል፤

በመጀመሪያው ፍጥረት መሬት የሚታይ ነገር እንደ ነበረ፤ የቀረው ሁሉ ግን የቅርጽ ሰጪው ገንዘብ እንደ ሆነ ሁሉ፤ አሁንም [በጥምቀት] ውሃው የሚታይ ነገር ነው፤ የቀረው ሌላው ሁሉ ግን የመንፈስ ቅዱስ ጸጋ አሠራር ነው። ... የውሃ አስፈላጊነትን በተመለከተ ፈጽሞ የማይቀርና እጅግ ወሳኝ መሆኑን ተምረህ ይሆናል። በአንድ ወቅት ከውሃ ጥምቀት በፊት መንፈስ ቅዱስ ወርዶባቸው ነበር። ሐዋርያው አዚህ ላይ አልቆመም። ውሃው አስፈላጊ ቢሆንም ወሳኝ ነገር አለ መሆኑን ለመግለጥ የተናገረውን ግን ተመልከት። እነዚህ እንደ እኛ ደግሞ መንፈስ ቅዱስን የተቀበሉ እንዳይጠመቁ ውሃን ይከለክላቸው ዘንድ የሚችል ማን ነው? አለ።⁴

ቅዱስ ቀርባን

የቅዱስ ቀርባንን ወይም የሥጋ ወደሙን ሥርዐት የመሠረተው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ርሱም በመስቀል ላይ የተቆራረሰውን ሥጋውንና የፈሰሰውን ደሙን የሚያመለክት ነው። እንጂ ተራ መብልና መጠጥ አይደለም (ማቴ. 26፡26-28፤ ማር. 14፡22-24፤ ሉቃ. 22፡19-20)። ዋና ዐላማውም የክርስቶስን የሞቱን መታሰቢያ እንድናደርግ ነው። ጎበስቱን ሥጋዬ ነው፤ ወይኑን ደግሞ ደሜ ነው ብሎ ለደቀ መዛሙርቱ ከሰጣቸው

⁴ And as in the beginning earth was the subject material, but the whole was of Him who molded it; so also now water is the subject material, and the whole is of the grace of the Spirit. ... That the need of water is absolute and indispensable, you may learn in this way. On one occasion, when the Spirit had flown down before the water was applied, the Apostle did not stay at this point, but, as though the water were necessary and not superfluous, observe what he says; “Can any man forbid water, that these should not be baptized, which have received the Holy Ghost as well as we? (Acts 10:47)”) ibid. pp. 209፡210)

በኋላ፤ “ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት” ብሎ ሞቱ እንዲታሰቡበትና እንዲነገርበት አዘዟል (ሉቃ. 22፡17-19፤ 1ቆሮ. 11፡23-26)።

ቅዱስ ቀርባን የሞቱ መታሰቢያ እንዲሆን የሰጠው ራሱ ጌታ ነው። ሐዋርያት በተለይም ቅዱስ ጳውሎስ፤ “ለእናንተ ደግሞ አሳልፌ የሰጠሁትን እኔ ከጌታ ተቀብያለሁና፤” በማለት በመጀመሪያ ለቆሮንቶስ ክርስቲያኖች፤ በኋላም ለእኛ ያስተላለፈው ከጌታ የተቀበለውን ትእዛዝ እንደ ሆነ ተናግሯል፤

ጌታ ኢየሱስ ዐልፎ በተሰጠበት በዚያች ሌሊት እንጀራን አንሥቶ አመሰግን፤ ቆሪሶም፤ እንካችሁ ብሉ፤ ይህ ስለ እናንተ የሚሆን ሥጋዬ ነው፤ ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት አለ። እንደዚሁም ከሌራት በኋላ ጽዋውን ደግሞ እንሥቶ፤ ይህ ጽዋ በደሜ የሚሆን ዐዲስ ኪዳን ነው፤ በጠጣችሁት ጊዜ ሁሉ ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት አለ። (1ቆሮ. 11፡24-

25)

የቤተ ክርስቲያን መጻሕፍት በተለይም መጽሐፈ ቅዱስ ሥጋ ወደሙ ለክርስቶስ የሞቱ መታሰቢያ ማድረጊያ መሆኑን መስከሯል፤ “ወሰነ ዘንተ ትገብሩ ተዝካሪ ዚላየ ግበሩ። - ይህን በምታደርጉበት ጊዜ የኔን መታሰቢያ አድርጉ።” እንዲሁም፤ “ወለዝ ሶበ ትገብርዎ ተዝካሪ ሞትየ ትገብሩ ወተዝካሪ ትንሣኤየ ትዜንዉ። - ይህን በምታደርጉበት ጊዜ የሞቴን መታሰቢያ ታደርጋላችሁ፤ የትንሣኤዬንም መታሰቢያ ትናገራላችሁ” (መጽሐፈ ቅዱስ 1984፤ ገጽ 66 እና 90)።

የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን አባላት በዚሁ ዐላማ ሥርዐተ ቀርባንን ይፈጽሙ እንደ ነበር ከሐዋርያት ሥራ እናነባለን (ሐ.ሥ. 2፡42፤ 20፡7)። እንጂራ መቀረስ ተብሎ የተገለጠው ሥርዐተ ቀርባን እንደ ሆነ ይታመናል (ሰይፈ ሥላሴ (መጋቢ ብሉይ) 1982፤ ገጽ 39)። እነርሱ ጎበስቱ የክርስቶስ ሥጋ ነው፤ ወይኑም የክርስቶስ ደም ነው ብለው ከመቀበል በቀር፤ ጎበስቱና ወይኑ እንዴት የክርስቶስ ሥጋና ደም እንደሚሆን ለማብራራትም ሆነ ለመከራከር አልሞከሩም። በቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ለቅዱስ ቀርባን ተገቢውን ክብር አለ መስጠትና ከሌላው ምግብ ለይቶ አለ መመልከት ነበረ። ሐዋርያው ጳውሎስ ቤተ ክርስቲያኗ ከዚህ ስሕተቷ እንድትመለስ መልእክት ጽፎላታል (1ቆሮ. 10፡16-22፤ 11፡17-34)።

በኋላ ዘመን በቅዱስ ቀርባን ሥርዐት ላይ ልዩ ልዩ ትምህርቶች ተጨምረዋል። ከእነዚህ መካከል አንዱ በቅዱስ ጊዜ ቄሱ ጎበስቱንና ወይኑን ሲባርክና ሲያከብር፤ ጎበስቱ የእምላክ ሥጋ ወደ መሆን፤ ወይኑ ደግሞ እውነተኛ የእግዚአብሔር ልጅ ደም ወደ መሆን ይለወጣል የሚለው ነው (ቅዱስ ሲኖዶስ 1988፤ ገጽ 30)። ይህ አመለካከት ጥንታዊ ቢሆንም፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ማስረጃ አይገኝለትም። የምንበለው ጎበስት ተራ ጎበስት፤ የምንጠጣው ወይንም ተራ ወይን አለ መሆኑንና ከክርስቶስ ሥጋና ደም ጋር ጎብረት ያለው መሆኑን ለመግለጥ እንደ ሆነ ግን ይታወቃል። “የምንባርከው የበረከት

ጽዋ ከክርስቶስ ደም ጋር ኅብረት ያለው አይደለምን? የምንቁርሰውስ እንጀራ ከክርስቶስ ሥጋ ጋር ኅብረት ያለው አይደለምን? ይላልና ቃሉ (ዛፍ. 10:16)።

ኢየሱስ እንጀራውን “ይህ ሥጋዬ ነው፤” ጽዋውን ደግሞ “ስለ ብዙዎች ለጎጧላት ይቅርታ የሚፈሰስ የዐዲስ ኪዳን ደሜ ይህ ነው” ማለቱን ይዘው (ማቴ. 26:26-28)፤ እንጀራውና ወይት ራሱ ከክርስቶስ ነው። ርሱን መቀበልም ከክርስቶስን መቀበል ማለት ነው። እንጂ ከክርስቶስን የምንቀበልበት ሌላ መንገድ የለም የሚሉ ያጋጥማሉ። እነዚህ ከፍሎች በክርስቶስ ቤዛነት ለማመን ብዙ ቦታ አይሰጡም። ከክርስቶስ እንጀራውን ሥጋዬ ነው፤ ጽዋውንም ደሜ ነው ቢልም፤ ቅዱስ ቍርባን በክርስቶስ በማመን የሚገኘውን ድኅነት የሚተካ ነው የሚል አንድምታ ግን ፈጽሞ የለውም።

ሰው የሚድነው ከክርስቶስ ስለ ርሱ የፈጸመለትን የድኅነት ሥራ በማመን ብቻ ነው። ከላይ እንደ ተመለከትነው ያመነ ሰው ይጠመቃል፤ ከዚያ የክርስቶስን ሞት በልዩ ሁኔታ ለማስብ፤ ከክርስቶስ እንዲሁም ከሌሎች ከክርስቶስ ጋር ኅብረቱን ለማጠንከር ሥጋ ወደሙን ይቀበላል። ሲቀበል ተራ እንጀራና ጽዋ ሳይሆኑ የክርስቶስ ሥጋና ደም መሆናቸውን አምኖ መቀበል አለበት። የሚቀበለው ግን ድኅነትን ያላገኘና የዘላለም ሕይወትን ያልተቀበለ ሆኖ ድኅነትን ለማግኘትና የዘላለም ሕይወትን ለመቀበል አይደለም። በክርስቶስ ሥራና በእግዚአብሔር ጸጋ ድኅነትንና ሌሎች መንፈሳውያን በረከቶችን ለማግኘት ነው።

ይሁን እንጂ በዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ ስድስት ላይ ጌታ “ሥጋዬ” እና “ደሜ” በማለት የተናገረውን መነሻ በማድረግ፤ ሥጋ ወደሙን የተቀበለ የዘላለም ሕይወት እንደሚኖረው ያልተቀበለ ግን እንደሚከውን እየተሰበከ ነው። ሥጋ ወደሙን መቀበል በክርስቶስ አዳኝነት ማመንን እየተካ መጥቷል ማለት ነው። ሐዋርያት ወንጌልን ከሰበኩ በኋላ ሰዎች “ምን እናድርግ?” ሲሉ ለሚያቀርቡት ጥያቄ ይሰጧቸው የነበረው ምላሽ፤ ‘በጌታ በኢየሱስ ከክርስቶስ እመኑ ትድናላችሁ’ የሚል ነበር። ዛሬ ግን በብዙዎች ሰባኪያን የሚነገረው አንድትድን ቍረብ የሚል ነው። በመሆኑም ቅዱስ ቍርባን በክርስቶስ ማመንን ተከቶ ለድኅነት ዋና መስፈርት ተደርጎ ተወስዷል። እውነታው ግን ይህ አይደለም።

“ልዩ ልዩ ቤተ ክርስቲያኖች ስለ ሥጋው ደሙ በእምነት ቢለያዩ እንኳ መንፈሳዊ ሕይወትን ለማጠንከር ሥጋው ደሙ በጣም አስፈላጊ እንደ ሆነ አንድም ሳይቀር ሁሉም ይተባበራሉ። በርሱ የምንቀበላቸውን ልዩ ልዩ በረከቶች ለማግኘት ሥጋውን ደሙን መቀበል ይገባናል” (ማርቆስ /፳፬/ 1944፤ ገጽ 9)። ሥጋ ወደሙ በክርስቶስ ሥራ ለጸደቅነው የሚሰጠን ልዩ ልዩ በረከት አለ። አንዱና በመታወቅ መቅደም ያለበት፤

ከክርስቶስን በሥጋው ደሙ ስንገናኘው ስለ ራሱ ሁለት እውነት የሆኑ ነገሮች እንድናይ ያደርገናል። ባየናቸውም ጊዜ ሁሉን ነገር ዐዲስ

፤ ቅዱስ ቍርባንን መቀበል ማለት ከሥጋ ወደሙ መብላት መጠጣት ማለት ነው።

ያደርገናል። ራሱ ያስገኘውን ድል ያሳስበናል። እኛም ደግሞ ድል አድራጊዎች ለመሆን እንድንችል በዚያው ጊዜ የትንሣኤውን ጎይል እንድንካፈል ያደርገናል።

ፋሲካ የእስራኤል ልጆች ከግብጽ ባርነት የወጡበትን ቀን ለማክበር የተሠራ የምስጋና በዓል ነው። የጌታም ራት ከጎጧላት ባርነት በመንፈስ ነጻ ስለ ወጣን ምስጋና ማቅረቢያ ነው። (ማርቆስ /፳፬/ 1944፤ ገጽ 11)

የሞቱን መታሰቢያ እናደርግበታለን

የክርስቶስ ሞት መታሰቢያ በሥጋ ወደሙ አማካይነት እንዲደረግ ያዘዘው ጌታ ነው (ሉቃ. 22:19፤ ዛፍ. 11:24-25)። ይሁን እንጂ “መታሰቢያ” የሚለው ቃል ሥጋ ወደሙን ዝቅ ማድረጊያ ወይም ማቃለያ መስሎ የሚሰማቸው ክፍሎች አሉ። በርሱ አማካይነት የሞቱን መታሰቢያ አድርጉ ብሎ የሰጠው ራሱ ጌታ ነውና እነዚህን ክፍሎች አስቀድመን “ከእግዚር ወዲያ ፈጣሪ፤ ከባለቤቱ ወዲያ መስካሪ” የለም እንላቸዋለን።

አንድ ጊዜ ለተከናወነና ለማይደገም ድርጊት መታሰቢያውን ከማቆምና ከማሰብ በቀር ምንም ማድረግ አይቻልም። ለምሳሌ፡- እስራኤል ከግብጽ ባርነት ነጻ የወጡት አንድ ቀን ነው። ነጻ የመውጣታቸውን መታሰቢያ በቀኑና በፋሲካው በግ አማካይነት እንዲያደርጉ እግዚአብሔር አዟቸው ነበር (ዘፀ. 12:14:25-27)። እንዲህ ማድረግ ያስፈለገው ነጻነታቸው ታላቅ በመሆኑ ብቻ አይደለም፤ ድርጊቱ አንድ ጊዜ የተፈጸመና ቀጣይነት የሌለው ወይም ፈጽሞ ሊደገም የማይችል በመሆኑም ጭምር ነው። ነጻ የመውጣታቸው ታሪክ በሌሎች ቀናትም ሊታወስ፤ በልዩ ልዩ መንገድ ሊነገር ይችላል። ለመታሰቢያው በተለየው ቀን የሚነገረውና በፋሲካው በግ መታረድ፤ የደሙም በቤታቸው መቃንና ጉበን ላይ መቀባት ሁሉ ግን በሰሚውና በተመልካቹ ልብ ውስጥ የሚፈጥረው ስሜት ልዩ ነው። ያን በመጀመሪያ ከግብጽ ባርነት ነጻ መውጣታቸው የተከናወነበትን ታላቅ የነጻነት ሌሊት ያሳስባል።

የፋሲካው በግ በምሳሌ የሚያሳየውና ስለ እኛ ድኅነት የተከናወነው የክርስቶስ ሞትና ትንሣኤም የማይደገምና አንድ ጊዜ ብቻ የተፈጸመ ድርጊት ነው (ዛፍ. 5:7)። ርሱን በምንም መንገድ መድገም ስለማይቻል፤ ሊደረግ የሚገባው መታሰቢያው ብቻ ነው። የጌታ ሞት ዘወትር በስብከት፤ በዝማሬ፤ በሌላውም መንገድ የሚታሰብ ቢሆንም፤ የርሱ መታሰቢያ እንዲሆን ጌታችን በመሠረተው ቅዱስ ሥርዐት በሥጋ ወደሙ የሚታሰበውን ያህል ግን አይሆንም። በሥጋውና በደሙ ስለ እኛ ጎጧላት የተቆራረሰውን ሥጋውንና የፈሰሰውን ደሙን እንመለከትበታለን። ለጌታችን ያለንን ጥልቅ ፍቅርም እንገልጥበታለን። ጌታ መሞቱንና ከሙታን ተለይቶ መነሣቱንም እንናገርበታለን። “ይህን እንጀራ በበላችሁ ጊዜ ሁሉ፤ ይህንም ጽዋ በጠጣችሁ ጊዜ ሁሉ ጌታ እስኪመጣ ድረስ ሞቱን ትናገራላችሁና” የሚል ትእዛዝ አለና (ዛፍ. 11:26)። ስለዚህ መታሰቢያ የሚለው ቃል ከዚህ እውነት ጋር የተያያዘ መሆኑን ልብ ማለት ያስፈልጋል። መልክእ ቍርባን እንዲህ ይላል፡-

“ተዘከርዎ ለክርስቶስ ወሠናያቲሁ ኢትርስው ትሳተፍዎ በሞቱ ወበትግሣኤሁ ትትነሥኡ እምጣን ትስትዩ ደሞ ወሥጋሁኒ ትበልሱ ይቁም ቅድሜከሙ ተዝካረ መስቀሉ ወግፍዑ ከመ ለሊሁ አዘዘ ለጳውሎስ ረድኡ

ክርስቶስን ዐስቡ በጎ ሥራዎቹን አትርሱ በሞቱ ተባብራችሁ በትግሣኤው እንድትነሡ ደሙን ስትጠጡ ሥጋውን ስትበሉ መታሰቢያው በፊታችሁ ይትር መከራ መስቀሉ ደቀ መዝሙሩን ጳውሎስን እንዳዘዘው በቃሉ”

“በከሙ ጎደጉ ለነ ደቂቀ አስራኤል እምሳለ እመ በልብሰሙ ገብሩ ትእምርተ ደርከኖ ፍቅላ ለጥብሐ ሥጋሁ ወደሙ ጊዜ ንጉብር በዓለ ክርስቶስሃ ንጌጽር ሰቁለ እንዘ ዲበ ርእሱ ይጸውር ዘእስዋክ አክሊለ

የአስራኤል ልጆች ምሳሌውን እንደ ተዉልን በልብሳቸው አድርገው የተፈተለ ቀይ ምልክትን ለሥጋውና ለደሙ መሠዋት ሰናደርግ በዓልን ክርስቶስን በውስጡ እንደ ተሰቀለ እናየዋለን በራሱም ተሸከሞ የእሾቾች አክሊልን”

“ተዝካረ ፀሐቶሙ እምድረ ግብጽ ወግዕዛኖሙ እም ግብርናት ደቂቀ አስራኤል ገብሩ መሥዋዕተ በግዕ ዘዓመት ንሕነስ ክርስቶስ በኩሉ ዕለት ንዜከር ሕማመክ ወጥብሐተክ ለሞት በባርኮ ዝንቱ ጽዋዕ ወዝኒ ኅብስት

ከግብጽ ምድር ለመውጣታቸው ነጻ ለመሆናቸው ከባርነት የአስራኤል ልጆች ያቀርቡ ነበር የዓመት በግ መሥዋዕት ክርስቶስ ሆይ እኛ ግን ዕለት ዕለት ሕማምህን እናስባለን መሠዋትህን ለሞት ስንባርከው ይህን ጽዋዕ ስንፈትተውም ይህን ኅብስት”

(መልክለ ቀኅርባን 1990፣ 78፡18፡19፡20)

ኅብረትን ያጠነክራል

ሥጋ ወደሙ የሚያስገኘው ሌላ በረከት ክርስቲያኖች ከጌታ ጋር ያላቸውን ኅብረት፣ ርስ በርሳችንም የሚኖረንን ኅብረት እንድናጠነክር ማድረጉ ነው። ኅብሰቱና ወይኑ ከክርስቶስ ሥጋና ደም ጋር ኅብረት ያለው በመሆኑ (ዛፍ. 10፡16)፤ ከሥጋ ወደሙ ስንቀበል ከክርስቶስ ጋር ያለንን ኅብረት እናጠናክራለን። ክርስቲያኖች ሁሉ እንዱን የክርስቶስ ሥጋና ደም ስለምንቀበል ብዙዎች ስንሆን በርሱ እንድ መሆናችንን እንመሰክርበታለን። “እንድ እንጀራ ስለ ሆነ፣ እኛ ብዙዎች ስንሆን እንድ ሥጋ ነገ፤ ሁላችን ያን እንዱን እንጀራ እንካፈላለን” (ዛፍ. 10፡17) የተባለውም ስለዚህ ነው። ሥጋ ወደሙ ከክርስቶስ እና ከክርስቲያኖች ጋር ያለንን ኅብረት የምናጠነክርበት ምስጢር መሆኑን መልክለ ቀኅርባን ይናገራል።

“ተዘከር እግዚአ ተእምኖተነ ብከ ወእጥብዎተነ ጥቀ በእፍቅሮትክ መለያልየ አሐደ ከመ ንኩን ለከ ናሁ በሥጋነ ንደምር ሥጋክ ወበደምነ ንቶስሕ ደመክ

እቤቱ ዐስብ በእንተ መታመናችንን እንተንም በመውደድ እጅግ መጨከናችንን የተለያየነው ለእንተ እንድ እንደንሆን እነሆ በሥጋችን እንደምራለን ሥጋህን በደማችንም ውስጥ እንጨምራለን ደምህን”

በቅድስና ሕይወት እንድንመላለስ ይረዳናል

ኅብሰቱና ወይኑ ሥጋ ወደሙ ናቸው። ምክንያቱም ከክርስቶስ ሥጋና ደም ጋር ኅብረት ያላቸው ናቸውና። ስለዚህ ተራ ኅብስት ተራም ወይን አድርጎ መመልከት አይገባም። የቆሮንቶስ ክርስቲያኖች ሥጋ ወደሙን ከሚበሉት የየዕለት ምግብ የተለየ አድርገው መመልከት ስላልቻሉና በማቃለል መንገድ ስለ ተቀበሉት የክርስቶስ ሥጋና ደም ባለ ዕዳ ሆነው ነበር። ተገቢውን ከብር ሳንሰጠውና ራሳችንን ሳንመረምር ከሥጋውና ከደሙ ብንበላና ብንጠጣ ዕዳ የሚሆንብን፣ በሥጋችን ላይ ልዩ ልዩ ቅጣት የሚያመጣብንም ተራ ምግብ ስላልሆነና የክርስቶስ ሥጋና ደም ስለ ሆነ ነው (ዛፍ. 11፡27-32)። ስለዚህ ሥጋ ወደሙን ከመቀበላችን በፊት ራሳችንን መመርመር አለብን። ይህም ሥጋ ወደሙ ዘወትር የክርስቶስን ሞት በማሰብና በቅድስና ሕይወት እንድንኖር ምክንያት መሆኑን ያስረዳል።

የዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ ስድስት መልእክት

ብዙ ጊዜ የዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ ስድስት ስለ ሥጋ ወደሙ የተነገረ ክፍል ተደርጎ ነው የሚጠቀሰው። ነገር ግን ስለ ሥጋ ወደሙ ሳይሆን ወደ ክርስቶስ ስለ መምጣትና በርሱ ሞት ስለ ማመን የተነገረ እንደ ሆነ ምዕራፉን በሙሉ በማንበብ መረዳት ይቻላል። እንዲህ ከሆነ ታዲያ ይህ እውነት በሥጋው እና በደሙ ወይም በሚበላና በሚጠጣ ነገር ለምን ተገለጠ? የሚል ጥያቄ ይነሳል።

በምዕራፉ ከቀኅርባ 1-15 ድረስ ያለው፣ ጌታ ኢየሱስ ለብዙ ሕዝብ ዐምስት የገብሰ እንጀራና ሁለት ዓሣ በተአምር አበርክቶ መመገቡንና ከበሉት የተረፈ ዐሥራ ሁለት መቶ በመሆኑ ይናገራል። “ከዚህ የተነሣ ሰዎቹ ኢየሱስ ያደረገውን ምልክት ባዩ ጊዜ፣ ይህ በእውነት ወደ ዓለም የሚመጣው ነቢይ ነው አሉ። በዚህም ምክንያት ኢየሱስ ያነግሡት ዘንድ ሊመጡና ሊነጥቁት እንዳላቸው ዐውቆ ደግሞ ወደ ተራራ ብቻውን ፈቀቅ አለ።”

ደቀ መዛሙርቱም ወደ ቅፍርናሆም ከሄዱ በኋላ በማግሥቱ ሕዝቡ ኢየሱስን መፈለግ ጀመሩ (ቀኅርባ 16-24)። በባሕር-በየብስ ፈልገው ባገኙት ጊዜ ከኢየሱስ ጋር የተመላለሱት ቃል ወደ ምዕራፉ መልእክት ያንደረፈናል። ሕዝቡ፣ መምህር ወደዚህ መቼ መጣህ? ብለው ጠየቁት። ኢየሱስም፣ “እውነት እውነት አላችኋለሁ፣ የምትፈልጉኝ እንጀራን ስለ በላችሁና ስለ ጠገባችሁ ነው እንጂ ምልክቶችን ስለያችሁ አይደለም። ለሚጠፋ መብል አትሥሩ፤ ነገር ግን ለዘላለም ሕይወት ለሚኖር መብል የሰው ልጅ ለሚሰጣችሁ ሥሩ፤ እርሱን እግዚአብሔር አብ ዐትሞታልና” አላቸው። እነርሱም መልሰው የእግዚአብሔርን ሥራ ለመሥራት ምን ማድረግ አለብን አሉት። ርሱም፣ “ይህ የእግዚአብሔር ሥራ እርሱ በላከው እንድታምኑ ነው” አለ። ይህ ምላሽ የምዕራፉ ዋና መልእክት ነው (ቀኅርባ 25-29)።

ይሁን እንጂ ሕዝቡ የክርስቶስን ትምህርት ተቀብለው በርሱ ወደ ማመን ከመምጣት ይልቅ ሌላ ምልክት እንዲያሳያቸው ጠየቁ። የሚያሳያቸው ምልክትም ከእንጀራ ጋር እንዲያያዝላቸው በጥያቄያቸው ወደዚያው ሲመሩት እናስተውላለን። “እንግዲህ፡ እንደሆነ አይተን እንድናምንህ አንተ ምን ምልክት ታደርጋለህ? ምንስ ትሠራለህ? ይበሉ ዘንድ ከሰማይ እንጀራ ሰጣቸው ተብሎ እንደ ተጻፈ አባቶቻችን በምድረ በዓ መና በሉ አሉት።” ሙሴን የጠቀሱት ርሱን ከሙሴ ጋር ለማወዳደር ነው። “ኢየሱስም፡- እውነት እውነት አላችኋለሁ፤ እውነተኛ እንጀራ ከሰማይ የሚሰጣችሁ አባቴ ነው እንጂ ከሰማይ እንጀራ የሰጣችሁ ሙሴ አይደለም፤ የእግዚአብሔር እንጀራ ከሰማይ የሚወርድ ለዓለምም ሕይወትን የሚሰጥ ነውና አላቸው።” እነርሱም፡ “ጌታ ሆይ፤ ይህን እንጀራ ዘወትር ስጠን አሉት” (ቍጥር 30-34)።

ጌታ ኢየሱስና ሕዝቡ በሐሳብ አልተገናኙም። እነርሱ ከመጀመሪያው የፈለጉትና ሊያገኙት የወደዱት ለእንጀራ ሲሉ ነው። በየንግግራቸው ውስጥ ደጋግመው የጠቀሱትም እንጀራን ነው። ሌላ ምልክት እንዲያሳያቸው ሲጠይቁት ምሳሌ ያደረጉትም እንጀራን ነው። እነርሱ ምድራዊ እንጀራን ይለምናሉ፤ ጌታ ከሰማይ ስለሚወርደውና ለዓለም ሕይወትን ስለሚሰጠው የእግዚአብሔር እንጀራ ይነግራቸዋል። የዚህን እንጀራ ምንነት ሳያስተውሉ፤ ምናልባትም እስራኤል ከበሉት መና ጋር በማያያዝ “ጌታ ሆይ፤ ይህን እንጀራ ዘወትር ስጠን አሉት።”

የጌታ መልስ አስገራሚ ነበር፤ “ኢየሱስም እንዲህ አላቸው፡- የሕይወት እንጀራ እኔ ነኝ፤ ወደ እኔ የሚመጣ ከቶ አይራብም፤ በእኔ የሚያምንም ሁል ጊዜ ከቶ አይጠማም።” አይራብም የሚለው መብላትን፤ አይጠማም የሚለው ደግሞ መጠጣትን ያሳያል። በመጀመሪያ በተላምር አበርክቶ ያበላቸው እንጀራ ምልክት ሆኖአቸው ወደ ሕይወት እንጀራ ወደ ርሱ ሊያመጣቸው ሲገባ፤ እነርሱ ግን ከዚያ እንጀራ ላይ ዐይናቸውን አላነሡምና፤ ስለ ሕይወት እንጀራ ሲነገራቸው መልእክቱ በትክክል ስላልገባቸው ስለ ምድራዊ እንጀራ ነበር የሚያስቡት። ስለዚህ የሕይወት እንጀራን ምንነትና እንዴት እንደሚበላ ኢየሱስ ገልጦ ተናገረ።

እንጀራው እኔ ነኝ አለ፤ ይህን እንጀራ መብላት ማለት ወደ እኔ መምጣት ነው፤ መጠጣት ማለት ደግሞ በእኔ ማመን ነው አለ። ስለዚህ እንጀራን በግዙፍ መብላትና መጠጣት ሳይሆን ወደ ርሱ መምጣትና በርሱ (በክርስቶስ ሞት) ማመን ነው የሕይወት እንጀራ የተባለው። የዚህ ምዕራፍ ዋና መልእክትም ይኸው ብቻ ነው። “ነገር ግን አይታችሁኝ እንዳላመናችሁ አልጓችሁ። አብ የሚሰጠኝ ሁሉ ወደ እኔ ይመጣል፤ ወደ እኔም የሚመጣውን ከቶ ወደ ውጭ አላወጣውም፤ ... ልጅንም አይቶ በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወትን እንዲያገኝ የአባቴ ፈቃድ ይህ ነው፤ እኔም በመጨረሻው ቀን አስነሣዋለሁ” አለ (ቍጥር 35-40 እጽጋጭ የግል)። በዚህ አንቀጽ ውስጥ “ወደ እርሱ መምጣት” እና “በእርሱ ማመን” ተያይዘውና ተደጋግመው ተጠቅሰዋል። መብላትና መጠጣት የሚተረጎሙ “መምጣት” እና “ማመን” ተብሎ ነውና።

ይሁን እንጂ አይሁድ በኢየሱስ ምላሽ ውስጥ የጠበቁትን “የሚበላ እንጀራ” ስላላገኙ፤ ከሰማይ ወርሻለሁ የሚለውን ቃል ነጥቀው በርሱ ላይ ማንጐራጐር ያዙ። ኢየሱስም፡ “የላከኝ አብ ከሳበው በቀር ወደ እኔ ሊመጣ የሚችል የለም፤ እኔም በመጨረሻው ቀን አስነሣዋለሁ። ሁሉም ከእግዚአብሔር የተማሩ ይሆናሉ ተብሎ በነቢያት ተጽፎአል፤ እንግዲህ ከአብ የሰማ፤ የተማረም ሁሉ ወደ እኔ ይመጣል። ... እውነት እውነት አላችኋለሁ። በእኔ የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው” አላቸው። በእነዚህ ቍጥሮች ውስጥ ሁለት ጊዜ ያህል ከሰማይ የወረደውን እንጀራ መብላት ማለት ወደ ርሱ መምጣት መሆኑን ገለጠ። አያይዘም በርሱ ማመን የዘላለም ሕይወትን እንደሚያስገኝ አስረዳ። የርሱ የሕይወት እንጀራነት በምድራዊ መብል፤ እንዲሁም እስራኤል ከበሉት መና ጋር እንደማይገጸጸር በማመልከት፤ ከዚህ ሕያው እንጀራ የሚበላ ለዘላለም እንደሚኖርና ይህም እንጀራ ስለ ዓለም ሕይወት የሚሰጠው ሥጋው መሆኑን ወደ መግለጥ ተሻገረ (ቍጥር 41-51 እጽጋጭ የግል)።

ሰው ከዚህ የኢየሱስ ገለጣ መንፈሳዊ ነገርን ማለትም ወደ ርሱ መምጣትንና በርሱ ማመንን በማስተዋል ፈንታ፤ ስለሚበላና ስለሚጠጣ መብልና መጠጥ ካስበና አንዳች ነገርን በመብላትና በመጠጣት ለዘላለም በሕይወት እኖራለሁ ብሎ ከጠበቀ ትልቅ ስሕተት ላይ ይወድቃል። ጌታ ስለ ሕይወት እንጀራ ለአይሁድ የጀመረውን ገለጣ፤ እንጀራው ሥጋዬ ነው ማለቱን ተከትሎ አይሁድ በማንጐራጐር፤ “ይህ ሰው ሥጋውን ልንበላ ይሰጠን ዘንድ እንዴት ይችላል?” ወደሚል የርስ በርስ ክርክር ዞሩ። ጌታ ኢየሱስም ገለጣውን በመቀጠል እንዲህ አለ።

እውነት እውነት አላችኋለሁ፤ የሰውን ልጅ ሥጋ ካልበላችሁ ደሙንም ካልጠጣችሁ በራሳችሁ ሕይወት የላችሁም። ሥጋዬን የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ የዘላለም ሕይወት አለው፤ እኔም በመጨረሻው ቀን አስነሣዋለሁ። ሥጋዬ እውነተኛ መብል ደሜም እውነተኛ መጠጥ ነውና። ሥጋዬን የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ በእኔ ይኖራል፤ እኔም በእርሱ እኖራለሁ። ሕያው አብ እንደ ላከኝ እኔም ከአብ የተነሣ ሕያው እንደምሆን፤ እንዲሁ የሚበላኝ ደግሞ ከእኔ የተነሣ ሕያው ይሆናል። ከሰማይ የወረደ እንጀራ ይህ ነው፤ አባቶቻችሁ መና በልተው እንደ ሞቱ አይደለም፤ ይህን እንጀራ የሚበላ ለዘላለም ይኖራል። (ቍጥር 52-59)

በዚህ አንቀጽ የአይሁድን ማንጐራጐርና መከራከር ተከትሎ፤ ጌታ ሥጋውን ካልበሉ ደሙንም ካልጠጡ በራሳቸው ሕይወት እንደሌላቸው፤ ሥጋውንና ደሙን የሚበላና የሚጠጣ ደግሞ በክርስቶስ እንደሚኖርና ክርስቶስም በርሱ እንደሚኖርበት፤ ለዘላለም ሕያው እንደሚሆንም አብራራ። በሥጋውና በደሙ የተናገረው ሁሉ ግን ከላይ ስለ ገለጠው ስለ ሕይወት እንጀራ መሆኑን በመጨረሻው ቍጥር ላይ፤ “ይህን እንጀራ የሚበላ ለዘላለም ይኖራል” በማለት ግልጥ አድርጓል።

አዚህ ላይም ሰው ስለሚበላ ሥጋና ስለሚጠጣ ደም አንዳች ነገር ሊያስብ ይችላል። ሥጋዬን ብሉ ደሜን ጠጡ የሚለው የጌታ ንግግር፤ በጊዜው አይሁድን ብቻ ሳይሆን ከደቀ መዛሙርቱ ለብዙዎቹ አስጨናቂ ሆኖባቸው ነበር። ዛሬም በዚያ መንገድ ካስብነው ያስጨናቃል። ይህን የተረዳው ጌታም፤ “ከሰማይ የወረደ እንጂ እኔ ነኝ ስላችሁ ካላመናችሁ፤ አንግዲህ የሰው ልጅ አስቀድሞ ወደ ነበረበት ሲወጣ ብታዩ አንዴት ይሆናል? ሕይወትን የሚሰጥ መንፈስ ነው፤ ሥጋ ምንም አይጠቅምም፤ እኔ የነገርኋችሁ ቃል መንፈስ ነው፤ ሕይወትም ነው።” ሲል የተናገረው ሁሉ የሚያመለክተው ሌላ መንፈሳዊ ነገርን እንደ ሆነ ተርጉሞላቸዋል። ይኸውም፦

- ☞ ሕይወት የሚገኘው ሕይወትን ከሚሰጠው መንፈስ ነው እንጂ አንዳችን ነገር ወይም ሥጋን በመብላት አይደለም።
- ☞ ሥጋን መብላት ሕይወትን ለማግኘት አይጠቅምም።
- ☞ ርሱ ሥጋዬን ብሉ ደሜን ጠጡ ብሎ የተናገረው ቃል በቀጥታ ሥጋን መብላት ደምን መጠጣት ተብሎ የሚተረጎም ሳይሆን፤ ወደ ርሱ ስለ መምጣትና በርሱ ስለ ማመን የተናገረው መንፈሳዊ መልእክት ነው። ከዚህ ጋር አያይዞ “ነገር ግን ከእናንተ የማያምኑ አሉ።” እንዲሁም “ከእብ የተሰጠው ካልሆነ ወደ እኔ ሊመጣ የሚችል የለም” በማለትም ሥጋውን መብላትና ደሙን መጠጣት፤ ወደ ርሱ መምጣትና በርሱ ማመን መሆኑን ግልጽ አድርጓል። (ቀጥር 60-65 እጽጋዎት የግል)

ወደ ክርስቶስ መምጣት ወይም በርሱ ማመን ርሱ ከከፈለው ዋጋ ጋር ብዙ ጊዜ የተያያዘ ነው። ሰው ወደ ክርስቶስ መምጣት የሚችለው ዋጋ ስለ ተከፈለ ነው (ዮሐ. 3:15-16)። በዚህ ክፍል ሥጋና ደም ከቅዱስ ቍርባን ጋር ሳይሆን ከሚመጣው የእግዚአብሔር በግ ሞት ጋር የተያያዘ ይመስላል። አንድ ሰው ወደ ክርስቶስ መጥቶ (በክርስቶስ አምኖ) የሚኖርበት መንገድ፤ በመንፈሳዊ ትርጉሙ የኢየሱስ ሞት ያስገኘለትን ጥቅም ሁሉ በእምነት ለራሱ ሲቀበል ነው። በዚህ ርምጃው ከክርስቶስ ሞት ጋር ራሱን እንደ ያደርጋል። ወደ ክርስቶስ ሲመጣ ከርሱ ጋር በኅብረት መኖር ይጀምራል። እውነት ነው፤ ክርስቶስ ስለ ሥጋውና ደሙ ሲናገር በዚያ ጊዜ ገና አልሞተም ነበር፤ ቢሆንም በመሥዋዕታዊ አነጋገር ኢየሱስ ስለ ወደ ፊቱ ይናገራል። በዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ ሁለት ቍጥር 0 ሥራ ዘጠኝ ላይ ስለ ቤተ መቅደስ በተናገረ ጊዜ ስለ ሥጋው እንደ ተናገረ ሁሉ፤ በዚህ ክፍልም በሥጋውና በደሙ በክርስቶስ ሞት ስለ ማመን እየተናገረ ነው።

በመጨረሻ ከደቀ መዛሙርቱ ብዙዎቹ የጌታ ንግግር አስጨናቂ ሆኖባቸው ወደ ኋላ ባፈገፈጉ ጊዜ፤ ጌታ ኢየሱስ ዐሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርትን፤ “እናንተ ደግሞ ልትሄዱ ትወዳላችሁ?” ሲል ጠየቃቸው። ስለ ሕይወት እንጂ የሰጠው ትምህርት የገባቸው መሆኑንና እንደ አይሁድና እንደ ሌሎቹ ደቀ መዛሙርት አስጨናቂ አንዳልሆነባቸው በመግለጥ፤ “ስምዎን ጴጥሮስ፡- ጌታ ሆይ፤ ወደ ግን እንሄዳለን? አንተ የዘላለም ሕይወት ቃል አለህ፤ እኛስ አንተ ክርስቶስ የሕያው የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆንህ አምነናል፤ ዐውቀናልም ብሎ መለሰለት።”

ሐዋርያው ጴጥሮስ በሰጠው ምላሽ ‘ሥጋ፤ ደም፤ ወይም የሕይወት እንጂ’ የሚል ቃል አልተጠቀመም። በመንፈሳዊ መንገድ የተነገረውን በመተርጎም ነበር ምላሽ የሰጠው። ምላሹም ጌታ በምስጢራዊ መንገድ የተናገረውን ቃል ሲፈታው ከተጠቀመባቸው ቃላት ጋር ተመሳሳይነት አላቸው። ጌታ “እኔ የነገርኋችሁ ቃል መንፈስ ነው ሕይወትም ነው” አለ። ስምዎን ጴጥሮስም “አንተ የዘላለም ሕይወት ቃል አለህ” አለ። ደግሞም፤ “እኛስ አንተ ክርስቶስ የሕያው የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆንህ አምነናል ዐውቀናልም” ሲል ሥጋውን ደሙን መብላት መጠጣት ተብሎ የተነገረው፤ ኢየሱስ ርሱ ክርስቶስና የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን ማመን እንደ ሆነ አስረዳ (ቀጥር 66-71)። በዚህ ክፍል ስለ ሥጋ ወደሙ ሳይሆን የርሱን ቃል ተቀብሎ በርሱ ስለ ማመንና ወደ ርሱ ስለ መምጣት ወይም በእምነት ስለ መቅረብ ነው የተነገረው ማለት ነው።

ጌታ በርሱ ማመንን እንዲህ ባለ ዘወርዋራ መንገድ ለምን አስተማረ? የሚል ጥያቄ ሊነሣ ይችላል። ጌታ በምሳሌ ለምን እንደሚያስተምር ተመሳሳይ ጥያቄ ከደቀ መዛሙርቱ ቀርቦለት ነበር። ጌታም ሲመልስ፤ “ለእናንተ የመንግሥተ ሰማያትን ምስጢር ማወቅ ተስጥቶአችኋል፤ ለእነርሱ ግን አልተሰጣቸውም። ... እያዩ ስለማያዩ እየሰሙም ስለማይሰሙ ስለማያስተውሉም በምሳሌ እነግራችኋለሁ” አለ (ማቴ. 13:10-13)።

ጌታ ከሳምራዊቱ ሴት ጋር ባደረገው ውይይት እንደ ሕይወት እንጂ ሁሉ የሕይወትን ውሃ የገለጠው በተመሳሳይ መንገድ ነበር። ሴትዮዋ የምትናገረው ከያዕቆብ ጉድጓድ ስለሚቀዳ ውሃ ነበር። ጌታ እየነገራት ያለው ደግሞ ስለ ሕይወት ውሃ ነው። “ከዚህ ውሃ የሚጠጣ ሁሉ እንደ ገና ይጠማል፤ እኔ ከምሰጠው ውሃ የሚጠጣ ሁሉ ግን ለዘላለም አይጠማም፤ እኔ የምሰጠው ውሃ በእርሱ ውስጥ ለዘላለም ሕይወት የሚፈልቅ የውሃ ምንጭ ይሆናል እንጂ አላት” (ዮሐ. 4:13-14)።

በዚህ ክፍል ውሃ የተባለው መጠጡ አይደለም። “በእኔ የሚያምን መጽሐፍ እንዳለ፤ የሕይወት ውሃ ወንዝ ከሆዱ ይፈልቃል ብሎ ጮኸ። ይህን ግን በእርሱ የሚያምኑ ሊቀበሉት ስላላቸው ስለ መንፈስ ተናገረ፤ ኢየሱስ ገና ስላልከበረ መንፈስ ገና አልወረደም ነበርና” ተብሎ በሰባተኛው ምዕራፍ ላይ ተተርጉሟል (ዮሐ. 7:38)። በክርስቶስ አዳኝነት የሚያምኑ ሁሉ የሚቀበሉት መንፈስ ቅዱስ ነው። የሕይወት ውሃ የተባለ መንፈስ ቅዱስን ለመቀበል ደግሞ ማመን ግድ ነው።

ትምህርቱ ከተሰጠበት ጊዜ እንጻር በዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ ስድስት ስለ ቅዱስ ቍርባን የማይናገር መሆኑን መረዳት አይከብድም። በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ ሦስት የፋሲካ በዓላት መከበራቸው ተዘግቧል (ዮሐ. 2:13፤ 6:4፤ 11:55)። በእነዚህ የኢየሱስን ሦስት የእገልግሎት ዓመታት መቀጠር እንችላለን። ኢየሱስ ስለ ሕይወት እንጂ ያስተማረው ሁለተኛው ፋሲካ ቀርቦ ሳለ ወይም ከአይሁድ ፋሲካ በፊት ነበር። በጊዜው ጌታ ስለ ቅዱስ ቍርባን እንዳላስተማረና ወቅቱን ጠብቆ እገልግሎቱ በሚያበቃበት በሦስተኛው ፋሲካ ላይ ትምህርቱን እንደ ሰጠ ሌሎቹ ወንጌላት ይመሰክራሉ (ማቴ. 26:17-29፤ ማር. 14:12-25፤ ሉቃ. 22:17-20)። በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ ስለ

ቅዱስ ቍርባን በዝርዝርና በግልጽ የተቀመጠ ነገር ያለ ባይመስልም፤ በምዕራፍ ዐሥራ ሦስት ውስጥ የሚነበቡት አንዳንድ ነጥቦች በሌሎቹ ወንጌላት ስለ ቅዱስ ቍርባን ከተጻፈው ጋር ተመሳሳይ ይዘት አንዳለው ይታመናል። ትምህርቱ የተሰጠው በሦስተኛው ፋሲካ ላይ ነው እንጂ በሁለተኛው ፋሲካ ላይ ሊሆን አይችልም። ስለዚህ ምዕራፍ ስድስት ስለ ሕይወት እንጀራ (በርሱ ስለ ማመን) እንጂ ስለ ቅዱስ ቍርባን አይናገርምና ይህን ክፍል ስለ ቅዱስ ቍርባን መጥቀስ ትክክል አይሆንም።

የቱ ይቀድማል? በርሱ ማመን? ወይስ ሥጋ ወደሙን መቀበል? በርሱ ማመን ይቀድማል። ጌታም ያስቀደመው በርሱ ማመን ነው። በመጨረሻ ላይም ሥርዐተ ቅዱስ ቍርባንን ለደቀ መዛሙርቱ አሳይቷል። ይሁን እንጂ ቅደም ተከተሉ ሊዛባ፤ አንዱ ሌላውን ሊተካ ወይም ሊወከል አይችልም። ወይም ማመን በመቅረብ ሊተካም ሆነ ሊወከል አይችልም። ሁለቱም ቅደም ተከተላቸው ተጠብቆና ሚናቸው በሚገባ ተለይቶ ሊቀመጡና ልንጠቀምባቸው ይገባል። ሰው በክርስቶስ አምኖ ይድናል። የጌታን የሞቱን መታሰቢያ በቅዱስ ቍርባን ሥርዐት ያደርጋል፤ ከጌታና ከሌሎች ክርስቲያኖች ጋር ኅብረቱን ያጠነክርበታል።

**ምዕራፍ ሰባት
መልካም ሥራ**

“እኛ ፍጥረቱ ነንና፤ እንመላለስበት ዘንድ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካሙን ሥራ ለማድረግ በክርስቶስ ኢየሱስ ተፈጠርን።” (ኤፌ. 2:10)

በአገራችን ሰዎች በክርስትና ስም በሚጠሩ ሃይማኖቶች ውስጥ ሆነውና ጎራ ለይተው፤ “ድኅነት የሚገኘው በእምነት ብቻ ነው!” “አይደለም! በእምነት እና በሥራ ነው” የሚሉ መከራከሪያዎችን ይዘው በየፊናቸው ሲከራከሩ ማየት የተለመደ ነው። በሁለቱም ወገኖች በኩል የክርክራቸው ማጠንጠኛዎች የሆኑት መጽሐፍ ቅዱሳውያን ጥቅሶች ቢሆኑም፤ ከዚያ በስተ ጀርባ ግን “እኔ አበልጥ፤ እኔ አበልጥ” የሚል የሃይማኖታዊ ቡድንተኝነት ስሜትም እንዳለ ይታሰባል፤ አንደኛው የሚደግፈውን አመለካከት ሌላው ለመቃወም ጭምር ክርክሩ እንደሚነሣ ይታያልና። ሁለቱም ወገኖች ከእግዚአብሔር ቃል ሐሳባቸውን በሚደግፈው ጥቅስ ላይ ብቻ ሲያተኩሩ፤ ሌላው የሚጠቅሰውን ደግሞ ሲሸሹ ይስተዋላል።

ድኅነት የሚገኘው በእምነት ብቻ መሆኑንና በሥራ እንደማይገኝ ባለፈው ክፍል ውስጥ ተመልከተናል። በእምነት ስለ መጽደቅ የተገለጠው መጽሐፍ ቅዱሳዊ አቋም፤ ከመልካም ሥራ ጋር ተያይዞ የሚለወጥ አይደለም። ነገር ግን መልካም ሥራ ምን እንደ ሆነ፤ ምንን እንደሚገልጥ፤ ከየት እንደሚገኝ፤ ምን እንደሚያስገኝና የመሳሰሉትን ጉዳዮች መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት አድርገን እንመለከታለን። በዚህ ክፍል ድኅነትን በእምነት ብቻ ሳይሆን በሥራም ጭምር እናገኛለን የሚሉ ወገኖች ስለ መልካም ሥራ ምንነት ይበልጥ ሊረዱ ይችላሉ። “መዳን የሚገኘው በእምነት ብቻ ነው” የሚሉ ክፍሎች እንዲህ በማለታቸው ባይሳሳቱም፤ ድኅነት የሚገኝበትን እምነት ምንነት በሚገባ ሊገነዘቡ የሚችሉበት ዕድል ስለሚፈጠር አነርሱም ሊያስተውሉ የሚገባቸውንና ችል ያሉትን የመልካም ሥራን ጉዳይ ይበልጥ እንደሚያስተውሉ ተስፋ አለ።

“መዳን በእምነት ነው” የሚለውን የመጽሐፍ ቅዱስ እውነት የያዙ ወገኖች፤ “መዳን በእምነትም በሥራም ነው” የሚሉትን ክፍሎች የሚከራከሯቸው በአብዛኛው የጳውሎስን መልእክታት በመጥቀስ ነው። “መዳን በእምነትም በሥራም ነው” የሚሉት ደግሞ በአነርሱ ላይ የሚጠቅሱባቸው የያዕቆብን መልእክት ነው። ሁለቱም ወገኖች ሁለቱንም መልእክታት የእግዚአብሔርን ሐሳብ ለመረዳትና ለማስረዳት ከመጠቀም ባሻገር ቡድን ለይቶ ለመከራከር ስለሚጠቀሙባቸው የሚጋጩ መስለው ቢታዩም፤ በተጻፉበት መንፈስና ዐውድ ማንበብና ማስተዋል ከተቻለ የሚጋጩ አይደሉም፤ ተመሳሳይ እውነትን ነው የሚያስተላልፉት።

ሐዋርያው ጳውሎስ መዳን የሚገኘው በእምነት ነው ሲል፤ መዳን የሚገኝበት እምነት በሥራ የሚገለጥ ወይም “የሚሠራ እምነት” መሆኑን እየተናገረ ነው። “በክርስቶስ ኢየሱስ ሆኖ፤ በፍቅር የሚሠራ እምነት እንጂ መገረዝ ቢሆን ወይም አለ መገረዝ አይጠቅምም” የሚለው ቃል ይህን ያስረዳል (ገላ. 5:16)። ሰው የሚድነው በእምነት ነው ሲባል፤ ያ እምነት በክርስቶስ ኢየሱስ ሆኖ በፍቅር የሚሠራ እምነት ነው ማለቱ ነው እንጂ በሥራ የማይገለጥና የሞተ እምነት ነው ማለቱ አይደለም። ሥራንም “የእምነት ሥራ” ብሎ ይጠራል (2ተሰ. 1:11-12)። በዚህም የጳውሎስ መልእክት ከያዕቆብ መልእክት ጋር ይስማማል እንጂ አይጣላም።

ሐዋርያው ያዕቆብ እምነት በሥራ መገለጥ ካልቻለ ያ እምነት ሕያው ሳይሆን የሞተ እምነት ነውና አያድንም የሚል መልእክት ነው የሚያስተላልፈው። “ወንድሞቼ ሆይ፤ እምነት አለኝ የሚል፤ ሥራ ግን የሌለው ሰው ቢኖር ምን ይጠቅመዋል? እምነቱስ ሊያድነው ይችላል? ... ሥራ የሌለው እምነት ቢኖር በራሱ የሞተ ነው” (ያዕ. 2:14-17:26)። በሥራ የማይገለጥ እምነት አጋንንት ያላቸውን እምነት የሚመስል ነው። አጋንንት እግዚአብሔር አንድ መሆኑን ያምናሉ፤ ይንቀጠቀጡማል። ነገር ግን ይህ እምነታቸው ከዕውቀት ያለፈና በሥራ የሚገለጥ ባለ መሆኑ የሞተ እምነት ነው። ለሕያውና በሥራ ለሚገለጥ እምነት ምሳሌ የሚሆነው የአብርሃም እምነት ነው።

ሐዋርያው ያዕቆብ አምኖ የጸደቀ ሰው እምነቱን በመልካም ሥራ መግለጥ ያለበት በመሆኑ ላይ አተኩሮ ስለ ጸፈ የአብርሃምን ሥራ በማስቀደም ቢጀምርም፤ አባታችን አብርሃም ልጁን ይሥሐቅን በመሠዊያው ላይ በማቅረብ የሠራው መልካም ሥራ አስቀድሞ በነበረውና በጸደቀበት እምነት ላይ የተመሠረተ መሆኑንም አስረድቷል። “እምነት ከሥራው ጋር ዐብሮ ያደርግ እንደ ነበረ፤ በሥራም እምነት እንደ ተፈጸመ ትመለከታለህ? መጽሐፍም አብርሃምም እግዚአብሔርን አመነ፤ ጽድቅም ሆኖ ተቈጠረለት ያለው ተፈጸመ። የእግዚአብሔርም ወዳጅ ተባለ” (ያዕ. 2:22-23)። የአብርሃም እምነት ሕያው እምነት መሆኑ መልካም ሥራ በመሥራት ተገልጧል።

እምነትና ምግባር በዚህ ሁኔታ የተያያዙ ናቸው፤ በመጀመሪያ ማመንና መጽደቅ ነው። ከጸደቁ በኋላ መልካም ሥራን መሥራት ይከተላል። የሚያድን እምነት ሕያው እምነት ነው። ሕያው እምነትም በሥራ ይገለጣል። በሥራ የማይገለጥ እምነት ግን ሕያው ስላልሆነ አያድንም። ይሁንና ያዕቆብ በሥራ መጽደቅ እንዳለ የተናገረው (ያዕ. 2:22-24:26)፤ “መዳን የሚገኘው በእምነትም በሥራም ነው” ለሚሉት ክፍሎች ጠንካራ መከራከሪያቸው ሆኖ ይታያል። ነገር ግን ይህ ሐሳብ ከላይ ከቀረበው ሐሳብ ጋር የሚጋጭ፤ “ጽድቅ የሚገኘው በእምነት ብቻ ነው” የሚለውንም መጽሐፍ ቅዱሳዊ አውነት የሚያፈርስ አይደለም።

አብርሃም የጸደቀው አምኖ መሆኑን ሐዋርያው ያዕቆብ ጠቅሷል። አምኖ ባይጸድቅ ኖሮ እንድ ልጁን በመሠዊያው ላይ ባላቀረበም ነበር። ልጁን ለመሥዋዕት እንዲያቀርብ ያደረገው ሕያው እምነቱ ነውና። “እምነት ከሥራው ጋር ዐብሮ ያደርግ

ነበር። ስለዚህ ልጁን በመሠዊያው ላይ ባቀረበ ጊዜ የጸደቀበት እምነት ሕያውና የሚሠራ እምነት መሆኑ ተመሰከረ። እምነቱም በሥራው ተፈጸመ። የእግዚአብሔር ወዳጅም ተብሎ ተጠራ። ከዚህ የእምነትና ምግባር ተያያዥነት በቀር አብርሃም በሥራው ጸደቀ ማለት ግን አይቻልም። “አብርሃም በሥራ ጸደቀ ቢሆን የሚመካበት አለውና፤ ነገር ግን በእግዚአብሔር ዘንድ አይደለም። መጽሐፍስ ምን አለ? አብርሃምም እግዚአብሔርን አመነ፤ ጽድቅም ሆኖ ተቈጠረለት” (ሮሜ 4:12)።

በያዕቆብ መልእክት ውስጥ የእስራኤልን ሰላዮች ተቀብላ በሌላ መንገድ በመስደዱ በሥራ ጸደቀች የተባለችው ጋለሞታዬቱ ረዓብ ናት። ስለዚህች ሴት የዕብራውያኑ ጸሐፊ ደግሞ፤ “ጋለሞታዬቱ ረዓብ ሰላዮችን በሰላም ስለ ተቀበለቻቸው ከማይታዘዙ ጋር በእምነት አልጠፋችም” ይላል (ዕብ. 11:31)። ከዚህም ለእግዚአብሔር ሕዝብ የሠራችው መልካም ሥራ ምድሪቱ ለእነርሱ መሰጠቷን በማመኗ ላይ የተመሠረተ መሆኑን መረዳት ይቻላል። ይህም ከላይ ከተመለከትነው ሐሳብ ጋር ተመሳሳይ ይዘት ያለው ታሪክ ነው።⁶

ድንከት የሚገኘው “በእምነትና በሥራ ነው” የሚሉ ክፍሎች ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ እምነት ብቻ እንጂ ስለ ሥራ የጸፈ አይመስላቸውም። ይሁን እንጂ ድንከት የሚገኘው በእምነት መሆኑን በስፋት በጻፈበት በሮሜ መልእክቱ ውስጥ እንኳ፤ በክርስቶስ ኢየሱስ ሆኖ በፍቅር የሆነው እምነት የሚገለጠው በሥራ መሆኑን አብራርቷል። ለምሳሌ፦

እርሱ ለእያንዳንዱ እንደ ሥራው ያሰረከበዋል፤ በበጎ ሥራ በመጽናት ምስጋናና ክብርን የማይጠፋንም ሕይወት ለሚፈልጉ የዘላለምን ሕይወት ይሰጣቸዋል፤ ለዐመፃ በሚታዘዙ እንጂ ለአውነት በማይታዘዙትና በአድመኞች ላይ ግን ቅጣና መቅሠፍት ይሆንባቸዋል። ከፋውን በሚያደርግ ሰው ነፍስ ሁሉ መከራና ጭንቀት ይሆንበታል፤ አስቀድሞ በአይሁዳዊ ደግሞም በግሪክ ሰው። ነገር ግን በጎ ሥራ ለሚያደርጉ ሁሉ ምስጋናና ክብር ሰላምም ይሆንላቸዋል፤ አስቀድሞ ለእይሁዳዊ ደግሞም ለግሪክ ሰው። (ሮሜ 2:6-10 እጽጋኦት የግል)

መልካም ሥራ ምንድን ነው?

መልካም ሥራን መሥራት በክርስቶስ ቤዛነት ድንከትን የተቀበልን ሰዎች የተፈጠርንበት ዋና ዐላማ ነው፤ እንዲህ ተብሎ እንደ ተጻፈ፤ “እኛ ፍጥረቱ ነንና፤ እንመላለስበት ዘንድ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካሙን ሥራ ለማድረግ በክርስቶስ ኢየሱስ ተፈጠርን” (ሐፌ. 2:10)። እግዚአብሔር ያዘጋጀው ይህ መልካም ሥራ በሌላ ዘንድ ሳይሆን በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ይገኛል። “የእግዚአብሔር ሰው ፍጹምና ለበጎ ሥራ ሁሉ የተዘጋጀ ይሆን ዘንድ፤ የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ

⁶ የረዓብን ታሪክ በመጽሐፈ ኢየሱስ ምዕራፍ 2 ከቅጥር 1-21 ላይ ይመለከታል።

ለትምህርትና ለተግባሩ ልብንም ለማቅናት በጽድቅም ላለው ምክር ደግሞ ይጠቅማል።
የተባለው ስለዚህ ነው (2ጢሞ. 3፡16-17)።

መልካም ሥራ የሚባለው በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጻፈውና እንደንፈጽመው የታዘዘው ትእዛዝና እንዳንጥሰው የተከለከለው ሕግ ነው። በሌላ አነጋገር እግዚአብሔር ያዘዘውን መልካም ነገር ማድረግ፣ እግዚአብሔር የከለከለውን ከፋ ነገር ደግሞ አለ ማድረግ ማለት ነው። ይህም ከእግዚአብሔር፣ እንዲሁም ከሰው ጋር ሊኖረን የሚገባውን በፍቅር ላይ የተመሠረተ ግንኙነት የሚወስን ነው። ለምሳሌ፡- በዐሥሩ ቃላት (ትእዛዛት) ውስጥ የመጀመሪያዎቹ አራቱ ከእግዚአብሔር ጋር ሊኖረን ስለሚገባው ግንኙነት ሲናገሩ (ዘፀ. 20፡1-11፤ ዘጸ. 5፡6-15)፣ ስድስቱ ደግሞ ከሰው ሁሉ ጋር ሊኖረን ስለሚገባው ግንኙነት ይናገራሉ (ዘፀ. 20፡12-17፤ ዘጸ. 5፡16-21)።

በብሉይ ኪዳን ውስጥ በቀጥታ የብሉይ ሰዎችን (እስራኤልን) ብቻ የሚመለከቱና ከእኛ ጋር የማይያያዙ ሕገጋትና ትእዛዛት አሉ። እኛን የሚመለከተው ዐሥሩ ቃላትና ርሱን የመሰሉት የመልካም ሥራ ሕገጋትና ትእዛዛት ናቸው። እንደ ዐሥሩ ቃላት በአንድ ላይ የቀረቡ ትእዛዛትና ሕገጋት ሲኖሩ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ልዩ ልዩ ክፍሎች ውስጥ ተበታትነው የተቀመጡ ትእዛዛትና ሕገጋትም አሉ። በአንድ ላይ ከቀረቡልን መካከል የሚከተሉት ይጠቀሳሉ፡-

- ☞ በተራራው ስብከቱ ጌታ ያስተማራቸው ብፁዓን የሚያስኾኑት መልካም ሥራዎች (ማቴ. 5፡1-3-12)
- ☞ ምጽዋት፣ ጸሎት፣ ጾም (ማቴ. 6፡1-18)
- ☞ በወንጌል ትክክለኛ ትርጉም የተሰጣቸው ስድስቱ የአሪት ሕገጋት (ማቴ. 5፡21-46)
- ☞ ጌታ ዳግም ሲመጣ የፈጸሟቸው የሚባረኩባቸው፣ ሳይፈጽሟቸው የቀሩ ደግሞ የሚረገሙባቸው ትእዛዛት (ማቴ. 25፡31-46)
- ☞ ከሰው ውስጥ የሚወጡና ሰውን የሚያረክሱት ከፋ ሥራዎች (ማር. 7፡20-23)
- ☞ የሥጋ ሥራና የመንፈስ ፍሬ ተብለው የተዘረዘሩትና የመሳሰሉት ሁሉ ናቸው (ገላ. 5፡19-23)።

ከእግዚአብሔር ቃል ውጪ የሆኑ ትእዛዛት እግዚአብሔር ካዘዘን ትእዛዝ ጋር አስካልተጋጩ ድረስ ልንፈጽማቸው ይገባል።

ስለ ጌታ ብላችሁ ለሰው ሥርዐት ሁሉ ተገዙ፤ ለንጉሥም ቢሆን፣ ከሁሉ በላይ ነውና፤ ለመኳንንትም ቢሆን፣ ከፋ የሚያደርጉትን ለመቅጣት በንም የሚያደርጉትን ለማመስገን ከርሱ ተልከዋልና ተገዙ። በጎ እያደረጋችሁ፣ የማያውቁትን ሞቶች ዝም ታሰኙ ዘንድ እንዲህ የእግዚአብሔር ፈቃድ ነውና። ዐርነት ወጥታችሁ እንደ እግዚአብሔር ባሪያዎች ሁኑ እንጂ ያ ዐርነት ለከፋት መሸፈኛ እንዲሆን አታድርጉ። (1ኛጥ. 2፡13-15)

ሰው የሚድነው በእምነት ሳይሆን፣ በእምነትም በሥራም ነው የሚሉ ወገኖች መልካም ሥራ የሚሉት የሰውን ወግና ልማድ ሁሉ እንጂ የእግዚአብሔርን ሕግና ትእዛዝ ብቻ አይደለም። ጸሐፊዎች ፈሪሳውያን ለወጋቸው ሲሉ የእግዚአብሔርን ሕግ ይጥሱ እንደ ነበረ፤ እነዚህም ከፍሎች ስለ ራሳቸው ወግና ልማድ እንጂ ስለ እግዚአብሔር ሕግና ትእዛዝ ብዙም ግድ የላቸውምና ተመሳሳይ ድርጊት ይፈጽማሉ። ይሁን እንጂ የሰው ወግና ልማድ በሚኖሩበት ማኅበረ ሰብ ዘንድ መልካም ሰው ሊያሰኛቸው ቢችሉም፣ በእግዚአብሔር ዘንድ ግን በጎ ዋጋ አያሰጣቸውም።

ጌታ ወደ ዓለም የመጣበት አንዱ ምክንያት ለቅድስና ኑሮና ለመልካም ምግባር አርአያ ሊሆን ነው። ስለዚህ በእርሱ ስም የዳኑ ክርስቲያኖች ሁሉ የእግዚአብሔርን ፍቅር የሚያውቁና የሚያምኑ፣ የእርሱን ሕይወት መንፈስ ቅዱስን የተቀበሉ ሁሉ እርሱን አብነት አድርገው ማለት እርሱን መስለው መኖርና መሥራት ይጠበቅባቸዋል። አለበለዚያ ክርስቲያኖች ሕይወታቸው ትርጉም የሌለው ባይ ነገር ወይም በዘልማድ በጊዜው ነፋስ የሚነዳ ወይም በባህል ተጽዕኖ ብቻ የሚንቀሳቀስ ይሆናል። (አበሬ ሊቀ ገብሌ አባ/ 1996፣ 276)

ስለዚህ ክርስቲያኖች በጎ ነገርን ሁሉ ለማድረግ መትጋት አለብን፤ በጸጋ የጸደቅነው መልካሙን ሥራ ለማድረግ ነውና። ድኅነት የሚገኘው በእምነት ብቻ መሆኑን እየተናገርን፣ እምነታችን በሥራ ካልተገለጠ ግን በሚመለከቱን ዘንድ መዳናችን ጥያቄ ሊያስነሣ ይችላል። “እግዚአብሔርን እንዲያውቁ በግልጥ ይናገራሉ፡ ዳሩ ግን የሚያስጸይፉና የማይታዘዙ ለበጎ ሥራም ሁሉ የማይበቁ ስለ ሆኑ፣ በሥራቸው ይከዱታል” እንደ ተባሉት እንዳንሆንም መጠንቀቅ አለብን (ቴዎ. 1፡16)። ድኅነት በሥራ ይገኛል ብለው የሚያስቡም ካሉ ስለ ተሳሳቱ፣ ድኅነት በሥራ እንደማይገኝና ሥራ የሕያው እምነት መገለጫ መሆኑን ዐውቀው፣ በሚሠራው ሕያው እምነት ሊጸድቁ፣ መጽደቃቸውንም በመልካም ሥራ ሊያሳዩ ይገባል።

የመልካም ሥራ መነሻው እምነት ነው

በእግዚአብሔር ጸጋና በክርስቶስ ሥራ እምኖ የጸደቀ ሰው መጽደቁ የሚታወቀው፣ አስካሁን የተመለከትነውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ የመዳን ዕውቀት ስላወቀ ብቻ አይደለም። በዚህ ዕውቀት መሠረት ክርስቶስ በዛው ሆኖ እንዳዳነውና ዕዳውን እንደ ከፈለለት ሲያምንና የራሱ አድርጎ ሲቀበለው ብቻ ነው። ይህን እውነት የተቀበለ ሰው ስላለፈው ንጡኦቹና በደሉ ንስሐ በመግባትና በክርስቶስ አዳኝነት በማመን ዳግም ልደትን ይቀበላል፤ የእግዚአብሔር ልጅም ይሆናል። ይህን መንፈሳዊ ክንውን በጥምቀት ሥርዐት በመግለጥም ከክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ጋር መተባበሩን ይመሰክራል (1ኛ 6፡3-5)። አንድ ሰው በዚህ መንገድ ዳግም ልደትን መቀበሉንና የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን የምናውቅበት አንዱ መንገድ የሕይወት ለውጥ ማሳየቱና በሕይወቱ መልካም የሥራ ፍሬ (የመንፈስ ቅዱስ ፍሬ) መታየቱ ነው። አሊያ የዚህ ሰው ድኅነቱ አጠያያቂ ይሆናል።

አንድ ክርስቲያን መልካም ሥራን የሚሠራው ለመጽደቅ ብሎ ሳይሆን በእምነት ስለ ጸደቀ ነው። መልካም ሥራ መሥራት በጸጋ የጸደቀበት ዐላማ ነው። ለምን በጸጋ በእምነት ጸደቅሁ? ብሎ ቢጠይቅ መጽሐፍ ቅዱስ፤ በጸጋ የጸደቅኸው እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካሙን ሥራ ለመሥራት ነው የሚል ምላሽ ይሰጠዋል (ኤፌ. 2:10)። በዚህም፤ መልካም ሥራ ከእምነት እንደሚነሣ መገንዘብ ይቻላል። “በእርሱም ስለ ሰሙ በእሕዛብ ሁሉ መካከል ከእምነት የሚነሣ መታዘዝ እንዲገኝ ጸጋንና ሐዋርያነትን ተቀበልን” (ሮሜ 1:5 እጽጋት የግል) በሚለው ጥቅስ ውስጥ መታዘዝ ወይም መልካም ሥራን መሥራት ከእምነት እንደሚነሣ እንረዳለን።

በጎ ምግባር በኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝነት ላይ በተመሠረተ እምነት የሚሠራ ነው። በዚህ እምነት ላይ ካልተመሠረተ ግን ለሽልማት አያበቃምና ለቆርኔሌዎስ⁷ እንደ ተነገረው በዚህ እምነት ላይ ሊመሠረት ይገባል። ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ሲያስረዳ እንዲህ ይላል፤

የእግዚአብሔር ጸጋ እንደ ተሰጠኝ መጠን እንደ ብልጋተኛ የዐናጺ አለቃ መሠረትን መሠረትሁ፤ ሌላውም በላዩ ያንጸል። እያንዳንዱ ግን በእርሱ ላይ እንዴት እንዲያንጽ ይጠንቀቅ። ከተመሠረተው በቀር ማንም ሌላ መሠረት ሊመሠርት አይችልምና፤ እርሱም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ማንም ግን በዚህ መሠረት ላይ በወርቅ ቢሆን በብርም በከበረ ድንጋይም በዕንጨትም በሣርም ወይም በአገዳ ቢያንጽ፤ የእያንዳንዱ ሥራ ይገለጻል፤ በእሳት ስለሚገለጥ ያ ቀን ያሳያልና። የእያንዳንዱም ሥራ እንዴት መሆኑን አሳቱ ይፈትነዋል። ማንም በእርሱ ላይ ያጸው ሥራ ቢጸናለት ደመወዙን ይቀበላል፤ የማንም ሥራ የተቃጠለበት ቢሆን ይጎዳበታል፤ እርሱ ራሱ ግን ይድናል፤ ነገር ግን በእሳት እንደሚድን ይሆናል። (ዞሮ 3:10-15)

የተመሠረተው መሠረት ኢየሱስ ክርስቶስ ወይም በርሱ አዳኝነት ላይ የተመሠረተ እምነት ነው። በርሱ ላይ በወርቅ፤ በብር፤ በከበረ ድንጋይ፤ በዕንጨት፤ በሣር፤ በአገዳ የሚታነጸው ደግሞ የክርስቲያኖች መልካም ሥራ ነው። በእነዚህ ተፈትነው በሚወጡና ሲፈተኑ ሊጸኑ ወይም ሊቃጠሉ በሚችሉ ልዩ ልዩ ነገሮች የተገለጠው የክርስቲያኖች መልካም ሥራ፤ በመጨረሻው ቀን በክርስቶስ የፍርድ ዙፋን ፊት ቀርቦ በእሳት ሲፈተኑ ካልተቃጠሉና ከጸናላቸው ይሸለሙበታል፤ ከተቃጠሉ ግን ይጎዳበታል። በክርስቶስ ያገኙት ድኅነት ግን አይወስድባቸውም። ሆኖም “... እንደ ታዘዛችሁ ... በፍርሀትና በመንቀጥቀጥ የራሳችሁን መዳን ፈጽሙ” ተብሎ ተጽፏልና (ፌ. 2:12)፤ በክርስቶስ ያገኘውን መዳን በበጎ ሥራ እያጸናን ወደ ፍጻሜው መገሥገሥ አለብን። መልካም ሥራ የሚሠራው ግን በክርስቶስ አዳኝነት ባመኑት እምነት ላይ ተመሥርቶ መሆኑ ለእፍታም መዘንጋት የለበትም።

⁷ በዚሁ መጽሐፍ በገጽ 45:46 ላይ ስለ ቆርኔሌዎስ የተጻፈውን ያስታውሷል።

የሐንሰ አፈ ወርቅ፤ “አሜሪካ መሠረት ይለቲ ወካልኣኒሃ ሕንጻ ወንድቅ እሙንቱ - እምነት መሠረት ናት፤ ሌሎቹም ሕንጻና ግንብ ናቸው” ብሏል (የሐንሰ አፈ ወርቅ 1987፤ ገጽ 202)። “ሌሎች” ያላቸውና እንደ ሕንጻና ግንብ የተቋጠሩት መልካም ሥራዎች ናቸው። የአንድን ቤት አጠቃላይ ንድፍ ከሚያሳየው ከዚህ ጥቅስ እንደምንረዳው፤ እምነት መሠረቱን ሲያመለከት ምግባር ደግሞ በመሠረቱ ላይ የሚገነባውን ቤቱን በአጠቃላይ ያሳያል። እምነት የመልካም ሥራ መሠረት ሲሆን፤ መልካም ሥራ ደግሞ በእውነተኛው እምነት ምክንያት የሚገኝ የእምነት ውጤት ነው። በሌላ አነጋገር ምግባር ያለ እምነት አይገኝም። እምነትም ያለ ምግባር አይገለጥም።

የመልካም ሥራ ምንጭ እግዚአብሔር ነው

አባቶች በየድርሳናቸው መጨረሻ ላይ ከሚያስፍሩት የመዝጊያ ቃል መካከል አንዱ፤ “እነሣሥቶ ላስጀመረን፤ አስጀምሮም ላስፈጸመን ለልዑል እግዚአብሔር ከብርና ምስጋና ይሁን” የሚል ነው። እንዲህ ሲሉ፤ የጻፉትን ድርሳን እንዲጽፉ ያነሣሣቸው፤ ያስጸፋቸውና ጽፈው እንዲጨርሱ ያደረጋቸው እግዚአብሔር መሆኑን መመስከራቸው ነው። ይህም፤ ሰው ያለ እግዚአብሔር ኢጋዥነት ምንም መልካም ነገር ማድረግ እንደማይችል ማመናቸውንና መቀበላቸውን ያመለክታል።

ሰው በሥጋው በጎ ነገር ስለሌለ ከአሮጌው ማንነቱ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀው መልካም ሥራ ሊገኝ አይችልም (ሮሜ 7:18-20)። ሰው እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካም ሥራ ማድረግ ይችል ዘንድ በክርስቶስ ኢየሱስ ዳግመኛ መፈጠር ያስፈለገው ስለዚህ ነው (ኤፌ. 2:10)። ሰው መልካሙን ሥራ መሥራት ይችል ዘንድ፤ በእመነበት ቅጽበት ከአሮጌው ወይም አስቀድሞ በሥራው መጽደቅ ከሚያስብበት አዳማዊ ግንድ ላይ ተቋርጦ፤ እግዚአብሔር በተከለውና በእምነት ጸድቆ ፍሬ ማፍራት ወይም መልካም ሥራን ማሠራት በሚያስችለው የወይን ግንድ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ የተጣበቀ ቅርንጫፍ ይሆናል። በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል የሚያገኘውን የእግዚአብሔር ጸጋና ኅይል አየተቀበለም ፍሬን ያፈራል (የሐ. 15:1-5)። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የርሱንና የተከታዮቹን ግንኙነት በግንድና በቅርንጫፍ ግንኙነት ነው የገለጠው። ቅርንጫፍ ሁል ጊዜ የግንዱ ጥገኛ ነው። ቅርንጫፍ በሕይወት መኖር የሚችለው በግንዱ ላይ ተጣብቆ አስካለ ድረስ ብቻ ነው። ከግንዱ ከተለየ ግን ይጠወልጋል፤ ይደርቃል፤ በመጨረሻም ይጣላል። ምእመናንም ከጌታ ከተለዩና በራሳቸው ኅይል መደገፍ ከጀመሩ እንዲሁ ይሆናሉ። “እኔ የወይን ግንድ ነኝ፤ እናንተም ቅርንጫፎች ናችሁ። ያለ እኔ ምንም ልታደርጉ አትችሉምና በእኔ የሚኖር እኔም በርሱ፤ ርሱ ብዙ ፍሬ ያፈራል። በእኔ የማይኖር ቢሆን እንደ ቅርንጫፍ ወደ ውጭ ይጣላል ይደርቅማል፤ እነርሱንም ስብስበው ወደ አሳት ይጥሉአቸዋል፤ ያቃጥሉአቸውማል” (የሐ. 15:1-6)።

ከሁሉ አስቀድሞ እኛ ቅርንጫፎች መሆናችንን ማስተዋል አለብን። በክርስቶስ ላይ ጥገኛ ሆነን አስካለን ድረስ ፍሬያማ መሆን እንደምንችል የታወቀ ነው። አንድያ ልጁን

ስለ እኛ አሳልፎ በመስጠት የወደደንና በጸጋ ያጸደቀን አግዚአብሔር፤ መልካም ሥራ የምንሠራበትን ጎይልና ጉልበት በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ይሰጠናል። “ስለ በጎ ፈቃዱ መፈለግንም ማድረግንም በእናንተ የሚሠራ አግዚአብሔር ነው” (ፈል. 2፡13)። በሌላ ትርጉም ይህ ጥቅስ እንዲህ ይላል “አግዚአብሔር ፈቃደኝነትንና ታዛዥነትን ለእናንተ እየሰጠ ዐላማውን ከፍጻሜ ለማድረስ በእናንተ ይሠራል” (ፈል. 2፡13 የ1980 ቀላል አማርኛ ትርጉም)። ስለዚህ መልካም ሥራን ለመሥራት መፈለግን፤ መልካም ሥራን ማድረግንም የሚሰጠን ራሱ አግዚአብሔር ነው። “በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል በፊት ደስ የሚያሰኘውን በእናንተ እያደረገ፤ ፈቃዱን ታደርጉ ዘንድ በመልካም ሥራ ሁሉ ፍጹማን ያድርጋችሁ፤ ለእርሱ እስከ ዘላለም ድረስ ከብር ይሁን፤ አሜን” (ዕብ. 13፡21)።

አግዚአብሔር በጎ የሆነውን ፈቃዱን መፈለግንና ማድረግን በእኛ እንዲሠራ ከእኛ የሚጠበቀው ራሳችንን ለርሱ በእምነት ማቅረብ ነው። ቀድሞ የሰውነታችንን ከፍሎች ለጎጢአት መሣሪያ አድርገን እንዳቀረብን ሁሉ፤ አሁን ደግሞ ለአግዚአብሔር ምኞት መታዘዝ እንድንችል፤ ለጽድቅ መሣሪያ አድርገን ለአግዚአብሔር ማቅረብ አለብን (ሮሜ 6፡12-13፡19፤ ያል. 4፡8-10)። ይህም በጸሎት፤ በእምልኮት፤ ቃሉን በማንበብና በመልካም ሥራ ሁሉ ከጌታ ጋር ኅብረትን ማጠናከርንና የጌታ ፈቃድና ሐሳብ በእኛ እንዲፈጸም በሙሉ ልብ መፍቀድን ወይም ራስን መስጠትን ሁሉ ይመለከታል። እንዲህ ከሆነ ክርስቲያን ራሱ ለራሱ ሳይሆን፤ በክርስቶስ ለክርስቶስ የሚኖር ይሆናል። ክርስቶስ የሞተበት አንዱ ዐላማም ለርሱ እንድንኖርና ፈቃዱ በእኛ እንዲፈጸም ነውና (ገላ. 2፡20፤ ሮሜ 14፡7-8፤ 2ቆሮ. 5፡14-15)።

ክርስቲያናዊ ምግባራችን ዐላማውን የሚያውቀውና አቅጣጫውን የሚይዘው፤ ምግባራችንም ቅርጹንና ይዘቱን፤ ዐይነቱንና ጥራቱን፤ ሚዛኑንና መስፈርቱን የሚያገኘው በክርስቶስ ነው። ያለ ክርስቶስ በጨለማው ውስጥ አቅጣጫውን ስቶ መንገዱን ትቶ እንደ ተጨነቀ ሰው መሆን ነው፤ ... ስለዚህ ክርስቲያናዊ ሕይወታችን ፍጹም የሚሆነው የዘልማዱን አኗኗር ትተን ክርስቶስ ጋር እንድ ሆነን በእርሱ ቅዱስ መንፈስ ሱታፌ (መተባበር) ኖሮን በእርሱና ስለ እርሱ ለእርሱ ብለን የምንሆነውን የምናደርገው የዘወትር ጥረትና መንፈሳዊ ተጋድሎ ነው። ... ስለዚህ ነው ክርስቲያናዊ ሕይወታችንና ምግባራችን በሌላ እንግዳ ሕግና መመሪያ ሳይሆን በራሱ በክርስቶስና በክርስቶስ ቅዱስ መንፈስ መሆን እንዳለበት የምንመሰክረው። (አበራ ሊቀ ጉሌ አባ/ 1996፤ 275፡276)

መልካም ሥራ የሚሠራው በአግዚአብሔር ጸጋ ነው

አንዳንዶች ከአግዚአብሔር የሚሰጠን ጸጋ እምነት የምንድንበት ጸጋ ብቻ ይመስላቸዋል። መልካም ሥራን በራሳችን እንደምንሠራም ያስባሉ። ይህ ግን ስሕተት ነው። እምነት የዳንነው በጸጋ እንደ ሆነ ሁሉ፤ መልካም ሥራ የምንሠራውም በአግዚአብሔር ጸጋ ታግዘን ነው።

ለዎችን ሁሉ የሚያድን የአግዚአብሔር ጸጋ ተገልጦአልና፤ ይህም ጸጋ፤ ጎጢአተኛነትንና ዓለማዊን ምኞት ከደን፤ የተባረከውን ተስፋችንን እርሱም የታላቁን የእምላካችንንና የመድኃኒታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን ክብር መገለጥ እየጠበቅን፤ ራሳችንን በመግዛትና በጽድቅ አግዚአብሔርንም በመምሰል በአሁኑ ዘመን እንድንኖር ያስተምረናል። (ቴቶ 2፡11-13)

ተብሎ የተገለጠው፤ የአግዚአብሔር ጸጋ የሚያድን ጸጋ በመሆኑ፤ በእምነት የጸደቅነውን በጥቅሱ ውስጥ የተዘረዘሩትን መልካም ሥራዎች ሁሉ እንድንሠራ ያስተምረናል።

ሐዋርያው ዮሐንስ ሙሴንና ኢየሱስ ክርስቶስን፤ ሕግንና ጸጋን በማንጸጸር ጽፏል። በብሉይ ኪዳን ለነበረው የአግዚአብሔር ሕዝብ በሙሴ አማካይነት ሕግ ተሰጥቶ ነበር። የተሰጠው ሕግ ብቻ ነው። ጸጋ አልተሰጠም። በሐዲስ ኪዳን ያለነው የአግዚአብሔር ሕዝብ ሁሉ ግን ጸጋንና እውነትን ተመልቶ በእኛ ባደረገው በአዳኞችን በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ከጸጋው ሙላት የተትረፈረፈ ጸጋ ተሰጥቶናል (ዮሐ. 1፡14፤16-17)። እንዲህ የሆነው በክርስቶስ ሥራ እንድንጸድቅ ብቻ ሳይሆን፤ ከጸደቅን በኋላም ቀድሞ ከሥጋ ደካማነት የተነሣ ሰው ሊፈጽም ያልቻለውን ሕግ መፈጸም እንድንችልም ጭምር ነው። ስለዚህ ክርስቲያን በጸጋው ብርታት ሕግን መፈጸም ይችላል።

ሆኖም ክርስቲያን በጸጋው ያገኘውን ሕይወትና የሚሠራውን መልካም ሥራ፤ በአግዚአብሔር ጸጋ እንጂ በራሱ ጥረት እንዳገኘና እንዳከናወነ ማሰብ የለበትም። ሐዋርያው ጳውሎስ፤ “ነገር ግን በአግዚአብሔር ጸጋ የሆነሁ እኔ ነኝ፤ ለእኔም የተሰጠኝ ጸጋው ከንቱ አልነበረም፤ ከሁላቸው ይልቅ ግን ደከምሁ፤ ዳሩ ግን ከእኔ ጋር ያለው የአግዚአብሔር ጸጋ ነው እንጂ እኔ አይደለሁም” ይላል (1ቆሮ. 15፡10)። እንዲሁም፤ “ብቃታችን ከአግዚአብሔር ነው እንጂ፤ በገዛ እጃችን እንደሚሆን እንዳችን እንኳ ልናስብ ራሳችን የበቃን አይደለንም” ሲል፤ የርሱ ብቃት የራሱ ሳይሆን ከአግዚአብሔር መሆኑን መስከሯል (2ቆሮ. 3፡5)።

ክርስቲያን በልዩ ልዩ ድካም ውስጥ ሊገኝ ስለሚችል የአግዚአብሔር ጸጋ እንዳይጉድለው መጠንቀቅ አለበት። ይልቁንም ምሕረትን ለመቀበልና በሚያስፈልገውም ጊዜ የሚረዳውን ጸጋ ለማግኘት ወደ ጸጋው ዙፋን በእምነት ዘወትር በመቅረብ ጉድለቱን ሊሞላ ይገባል (ዕብ. 12፡15፤ 4፡16)። የሐዋርያት፤ “የአግዚአብሔር ጸጋ ከሁላችሁ ጋር ይሁን” የሚለው የመልእክታቸው መደምደሚያም ልማዳዊ የመልካም ምኞት መግለጫ ሳይሆን፤ ክርስቲያኖችን የሚረዳው የአግዚአብሔር ጸጋ ሁል ጊዜ በሙላት እንዲኖርባቸው የሚያሳስብ ነው። ስለዚህ የተቀበልነውን ጸጋ አጥብቀን መያዝ፤ በርሱ መደገፍና ጸጋው እንዲበዛልን መጸለይ ይገባል (1ጴጥ. 1፡11-21 2ጴጥ. 1፡2-3)፤ እንዲህ እያልን፡-

"ሀብድ እግብር ፍሬ ዘያውምረከ ከመ አስተርኢ በሰብሐቲክ ወኢሕየው ለከ እንዘ እገብር ዘዘኢክ ፈቃድ። - በጌትነትህ ስትመጣ፤ በክብር እንድገለጽ፤ ደስ የሚያስኝህን በጎ ሥራ እሠራ ዘንድ፤ የእንተንም ፈቃድ እያደረግሁ እኖርልህ ዘንድ ስጠኝ" (መጽሐፈ ቅዱስ 1984፤ 55)።

መልካም ሥራና ብድራቱ

ጽድቅ በእምነት የሚገኝ ከሆነና በእምነት ከጸደቅን መልካም ሥራ የምንሠራው ምን ለማግኘት ነው? የሚል ጥያቄ መነሣቱ አይቀርም። መልካም ሥራ የእምነት መግለጫ እንደ መሆኑ፤ በመልካም ሥራ እምነታችንን መፈጸም ከቻልን እንደ ሥራችን መጠን ዋጋችንን ወይም ደመወዛችንን እንቀበላለን። በተባረከው ተስፋችን በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት በእርሱ የፍርድ ወንበር ፊት ቀርበን እንደ ሥራችን ዋጋችንን እንቀበላለን (ቲቶ 2፡12-13)። "መልካም ቢሆን ወይም ከፋ እንዳደረገ፤ እያንዳንዱ በሥጋው የተሠራውን በብድራት ይቀበል ዘንድ ሁላችን በክርስቶስ በፍርድ ወንበር ፊት ልንገለጥ ይገባናል" (2ቆሮ. 5፡10፤ ሮሜ 2፡6፤ 14፡10)።

የመልካም ሥራን ብድራት ወይም ደመወዝ መጽሐፍ ቅዱስ "የጽድቅ አክሊል" ወይም "የሕይወት አክሊል" ወይም "የማይጠፋ አክሊል" ወይም "የክብር አክሊል" በማለት ይጠራዋል።

☞ "በመሥዋዕት እንደሚደረግ፤ የእኔ ሕይወት ይሠዋልና፤ የምሄድበትም ጊዜ ይርሳል። መልካሙን ገድል ተጋድዬአለሁ፤ ሩጫውን ጨርሼአለሁ፤ ሃይማኖትን ጠብቄአለሁ፤ ወደ ፊት የጽድቅ አክሊል ተዘጋጅቶልኛል፤ ይህንም ጽድቅ ፈራጅ የሆነው ጌታ ያን ቀን ለእኔ ያስረከባል። ደግሞም መገለጡን ለሚወዱት ሁሉ እንጂ ለእኔ ብቻ አይደለም።" (2ጢሞ. 4፡6-8 እጽጋጾት የግል)

☞ "ልትቀበለው ያለህን መከራ አትፍራ። እነሆ፤ እንድትፈተኑ ዲያብሎስ ከእናንተ እንዳንደቻችሁን በወጎኔ ሊያገባችሁ አለው፤ ዐሥር ቀንም መከራን ትቀበላላችሁ። እስከ ሞት ድረስ የታመንህ ሁኔታ የሕይወትንም አክሊል እሰጥሃለሁ።" (ራሲ. 2፡10 እጽጋጾት የግል)

☞ "በእሸቅድምድም ስፍራ የሚርጡት፤ ሁሉ እንዲርጡ ነገር ግን አንዱ ብቻ ዋጋውን እንዲቀበል አታውቁምን? እንዲሁም ታገኙ ዘንድ ሩጡ። የሚታገልም ሁሉ በነገር ሁሉ ሰውነቱን ይገዛል፤ እነዚያም የሚጠፋውን አክሊል ሊያገኙ ነው፤ እኛ ግን የማይጠፋውን። ስለዚህ እኔ ያለ ዐሳብ እንደሚሮጥ ሁሉ እንዲሁ አልሮጥም፤ ነፋሱን እንደሚገብም ሁሉ እንዲሁ አልጋደልም፤ ነገር ግን ለሌሎች ከሰበከሁ በኋላ ራሴ የተጣልሁ እንዳልሆን ሥጋዬን እየገብኩሁ አስገዛዋለሁ።" (1ቆሮ. 9፡24-27 እጽጋጾት የግል)

☞ "በእናንተ ዘንድ ያለውን የእግዚአብሔርን መንጋ ጠብቁ፤ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ በውድ እንጂ በግድ ሳይሆን፤ በበጎ ፈቃድ እንጂ መጥፎውን ረብ በመመኘት ሳይሆን ገብተን፤ ለመንጋው ምሳሌ ሁኔታ እንጂ ማኅበሮቻችሁን በጎይል አትግዙ፤ የእረኞችም አለቃ በሚገለጥበት ጊዜ የማይፈፈውን የክብርን አክሊል ትቀበላላችሁ።" (1ጴጥ. 5፡12-4 እጽጋጾት የግል)

የጽድቅን፤ ወይም የሕይወትን፤ የማይጠፋውን ወይም የክብርን አክሊል የምንቀበልባቸው የመልካም ሥራ ዐይነቶች ልዩ ልዩ መሆናቸውን ከእነዚህ ጥቅሶች እንገነዘባለን። እንደ ጳውሎስ መልካሙን ገድል መጋደል፤ ሩጫውን መጨረስና ሃይማኖትን መጠበቅ፤ እንደ ሰምርኔስ ቤተ ክርስቲያን መልአክ ስለ ጌታ ስም የሚመጣውን መከራ ለመቀበል አለ መፍራትና እስከ ሞት ድረስ ታማኝ መሆን፤ በሌላም በኩል ሥጋን መግዛትና መቈጣጠር፤ ግብ ያለውን ክርስቲያናዊ ኑሮን መኖር፤ በተለይ እገልጋዮችና እረኞች መንጋውን እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ በግዴታ ሳይሆን በውዴታ፤ 'ለገንዘብ በመስገብብ ሳይሆን ለማገልገል ባላቸው ፍላጎት' (ክጴጥ. 5፡12 ክፍል 4፡1 ምርጃ ትርጉም፤ 1ቆሮ. 3፡8)፤ ምእመናንን በጎይል መግዛት ሳይሆን ለእነርሱ ምሳሌ በመሆን የሚገኝ ሽልማት ነው።

ሰዎች በክርስቶስ አዳኝነት እንዲያምኑ ወንጌልን መመስከር፤ ካመኑ በኋላም በእግዚአብሔር ቃል ማሳደግና ደቀ መዝሙር ማድረግ በጌታ የፍርድ ወንበር ፊት የሚያሸልሙን አገልግሎቶች ናቸው። "ተስፋችን ወይስ ደስታችን ወይስ የትምክሕታችን አክሊል ማን ነው? በጌታችን በኢየሱስ ፊት በመምጣቱ እናንተ አይደላችሁምን? እናንተ ከብራችን ደስታችንም ናችሁና" የሚለውም ይህንኑ ያረጋግጣል (ፈል. 1፡22፤ 24-26፤ 4፡1፤ 1ቆሮ. 9፡16-17፤ 1ተሰ. 2፡19-20)። ስለዚህ፤ "በክርስቶስ ኢየሱስ ያለውን መዳን ከዘላለም ክብር ጋር" ለማግኘት በነገር ሁሉ መጽናትና መዳናችንን መፈጸም ይገባናል (2ጢሞ. 2፡10)።

በእምነት የጸደቁ ሰዎች የጸደቁበትን ዐላማ ስለሚያውቁ በዚህ ዓለም ሲኖሩ ራሳቸውን ከዚህ ዓለም ርዞሰት በመጠበቅና በመቀደስ የእግዚአብሔርን ፈቃድ እየፈጸሙ በጸጋ ያዳናቸውን ጌታ ደስ ያስኛሉ። እንደዚህ በመኖራቸው የሚጠበቃቸውን ብድራትም ስለሚያስቡ እስከ ሞት ድረስ ለጌታቸው ታማኝ በመሆን መልካሙን የእምነት ገድል ይጋደላሉ። "መሴ ካደገ በኋላ የፈርዶን የልጅ ልጅ እንዳይባል በእምነት እንደ አለ፤ ከግብጽም ብዙ ገንዘብ ይልቅ ስለ ክርስቶስ መነቀፍ እጅግ የሚበልጥ ባለ ጣግነት እንዲሆን ዐስቦአልና፤ ለጊዜው በጎጠኢነት ከሚገኝ ደስታ ይልቅ ከእግዚአብሔር ሕዝብ ጋር መከራ መቀበልን መረጠ፤ ብድራቱን ትኩር ብሎ ተመልክቶአልና" (ዕብ. 11፡24-26)።

በእምነት የጸደቁ ሰዎች የልብ ሰላምና ዕረፍት ያገኘን በመሆናችን ዘላለማዊ ሕይወትን በዚህ ዓለም ሳለን መለማመድ ጀምረናል። የመታዘዛችንንና የመልካም ሥራችንን ብድራት ወደ ፊት በፍጹምነት የምንቀበል ሲሆን፤ በዚህ ዓለም ስንኖርም በበረከት ሕይወት ውስጥ በማለፍ እንለማመደዋለን። መጽሐፍ ቅዱስ ይህን በብዙ ስፍራ ይመሰክራል (ሊዮ. 42፡10-13፤ መዝ. 36፡37፤ 25-26፤ 2ቆሮ. 9፡16፤ ምሳ. 10፡6፤ ሊሳ. 1፡19)።

መልካም ሥራን የእምነት መግለጫ ሳይሆን መጽደቂያ አድርገን በምንመለከትበት በቀድሞው ኑሯችን ለመጽደቃችን ርግጠኛነት አይሰማንም ነበር። ምክንያቱ ደግሞ በክርስቶስ አዳኝነት ስላልተደገፍንና ሥራችንም ፍጹምነት ስለሚገባው ነው። በወንጌል ብርሃን የልባችን ጨለማ ከተገፈፈና የድኅነት መንገድ ከተገለጠልን በኋላ

ግን፡ መልካም ሥራ በእምነት መጽደቃችንን ማሳያ መሆኑን ስለምንገነዘብ፤ በጸጋው በመዳናችንና በመጽደቃችን እጅግ ደስ አያለን፤ እንዲሁ ያዳነንን ጌታ በመልካም ሥራ ሁሉ በመጽናት ደስ ለማለፍትን እንነሣሣለን እንጂ ኅጢአት በመሥራትና ባለ መታዘዝ ማሳዘን እንፈልግም፤ ደግሞም ስለ መልካም ሥራችን የተዘጋጀልን ትልቅ ሽልማት ለመልካም ሥራ ለመነሣሣት ብርታታችን ነው። “እግዚአብሔር፤ ቅዱሳንን ስለገለገላችሁ አስከ አሁንም ስለምታገለግሉኝው፤ ያደረጋችሁትን ሥራ ለስሙም ያሳያችሁትን ፍቅር ደረሳ ዘንድ ዐመፀኛ አይደለምና” ተብሎ ተጽፏል (ዕብ. 6:10)። ስለዚህ በጸጋ መዳናችን መልካም ሥራ የምንሠራበትን ዐላማና ግብ ግልጥ አድርጎልናል ማለት ነው።

ስለ እምነትና መልካም ሥራ የአበው ምስክርነት

የእምነትንና የምግባርን ጉዳይ በተመለከተ “የቤተ ክርስቲያን ጸሎት” የተሰኘውና እናት ቤተ ክርስቲያን ዛሬም ድረስ ለጸሎት አገልግሎት የምትጠቀምበት መጽሐፍ እምነት መጽደቂያ፤ ምግባር ደግሞ የእምነት መግለጫ መሆናቸውን በግልጥ አስቀምጧል። በመጽሐፉ የሰፈረው ቃል ከዚህ ቀጥሎ ቀርቧል።

“የጽድቅ መንገድ

“ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም ከመምጣቱ አስቀድሞ እውነተኛ የጽድቅ መንገድ አልታወቀም ነበር። ነገር ግን ዛሬ ሰማያዊ አባታችን እግዚአብሔር እውነተኛውን የጽድቅ መንገድ አሳየን። ይኸውም የጽድቅ መንገድ የተባለ አንድ ልጁ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ከሱ በቀር ሌላ ወደ ሰማያዊ አባታችን ወደ እግዚአብሔር የሚወስድ የለም። ርሱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እኔ የእውነትና የሕይወት መንገድ ነኝ፤ በኔ በኩል ካልሆነ በቀር አንድም ወደ አብ የሚመጣ የለም ብሎ ተናግሮዋል (ዮሐ. 14:6)።

“ስለዚህ እኛ ሁላችን ይህን የማያሳስት እውነተኛውን የጽድቅ መንገድ ክርስቶስን ብቻ ይዘን ከሄድን፤ ዘወትር እየናፈቅን አባታችን ሆይ እያልን ከምንጠራው ከሰማያዊ አባታችን ከእግዚአብሔር ዘንድ ወደ ሰማያዊት አገራችን ወደ መንግሥተ ሰማያት እንደርሳለን። ዳግም በሥራችን እንጸድቃለን፤ መንግሥተ ሰማያት እንገባለን ብለን እንመክም፤ የምንጸድቅበት ሃይማኖታችን ክርስቶስ ብቻ ነው። ስለዚህ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤ ‘እናንተ ደካሞች ሽከማችሁ የከበደ ወደኔ ኑ፤ እኔም አሳርፋችኋለሁ፤ ቀንበሬን በላያችሁ ተሸከሙ’ ብሏል (ማቴ. 11:28) እንዲህም ማለቱ በኔ ጽኑ ሲል ነው።

“ደግሞ ቅዱስ ጳውሎስ ጽድቅ በሃይማኖት ብቻ እንዲገኝ ሥራ በመሥራት እንዳይገኝ በጻፋቸው መልእክቶች ሁሉ ያስተምረናል። ‘ሰው ሥራ ሳይሠራ በሃይማኖት ብቻ እንዲጸድቅ እናውቃለን’ ብሏል (ሮሜ 3:28)። ከዚህም ቀጥሎ በ4ኛው ምዕራፍ በ4ኛና በ5ኛው ቍጥር ‘የሚሠራ ሰው ዋጋው አይቁጠርለትም፤ እንዲያው እንደሚገባው ሠራ ይባላል እንጂ። የማይሠራ ግን ኅጢአተኛውን በሚያጸድቅ በእግዚአብሔር ቢያምን ማመኑ ጽድቅ ሆኖ ይቁጠርለታል’ ብሏል። ደግሞ ይልቁንም በጣም የሚያስረዳ በኤፌሶን መልእክቱ ‘እምነን በጸጋው ድኅናናና፤ እናንተም የዳናችሁ በእግዚአብሔር ቸርነት ነው እንጂ በሥራችሁ አይደለም፤ እኛም የዳን በሥራችን አይደለም፤ ማንም የሚመካ እንዳይኖር።’ ብሏል (ኤፌ. 2:8-9)

9)። ዳግም ወደ ገላትያ ሰዎች በጻፈው በ2ኛው ምዕራፍ በ21ኛው ቍጥር፤ ‘የእግዚአብሔርን ጸጋ አልከድም፤ የአራትን ሥራ በመሥራት የሚጸድቁ ከሆነ እንከያስ ክርስቶስ ለከንቱ የሞተ ነዋ’ ብሎ ተናግሮአል። ይህም ሰው ሁሉ በሥራው እንዳይጸድቅ በእግዚአብሔር ጸጋና በክርስቶስ ሞት እንዲጸድቅ ያስረዳል። ክርስቶስ መሞቱ ሰው በሥራው መጽደቅ የማይችል ስለ ሆነ ነው።

“ስለ መልካም ሥራ

“ሰው ሁሉ የሚጸድቀው በእግዚአብሔር ጸጋና በክርስቶስ ሞት በሃይማኖትም ነው እንጂ በሥራው ለመጽደቅ አይችልም ብለናል። ነገር ግን በሃይማኖት ብቻ እንጸድቃለን ስላልን የታዘዝነውን በጎ ሥራ እንሥራ ማለት አይደለም። እውነተኛው ሕያው የሚሆን ሃይማኖት ያለ መልካም ሥራ አይገኝም። ዛፍ በፍሬው እንዲታወቅ እንዲሁም ሃይማኖታችን በሥራችን ይታወቃል (ማቴ. 7:16-21)።

“ለሃይማኖታችን መልካም ሥራ መሥራት ያስፈልጋታል። ነገር ግን እግዚአብሔር ያዘዘንን ሥራ ሁሉ ሠርተን፤ ‘እኛ ሥራ ፈቶች ሎሌዎች ነን፤ እናደርገው ዘንድ የሚገባንን አደረግን ማለት ይገባናል እንጂ በሥራችን ዋጋ እናገኛለን፤ እንጸድቃለን እንልም። ስለዚህ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ‘እናንተ የታዘዙትሁትን ሁሉ አድርጋችሁ እኛ ሰነፎች ሎሌዎች ነን፤ እናደርገው ዘንድ የሚገባንን አደረግን በሉ’ ብሎ አስተምረናል (ሉቃ. 17:10)። በጎ ሥራንም መሥራት የሚያስተምረን ሃይማኖት ነው።

“እኛ መልካም ፍሬን ለማፍራት የክርስቶስ አትክልት ነን፤ መንፈስ ቅዱስን እንደ መስኖ ውሃ አጠጥቶናል። ስለዚህ መንፈስ ቅዱስን ከተቀበልን በኋላ መልካም ፍሬን ማፍራት ይገባናል፤ ነገር ግን መልካም ፍሬን ሳናፈራ ብንገኝ ተቈርጦ ወደ እሳት እንደሚወድቅ ዕንጨት እንሆናለን (ማቴ. 3:10)።

“እንደዚህ ያለውን መልካም ሥራ ሁሉ ክርስቶስ መንፈሱን ካልሰጠ በቀር ልንሠራው አንችልም፤ ባሕርያችን እጅግ ደካማ ነውና፤ ስለዚህ በክርስቶስ ብቻ መጽናት ያስፈልጋል፤ ያለሱም አንዳች ለማድረግ አይቻለንም ስለዚህም ‘ያለኔ አንዳች ማድረግ አትችሉም’ ብሎ አስተምረናል (ዮሐ. 15:5)።

“የሃይማኖትና የመልካም ሥራ ትርጓሜያቸው ይህ ነው፤ ሃይማኖት ለመጽደቂያ፤ መልካም ሥራ የሃይማኖት መግለጫ ነው። መልካም ሥራ የሠራን እንደ ሆነ የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት መሆናችን ይታወቃል (ዮሐ. 15:18)።” (የቤተ ክርስቲያን ጸሎት 1936፤ ገጽ 93-94)

**ምዕራፍ ስምንት
ድንግል ማርያም**

"ነፍሴ ጌታን ታከብረዋለች፤ መንፈሴም በአምላኬ በመድኃኒቴ ሐሣት ታደርጋለች።"

(ሉቃ. 11:47)

እግዚአብሔር ዓለምን ለማዳን በወደደ ጊዜ አንድያ ልጁን የላከውና ሰው ሆኖ እንዲወለድ ያደረገው ከሴቶች መካከል ከተባረከችው ከድንግል ማርያም ነው (ሉቃ. 11:28)። እርሷን ለዚህ ታላቅ ክብር የመረጣት እግዚአብሔር ነው። ድንግል ማርያም በመልአኩ በገብርኤል በኩል የመጣላትን የእግዚአብሔርን ቃል እንደ ዘካርያስ ሳትጠራጠር (ሉቃ. 11:18) በእምነት በመቀበል ታዝዛለች። ለእግዚአብሔር ቃል በመታዘዝም ትልቅ አብነታችን ናት። መልአኩ በመንፈስ ቅዱስ ግብር (ማቴ. 11:20) የሚከናወነውን የአምላክን ሰው የመሆን ምስጢር ባስረዳትና ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር እንደሌለ በነገራት ጊዜ፤ "እነሆኝ የጌታ ባሪያ እንደ ቃልህ ይሁንልኝ" በማለት ለእግዚአብሔር ቃል ፍጹም ታዛዥ መሆኗን አሳየች። "ከጌታ የተነገረላት ቃል ይፈጽማልና ያመነች ብዕዕት ናት" ተብሎም ስለ እምነቷ ታላቅነት ተመሰክረላት (ሉቃ. 11:35-38:45)። እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም የጌታችን የአምላካችንና የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እናት በመሆኗና እግዚአብሔር በእርሷ ታላቅ ሥራን በመሥራቱ ትውልድ ሁሉ ብዕዕት ይሉኛል ስትል መስከራለች (ሉቃ. 11:48)።

ይህን መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት መነሻ አድርገው የሰውን ሐሳብ በእግዚአብሔር ቃል ላይ በመጨመር፤ ከእናትነቷ ባለፈ በጌታ የአድግኖት ሥራ ውስጥ ተሳትፎና ድርሻ አላት የሚሉ ክፍሎች አሉ። እንዲህ ማለት የሚቻልበት መሠረት ግን ፈጽሞ የለም። ለምሳሌ፡- የአንድ ታዋቂ ሰው እናት ታዋቂውን ሰው በመውለዷና በማሳደጃ፤ ለቁም ነገር በማድረሷም በልጇ ሕይወት ውስጥ ተሳትፎ አላት ሊባል ይችላል። ልጇ ራሱን ችሎ በሠራው ሥራ፤ ባስመዘገበው ስኬትና ባተረፈው ታዋቂነት ውስጥ ተሳትፎ አላት ማለት ግን ፈጽሞ አያስኬድም፤ የርሱ እናት በመሆኗ ከልጇ የተነሣ ኩራት ይሰማታል፤ ከብርም ይኖራታል እንጂ። አሊያ ሁሉም ታዋቂ ሰው ራሱን ችሎ ያስመዘገበው ስኬትና ያተረፈው ዝና የርሱ ብቻ ሳይሆን የእናቱም ነው በተባለ ነበር።

የቤተ ክርስቲያኗን አቋም የሚያንጸባርቅ ነው ማለት ባይቻልም አንዳንድ ግለ ሰቦች እያሠራጩት ያለው ትምህርት ከመጽሐፍ ቅዱስ እውነት የራቀ ነው። ለምሳሌ፡- "ወላዲተ አምላክ በነገረ ድኅነት" የተሰኘ መጽሐፍ፤ ከርእሱ ጀምሮ በተደጋጋሚ ማርያም በክርስቶስ የአድግኖት ሥራ ውስጥ ተሳትፎ እንዳላት ይናገራል። ለዚህ የሚያቀርበው ማስረጃ ግን ቅድስት ድንግል ማርያም ጌታ ኢየሱስን መውለዷን ብቻ ነው። ለምሳሌ መጽሐፉ እንዲህ ይላል፡-

በመሠረቱ የእግዚአብሔር ወልድ ከቅድስት ድንግል እመቤታችን ሰው የመሆኑ ምስጢር እኛን ለማዳን መሆኑ ከታወቀና ከታመነ፤ ከማሕፀን

ድንግል እስከ ቀራጽ አደባባይ የተደረገው የድኅነት ዓለም ጉዞ ሁሉ የተከናወነው በእርሷ ባሕርይ ስለ ሆነ ይህ አምላካዊ የቸርነት ሥራ ወላዲተ አምላክ በነገረ ድኅነት ውስጥ ያላትን ሱታፌ (ተሳታፊነት) በጉልህ ያሳያል፤ ያስገነዝባል። (አንዱ ዓለም 1998፤ ገጽ 80)

ሰውን በማዳን ሥራ ውስጥ ድርሻ ያላቸው አብ፤ ወልድና መንፈስ ቅዱስ ብቻ ናቸው። አብ ዓለምን እንዲሁ በመውደድና ለማዳን አንድያ ልጁን አሳልፎ በመስጠት፤ ወልድ ደግሞ ሰው ሆኖ ስለ ሰው በመሞት፤ መንፈስ ቅዱስ ደግሞ ይህን የእግዚአብሔር አብ ፍቅርና የእግዚአብሔር ወልድ ቤዛነት ለሰው በመግለጥና እንዲያምኑ በማድረግ ተሳታፊ ነው። መዳናችን የአብ የወልድና የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ነው ማለት ነው (ሐ. 13-14)። ከዚህ በቀር በማዳን ሥራ ውስጥ በአብ፤ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ላይ ሌላ አራተኛ ባለ ድርሻ አካል መጨመር ትልቅ ስሕተት ነው የሚሆነው።

ድኅነታችን በእግዚአብሔር ብቻ እንጂ ሌላ ፍጡር የሚሳተፍበት ሥራ አለ መሆኑ ግልጽ ነው። "ድኅነት የተከናወነው በእግዚአብሔር ነው፤ ይኸውም ሰው በሆነው ልጁ መከራ፤ ሞትና ትንሣኤ በኩል ነው። ወደ ፍጻሜ የሚደርሰው ደግሞ በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት ነው።"። በተለይም በኅጢአት ዕዳ ተጠያቂ የሆነውና ራሱ ድኅነት የሚያስፈልገው ሰው፤ የተዘጋጀለትን ድኅነት በእምነት ይቀበላል እንጂ በድኅነት ሥራ ውስጥ ተሳትፎ ሊያደርግ አይችልም። ነቢዩ ኢሳይያስ እንዲህ ብሏል፤ "[እግዚአብሔር] ሰውም እንደሌለ አየ፤ ወደ እርሱ የሚማልድ እንደሌለ ተረዳ፤ ተደነቀም፤ ስለዚህ የገዛ ከንዱ መድኃኒት አመጣለት፤ ጽድቁም አገዘው። ጽድቅም እንደ ጥሩር ለበሰ፤ በራሱም ላይ የማዳንን ራስ ቀኑ አደረገ፤ የበቀልንም ልብስ ለበሰ፤ በቅንኤትም መጐናጸፊያ ተጐናጸፈ" (ኢሳ. 59:16-17)።

ይሁን እንጂ የኢየሱስን ከማርያም ሰው ሆኖ መወለድ መነሻ በማድረግ እርሷም በማዳን ሥራ ውስጥ ባለ ድርሻ ናት የሚል መንፈስ ያለው ትምህርት የሚያስተምሩ አሉ።

የእመቤታችን ሕይወት ከእግዚአብሔር የማዳን ሥራ ጋር የተዋሐደ ነው። ... ኖኅ በእግዚአብሔር ጥበብ የሠራት መርከብ፤ ራሱንና ቤተ ሰቡን ከጥፋት ውሃ ለማዳን ለሰው ዘር መትረፍ ምክንያት እንደ ሆነች ሁሉ፤ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም የዓለም መድኃኒት ኢየሱስ ክርስቶስን በመውለድ ምክንያት ድኒን ሆናለች። (ቅዱስ ቢዮጶስ 1988፤ ገጽ 51)

ይህ ትምህርት መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት የለውም። እንዲህ የተባለው ይህ አነጋገር ድንግል ማርያም ቤዛ ከተከፈለላቸው ወገን መሆኗን በመዘንጋቱ ብቻ አይደለም፤

³ "The salvation was accomplished by God through the suffering, death and resurrection of His incarnate Son and is perfected through His Holy Spirit." (The church of Ethiopia a panorama of history and spiritual life, 1997, p. 54)

የኢየሱስ ክርስቶስን የእድህነት ሥራ ለእርሷ የሚያጋራ በመሆኑም ጭምር ነው እንጂ። ጌታ ከእርሷ ሰው ሆኖ መወለዱን ማንም ሊክድ አይችልም። እናትነቷ የራሱ ቦታ ቢኖረውም በድኅነት ውስጥ ወደሚካተት ባለ ድርሻነት ሊለወጥ ግን ፈጽሞ አይችልም። የድንግል ማርያም ሥጋ ቤዛ የማይሰጥለትና ካሣ የማይከፈልለት ሥጋ ቢሆንም ኖሮ፣ ጌታ ከእርሷ መወለድ ሳያስፈልገው በእርሷ ሥጋ በእርሷ በኩል መዳን በቻልን ነበር። ነገር ግን አይደለም! እርሷ ራሷ ቤዛ ከሚሰጥላቸው፣ ካሣም ከሚከፈላቸው ወገን መሆኗን በመቀበል እግዚአብሔርን መድኃኒቱ ብላ ጠርታዋለች (ሉቃ. 1147)። ሊቃውንትም በዚህ ትምህርት ላይ የሚሰጡት ማብራሪያ አለ።

አንዳንዶች እመቤታችንን ዐድፎ የነበረው የአዳም ጠባይ ወይም ጥንተ አብሮ እንደሌለባት ያስተምራሉ፤ ነገር ግን ይህ ትምህርት በእርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያናችን ተቀባይነት የለውም፤ ምክንያቱም እመቤታችን ከኢየሱስና ከሐና በሩካቤ ዘበሉት የተገኘች ናት እንጂ ከሰማይ የወረደች የመላእክት ወገን አይደለችምና፤ ካሣ የማይከፈልጋትም ሳትሆን ክርስቶስ በደሙ ከዋጃቸው ካሣም ከተከፈለላቸው ወገን ናት፤

(ሰይፈ ሥላሴ 1982፣ ገጽ 29)

በያሬድ ድርሰት ውስጥም እንዲህ የሚል ድርሰት አለ፤ “... እስመ በእንቲአሃ ወበእንተ አዝማዲሃ ተሰቀልኩ ዲበ ዕፅ ከመ አድኅኖሙ አዳምሃ አቤልሃ አብርሃምሃ ይሥሐቅሃ ወያዕቆብሃ ወባዕዳነ ነቢያተ አለ ከማሆሙ ዐቀቡ ሕግየ ከመ በላዕሌሆሙ እስባሕ እስከ ለዓለም ዓለም።”

ትርጓሜ፡ “ስለ ርዕና [ስለ ማርያም] ስለ ወገኖቿ በዕንጨት ላይ ተሰቀልኩ፤ አዳምን፣ አቤልን፣ አብርሃምን፣ ይሥሐቅን፣ ያዕቆብን፣ ሌሎችንም ነቢያትና እንደ እነርሱ ያሉትን ሕጌን የጠበቁትን አድናቸው ዘንድ፣ እስከ ዘላለም ድረስ በእነርሱ እመሰገን ዘንድ” (መጽሐፈ ዜቅ 1987፣ ገጽ 75)።

ቃል የተወሐደው ሥጋ የማርያም ሥጋ ቢሆንም የፈጠረችው ግን ማርያም አይደለችም። ራሱ የፈጠረውን ሥጋ ነው የተወሐደው። ማርያም ኢየሱስ ክርስቶስን በመውለዱ እናቱ ናት እንጂ በእድህነት ሥራ ውስጥ ተሳትፎ አላት አያስገኝም። የሰው ድኅነት በእግዚአብሔር ብቻ እንጂ ከሰው ጋር በመተባበር የተከናወነ ሥራ አይደለምና። አሊያ ራሱን ማዳን ያልቻለ ሰው ሌላውን ሊያድን እንዴት ይችላል? ሌላውን በማዳን ሥራ ውስጥስ እንዴት ተሳትፎ ሊኖረው ይችላል? የሚሉ ጥያቄዎችን ያስነሣል። ቃሉም፡ “ወንድም ወንድሙን አያድንም፣ ሰውም አያድንም፤ ቤዛውን ለእግዚአብሔር አይሰጥም” ይላል (መዝ. 48/49፣7)።

አንዳንዶች ድንግል ማርያም በድኅነት ውስጥ ተሳትፎ አላት ለማለት የደፈሩት፣ ጌታ ቤዛ ሆኖ የሞተው ከእርሷ በነሣው ሥጋ ስለ ሆነ ነው ይላሉ። ይህም ቢሆን አያስኬድም። ሥጋውን ከእርሷ ቢነሣም ያ ሥጋ ኢየሱስ እንጂ ማርያም አይደለችም።

አንድ ሰባኪ “ኢየሱስ የተሰቀለው ከማርያም በነሣው ሥጋ ነውና የኢየሱስ ሥጋ የማርያም ሥጋ ነው” እያለ ሰብኩ ከአጠናቀቀ በኋላ ወደ መቀመጫው ይመለስና ከአንድ ሊቅ አጠገብ ይቀመጣል። ሊቁም ሰባኪውን ቆነጠጡት። በዚህ ጊዜ ሰባኪው “ምነው አባታችን? ምን አጠፋሁ?” ይላቸዋል። እርሳቸውም፡ “አሁን ይህ ቀንጥጫ አንተን ነው ወይስ እናትህን ነው የተሰማት?” አሉት። ሊቁ ለሰባኪው ያስተላለፉት መልእክት ግልጥ ነበር። ከማርያም ቢወለድም የኢየሱስ ሥጋ፣ የኢየሱስ ሥጋ እንጂ የማርያም ሥጋ ተብሎ የሚጠራበት አንዳች ምክንያት አይኖርም (ማቴ. 27፣58፤ ማር. 15፣43፤ ሉቃ. 23፣52፤ 24፣3፤ ዮሐ. 19፣38፤40፤ 20፣12)። ስለዚህ የተሰቀለው የኢየሱስ ሥጋ ነው በማለት ፈንታ የማርያም ሥጋ ነው ማለት ትልቅ ክሕደት ነው። ሰው ሁሉ የዳነው በኢየሱስ ሥጋ ስለ ሆነም መጽሐፍ ቅዱስ “ምክንያተ ድኅን” የሚለው ኢየሱስን እንጂ ማርያምን አይደለም።

እርሱም በሥጋው ወራት ከሞት ሊያድነው ወደሚችል ከብርቱ ጨኸትና ከእንባ ጋር ጸሎትንና ምልጃን አቀረበ፤ እግዚአብሔርንም ስለ መፍራቱ ተሰማለት፤ ምንም ልጅ ቢሆን፣ ከተቀበለው መከራ መታዘዝን ተማረ፤ ከተፈጸመም በኋላ በእግዚአብሔር እንደ መልክ ጸዴቅ ሹመት ሊቀ ካህናት ተብሎ ስለ ተጠራ፣ ለሚታዘዙለት ሁሉ የዘላለም መዳን ምክንያት ሆነላቸው። (ዕብ. 5፣7-10)

መጽሐፍ ቅዱስ ድኅነት ያገኘው ከድንግል ማርያም በተወለደው በኢየሱስ ሥጋ መሆኑን፣ “... የኢየሱስ ክርስቶስን ሥጋ አንድ ጊዜ ፈጽሞ በማቅረብ ተቀድሰናል” በማለት ያስተምረናል (ዕብ. 10፣10)። ይህም ሥጋ ከማርያም የነሣው ሥጋ ቢሆንም ቤዛ ይሆን ዘንድ ከኅጢአት የተለየ ሥጋ መሆን የግድ ነበረበት። ስለዚህ መልእኩ ንብርኤል ድንግል ማርያምን ባበሠራት ጊዜ፣ ወንድ ስለማለውቅ ይህ እንዴት ይሆናል ስትለው፣ “መንፈስ ቅዱስ በእንቺ ላይ ይመጣል፤ የልዑልም ኅይል ይጻልልሻል፤ ስለዚህ ደግሞ ከእንቺ የሚወለደው ቅዱሱ የእግዚአብሔር ልጅ ይባላል” አላት (ሉቃ. 1፣34-35)። መንፈስ ቅዱስ ወደ ድንግል ማርያም የመጣው ቃል የሚወሐደውን ሥጋ ከድንግል ማርያም ለመክፈል፣ የተከፈለውን ለማንጸትና የነጻውን ከቃል ጋር ለማወሐድ ነው በማለት እርቶዶክሳውያን ሊቃውንት ያብራራሉ (መጽሐፈ ቅዱስ ከቀድሞ አባቶች ለወርድ ሲዋረድ የመጣው ንብሩ ትርጓሜው 1988 ገጽ 274)።

እውነት ነው! ቃል የሚወሐደው ሥጋ በዚህ መልክ ለቤዛነት መዘጋጀት ነበረበት። በኅጢአት ዐድፎ የነበረው የአዳም ጠባይ ወደ ርሱ እንዳይተላለፍና አዳኛችን ቅዱስ ሆኖ እንዲወለድ መንፈስ ቅዱስ ወደ ድንግል ማርያም መጥቷል፤ የልዑል ኅይልም ጸልሎአታል። በዕብራውያን መልእክት ውስጥ ስለ ሥጋ መዘጋጀት የተነገረው ይህንኑ ይበልጥ ግልጥ የሚያደርግ ነው። “... ወደ ዓለም ሲገባ፣ መሥዋዕትንና መባን አልወደድህም፤ ሥጋን ግን አዘጋጅህልኝ፤ በሙሉ በሚቃጠል መሥዋዕትና ስለ ኅጢአት በሚሠዋ መሥዋዕት ደስ አላለህም” (ዕብ. 10፣5-6)። የሚለው እግዚአብሔር በአራት መሥዋዕት ደስ እንዳልተሰኘና ርሱን ተክቶ የሚቀርብ ሥጋ እንዳዘጋጀ የሚናገር

ነው። ይህ ሥጋ ከሰው ሥጋ ውጪ የሆነ ሌላ ሥጋ ሊሆን አይችልም። የሚወለደው መስራት የሰው ዘር መሆኑ ከመጀመሪያው በመጽሐፍ ቅዱስ ልዩ ልዩ ክፍሎች ውስጥ ተነግሯል። እንደ ተጻፈው ርሱ፡-

- የሴቲቱ ዘር (ዘፍ. 3፡15፤ ገላ. 4፡4)፤
- የአብርሃም፣ የይሥሐቅና የያዕቆብ ዘር (ዘፍ. 22፡18፤ 26፡4፤ 28፡14፤ ገላ. 3፡16፤ ዕብ. 2፡16)፤
- ከይሁዳ ነገድ (ዘፍ. 49፡10፤ ዕብ. 7፡14፤ ራሊ. 5፡5) እና
- የዳዊት ቀጥቋጥ (ሊሳ. 1፡1፤ ኤር. 23፡5-6፤ 33፡15-16)

ነው። ከዚህም ባሻገር የሰውን ሥጋና ደም መክፈሉ (ዕብ. 2፡14-16፤ 1ዮሐ. 4፡1-3)፤ የወንድሞች በኩር መባሉ (ሮሜ 8፡29፤ ዕብ. 2፡13)፤ በሰውና በእግዚአብሔር መካከል ያለ መካከለኛ (ዘጠ. 2፡5፤ ዕብ. 8፡16፤ 9፡15፤ 12፡24) እና የሚምርና የታመነ ሊቀ ካህናት መሆኑ በግልጽ ተነግሯል (ዕብ. 2፡17)። እነዚህ ሁሉ ምስክሮች ርሱ በእውነት ሰው መሆኑን ያስረዳሉ።

እንግዲህ አንዳንድ የእግዚአብሔር ቃል ዕውቀት የሌላቸው ከፍሎች፡ “ማርያም ሰውን በማዳን ሥራ ውስጥ ድርሻ አላት” የሚል መጽሐፍ ቅዱሳዊ ያልሆነና በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ሲመዘንም ስሕተት ሆኖ የሚገኝ ትምህርት ማሠራጨታቸውን ተከትሎ፤ ምንም ዐይነት ሃይማኖታዊ ትምህርት የሌላቸው ግለ ሰቦችና ቡድኖች “ያለ ማርያም አማላጅነት ዓለም አይድንም” ወደሚል ትልቅ ክሕደት ደርሰዋል። [የምንገኘው እውነት በሚወገዝበት፤ ስሕተት በዝምታ በሚታለፍበት ጊዜ ላይ በመሆኑ፤ ይህን ክሕደት በይፋ ስሕተት ነው እንኳ ያለ የሚመለከተው አካል አለ መኖሩ አሳዛኝ ነው።] እነዚህ ከፍሎች እንዲህ በማለታቸው የጌታችንን እናት ቅድስት ድንግል ማርያምን ያከበሯት መስሏቸው ይሆናል። ጥቅሱ ግን ለአመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ፈጽሞ የማይለማማና ርሷን ወደ አምላክነት ደረጃ ከፍ የሚያደርግ በመሆኑ ተቀባይነት የለውም፤ የቤተ ክርስቲያን ትምህርትም አይደለም።

ይህ የክሕደት አባባል የሚፃረረው የክርስቶስን አዳኝነት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ መዳን በሌላ በማንም የለም፤ በክርስቶስ ብቻ ነው መዳን የሚቻለው እያለ፤ “ያለ ማርያም አማላጅነት ዓለም አይድንም” ማለት ትልቅ ክሕደት ነውና ሊታረም ይገባል። በዚህ ሊደሰትና ሊከብር የሚችለው በአመቤታችን ስም መመለከት የሚፈልገው ያው ሰይጣን ነው እንጂ አመቤታችን አይደለችም። የሊቃውንቱም ዝምታ መሰበር፤ እንዲህ ያሉ መጽሐፍ ቅዱሳውያን ያልሆኑ የስሕተት ትምህርቶችም መታረም አለባቸው።

ነገረ ድኅነት በሰኞ ውዳሴ ማርያም

“ውዳሴ ማርያም” ድንግል ማርያምን የሚወድስና በሰባቱ ዕለታት የተከፋፈለ ድርሰት ነው። ድርሰቱ ድንግል ማርያምን ከመወደስ ባሻገር በውስጡ ነገረ ድኅነትን ይዟል።

የውዳሴ ማርያም ደራሲ ኤፍሬም የተባለ ሶርያዊ አባት መሆኑ ይነገራል። የግላዙና የዐማርኛው ድርሰት “ሰአሊ ለነ ቅድስት - ቅድስት ሆይ ለምኝልን” የሚል መክፈያ አለው። መክፈያው ግን በግብጻውያን ውዳሴ ማርያም ውስጥ በጽሑፋቸውም ሆነ በቃላቸው እንደማይገኝና ቅዱስ ያሬድ ለዜማ መክፈያነት እንደ ጨመረው፤ ወይም የኋላ ሊቃውንት ያስገቡት እንደ ሆነ የውዳሴ ማርያም እንድምታ ትርጉም ያብራራል (ውዳሴ ማርያምና ቅዱሴ ማርያም እንድምታ 1990፤ ገጽ 17)።

በርግጥም ድርሰቱና የዜማ መክፈያው ፈጽሞ የማይገናኙ ናቸው። ለምሳሌ፡- የሰኞው የመጀመሪያ ድርሰት፤ “ጌታ ልቡ ያዘነና የተከዘ አዳምን ነጻ ያወጣውና ወደ ቀድሞ ቦታው ይመልሰው ዘንድ ወደደ” የሚል ነው። ይህን መልእክት የሰማ ወይም ያነበበ ሰው የሚሰጠው ምላሽ ምን ይሆን? መቼም በማስተዋል ከሰማ ወይም ካነበበ፤ “ቅድስት ሆይ ለምኝልን” ሳይሆን፤ “አሜን እግዚአብሔር ይመስገን” የሚል እንደ ሆነ አያጠራጥርም። ስለዚህ በተለይ በሰኞ ውዳሴ ማርያም ላይ “ሰአሊ ለነ ቅድስት” የሚለው የዜማ መክፈያ አለ ቦታው የገባ ስለሚመስል ስሜት አይሰጥም።

የደራሲው ያልሆነውንና፤ “ሰአሊ ለነ ቅድስት” የሚለውን የዜማ መክፈያ ትተን ድርሰቱን ብንመረምረው ግን፤ “ይህ ውዳሴ ማርያም ነው? ወይስ ነገረ ድኅነት?” ማለታችን አይቀርም። ድርሰቱ ከጸሎትነቱ ይልቅ ትምህርትነቱ ያመዝናል። ድርሰቱን በትምህርትነቱ ቢመረምሩትና በመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ቢመዝኑት ደግሞ ወደ ድኅነት እንደሚያደርስ ይታመናል።

በ“ሰአሊ ለነ ቅድስት” የተከፈሉት ዐሥሩ የሰኞ ውዳሴ ማርያም ከፍሎች የድኅነትን መንገድ ያብራራሉ። የሰውን ውድቀት፤ ሰውን ከውድቀቱ ለማንሣት እግዚአብሔር እንድያልጁን በመላከና ከቅድስት ድንግል ማርያም ሰው ሆኖ እንዲወለድ በማድረግ ለሰው የገለጠውን ፍቅር፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው መሆኑን፤ በርሱ አማካይነት የእግዚአብሔርን ክብር ማየታችንን፤ ድኅነት የሚገኘው በእምነት መሆኑንና በተደረገለት የድኅነት ሥራ ሰው ሁሉ ደስታውን እንዲገልጥ ለአምልኮት የሚያነሣሁ ቃላት ያሉበት ድርሰት ነው።

አንባቢ በማስተዋል ያነበውና ይመረምረው ዘንድ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ቃልም ይመዝነው ዘንድ የሰኞ ውዳሴ ማርያም ንባብ በግላዝና በዐማርኛ ከዚህ ቀጥሎ ቀርቧል። በማስከተልም በንባቡ ውስጥ የተገለጡትን እውነቶች በመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ለማስተያየት እንሞክራለን።

የሰኞ ውዳሴ ማርያም

በግእዝ	በዐማርኛ
1 ፈቀደ እግዚአብሔር ያግዕዝ ለአዳም ሕዝብ ወትኩዝ ልብ ወያዥነት ጎበዝ ዘትካት መንበሩ።	1 ጌታ ልቡ ያዘነና የተከዘ አዳምን ነጻ ያወጣውና ወደ ቀድሞ ቦታው ይመልሰው ዘንድ ወደደ።
2 ሠረቀ በሥጋ እም ድንግል ዘእንበለ ዘርዐ ብእሲ ወእድጎነኝ።	2 ከድንግል ያለ ወንድ ዘር በሥጋ ተወለደና አዳነን።
3 ለሔዋን እንተ አስሐታ ከይሲ ፈትሐ ሳዕሌሃ እግዚአብሔር እንዘ ይብል ብዙኅን አበዝኖ ለሕማምኪ ወለፃዕርኪ ሠምረ ልቡ ጎበ ፍቅረ ሰብአ ወአግዐዛ።	3 ከይሲ ዲያብሎስ ያሳታትን ሔዋንን እግዚአብሔር ምጥሽንና ጣርሽን አበዛዋለሁ ብሎ ፈረደባት። ሰውን ወደደና ነጻ አደረጋት።
4 ኢየሱስ ክርስቶስ ቃል ዘተሰብአ ወንደረ ሳዕሌን ወርኢን ስብሐቲሁ ከመ ስብሐተ አሐዱ ዋሕድ ለእቡሁ ሠምረ ይሣሃለን።	4 ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው የሆነ ቃል ነው። በእኛም ዐደረ። ለአባቱ እንደ አንድ ልጅ ከብር የሆነውን ከብሩን አየን። ይቅር ይለን ዘንድ ወደደ።
5 ርእየ ኢሳይያስ ነቢይ በመንፈስ ተንቢት ምስጢር ለዐማኑኤል ወበእንተ ዝ ጸርሐ እንዘ ይብል ሕፃን ተወልደ ለነ ወልድ ተውህበ ለነ።	5 ነቢይ ኢሳይያስ በትንቢት መንፈስ የዐማኑኤልን ምስጢር አየ። ስለዚህ ሕፃን ተወለደልን፤ ወንድ ልጅም ተሰጠን ብሎ ተናገረ።
6 ተፈሣሕ ወተሐሠይ አ ዘመደ እንላ ለመ ሕያው አስመ አፍቀሮ እግዚአብሔር ለዓለም ወመጠወ ወልዶ ዋሕድ ከመ ይሕየው ኩሉ ዘየለምን ቦቱ እስከ ለዓለም ፈነወ ለነ መዝራዕቶ ልዑላ።	6 ሰው ሆይ ፈጽመህ ደስ ይበልህ፤ እግዚአብሔር ዓለሙን ወደታልና። የሚያምንበት ሁሉ ይድን ዘንድ አንድ ልጁን አሳልፎ ሰጥቷል። ልዑል ከንዱን ሰደደልን።
7 ዘህሎ ወይሄሉ ዘመጽአ ወካዕበ ይመጽአ ኢየሱስ ክርስቶስ ቃል ዘተሰብአ ዘእንበለ ውላጤ ኮነ ፍጹመ ሰብአ ኢተበወደ ወኢተፈልጠ በኩሉ ግብሩ ወልድ ዋሕድ አላ ኢሐዱ ራእይ	7 ያለና የነበረው የመጣውና ዳግመኛ የሚመጣው ኢየሱስ ክርስቶስ ያለ መለወጥ ሰው የሆነ ቃል ነው። ፍጹም ሰው ሆነ። በሥራው ሁሉ ፈጽሞ አልተለየም፤ የእግዚአብሔር ቃል አንድ

ወእሐዱ ህላዌ ወእሐዱ መለኮት ዘእግዚአብሔር ቃል።	ገጽ አንድ ህላዌ አንድ መለኮት ነው እንጂ።
8 ተፈሥሐ አ ቤተ ልሔም ሀገሮሙ ለነቢያት አስመ በገቤኪ ተወልዶ ክርስቶስ ዳግማይ አዳም ከመ ያግብአ ለአዳም ቀዳሚ ብእሲ እምድር ውስተ ገነት ይሥዐር ፍትሐ ሞት። አ አዳም መሬት እንተ ወትገብአ ውስተ መሬት። ጎበ ሀለወት ብዝሃነት ጎጢአት በህየ ትብዝሃ ጸጋ እግዚአብሔር።	8 የነቢያት ሀገራቸው ቤተ ልሔም ሆይ፤ ዳግማይ አዳም የተባለ ክርስቶስ አዳምን ከምድር ወደ ገነት ይመልሰውና አዳም ሆይ ዐፈር ነበርህና ወደ ዐፈር ትመለሳለህ ብሎ የፈረደበትን የሞት ፍርድ ያጠፋለት ዘንድ በእንቺ ውስጥ ተወልዷልና ደስ ይበልሽ! ብዙ ጎጢአት ባለችበት በዚያ የእግዚአብሔር ጸጋ ትበዛለችና።
9 ትትፈሣሕ ወትትሐሠይ ኩሉ ነፍስተ ሰብአ ምስለ መላእክት ይሴብሕዎ ለክርስቶስ ንጉሥ ይጸርሑ ወይብሉ ሰብሐት ለእግዚአብሔር በሰማያት ወሰላም በምድር ሥምረቱ ለሰብአ። አስመ ሠዐረ ዘትካት ወነሠተ ምክር ለጸላዒ። ወሠጠጠ መጽሐፈ ዕዳሆሙ ለአዳም ወለሔዋን ወረሰዮሙ አግዓዝያን ዘተወልደ ለነ በሀገረ ዳዊት መድኅኒነ ኢየሱስ ክርስቶስ።	9 የሰው ሁሉ ሰውነት ፈጽሞ ደስ ይበላት። ንጉሥ ክርስቶስን ከመላእክት ጋር ከፍ ባለ ድምፅ እንዲህ እያሉ ያመሰግኑታል። ለእግዚአብሔር በእርያም ከብር ይሁን፤ ሰላምም በምድር፤ ለሰውም በጎ ፈቃድ። የቀደመውን ጠላት ምክሩን አፈረሰበት። የአዳምንና የሔዋንን የዕዳቸውን ጽሕፈት ደመሰሰላቸው። በዳዊት አገር የተወለደልን መድኅኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነጻ የወጡ አደረጋቸው።
10 ብርሃን ዘበእማን ዘያበርህ ለኩሉ ሰብአ ለእላ ይነበሩ ውስተ ዓለም። በእንተ ፍቅረ ሰብአ መጸእከ ውስተ ዓለም። ወኩሉ ፍጥረት ተፈሥሐ በምጽአትከ፤ አስመ አድኅንከ ለአዳም እም ስሕተት፤ ወረሰይካ ለሔዋን አግዓዚተ እም ጸዕረ ሞት ወወህብከነ መንፈስ ልደት። ባረከናከ ምስለ መላእክቲከ።	10 በዓለም ውስጥ ለሚኖሩ ሰዎች ሁሉ የሚያበራው እውነተኛ ብርሃን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ስለ ሰው ፍቅር ወደ ዓለም መጥተሃልና። ፍጥረት ሁሉ በመምጣትህ ደስ አለው። አዳምን ከስሕተት አድነሽዋልና። ሔዋንንም ከሞት ጣር አድነሃታልና። የምንወለድበትን መንፈስ ሰጠሽን። ከመላእክትም ጋር አመሰግንንህ

በዚህ ድርሰት ውስጥ የድኅነት መንገድ እንዴት እንደ ተብራራ በሠንጠረዥ ቊጥር 1፣ 3፣ 4፣ 6፣ 8፣ 9፣ 10 ውስጥ ጌታ አዳምንና ሔዋንን በጎጢአታቸው ምክንያት የሞት ፍርድ እንደ ፈረደባቸውና ከዚህ የሞት ፍርድ ሊያድናቸው እንደ ወደደ በልዩ ልዩ ሁኔታ ተጠቅሶአል። ይህ አንግዲህ እግዚአብሔር ሰውን ለማዳን መነሻ የሆነውን ፍቅሩን መግለጡን የምናስተውልበት ክፍል ነው።

እግዚአብሔር ሰውን ለማዳን መውደዱን ተከትሎ፤ አንድያ ልጁን እንደሚልከና ከድንግል እንደሚወለድ በነቢዩ በኢሳይያስ ትንቢት ማናገሩን (ኢሳ. 7፡14፤ 9፡6)፣ ዘመኑ ሲደርስም ከድንግል ያለ ወንድ ዘር (ሉቃ. 1፡34-35) በቤተ ልሔም መወለዱን የሚያስነብቡን ቊጥር 2፣ 5 እና 8 ናቸው።

ቃል ሥጋ ሆኖ በመወለዱ በእኛ እንዳደረ፤ አንድያ ልጅ በአባቱ ዘንድ ያለውን ክብሩን እንዳየን (ዮሐ. 1፡14) እና ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ሆኖ እንደ ተገለጠ ደግሞ በቊጥር 4 እና 7 ውስጥ እናነባለን።

ቊጥር 8 ላይ እግዚአብሔር እኛን የወደደበት ፍቅሩና እኛን ያዳነበት ጸጋው ከበደላችን ይልቅ የበዛ መሆኑን “ብዙ ንጢአት ባለቸበት በዚያ የእግዚአብሔር ጸጋ ትበዛላችሁ” በማለት በሮሜ 5፡20-21 የተጻፈውን ጠቅሷል።

“በዓለም ውስጥ ለሚኖሩ ሰዎች ሁሉ የሚያበራው እውነተኛው ብርሃን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው” (ዮሐ. 1፡9) የሚለውም መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት፣ ርሱ በሰዎች ልብ ውስጥ ካልበራ በቀር ሰዎች ርሱን ማወቅ አይችሉም የሚለውን መንፈሳዊ እውነት ያስረዳል (ቊጥር 10)።

“... የቀደመውን ጠላት ምክሩን አፈረሰበት። የአዳምንና የሔዋንን የዕዳቸውን ጽሕፈት ደመሰሰላቸው” (ቊጥር 9) የሚለው፤ መጽሐፍ ቅዱስ “የዲያብሎስን ሥራ እንዲያፈርስ የእግዚአብሔር ልጅ ተገለጠ።” እንዲሁም፤ “በእኛ ላይ የነበረውን የሚቃወመንንም በትእዛዛት የተጻፈውን የዕዳ ጽሕፈት ደመሰሰው። እርሱንም በመስቀል ጦርቆ ከመንገድ አስወግዶታል” በማለት የገለጠውን ነው የሚያመለክተው (ዮሐ. 3፡9፤ ዉላ 2፡14)። አዎን፤ ክርስቶስ የዲያብሎስን ሥራ አፍርሶልናል፤ የዕዳ ጽሕፈታችንንም ደምስሶልናል፤ እርሱ ክብር ይሁን!

“ሰው ሆይ ፈጽመህ ደስ ይበልህ፤ እግዚአብሔር ዓለሙን ወዶታልና። የሚያምንበት ሁሉ ይድን ዘንድ አንድ ልጁን አሳልፎ ሰጥቷልና” (ቊጥር 6)። ሰው ሊድን የሚችለው እግዚአብሔር በላከው አንድያ ልጁ ሲያምን ነው። እግዚአብሔር ልጁን አሳልፎ የሰጠው የሚያምንበት ሁሉ ይድን ዘንድ ነው የሚለውም፤ እምነት የድኅነት መንገድ መሆኑን አብራርቷል።

ጌታ ሰው በመሆኑ ምክንያት ክርሱ ዳግመኛ የምንወለድበት መንፈስ እንደ ተሰጠን በቊጥር 10 ላይ “የምንወለድበትን መንፈስ ሰጠኸን” ተብሎ ተጠቅሷል።

በአጠቃላይ እግዚአብሔር ሰውን ለማዳን በመውደዱና አንድ ልጁን አሳልፎ በመስጠቱ፤ ኢየሱስ ክርስቶስም ሰው ሆኖ በመወለዱና ተስቅሎ በመሞቱ ዕዳችንን ከፍሎ የሰይጣንን ሥራ በማፍረሱ የድኅነትን መንገድ አዘጋጅቶልናል። ይህን አንድናስተውል በብርሃንነቱ ጨለማችንን ያበራል፤ በርሱም እንድናምንና በመንፈስ ቅዱስ ዳግም እንድንወለድ ያደርጋል። እነዚህ ከሞላ ጉደል በዚህ ድርሰት ውስጥ የምናገኛቸው ነገረ ድኅነትን የሚያብራሩ ትምህርቶች ናቸው። ይህ ታላቅ ደስታና ለሰው ሁሉ የሚሆን የምሥራች ወይም ወንጌል ነውና ሰው ሁሉ በዚህ የምሥራች ደስ ሊለው ይገባል። “ሰው ሆይ ፈጽመህ ደስ ይበልህ” እና “የሰው ሁሉ ነፍስ ፈጽሞ ደስ ይበላት” (ቊጥር 6 እና 9) የሚሉት የምሥራች ቃላት የሰኞ ውዳሴ ማርያም ዋና መልእክት ናቸው ማለት ይቻላል።

በሰኞ ውዳሴ ማርያም ውስጥ የተነሡት እነዚህ ሁሉ ነጥቦች ባለፉት ምዕራፎች ውስጥ የተነሡ ናቸው። ባናስተውላቸው ይሆናል እንጂ የድኅነትን መንገድ የሚያብራሩ ሌሎች የአበው ድርሳናት እንዳሉም ግልጥ ነው። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ በየክፍሉ የተጠቀሱትም እንደዚሁ ነገረ ድኅነትን የሚያብራሩ ናቸው። በሌላው የውዳሴ ማርያም ክፍል ነገረ ድኅነትን አጠቃሎ የሚሰብከውን በመጥቀስ ይህን ምዕራፍ እናጠቃልል።

“እሐዱ ዘእም ቅድስት ሥላሴ ርእዮ ትሕትናን አጽነን ሰማየ ሰማያት፤ መጽአ ወንደረ ውስተ ክርሠ ድንግል፤ ወኮነ ሰብአ ከማነ ዘአንበለ ንጢአት ባሕቲታ፤ ወተወልደ በቤተ ልሔም በከመ ሰበኩ ነቢያት አድኅነነ ወቤዘወነ ወረሰየነ ሕዝበ ዚአሁ።

ትርጓሜ፡“ከቅድስት ሥላሴ አንዱ አካል እግዚአብሔር ወልድ መዋረዳችንን አይቶ ከሰማየ ሰማያት ወረደ። መጥና በድንግል ማርያም ማሕፀን ዐደረ። ከንጢአት በቀር እንደኛ ሰው ሆነ፤ በቤተ ልሔምም ተወለደ። ነቢያት እንደ ተናገሩት አዳነን፤ ተቤዝን፤ የርሱ ሕዝብም አደረገን።”

ማሳረጊያ

“ምንተ እግበር ከመ እድገን - እድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል?”
(የወሃኒ ጠባቂ)

“እመን በእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ወተሐዩ አንተ ወክሉ ቤትከ - በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ እመን፤ አንተና ቤተ ሰዎችህ ትድናላችሁ”
(ጳውሎስና ሲላስ)

(የሐዋርያት ሥራ 16፥30፥31)

ሰብሐት ለከ ኢየሱስ በአፈ ክሉ ውዱስ
ሰብሐት ለከ ኢየሱስ ቀዳሴ ሥጋ ወነፍስ
ሰብሐት ለከ ኢየሱስ ለዕሩቃን ልብስ
ሰብሐት ለከ ኢየሱስ ዘኢትሠዐር ንጉሥ
ሰብሐት ለከ ኢየሱስ ቃለ አብ ቅዱስ

ከብር ይሁንልህ ኢየሱስ፤ በሁሉ አንደበት የምትወደስ
ከብር ይሁንልህ ኢየሱስ፤ ሥጋንና ነፍስን የምትቀድስ
ከብር ይሁንልህ ኢየሱስ፤ ለተራቄቱት የምትሆን ልብስ
ከብር ይሁንልህ ኢየሱስ፤ የማትሻረው ንጉሥ
ከብር ይሁንልህ ኢየሱስ፤ የአብ ቃል ቅዱስ

(መጽሐፈ ሰዓታት 1989፤ ገጽ 241)

ዋቢ ጽሑፎች

ሃይማኖት አበው። (1986) አዲስ አበባ፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት።
መልክአ ቀረባን። (1990) አዲስ አበባ፤ ተስፋ ማተሚያ ቤት።
መጽሐፈ ቅዱስ። (1988) አዲስ አበባ፤ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።
መጽሐፈ ቅዱሴ፤ ከጥንት አባቶች ሲወርድ ሲዋረድ የመጣው ንባብና ትርጓሜው።
(1988) (የታተመበት ቦታውና ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ)።
መጽሐፈ ዚቅ። (1987) አዲስ አበባ፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት።
ማርቆስ ዳውድ /ቄስ/ (1944) ምስጢረ ቀረባን። አዲስ አበባ፤ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።
ሰዓታት ዘሌሊት ወዘነግህ (1989) አዲስ አበባ፤ ተስፋ ማተሚያ ቤት።
ሰይፈ ሥላሴ ዮሐንስ እና ሊቀ ሥልጣናት ሀብተ ማርያም ወርቅነህ (1982) የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መሠረተ ሃይማኖት እና የካህናት ተልእኮ። አዲስ አበባ፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት።
ቅዱስ ሲኖዶስ (1988) የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት፤ ሥርዓተ አምልኮትና የውጭ ግንኙነት። አዲስ አበባ፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት።
ተግሣጽ ዘቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ። (1987) አዲስ አበባ፤ ተስፋ ገብረ ሥላሴ ማተሚያ ቤት።
አበራ በቀለ (ሊቀ ጉባኤ አባ) (1996) ትምህርተ ሃይማኖትና ክርስቲያናዊ ምግባር። አዲስ አበባ፤ ንግድ ማተሚያ ድርጅት።
አንዱዓለም ዳግማዊ (1998) ወላዲተ አምላክ በነገረ ድኅነት። አዲስ አበባ፤ ብራና ማተሚያ ድርጅት።
ኢንተርናሽናል መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር (1993) መጽሐፍ ቅዱስ /ዐዲሱ መደበኛ ትርጉም/። (የታተመበት ቦታውና ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ)።
ኪዳነ ወልድ ከፍሌ (1986) “ሃይማኖት አበው ቀደምት” ስቴትጋርት።
ኮሊን ማንሰል /ቄስ/ (1995) ትምህርተ እግዚአብሔር። አዲስ አበባ፤ ንግድ ማተሚያ ቤት።
ውዳሴ ማርያምና ቅዱሴ ማርያም አንድምታ። (1990) አዲስ አበባ፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት።
የቤተ ክርስቲያን ጸሎት። (1936) አዲስ አበባ፤ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።
የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር (1953) መጽሐፍ ቅዱስ። አዲስ አበባ፤ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

(1980) መጽሐፍ ቅዱስ (በቀላል ዐማርኛ)። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

(1992) የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

ዲበ ኩሉ ዘውዴ (1957) ወነሐምን በአሐቲ ጥምቀት። አዲስ አበባ፣ ተስፋ ገብረ ሥላሴ ማተሚያ ቤት።

ድርሳን ዘቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ። (1987) አዲስ አበባ፣ ተስፋ ገብረ ሥላሴ ማተሚያ ቤት።

፪፻፭ (ዓ.ም. እና ወሩ ያልተገለጸ)።

ፈለገ ጥበብ (1992፣ ሚያዝያ- ሠኔ)።

ፍትሐ ነገሥት ንባቡና ትርጓሜው። (1990)፣ አዲስ አበባ፣ የታተመበት ቦታውና ማተሚያ ቤቱ ያልተገለጸ።

Schaff, P. (ed.) (1997) Chrysostom: Gospel of John: Homilies. The Nicene and Post-Nicene Fathers First Series: Books for the Ages, Vol. 14 Albany, OR USA.

(ed.) (1997) Chrysostom: Acts of the Apostles: Homilies. Books for the Ages: The Nicene and Post-Nicene Fathers First Series, Vol. 11 Albany, Oregon.

The Church of Ethiopia a Panaroma of History and Spiritual Life. (1997) B.S.P.P., Addis Ababa.